

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio II. An semper teneamur sequi in praxi opinionem tutiorem circa
valorem cuiuslibet Sacramenti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

sermonem transfero. Et vobis iniungimus, & precipimus, ut qualiter cumque intelligatis, violari quoquo modo praefatum decretum, denunciatis, & deferatis coram nobis, aut coram quocumque Inquisitore horum Regnorum, ad quos private spectat, & pertinet cognitio huius causae; vel ante quemcumque Commissarium Sancti Officij Inquisitionis, intra decem dies, qui numerari incipient à die publicationis huius edicti. Quae ita facite, & observate sub poena excommunicationis maioris lata sententia trina canonica monitione praemissa: & sub multa, &c.

279. In alienis autem Regnis, ubi neque Episcopi, neque Inquisitores promulgant edictum denunciandi; an denunciare teneantur, qui certo sciverint, aliquem contravenire huic decreto; ex regulis generalibus, quas tradunt doctores de obligatione denunciandi ea, quae spectant ad famam Ecclesiae doctrinam, haec quaestio decidenda est.

DISERTATIO II.

An semper teneamur sequi in praxi opinionem tutiorem circa valorem cuiuslibet Sacramenti?

CAPVT I.

Refertur opinio damnata, & praemittuntur aliqua.

SYMMARIVM.

In Baptismo, & Ordine semper eligenda est opinio tutior circa valorem. n. 2.

Non potest eligi ad praxim opinio minus tuta circa valorem, quando id vetat lex, conventio, aut periculum gravis damni. n. 3.

Non subiacet damnationi opinio minus

tuta, quae non versatur circa valorem. n. 4.

In urgente necessitate eligitur opinio minus tuta circa valorem, quando tutior non potest ad praxim deduci. n. 5. Et hoc colligitur ex ipsa damnatione. n. 6. Vbi supra quem terminum cadat particula tantum.

1. **P**rima opinio damnata in Decreto Innocentij XI. haec est: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.*

2. Circa cuius propositionis materiam tria supponenda sunt tamquam certa. Primum est, id quod ipsa propositio supponit, scilicet in Baptismo, & Ordine, semper eligendam esse opinionem tutiorem circa valorem Sacramenti: quia si in Baptismo, vel Ordine eligatur opinio minus tuta, magna incommoda sequentur in perniciem salutis animarum. In Baptismo quidem periculum damnationis aeternae in Baptizato. In Ordine autem Sacerdotali sequitur periculum nullitatis consecrationis, & absolutionis Sacramentalis si eam exercent sic ordinatus. In Ordine autem Episcopali sequitur periculum nullitatis Ordinum, quos confert, & inde innumera alia absurda, quae ex ea nullitate sequi, quilibet coniecere potest.

3. Secundum est, esse certum id alterum, quod supponitur in ipsa propositione damnata, nempe non posse ad praxim eligi opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti, quando id vetat lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Et quidem in Principe Ecclesiastico est potestas ferendi legem, quae prohibeat usum

vsus talis opinionis minus tuta. Item si inter confessarium, & poenitentem detur conventio, qua se obliget confessarius ad non vtendum opinione minus tuta circa absolutionem eius poenitentiis, conventio ista erit novus titulus pro obligatione eligendi opinionem tutiorem. Deinde si ex electione minus tuta opinionis impendat periculum gravis damni, certum etiam est, eam eligi non posse: semper enim gravi obligatione tenemur vitandi periculum gravis damni, sive proprium, sive proximi.

4. Tertium est etiam certum, non contineri sub ea damnatione electionem opinionis minus tuta, qua non versatur circa valorem Sacramenti, sed solum circa modum administrandi illud. v. g. Si quis laicus conferret Baptismum in necessitate, & opinio, qua asserit, illum licite posse baptizare, quamvis sit in statu peccati mortalis, esset minus probabilis, & minus tuta; adhuc non esset contra praefatam damnationem deducere ad praxim eam opinionem.

5. Deinde certum est in casu urgentis necessitatis eligi posse ad praxim opinionem minus tutam, quando opinio tutior non possit ad praxim deduci: v. g. si infans est moribundus, & non inveniatur aqua naturalis, & praesto sit lixivium, debet baptizari infans in lixivio sub conditione, vt si forte sit materia Sacramenti, possit consequi vitam aeternam, non obstante periculo frustrationis Sacramenti. Rationem reddunt aliqui, quia salus aeterna proximi praefenda est reverentiae Sacramenti, quod ad salutem animarum institutum est. Sed melius dicemus, in eo casu necessitatis nullam fieri irreverentiam Sacramento, quia ipsa necessitas omnino aufert irreverentiam. Sic loqui Sacerdotem in Ecclesia intra Divina Officia irreverentia est; si ta-

men necessitas urgeat, vt postulet aliquid necessarium ad Sacrificium, omnino cessat irreverentia.

6. Et haec assertio de opinione minus tuta eligenda in casu urgentis necessitatis colligitur etiam ex ipsa damnatione propositionis, illis verbis: *relicta tutiore*, quia in eo casu urgentis necessitatis, cum impossibile sit eligi tutiorem, qua est de Baptismo cum aqua naturali, non relinquatur tutior; non enim dicimur relinquere, nisi qua poteramus adhibere.

Rogabis, an in illis verbis: *Hinc sententia probabilis tantum vtendum non est, &c.* illa particula exclusiva *tantum* cadat supra eum terminum *probabilis*; an supra eam orationem *vtendum non est, &c.* Et respondeo magis proprie cadere supra illam orationem, *vtendum non est in collatione Baptismi, &c.* Nam cum ea propositio damnata admittat tamquam licitum in reliquis Sacramentis vsus opinionis probabilis circa valorem relicta tutiori; haec duo Sacramenta Baptismi, & Ordinis, excludit, propter periculum gravis damni, quod ex his ita administratis resistere potest.

Sed si quis intelligat, ita vt particula *tantum* cadat supra terminum *probabilis*, non multum contendam, nam attento contextu eundem sensum habet, quamvis non ita perspicuum.

CAPVT II.

Quomodo intelligatur opinio tutior circa valorem, cum tutior sit opinio practica; & quæ est circa valorem, sit speculativa?

SUMMARIVM.

Quæ dicatur opinio tutior, & quæ minus tuta circa valorem Sacramenti? n. 7.

Difficultas circa intelligentiam propositionis. n. 8.

Quomodo intelligatur, quod opinio speculativa sit tutior? n. 9.

In quo censu intelligatur, posse nos uti qualibet opinione probabili in collatione Sacramentorum? n. 10.

Hæc propositis [validus est Baptismus in lixivio non est practice probabilis, sed solum speculative. n. 11. & 12.]

Non est idem, quod opinio sit tutior, & quo sit probabilior. n. 13.

7. **O**pinio minus tuta dicitur illa, quæ exponit Sacramentum frustrationi, probabiliter asserens, illud Sacramentum esse validum. Opinio vero tutior est illa, quæ non exponit Sacramentum frustrationi, dum probabiliter asserit, Sacramentum non esse validum, v.g. in ea quæstione, [An valeat Baptismus collatus in lixivio?] ea opinio, quæ asserit probabiliter, illum valere, dicitur opinio minus tuta, quia cum non sit certum, illum valere, exponit Baptismus frustrationi. Opinio vero, quæ dicit, cum Bap-

tismus non valere, dicitur opinio tutior, quia inde sequitur, quod non debeat ita fieri Baptismus extra casum necessitatis. Quæ ratione non frustrabitur Sacramentum, atque adeo tutius erit, quod non ita ministretur Baptismus.

8. Sed contra hunc dicendi modum occurrit difficultas, quam disolvere, & explicare operæ pretium est, Et sic formatur argumentum. Opinio tutior non versatur circa valorem Sacramenti: quomodo ergo dicitur in decreto quod administratione Sacramenti debeamus sequi opinionem tutiorem circa valorem Sacramenti? Antecedens probatur. Nam opinio tutior, quæ removet à periculo frustrationis Sacramentum, est opinio practica, quia nullum potest esse periculum, nisi in praxi. Atqui opinio, quæ versatur circa valorem Sacramenti est opinio pure speculativa, quia non dicit quid faciendum sit, solum qualis sit ille Baptismus, scilicet validus, aut invalidus ergo.

9. Respondeo, proprie loquendo, & cum omnimoda formalitate verum esse, quod contendit obiectio. Sed in communi modo loquendi non utimur eo rigore formalitatis. Pro cuius explicatione notandum est, hanc propositionem practicam: *Non licet baptizare in lixivio*, pendere ab altera propositione speculativa, quæ dicit: *Non est validus Baptismus in lixivio*. Et propter hanc dependentiam illius ab ista, ideo propositio speculativa, dicitur tutior, quia licet non respiciat formaliter praxim, tamen à veritate illius dependet praxis. Simile exemplum reperies in ea quæstione, [An liceat usus artis pictoriæ in die festo;] quæ cum sit quæstio practica, eius resolutio dependet à resolutione huius quæstionis speculativæ, [An usus artis pictoriæ sit opus servile, an libera-

le?

le?] Si enim servile est, non licet illam exercere in die festo : si vero liberale est, licet: quia solum prohibentur in die festo opera servilia, non autem liberalia (non enim loquimur in presenti de forensibus actionibus; nec de emptionibus, aut nūdinis) Et in hoc sensu opinio, quæ dicit, esse opus servile, dicitur tutior, quamvis non sit opinio practica, quatenus ab illius veritate dependet opinio practica. Et in hoc sensu intelligitur id, quod dicitur in Decreto, quod semper deducenda sit ad praxim opinio tutior circa valorem Sacramenti.

10. Ideo non contradicunt decreto ea, quæ dixi in 3. part. Cris. Theolog. disp. 56. cap. 17. art. 3. n. 918. & seqq. ut etiam ibidem notavi, scilicet formalissime loquendo posse uti nos qualibet opinione practice probabilis in administratione Sacramentorum, in eo sensu, quod nulla est opinio practice probabilis, si exponit Sacramentum frustrationi. Quia improbabile est, quod extra casum necessitatis, licitum sit exponere Sacramentum frustrationi.

11. Quod si objicias, hanc opinionem [validus est Baptismus in lixivio] esse probabilem, & tamen exponere Sacramentum frustrationi; male ergo diximus, esse improbabilem omnem opinionem, quæ exponat Sacramentum frustrationi?

12. Respondeo, eam propositionem, licet probabilis sit, tamen formaliter non esse practice probabilem: nam ut diximus, ea non est practica, sed speculativa. Nos autem solum diximus, nullam esse opinionem practice probabilem, quæ exponat Sacramentum frustrationi.

13. Denique observandum est, non esse idem, quod opinio tutior, & quod si probabilior: sæpe enim opinio probabilior præscribit valorem

Sacramenti, cum tutior sit illa opinio probabilis, quæ negat valorem Sacramenti. Quare ex tenore decreti tenemur omittere opinionem probabiliorē circa valorem Sacramenti, quando minus probabilis est tutior.

CAPVT III.

An sub ea damnatione contineatur opinio asserens, non esse peccatum mortale cōtra reverentiam Sacramenti, uti opinione minus tuta circa valorem eius?

SUMMARIVM.

Scopus huius damnationis est contra eam opinionem, quæ exponit Sacramentum frustrationi. n.

14.

Ex duplici titulo charitatis, & Religionis potest intelligi, quod excludatur opinio minus tuta. n.

15.

Prima sententia, quæ asserit peccare mortaliter contra Religionem, qui utitur opinione minus tuta circa valorem. n. 16.

Secunda sententia affirmans, id non esse peccatum contra Religionem. n.

17.

Peccant graviter conferentes, & recipientes Sacramenta, ita ut frustrantur fructus eorum. n. 18.

Opinio asserens, non peccari contra Religionem, si admittat, quod licet frustrari Sacramentum, subjicitur damnationi. n.

20.

Opinio affirmans, numquam esse licitum frustrare Sacramentum suo fructu, licet admittat non peccari contra Religionem, non subjicitur

citur damnationi. n. 21.
Decretum non determinat, an ex titulo
charitatis, an Religionis illicitum
fit vti opinione minus tuta.
 n. 22.

Mea sententia ex utroque titulo esse
illicitum vti opinione minus tuta. n.
 23.

Obiectio proponitur. n. 24.

Sacerdos absolvens cum cognitione
probabili de dispositione penitenti-
is, vtiur opinione probabili circa
valorem, sed non relicta tutiori. n.
 25.

14. **T**Amquam certum supponendum est, sub hac damnatione contineri eam opinionem, quae exponit frustrationi Sacramentum, quod cumque illud sit, extra casum necessitatis. Iste enim est praecipuus scopus huius damnationis. Nam cum decernitur, non posse nos vti opinione minus tuta circa valorem Sacramenti, ideo decernitur: quia dum vtimur opinione minus tuta circa valorem, exponimus Sacramentum frustrationi. Nam si ea opinio minus tuta eorum Deo non est vera, non erit validum Sacramentum.

15. Difficultas ergo est, an qui dicunt, non fieri irreverentiam Sacramento per hoc, quod quis vtiur opinione minus tuta circa valorem, dummodo vere sit probabilis; subiaceant huic damnationi. Pro cuius claritate supponendum est, prohibitionem exponendi Sacramentum frustrationi, posse considerari, quod oriatur ex duplici titulo, vel quia praecipuum charitatis obliget ad non defraudandum fideles fructu Sacramenti, vel quia praecipuum Religionis obligat ad non frustrandum, neque exponendum Sacramentum frustrationi; nempe propter re-

verentiam debitam Sacramento.

16. Non pauci sunt Doctores, qui asserunt peccare mortaliter ministrum contra reverentiam debitam Sacramento, quoties vtiur opinione minus tuta circa valorem Sacramenti. Ita P. Suarez tom. 3. in 3. part. disput. 16. sect. 2. & disput. 21. sect. 4. & alijs in locis. P. Valencia 3. part. disput. 6. quaest. 2. punct. 1. P. Henriquez lib. 1. de Sacrament. cap. 9. num. 15. Petrus Soto lib. de Institut. Sacerdotis lect. 2. de Eucharist. & plures alij.

17. Secunda sententia affirmat, nullam fieri irreverentiam Sacramento per hoc, quod minister Sacramenti vtiur opinione minus tuta circa valorem; quia censet non esse obligationem exhibendi Sacramentis reverentiam plusquam probabilem; & sufficere, quod minister sibi persuadeat probabiliter, nullam fieri irreverentiam Sacramento. Ita Salon 2. 2. quaest. 63. art. 4. controvers. 2. ad 3. Sayrus in clavi Regia lib. 1. cap. 7. num. 4. Basilius Ponze lib. 4. de Matrim. cap. 25. num. 9. Antonius Perez in Laurea Salmantina certam. 10. capit. 12. P. Thomas Sanchez lib. 1. in Decalogum capit. 9. num. 33. P. Vasquez 1. 2. disp. 2. punct. 5. n. 5. & quam plures alij, & ego ipse qui in Cris. Theolog. part. 1. tract. 1. disp. 15. cap. 4. artic. 11. num. 341. docueram esse peccatum laethale exponere Sacramentum frustrationi, sequendo opinionem probabilem minus tutam circa valorem propter praecipuum charitatis obligans ad non defraudandum fideles fructu Sacramenti; postea ibid. num. 343. docui, vtiur opinione minus tuta circa valorem non peccare mortaliter contra reverentiam

rentiam Sacramenti, sed solum contra charitatem.

18. Et quidem non licere exponere Sacramentum, frustrationi, ne fideles defraudentur fructu Sacramenti ex eo etiam constat, quod Sacramenta instituta sunt ad hoc, ut fideles fructum eorum percipiant: & ita de iure divino est, ut conficiantur Sacramenta eo modo, quod non amittatur fructus, ad quem instituta sunt Sacramenta.

19. In hac ergo difficultate, circa quam inquiritur, an subijciatur huic damnationi opinio asserens, non esse contra reverentiam Sacramenti usum opinionis minus tutæ circa valorem, *Lumb.* Raymundus Lumbier tom. 3. Sum. in explicatione huius 1. propositionis, §. 1. n. 1681. affirmat, eam opinionem incurere eam damnationem. Et videtur eodem modo intelligi damnationem 1. propositionis ab Emmanuele de *Filguera* in Lucerna decretali in expositione huius 1. propositionis.

20. Prima conclusio. Opinio asserens, non peccari contra reverentiam Sacramenti, si quis utatur opinione minus tuta circa valorem extra casum necessitatis, si simul admittat, quod re ipsa possit frustrari Sacramentum; talis opinio subiacet huic damnationi. Id constat clare ex ipso tenore propositionis damnatæ. Nam expresse damnatur propositio, quæ exponit Sacramentum frustrationi: atqui opinio relata exponit Sacramentum frustrationi, quia cum ea opinio minus tuta possit esse falsa coram Deo, eadem contingentia poterit frustrari Sacramentum: ergo subiacet huic damnationi.

21. Secunda conclusio. Opinio, quæ affirmat, nunquam esse licitum exponere Sacramentum frustrationi, ne fideles defraudentur fructu Sacramenti, simul admittens non peccare contra reverentiam Sacramenti cum,

qui utitur opinione minus tuta circa valorem, non incurret hanc damnationem. Probat. Propositio, quæ incurrit hanc damnationem est illa, quæ exponit Sacramentum frustrationi: sed hæc propositio proxime relata non exponit Sacramentum frustrationi: ergo non incurrit hanc damnationem. Minor patet, quia expresse propugnat, esse peccatum mortale exponere Sacramentum frustrationi.

22. Confirmatur. Nam quamvis hoc decretum condemnet opinionem, quæ asserit, esse licitum sequi opinionem minus tutam circa valorem; nullum tamen verbum est in decreto, aut in ipsa propositione damnata, quo exprimat, esse illicitum contra reverentiam Sacramenti potius, quam propter tuendum fructum Sacramenti: ergo solum decernitur id, quod attinet ad non exponendum Sacramentum frustrationi: ergo dum Sacramentum servatur indemne à frustratione, non damnatur propositio. Sed opinio proxime relata servat Sacramentum indemne à frustratione: ergo non subiacet damnationi.

23. Quod si inquiras, quænam tandem sit mea sententia circa eam quæstionem, [An fiat irreverentia Sacramento per usum opinionis minus tutæ circa valorem?] respondeo, quamvis loco citato docuerim non peccare contra reverentiam Sacramenti, sed solum contra charitatem, & contra institutionem Christi de non impediendo fructu Sacramenti; quatenus defraudantur fideles fructu Sacramenti; re melius perpensa, modo assero, esse peccatum mortale, non solum ex hoc titulo, sed etiam ex eo, quod sit contra reverentiam Sacramenti. Ratio, quæ movet, est: nam conficere Sacramentum irritum, est peccatum mortale contra reverentiam Sacramenti debitam: ergo exponere se periculo conficiendi

ciendi Sacramentum irritum, est etiam peccatum mortale contra eandem reuerentiam. Patet consequentia:

Quia in moralibus perinde est aliquid facere, & exponere se periculo faciendi.

Suar.

Vt loquitur P. Suarez in ea disp. 16. sect. 2. Confirmatur. Nam cum dicitur solum peccare Ministrum in eo casu, quia exponit actionem, ut Fideles maneant defraudati fructu Sacramenti; in hoc ipso involvitur irreuerentia contra Religionem Sacramenti. Ideo enim peccat exponendo defraudationi fructus, quia Sacramentum institutum est ad hoc, ut Fideles percipiant fructum eius: ergo peccat contra ipsam institutionem Sacramenti, & non solum contra utilitatem Fidelium: ergo dum defraudat Fideles fructu Sacramenti, non solum peccat contra charitatem, sed etiam contra Religionem Sacramento debitam. Et cum hoc stat, quod illa opinio in terminis secundæ conclusionis non incurrat hanc damnationem.

24. Obijcies. Aliquando contingit, quod quis absque peccato utatur opinione probabilis circa valorem, per quam exponatur Sacramentum frustrationi, etiam extra casum necessitatis: ergo non peccat, qui exponit Sacramentum frustrationi. Probatur antecedens. Nam Sacerdos absoluit pœnitentem, habens cognitionem dumtaxat probabilem de recta pœnitentis dispositione, sive de vera contritione, aut attritione illius, quæ quidem cognitio probabilis versatur circa valorem Sacramenti, cum sit de materia essentiali Sacramenti, nempe contritione; & cum ea cognitio sit mere probabilis, exponitur Sacramentum frustrationi; si enim ea cogitatio falsa sit, quia re vera pœnitens non habet dolorem requisitum ad valorem, Sacramentum frustrabitur. Ecce ergo quomodo absque peccato, utimur opinione probabilis cir-

ca valorem, per quam Sacramentum exponitur frustrationi. Et hæc obiectio militat etiam contra hoc decretum.

25. Sed respondetur, eam nihil obstare huic Decreto. Nam iuxta illud non possumus eligere in praxi opinionem probabilem circa valorem Sacramenti, relicta tutiori; non potest autem dici, quod relinquatur tutior, quando impossibile est ponere tutiorem. Quod in casu huius obiectiois evenit. Est enim impossibile, ut in plurimum, quod Confessarius habeat cognitionem plusquam probabilem de legitima dispositione pœnitentis, cum ea cognitio nitatur dicto pœnitentis, aut alijs signis externis fallibilibus; & ideo operatur iuxta cognitionem facti probabilem, sed non relinquit tutiorem, quia sæpe impossibile est ponere tutiorem: quia si deberet ponere tutiorem taliter, quod Sacramentum non maneret expositum frustrationi, fere nunquam posset absolvere pœnitentem, nisi in mortis articulo, cum fere nunquam possit esse certo securus de legitima pœnitentis dispositione.

26. In forma ergo respondeo, distinguendo antecedens: absque peccato utitur cognitione probabilis, per quam exponitur Sacramentum frustrationi, [relicta tutiori,] nego; [non relicta tutiori,] concedo. Et ad probationem patet ex dictis, quomodo Confessarius utitur cognitione probabilis circa valorem, non relicta tutiori.

CAPVT IV.

An subiaceat huic damnationi, qui utitur opinione probabili, relicta tutiori, non solum in administratione, sed etiam in receptione Sacramenti?

SVMMARIVM.

- Opinio affirmans non subiaccere damnationi, imo & aliquando licere. n. 27.*
- Quomodo peccet, qui in receptione Sacramenti utitur opinione probabili, relicta tutiori? n. 28.*
- Quomodo sit illicitum, quod recipiens Sacramentum, illud exponat frustrationi. n. 29.*
- Quam certum sit, attritionem sufficere ad valorem Sacramenti? remissive. n. 30.*
- Quomodo opinio de confessione valida infirmi non versetur circa valorem? remissive. n. 31.*
- Quomodo nihil inferatur ex eo, quod obligatio recipientis minor sit, quam ministri. n. 32. & seqq.*
- Quomodo fideles non possint renunciare favore, sive fructum Sacramenti? n. 35.*
- Quomodo opinio de attritione cognita non versetur circa valorem. remissive. n. 36.*
- Non peccat contra charitatem, qui absoluit eum, qui vult uti opinione minus probabili, quæ non versatur circa valorem. remissive. n. 36.*
- Propositio docens, non peccare eum, qui in receptione utitur probabili, relicta tutiori, non damnatur expresse. n. 37.*
- Præfata propositio damnatur virtute. n. 38.*
- Quomodo ex præfata propositione certo inferatur propositio damnata. n. 39. & seqq.*

27. **Q**uæstio in titulo proposita inquit, an hæc damnatio comprehendat non solum opinionem, quæ loquitur de ministro Sacramenti, sed etiam eam, quæ loquitur de recipiente Sacramentum. Mag. Hozes in explicatione huius primæ propositionis num. 9. & n. 23. affirmat, hæc damnatione non comprehendi vsum opinionis probabilis, relicta tutiori, in receptione Sacramenti, sed solum in administratione: quia propositio damnata solum loquitur expresse de administratione, & non de receptione. Imo affirmat, aliquando esse licitum recipere, uti cuiusmodi opinione probabili, quamvis exponat Sacramentum frustrationi. Et apponit exemplum in eo, qui accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ cum sola attritione cognita; itē in eo qui contentus est se fecisse confessionem informem.

28. Dico primo. Peccat læthæliter, qui in receptione Sacramenti utitur opinione probabili, relicta tutiori. Ita P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 27. sect. 6. vbi pariter loquitur de ministro, & de recipiente, quem multi alij sequuntur. Et ratio est. Nam Sacramenta instituta sunt ad hoc, ut fideles fructum eorum percipiant: ergo contra institutionem Sacramenti est, quod fideles impediunt fructum Sacramenti, sive administrantes, sive recipientes.

29. Confirmatur. Nam quod Sacramentum, & fructus eius exponatur frustrationi, est omnino illicitum; nam ob eam rationem id non licet Ministro: ergo quicumque exponit Sacramentum frustrationi, sive administrando, sive recipiendo, peccat graviter.

30. Exempla quæ obijciuntur, nihil probant. Non primum. Nam vt ostendam cap. 6. art. 2. quæst. 1. attritionem sufficere ad valorem Sacramenti

K

menti

menti pœnitentiæ, non est dumtaxat probabile, sed omnino certum. Opinio autem de attritione cognita non versatur circa valorem Sacramenti.

31. Non secundum. Nam, vt ostendam cap. 6. art. 1. opinio de confessione valida informi non versatur circa valorem Sacramenti.

32. Sed instat Mag. Hozes num. 20. Nam minus stricta est obligatio recipientis, quam Ministri, in ordine ad consulendum valori Sacramenti; ergo quamvis Minister peccet, non propterea peccabit recipiens. Antecedens probatur. Quia Sacramenta instituta sunt in favorem Fidelium: ergo Fideles possunt renunciare favorem suum.

33. Confirmatur. Nam P. Thom. Sanchez lib. 1. Sum. cap. 9. n. 14. ait: *Nullatenus in charitatem aget (Minister) nec peccabit, si pœnitentem cum sola attritione per ipsummet cognita absolvat, sequendo opinionem probabilem... quia dolor est requisitus non ex parte Ministri, sed ex parte pœnitentis: quare si ipse vult accedere cum sola attritione cognita, etiam si contritus accedere valeat, non fit contra charitatem ei debitam, si ei hoc pacto disposito conferatur absolutio.* Ergo recipiēs potest renunciare favorem suum, & Sacerdos non peccabit absolvendo illum sic renunciantem.

34. Respondeo, omisso antecedenti, negando consequentiam: quia etiam obligatio hominis sæcularis est minor, quam Religiosi, ad observationem Castitatis; & non propterea infertur, quod sæcularis non peccat violando castitatem, sed quod minus peccat.

35. Circa probationem antecedentis dico, Fideles non posse renunciare favorem, qui eis provenit ex Sacramentis: hic enim favor non est, sicut favores temporales humani, qui fiunt volentibus acceptare. Qui enim

recipit Eucharistiã, non potest renunciare augmento gratiæ, quod confert Sacramentum ex opere operato. Quin potius cum instituerit Christus Sacramenta ad communicandum Fidelibus fructum suæ passionis; eo ipso quod Fideles velint suscipere Sacramentum, peccant graviter contra institutionem Sacramenti, si non adhibeant omnia requisita ad participandum fructum Sacramenti.

36. Ad confirmationem respondeo, veram esse doctrinam P. Thomæ Sanchez, observatis duobus. Primo, opinionem de attritione cognita non versari circa valorem Sacramenti, vt supra dixi. Secundo non peccare contra charitatem Ministrum, qui absolvit pœnitentem, qui vult vti opinione probabili, minus tuta, aut minus probabili, quæ non versatur circa valorem: quia dum pœnitens est sufficienter dispositus ad percipiendum fructum Sacramenti, licet minus perfecte, non potest Confessarius negare absolutionem. Vide quæ dixi de hoc puncto in 1. part. Cris. Theolog. disp. 11. cap. 13. & in 2. p. in Additionibus num. 14. & 41. & 3. part. disp. 56. num. 1145. Ex hoc autem non inferatur, quod pœnitens possit renunciare favorem Sacramenti; nam modo dicto non amittit fructum Sacramenti.

37. Dico secundo. Propositio, quæ docet, non peccare cum, qui in receptione Sacramenti vitur opinione probabili, relicta tutiori, non damnatur expresse. Ratio est: nam propositio damnata non loquitur expresse de receptione, sed de administratione.

38. Dico tertio. Præfata propositio damnatur virtualiter, ita quod ex vi damnationis fulminatæ contra primam propositionem, præfacta propositio loquens de receptione manet antiquata, & practice improbabilis. Probat. Ea propositio manet virtualiter

ter

ter damnata, quæ est impossibilis cum damnatione, cuius falsitas quo ad praxim infertur ex illa damnatione: sic se habet ea propositio: ergo manet virtualiter damnata. De maiori non potest esse dubium, si penetrantur termini; quia si damnatio infertur, illam esse falsam, virtualiter, id est, per modum illationis, reprobatur illam. Vide, quæ dixi disert. 1. fine.

39. Maior probatur. Nam tota ratio damnationis stat in eo, quod dicatur licitum exponere frustrationi Sacramentum: sed hæc frustratio æque convenit recipienti invalide, ac ministranti invalide: ergo ex ea damnatione infertur falsitas quoad praxim propositionis id admittentis in recipiente.

40. Confirmatur. Nam antecedens inferens propositionem damnatam, si admittatur esse verum, infert propositionem damnatam esse veram, & consequenter damnationem esse iniustam: sed propositio, quæ admittit, eam frustrationem Sacramenti in recipiente, infert propositionem damnatam: ergo infert damnationem esse iniustam. Probatur minor. Nam ex eo quod recipiens exponere possit Sacramentum frustrationi, infertur, quod possit etiam Minister. Nam si semel admittatur, licitam esse frustrationem Sacramenti, non est, cur non liceat Ministro; & ideo non licet Ministro, quia per se est irreligiosa frustratio Sacramenti.

CAPVT V.

Enumerantur opiniones, quæ vi huius decreti excludenda sunt a praxi circa Baptismum, Confirmationem, & Eucharistiam.

SVMMARIVM.

Opinio de Baptismo collato in digito, in capillis, &c. non potest licite deduci ad praxim. n. 42.

Opinio de collato in lixivio, iusculo, &c. nequit licite ad praxim deduci. n. 43.

Neque aliæ opiniones probabiles circa verba formæ. n. 44.

Neque opinio asserens ad Confirmationem sufficere oleum olivarum, sine Balsamo. n. 45.

Neque opiniones asserentes ad materiam Eucharistia, sufficere blatham, avenam, amygom, vinum congelatum. n. 46.

Neque opinio, quæ dicit in forma consecrationis calicis valide omitti reliqua præter prima quinque verba. n. 47.

41. **N**on est levis difficultas in discernendo, quænam sint istæ opiniones minus tutæ circa valorem Sacramentorum, præcipue Pœnitentiæ & Matrimonij. Ideo operæ pretium duxi discurrere singulatim per omnia Sacramenta circa opiniones probabiles huius generis. Et quamvis non se extendat stylus ad omnes omnino quæstiones, eas saltem tangam, quæ reliquis lucem afferant.

42. Igitur circa Baptismum, & materiam eius proximam, & remotam, quamvis sit opinio aliquorum, validum esse Baptismum factum in digito, aut in alia parte corporis minima; ex vi huius decreti erit peccatum mortale ita baptizare extra necessitatem, quia hæc opinio est minus tutæ circa valorem. Et ob eandem rationem quamvis sit opinio multorum, validum esse Baptismum in solis capillis collatum, est graviter illicitum deducere ad praxim hanc opi-

K 2 nio

nionem extra casum necessitatis, quia opposita est tutior. Quod idem dicendum est de Baptismo infantis pelle secundina circumdati.

43. Similiter, quia non improbabiler opinantur aliqui, liquores ex herbis expressos, aquam ex sale resolutam, iusculum coctum, & lixivium, &c. non differre specie ab aqua naturali, non desunt, qui opinentur, validum esse Baptismum in his materijs collatū; sed quia opposita opinio est tutior, & versatur circa valorem Sacramenti; erit grave peccatum ministrare Baptismum in his materijs extra necessitatem.

44. Quod attinet à formam Baptismi, opinio est aliquorum validum esse Baptismum, si minister dicat: *Baptizetur Petrus à Deo in nomine Patris, &c.* Alij volunt, validum esse Baptismum, si minister dicat: *Ego te baptizo in nomine Christi.* Alij præter ea sentiunt, valere Baptismum, si Minister dicat: *Ego te baptizo in nomine genitoris, & geniti, & procedentis ab utroque.* Dicendum tamen est, graviter peccare ministrum, qui aliquo ex modis relatis proferret formam Baptismi; quia opiniones oppositæ sunt tutiores, & versantur circa valorem.

45. Quod attinet ad Sacramentum Confirmationis, plures, & graves Doctores censent, ad materiam remotam huius Sacramenti non esse simpliciter necessarium balsamum, sed sufficere oleum olivarum ab Episcopo benedictum. Ita opinantur Caietan. 3. part. quæst. 72. art. 2. Sotus in 4. dist. 7. quæst. vnic. art. 2. Navarrus in Sum. cap. 22. n. 8. P. Valencia tom. 4. disp. 5. quæst. 1. punct. 2. & alij. Cæterum materiam remotam huius Sacramenti esse Chrisma necessario compositum ex oleo olivarum, & balsamo ab Episcopo benedictum, docent P. Suarez tom. 3. in 3. part.

Caietan.
P. Soto.
Navarr.
Valenc.

disp. 33. sect. 1. P. Coninck 3. part. quæst. 72. art. 1. dub. 2. P. Layman lib. 5. Sum. tract. 3. cap. 2. dub. 1. P. Castro Palao tom. 4. tract. 20. disp. vnic. punct. 2. n. 3. & alij. Quare cum hæc secunda opinio sit tutior, & versetur circa valorem Sacramenti, erit grave peccatum ministrare Sacramentum Confirmationis sine balsamo, nisi forte adsit casus necessitatis, & balsamum non invenitur.

46. Circa materiam remotam Eucharistiæ aliqui opinantur blatham (Hispane *centeno*) non differre specie à tritico, atque adeo esse materiam sufficientem ad Eucharistiam. Idem censent alij de Avena. Alij vero censent amydom (Hispane *Almidon*) esse materiam sufficientem. Alij etiam, ijque graves Doctores, vinum congelatum, etiam dum congelatum est, esse materiam sufficientem ad consecrationem calicis. Sed deducere ad praxim eas omnes opiniones, est grave peccatum: quia minus tutæ sunt, & exponunt frustrationi Sacramentum.

47. Præterea res est valde controversa inter Theologos, an forma consecrationis calicis consistat in solis illis verbis: *Hic est Calix Sanguinis mei*, an etiam sint essentialia reliqua omnia. Et sapientissimi Doctores censent, in solis illis prioribus verbis formam consistere. At Sanctus Thomas, & plures alij censent, reliqua omnia verba esse essentialia, sine quibus non erit valida consecratio calicis. Sed quia hæc secunda est tutior, peccabit læthakiter Sacerdos, qui sine reliquis omnibus verbis consecraret. Adverte tamen, doctores, qui asserunt, validam esse consecrationem calicis factam cum solis illis prioribus verbis; simul docere, peccare mortaliter Sacerdotem, qui reliqua verba omittit propter perpetuam consuetudinem

dinem, & traditionem Ecclesiae de de obligatione proferendi ea omnia verba in consecratione calicis. Vide quae dixi in 2. part. Crif. Theolog. disputat. 23. cap. 5. art. 1. num. 62.

CAPVT V.

Discutitur, quanam opiniones in vi huius decreti a praxi excludendae sunt circa Sacramentum Pœnitentiæ.

ARTICVLVS I.

Quid de opinione admittente Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe?

SVMMARIVM.

Quid sit Sacramentum validum, & informe? n. 48.

Quinque dubitationes de Sacramento valido informi proponuntur. n. 59.

Sacramentum potest esse validum, & informe defectu attritionis extensivæ. n. 50.

Opinio docens posse deduci ad praxim, sententiam de Sacramento valido informi defectu attritionis extensivæ non subiacet huic damnationi. n. 53.

Opinio docens posse dari confessionem validam informem ex defectu doloris efficacis ob ignorantiam invincibilem, est mihi dubiæ probabilitatis; sed si probabilis est quoad praxim, non subiacet damnationi. n. 54.

Opinio de confessione valida informi ex defectu doloris efficacis cum ignorantia mortaliter culpabili est improbabilis. n. 55.

Quod si illa opinio intelligatur tamquam asserens, in illa confessione non peccari contra valorem Sacra-

menti, subiicitur huic damnationi. n. 56.

Idem dicendum est de confessione valida informi ex defectu integritatis cum ignorantia mortaliter culpabili. n. 57.

Opinio de confessione valida informi ex defectu examinis cum ignorantia invincibili, probabilis est, non subit hanc damnationem. n. 58.

48. **Q**uid sit Sacramentum validum & informe, constat ex dictis in 3. part. Crif. Theolog. disp. 70. cap. 1. art. 1. n. 1. nihil aliud esse, nisi Sacramentum constitutum ex omnibus suis partibus essentialibus, & destitutum effectu gratiæ propter defectum dispositionis in recipiente.

49. Et quidem in hac quæstione de Sacramento Pœnitentiæ valido informi multiplex dubitatio continetur. Prima est de Sacramento valido informi defectu attritionis extensivæ, in quo invenitur attritio de vno peccato læthali, & deficit attritio de alio peccato læthali. De quo tamquam probabili dixi in ea disp. 70. cap. 1. art. 2. Secunda est de confessione valida informi ex omnimodo defectu doloris efficacis, qui defectus procedat ex ignorantia invincibili. De quo tractavi in ea disp. 70. cap. 2. Tertia est de Sacramento valido & informi ex defectu doloris efficacis ob ignorantiam mortaliter culpabilem. De quo egi in ea disp. 70. cap. 3. Quarta est de confessione valida informi ex defectu integritatis, cum ignorantia mortaliter vincibili. De quo egi disp. 72. Quinta est de confessione valida informi ex defectu integritatis cum ignorantia invincibili. De quo tractavi disp. 73.

50. Circa primam dubitationem dixi loco citato, probabile esse dari confessionem validam informem defectu attritionis extensivæ, ita quod si

Pe-

Petrus commisit duo peccata læthalia adulterij, & furti, & vadens ad confessionem, confessus est adulterium, & invincibiliter oblitus est furti, & habet attritionem, non generalem omnium peccatorum, sed specialem de illo adulterio, quod confitetur propter eius turpitudinem, & habet propositum vniuersale non peccandi læthali-ter in posterum; non obtinet fructum Sacramenti, quia illa attritio non extenditur ad peccatum furti, cuius obliuiscitur; & ubi peccatum non ret radatur, non dimittitur. Ex altera vero parte Sacramentum Pœnitentiæ est validum, quia habet omnes suas partes essentielles, nempe dolorem de peccato, quod confitetur, & propositum vniuersale non peccandi læthali-ter, & confessionem omnium, quorum recordatur.

51. Inquiritur ergo, an incurrat damnationem contentam in hoc decreto propositio docens, licitum esse deducere ad praxim præfatam opinionem de Sacramento informi ob defectum attritionis extensivæ? Et ratio dubitandi est: quia opinio docens validum esse Sacramentum, est opinio minus tuta; & illa quidem procedit circa valorem: atqui hoc decreto damnatur opinio docens, esse licitum sequi opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti; ergo damnatur opinio docens, quod possumus sequi in praxi eam opinionem.

52. Pro cuius rei claritate suppono, illud Sacramentum Pœnitentiæ informe, de quo loquitur casus iste, numquam fieri advertenter; quia casus iste consistit in eo, quod poenitens non advertit ad illud peccatum læthale, quin potius obliuiscitur illius. Atque adeo opinio, quæ dicit, licitum esse vsum eius opinionis, non dicit illud numero Sacramentum informe posse licite exerceri. Est enim peccatum mortale conferre, vel recipere

advertenter Sacramentum informe. Nunc ergo docet ea opinio practica, quod pro Sacramento Pœnitentiæ subsequenti prodest ferre iudicium, quod illud Sacramentum informe validum fuerit, ne cogatur poenitens iterum confiteri illud peccatum, quod in illo Sacramento informi confessus est.

53. Affero ergo hoc iudicium factum de ea confessione informi tamquam valida, non subiacere huic damnationi propter duo. Primum, quia damnatio procedit de opinione adstruente valorem Sacramenti circa conferendum illud numero Sacramentum, de cuius valore datur opinio minus tuta: atqui opinio docens, posse nos in praxi sequi eam opinionem de valore Sacramenti informis, non loquitur de illo numerico Sacramento, quod dicit esse validum, sed de subsequente, in quo auferitur informitas. Secundum, quia illa secunda confessio, in qua homo iam recordatus illius furti oblitus confitetur illud cum contritione, siue attritione de illo, nullo modo exponitur frustrationi, neque circa illam secundam confessionem datur opinio minus tuta circa valorem eius. Nam omnino certum debet esse, illam secundam confessionem fieri valide: quia per inde est tacere peccatum ex obliuione invincibili, ac illud tacere, propter opinionem vere probabilem, quod nulla est obligatio illud confitendi: hæc enim vtraque confessio fit bona fide. At quando quis invincibiliter obliuiscitur peccati in confessione, si habeat contritionem, quæ extendatur ad illud, consequitur fructum Sacramenti: ergo illa secunda confessio modo explicato facta secundum opinionem practice probabilem consequitur fructum Sacramenti, atque adeo circa illam non datur vsum opinionis minus tute quo ad valorem illius. Et ex dictis patet ad rationem dubitandi.

Quod

54. Quod attinet ad secundam dubitationem de confessione valida informi ob defectum doloris efficacis ex ignorantia invincibili, dixi loco citato, eius opinionis probabilitatem mihi esse dubiam, atque adeo tamquam in dubio practico tutiorem partem, eligendam esse. Sed esto, sit probabilis propter magnorum virorum auctoritatem, quos loco citato retuli. De hac opinione idem iudicium ferendum est, ac in proxime præcedente. Nam opinio docens, illam doctrinam licite posse reduci ad praxim, non dicit licitum esse facere advertenter confessionem informem cum eo defectu doloris efficacis, sed solum dicit, quod confessio subsequens associata iam dolore efficaci, ita potest fieri, ut nulla sit obligatio iterum confitendi peccata exposita in confessione informi. Ex quo ista secunda confessio non exponitur frustrationi propter proxime dicta.

55. Circa tertiam dubitationem de confessione valida, & informi ex defectu doloris efficacis ob ignorantiam mortaliter culpabilem, dixi loco citato, eam esse improbabilem iuxta mentem gravissimorum Theologorum, & ut minimum, esse dubiæ probabilitatis, atque adeo de illa esse dubium practicum, in quo tutior pars eligenda est.

56. Affero ergo, si illa esset probabilis: distinguendum esse. Nam quando dicit, posse deduci ad praxim, vel loquitur solum de confessione subsequenti habente iam dolorem efficacem, vel loquitur etiam de prima confessione, asserens in illa non peccari contra valorem Sacramenti. Primo modo non subiacet damnationi propter proxime dicta. Secundo autem modo subiacet damnationi, quia est opinio minus tuta circa valorem eiusdem numero Sacramenti, quod in prima confessione dicit esse validum,

& in ea non peccari contra valorem Sacramenti.

57. Circa quartam dubitationem de confessione valida, & informi ex defectu integritatis ob ignorantiam mortaliter culpabilem dixi in ea disp. 72. cap. 1. num. 5. eam opinionem, ut minimam, esse dubiæ probabilitatis practicæ atque adeo circa eam esse dubium practicum, in quo tutior pars eligenda est. Affero ergo, si illa esset probabilis; decidendam esse hanc dubitationem sub eadem distinctione, ac proxime præcedentem propter easdem rationes.

58. Circa quinta dubitationem de confessione informi ex defectu examinis cum ignorantia invincibili dixi disp. 73. cap. 2. num. 4. esse dubiæ probabilitatis, atque adeo de numero illarum, in quibus omnino tutior pars eligenda est. Sed dato quod illa censeatur vere probabilis, inquiretur, an illa ut pote minus tuta circa valorem Sacramenti, subiacet huic damnationi? Dicendum est, illam non subiacere, quia non affirmat, licitum esse practicæ, facere illam confessionem informem; sed solum prodest ad hoc, ut si in confessione subsequenti advertatur defectus, nulla sit obligatio repetendi illa peccata, quæ in priori confessione informi rite declarata sunt. Et ratio est: quia ex vna parte loquitur de licito usu prioris confessionis; ex altera vero non exponet periculo frustrationis illam subsequentem confessionem; propter supradicta.

ARTICVLVS II.

Quae opiniones in vi huius Decreti excludenda sunt a praxi circa dolorem requisitum in confessione?

SVMMARIVM.

Sententia affirmans, sufficere attritionem ad valorem, & fructum Sacramenti Penitentiae, non subiacet huic damnationi. Et eam esse certam probatur ex Tridentino. n. 61.

Tridentinum loquitur de attritione tanquam de dispositione proxima ad iustificationem. n. 62.

Quod attritio debeat continere aliquam dilectionem Dei censent Lovanienses aliqui, & Alexander VII. praecipit, quod nullus afficiat censura eam opinionem, aut oppositam. n. 63.

Sed id non obstat nostrae sententiae. n. 64.

An in articulo mortis requiratur contritio perfecta pro valore, & efficacia Sacramenti. n. 65. & seqq.

Opinio, quae docet sufficere attritionem dummodo sit cognita ut contritio, non versatur circa valorem Sacramenti, & ideo opposita opinio non subiacet huic damnationi. n. 67. & seqq.

Refertur opinio docens, sufficere attritionem ex metu penarum temporalium. n. 70.

Hac opinio speculative est probabilis, & ut talis non subiacet damnationi. n. 71.

An si doceat, posse deduci ad praxim, subijciatur huic damnationi, & quomodo? n. 72.

Si vero applicetur dolori requisito ad Baptismum, non ei subijciatur. n. 73.

Opinio docens non requiri novum dolo-

rem, cum quis confitetur peccata olim confessi. n. 74.

Opinio negans, requiri novum dolorem ad novam confessionem eorum, quae iam confessi sunt, speculative sumpta non subiacet damnationi. n. 75.

Si vero dicatur posse deduci ad praxim subiacet. n. 76.

Opinio docens, ad confessionem venialium sufficere dolorem virtualem, qui includitur in voluntate confitendi. n. 77.

Illa speculative sumpta non subiacet damnationi. n. 78.

Si vero dicatur illam posse deduci ad praxim, subiacet. n. 79.

Propositum virtuale quod continetur in contritione, vel attritione ex motivo universalis sufficit ad Sacramentum. Et hac sententia non subiacet damnationi. n. 80.

Opinio docens in confessione venialium sufficere attritionem, non de omnibus, sed de aliquibus. n. 81.

Ea sententia, etiam in ordine ad praxim, non subest huic damnationi. n. 83.

Opinio docens, validum & fructuosum esse Sacramentum Penitentiae, etiam si contritio multo tempore antecedit. n. 85.

Si aliquanto brevi tempore praecedat contritio, certum est, esse validum, & fructuosum. n. 86.

Vi moraliter coniungatur cum confessione contritio tempore antecedens requiritur, quod ea contritio referatur ad confessionem futuram. n. 87.

Si uno, vel duobus diebus ante confessionem praecedat contritio ordinata ad confitendum, valida, & fructuosa est confessio: & hac sententia etiam in ordine ad praxim non subest huic damnationi. n. 88.

Duplex modus explicandi permanentiam virtualem contritionis: alter qua-

quatenus elicitur, & non revocatur alter, quatenus continetur in aliquo effectu præfenti. n. 89. & seqq.

Certum est sufficere virtutem permanentiam contritionis. Ideo hæc sententia non subijcitur damnationi. n. 91.

Dummodo dolor præcesserit brevi tempore ad confessionem. n. 93.

59. **C**um dolor de peccatis sit pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ, opinioniones, quæ circumferuntur circa dolorem requisitum ad hoc Sacramentum, versantur circa valorem Sacramenti; cum Sacramentum sine sua parte essentiali non possit esse validum. Ex quibus opinionibus probabilibus illa, quæ negat valorem Sacramenti, pro praxi tutior est; & quæ affirmat, minus tuta.

QVÆSTIO I.

De attritione sufficiente ad Sacramentum Pœnitentiæ.

60. **I**nquiritur ergo primo, an sententia docens, attritionem sufficere ad Sacramentum Pœnitentiæ, neque requiri contritionem perfectam, subiaceat huic damnationi. Et ratio dubitandi est: quia opposita opinio asserens, ad valorem Sacramenti non sufficere attritionem, sed requiri contritionem perfectam, est opinio tutior circa valorem: sed damnatur hoc decreto opinio docens, non esse eligendum in praxi tutiorem circa valorem Sacramenti: ergo opinio quæ stat pro attritione in praxi admitenda, damnatur hoc decreto.

61. Dicendum tamen est, eam sententiam affirmativam de sufficientia attritionis non subiacere huic damnationi. Ratio est: quia decretum lo-

quitur de opinionibus mere probabilibus; hæc autem doctrina non est mere probabilis, sed omnino certa, & indubitabilis, propter definitionem Concilij Tridentini sess. 14. cap. 4. in hæc verba: *Quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se perducere peccatorem ad iustificationem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento impetrandam disponere.* In quibus verbis expresse asserit, aliter disponere attritionem intra Sacramentum, & extra; dixit enim, extra Sacramentum non perducere peccatorem ad iustificationem; intra Sacramentum vero disponere peccatorem ad illam.

62. Quod autem loquatur Concilium de dispositione proxima & immediata, patet: constat enim, attritionem extra Sacramentum disponere remote ad iustificationem. Videatur P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 20. sect. 1. concl. 1. n. 10. ubi sic scribit: [Hanc conclusionem existimo hoc tempore adeo certam, ut non possit absque errore negari.] Et pro eadem conclusione citat S. Thomam in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 5. quæstiunc. 1. & pluribus alijs in locis. Item Sotum, Paludanum, Capreolum, Adrianum, S. Antoninum, Silvestrum, Ruardum, & Canum; cum ergo hæc sententia sit omnino certa, non potest dici esse minus tuta circa valorem, atque adeo illam non comprehenditur sub ea damnatione.

63. Dices primo, plures Doctores Lovanienses censent, Concilium Tridentinum in eo loco agere de attritione, quæ includit aliquam dilectionem Dei super omnia: circa quam assertionem magna controversia exorta est tum Lovanij, tum etiam in alijs Galliæ Academijs: de quo videndus est P. Honoratus Fabri in Apologético tract. de attritione per totum; adeo ut Alexander VII. decretum expedierit datum die 5. Maij ann. 1667.

L in

Trident.

Suarez

S. Thom.

Sotus.
Palud.
Capreol.
Adrian.
S. Anton.
Silvest.
Ruard.
Canus.

Honorat.

in quo præcipit, quod nullus audeat afficere censura Theologica, altera ve iniuria, aut contumelia opinionem affirmativam, aut negativam: ergo Pontifex relinquit in statu probabilitatis doctrinam, quæ affirmat sufficere attritionem ad Sacramentum Pœnitentiæ, etiam si attritio non includat dilectionem Dei super omnia. Quæ autem doctrina est mere probabilis, non est certa. Falso ergo diximus esse certam, & omnino tutam in praxi.

64. Respondeo non obstante ea opinione Lovaniensium, nostram doctrinam esse certam, & omnino tutam propter supradicta. Quod autem Pontifex iusserit, neutram quæstionis partem censurari, aut iniuriâ affici, non probat, illam esse probabilem: quia solum contendit Pontifex compescere dissidia, quæ violant charitatem, & pacem, ut constat ex illis verbis Decreti: *Enixe cupiens, pacis vinculum inter fideles servari, omnem sscituræ fomitem extinguere*. Idque præcipit, *donec ab hac Santa Sede fuerit aliquid hac in re definitum*. Ex quo minime inferitur, nostram doctrinam esse incertam, sed solum voluisse Pontificem consulere paci fidelium; & relinquere hanc materiam sub indice. Cum hoc tamen stat, quod privati Doctores habeant principia certa ab intrinseco.

65. Dices secundo. In articulo mortis non sufficit attritio, sed requiritur etiam contritio perfecta: sed si attritio esset certo sufficiens ad Sacramentum Pœnitentiæ, etiam sufficeret in articulo mortis: ergo illa non est certo sufficiens. Maiorem propugnant aliqui Doctores, quos refert Diana part. 3. tract. 4. resolut. 78. quamvis perperam citet pro ea Suarezium, ut notavi in 2. part. Cris. Theolog. disp. 49. num. 7.

66. Respondeo, in articulo mortis pro valore, & efficacia Sacramenti

non requiri contritionem perfectam, sed sufficere attritionem. Ex alio autem capite requiri contritionem perfectam, & charitate formatam: quia cum homo in eo articulo non sit certus, eam attritionem super naturalem, qualis requiritur ad Sacramentum, à se esse elicitam; actus vero dilectionis Dei super omnia reddat illum omnino securum pro salute æterna consequenda, ideo ad hanc securitatem requiritur contritio charitate formata; maxime cum non habeat omnimodam evidentiam, aut certitudinem de valore sui Baptismi, neque de valore Ordinis Sacerdotis illum absolventis. Quæ omnia latè tradidi in ea disp. 49. citata cap. 4. à num. 30.

67. Dices tertio, probabilis est ea saltem opinio, quæ docet, quamvis ad valorem, & fructum Sacramenti sufficiat attritio, illam tamen requiri cognitam ut contritionem, id est, quod homo tenetur conari ad contritionem; quod si nitens habere contritionem, solum eliciat attritionem, validum, & fructuosum esse Sacramentum: ergo hæc opinio de attritione cognita ut tali deducenda ad praxim, exponit Sacramentum periculo frustrationis: ergo subit hanc damnationem,

68. Respondeo, eam opinionem esse probabilem propter auctoritatem magnorum virorum, qui eam defendunt; illam tamen non versari circa valorem Sacramenti, sed circa licitum. Concedit enim quod accedens bona fide cum attritione recipit Sacramentum validum, & fructuosum. Cum ergo hæc damnatio loquatur solum de opinione minus tuta circa valorem, & hæc non versetur circa illum, non subit talem damnationem.

QVÆST.

Diana.

QVÆSTIO II.

De attritione ex metu pœnarum temporalium.

69. **I**nquiritur secundo. An opinio quæ docet, licitum esse, quod quis in confessione utatur attritione ex timore pœnarum temporalium, quæ à Deo tamquam à delictorum vindice instiguntur; an hæc, in quam, opinio subiaceat huic damnationi?

70. Et quidem plures, & gravissimi sunt Doctores, qui dicunt, eam attritionem modo explicato conceptam, esse sufficientem ad valorem, & effectum Sacramenti. Ita P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 7. sect. 2. num. 15. P. Lessius 3. part. quæst. 1. dub. 5. n. 18. qui asserit, hoc esse satis probabile. Item P. Granado, P. Gaspar Hurtado, P. Reginaldus, Lugo Card. Mag. Candidus, M. Prado, & plures alij, quos refert, & sequitur doctissimus P. Mathæus de Moya diligens indagator mentis Authorum, tom. 1. selectar. tract. 3. disp. 9. quæst. 4. Quia tamen non desunt authores, qui eum modum attritionis negant esse sufficientem; & opinio affirmativa non nititur fundamento infallibiliter certo, sed solum satis probabili, ut supra notavi ex P. Lessio, & ego tamquam probabile obiter docui 3. part. Cris. Theol. disp. 71. cap. 1. num. 2. Ideo restat inquirere, an & quomodo hæc opinio subiaceat huic damnationi?

71. Dico primo. Hæc opinio de attritione ex timore pœnarum temporalium modo explicato speculative sumpta, quatenus docet validum esse

illud Sacramentum, non subiacet damnationi. Patet: quia hoc decretum non damnat opiniones speculativas circa valorem Sacramenti, quin potius supponit illas esse probabiles, & gravibus fundamentis iniixas.

72. Dico secundo. Si hæc sententia doceat, esse licitum deducere ad praxim id genus attritionis, ita ut dicatur esse licitum confitenti advertenter cum ea sola attritione (quod non asserunt Authores huius opinionis) subiacet damnationi. Patet conclusio. Illa opinio subiacet huic damnationi, quæ versatur circa valorem Sacramenti, & est minus tuta, docetque licitum esse eam deducere ad praxim: sed hæc opinio de tali attritione versatur circa valorem Sacramenti; cum illa attritio sit pars essentialis Sacramenti, & illa quidem est minus tuta, nam si coram Deo non est vera, Sacramentum Pœnitentiæ frustratur: ergo si docet licitum esse eam deducere ad praxim, subiacet huic damnationi.

Itaque huic opinioni non remanet probabilitas practica, ut quis advertenter confiteatur cum illa sola attritione; remanet tamen illi probabilitas practica ad hoc, quod si bona fide confessus est cum ea sola attritione, non teneatur postea repetere illam confessionem: quia quando probabile est, fecisse bonam confessionem, non tenetur illam repetere.

73. Advertendum tamen est, si hæc opinio applicetur dolori requisiti ad Baptismum, non subiacere huic damnationi. Et ratio est clara: quia attritio non requiritur ad valorem

Baptismi, sicut neque contritio: cum ergo damnatio solum loquatur de opinione minus tuta circa valorem Sacramenti, ea non extenditur ad attritionem, quæ requiritur ad

L. 2. esse

Suarez.
Lessius.
Granad.
Gaspar.
Reginald.
Lugo.
Candidus.
Prado.
Moya.

QVÆSTIO III.

*De novo dolore ad novam con-
fessionem.*

Remig.
Ledesm.
Ioann. à
Cruce.
Leand. à
Sacram.
Dicastill.
Lug. Car.
Moya,
Diana,
Enriq.
Filliuc.

74. **I**nquiritur tertio. An opinio
quæ docet, non requiri no-
vum dolorem, quando quis confite-
tur peccata iam olim confessa, subiacet
huic damnationi? Nam opinio-
nem negativam docuit Remigius in
practica confessoriorum tract. 5. cap.
5. §. 14. num. 9. Item Petrus de Ledes-
ma, Ioannes à Cruce, Leander à Sa-
cramento, P. Dicastillo, Lugo Cardi-
nalis, & plures alij, quos refert & se-
quitur. P. Mathæus de Moya tom. 1.
Selectar. tract. 3. disp. 5. quæst. 8. Quam
etiam tenet Diana part. 11. tract. 5. re-
solut. 21. Sed oppositam sententia do-
cent Enriquez in Sum. lib. 4. cap. 26.
num. 7. Filliucius tom. 1. tract. 6. part.
63. n. 77. & tenuit olim Diana part.
3. tract. 4. resolut. 116. Est ergo præsens
quæstio, an ea pars, quæ negat, re-
quiri novum dolorem, subiaceat huic
damnationi? Quam etiam, duplici
conclusionem decido sicut in præce-
denti.

75. Prima conclusio. Si hæc
opinio speculative procedit, asserens,
validam, & fructuosam esse eam con-
fessionem, sine novo dolore, non sub-
iacet damnationi. Nam, vt dixi, hæc
damnatio non comprehendit opinio-
nes mere speculativas. Et hæc proba-
bilitas speculativa, quamvis non de-
feruiat, vt modo dicam, ad praxim
huius numero Sacramenti, potest ta-
men prodesse ad confessionem subse-
quentem. Nam si quis bona fide, &

propter oblivionem non elicit in illa
confessione novum dolorem de pec-
catis iam confessis, sed solum de pec-
catis, quæ non dum confessus fuerat,
in confessione subsequenti non tene-
bitur ad repetitionem, quia iuxta eos
Doctores probabile speculative est,
fuisse validam.

76. Secunda conclusio. Hæc opi-
nio quatenus docet, licitum practice
esse confiteri peccata iam confessa si-
ne novo dolore, subiacet huic dam-
nationi. Patet, sicut in præcedenti
quæstione. Quia secundum hanc dam-
nationem non est licitum deducere
ad praxim opinionem, quæ exponat
Sacramentum frustrationi, casu quo
non sit vera coram Deo: sic se habet
hæc opinio, quatenus docet, id esse
practice licitum: hoc ergo modo sub-
iecta manet damnationi. Probatur
minor: est enim opinio minus tuta, &
versatur circa valorem Sacramenti,
cum loquatur de dolore, qui est pars
essentialis Sacramenti Poenitentiae: er-
go si illa non est vera coram Deo, Sa-
cramentum manebit sine ea parte es-
sentiali; atque adeo frustrabitur Sa-
cramentum.

QVÆSTIO IV.

*De dolore implicito ad confessio-
nem venialium.*

77. **I**nquiritur quarto. An subicia-
tur etiam huic damnationi
opinio asserens, ad confessionem ve-
nialium non requiri dolorem forma-
lem, & expressum, sed sufficere dolo-
rem implicitum, qui includitur in ipsa
voluntate confitendi ea peccata? Suf-
ficere eum dolorem virtualem, affir-
mant

Ledem.
Soto.
Dom Sor.
Montesi.
Bonacina.
Trull.
Zanard.
Tancre.
Moya.
Suarez.

mant Martinus de Ledesma, Petrus de Soro, Dominicus Soto, Montesinos, Bonacina, Trullench, Zanardus. Tancredi, & alij apud P. Mathæum de Moya tom. 1. Selectar. tract. 3. disp. 5. quæst. 5. §. 2. Et quamvis pro eadem sententia citet P. Suarez, iste quidem oppositam sententiam tenet tom. 4. in 3. part. disput. 20. sect. 6. num. 2. ubi ait: [Dicendum est etiam, in hac confessione (venialium) esse necessariam attritionem formalem. Quia Concilium Tridentinum absolute & simpliciter loquitur de hoc Sacramento, & de partibus eius: ergo quotiescumque fit, requiritur essentialis partes, quarum una est attritio; non virtualis tantum, sed formalis, ut aperte constat ex doctrina Concilij.] Eandem docet P. Granado tom. 2. in 3. part. controv. 7. tract. 4. disp. 1. n. 7. Lugo Cardin. de Poenit. disp. 14. num. 106. P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnic. punct. 7. n. 13. P. Moya tom. Selectar. tract. 3. disp. 5. n. 19. Inquitur ergo, an ea opinio affirmans eum dolorem virtualem esse sufficientem ad confessionem venialium, innurat hanc damnationem?

Granad.
Lugo Car.
Cast. Pal.
Moya.

78. Dicendum est, sicut in questionibus antecedentibus, opinionem speculativam, quæ affirmat, confessionem venialium cum solo præfato dolore virtuali esse validam, & fructuosam, non manere damnatam: nam quatenus speculativa est, non dicit, esse licitum, eam deduci ad praxim; & prædesse poterit scrupulosis, qui postea quam confessi sunt venialia, angore afficiuntur, eo quod suspiciuntur, se non habuisse dolorem formalem, & expressum.

79. Sed quatenus ea opinio practica est, traditque licitum esse ita confiteri venialia advertenter cum solo eo dolore virtuali, sub est huic damnationi. Patet ex supradictis: cum

opposita negans valorem eius Sacramenti sit tutior; & hoc decreto condemnatur propositio asserens, non esse eligendam in praxi tutiorem viam circa valorem Sacramenti.

80. Sed notandum est, aliter dicendum esse de proposito virtuali, quod continetur in contritione, vel attritione habita ex motivo vniuersali, quo quis detestatur omnia peccata læthalia propter offensam Dei summe dilecti, vel propter metum gehennæ omnino fugiendæ. Est enim supra omnem probabilitatem, omnino certum, quod hoc propositum virtuale sufficiat. Videatur Lugo Cardin. de Poenit. disp. 14. sect. 5. Patet. Nam Tridentinum sess. 14. cap. 4. affirmat, illam attritionem, *quæ voluntatem peccandi excludat*, sufficere intra Sacramentum Poenitentiae ad gratiam Sacramenti consequendam: sed ea detestatio peccatorum mortalium ex eo motivo vniuersali concepta, excludit voluntatem peccandi; non enim est compossibilis cum tali voluntate: ergo talis detestatio continet virtualiter id propositum, & facit illud esse sufficiens ad valorem & fructum Sacramenti. Quod si prodest ad confessionem mortalium, à fortiori proderit ad confessionem venialium. Cum ergo certum sit, id genus propositi virtualis sufficere, non habet locum asserere, quod ea sit opinio minus tuta circa valorem Sacramenti; atque adeo non habet hic locum ea damnatio.

Lug Car.
Trident.

QVÆS-

QVÆSTIO V.

De confessione venialium sine dolore eorum omnium.

81. **I**nquiritur quinto. An subiiciatur huic damnationi opinio asserens, non peccare mortaliter illum qui confitens vnum, vel alterum peccatum veniale cum dolore formali, confitetur alia peccata sine dolore? Quæ alijs terminis proponi solet, nempe an poenitens teneatur sub mortali habere contritionem, vel attritionem de omnibus venialibus, quæ confitentur? In qua quaestione P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. disput. vnic. punct. 7. num. 14. & alij censent, esse peccatum mortale confiteri peccata venialia, de quibus poenitens non habet saltem attritionem. Sed id non esse peccatum mortale, asserit communior sententia plurima Theologorum, quos refert, & sequitur Lugo Cardinalis de Poenit. disp. 14. num. 118. Quæritur ergo, an hæc secunda opinio subiaceat præfata damnationi?

82. Et videtur, hanc secundam opinionem esse minus tutam, & versari circa valorem Sacramenti. Nam peccata, de quibus non habetur saltem attritio, non videntur esse materia huius Sacramenti: sed deficiente materia Sacramenti, illud non est validum: ergo per eiusmodi confessionem venialium non redditur validum Sacramentum.

83. Dicendum tamen est, eam secundam opinionem non sub-

iacere huic damnationi. Ratio est clara: quia si poenitens confitetur vnum peccatum veniale cum attritione, & reliqua sine illa, præbet sufficientem materiam ad absolutionem; & si accedat bona fide propter hanc secundam opinionem, quæ probabilis est, etiam apud authores prioris sententiæ, Sacramentum est certo validum: non ergo versatur quaestio circa valorem Sacramenti, atque adeo ea secunda opinio non est minus tuta circa valorem.

84. Ad rationem dubitandi responderetur committendo; quod ea peccata, de quibus non habetur saltem attritio, non sunt materia Sacramenti; negando tamen, quod in illo Sacramento deficiat materia, cum in illo exponatur vnum peccatum veniale cum attritione, quod est materia sufficiens ad Sacramentum. Ut si quis adhiberet consecrationi vnam hostiam triticeam, & alteram hordeaceam, validum esset Sacramentum circa hostiam triticeam. Similiter validum esset Sacramentum illud Poenitiæ, dummodo haberet dolorem de aliquo ex venialibus, quæ confitetur, quamvis de alijs non haberet: sicut contingeret, quando quis confitetur mortale, de quo dolet, cum venialibus, de quibus dolorem non concipit; tunc enim validum est Sacramentum, cum constet materia certa absolutionis.

QVÆST.

QVÆSTIO VI.

De contritione, quæ per multum
tempus antecedit confessio-
nem.

*potest accidere, ut dum absolutio conce-
ditur, nullus iteretur dolor, vel ob na-
turalem distractionem, vel ob aliam
causam: & nihil ominus Sacramentum
illud SINE DUBIO validum est, &
confessio sufficiens, quia moraliter illi
coniungitur dolor, qui præcessit, &
virtute sua illam confessionem infor-
mat.* Huc vsque P. Suarez. Et quidem
licet Sacramentum Pœnitentiæ sit
vnum Sacramentum; coalescit tamen
ex partibus, quæ vt in plurimum suc-
cessive ponuntur; & quamvis ipse
partes debeant coniungi immediate,
inter se, ea coniunctio debet esse im-
mediata, non physice, sed moraliter.
Cum ergo hæc doctrina certa sit, non
potest esse minus tuta; atque adeo non
subiicitur huic damnationi.

85. **I**nquiritur sexto, an subiaceat
damnationi opinio asserens
validum, & fructuosum esse Sacra-
mentum pœnitentiæ, etiam si contri-
tio multo tempore antecedit? Quam
docuit P. Tamburinus opusc. 2. lib. 1.
cap. 2. §. 4. num. 5. asserens, dolorem
per quatuor, & quinque dies antea
conceptum sufficere ad valorem, &
fructum Confessionis. Et Gaspar Hur-
rado disp. 1. de Sacramentis in genere
difficult. 11. Diana part. 5. tract. 9. re-
solut. 51. quamvis cum aliqua limita-
tione, & apud ipsum Leander à Sacra-
mento tom. 1. de Sacrament. tract. 5.
disp. 7. quæst. 5. Et aliqui eorum eo
nituntur fundamento, quod dolor in-
ternus semel positus, & non revoca-
tus, virtualiter perseverat. Ex quo
fundamento colligitur, validam esse
confessionem, etiam si longissimo
tempore is dolor antecedit.

86. Pro cuius rei claritate, præ-
mitto primo certum esse, validum ef-
se Sacramentum Pœnitentiæ, etiam si
aliquanto brevi tempore præcedat
contritio. Circa quod audiendus est
P. Suarez tom. 4. in. 3. part. disp. 20.
sect. 4. num. 29. *Est CERTUM posse
quidem dolorem hunc tempore antece-
dere ipsam confessionem... Constat,
quia iuxta communem usum confessio-
nem antecedit cogitatio peccatorum,
quæ optime fit, si cum vero animi dolo-
re fiat; postea vero fit confessio in vir-
tute talis recogitationis, & doloris.
Contingere autem potest, vt in actu
confessione ita homo attendat ad pecca-
torum explicationem, vt nullum inter-
num dolorem tunc actu exerceat. Item*

87. Præmitto secundo, ad hanc
immediatam coniunctionem partium
Sacramenti Pœnitentiæ requiri, quod
ille dolor antecedens referatur ad
confessionem, & confessio fiat in vir-
tute eius doloris; quod fit communi-
ter, quando quis recogitat peccata
sua in ordine ad confitendum illa, &
tunc dolet de peccatis suis in ordine
ad confessionem. Potest ergo esse
quæstio, an dolor antecedens confes-
sionem, si nõ referatur ad illam mo-
do dicto, sufficiat ad valorem Sacra-
menti? In quo, dato quod non sit cer-
tum, requiri eam relationem doloris
ad confessionem, est tamen opinio tu-
tior, quod id requiratur; atque adeo
opinio, quæ negat eam relationem
doloris ad confessionem, exponit Sa-
cramentum frustrationi; atque adeo
ea subijcitur huic damnationi.

88. Sed adhuc restat quæstio, an
tuto procedat, qui vno, vel duobus
diebus ante confessionem recogitat
peccata sua, & de his dolet in ordine
ad confitendum, & postea non elicit
novum actum doloris? Et dicendum
est, eum tunc procedere, & confessio-
nem esse certo validam, atque adeo
hanc

hanc doctrinam non subiacere huic damnationi. Ostenditur primo. Nam præterquam quod nullus author id negat, cum certum sit, moralem coniunctionem sufficere, est etiam certum in hoc casu dari eam moralem coniunctionem.

89. Pro quo supponendum est, permanentiam virtualem vnius actus duplici modo explicari ab authoribus. Primo aliqui dicunt, actum virtualiter perseverare, qui elicited est, & non revocatus, & ita explicat P. Thomas Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 18. n. 21. & passim alibi, quem multi alij sequuntur.

90. Alij vero explicant permanentiam virtualem actus dari, quando dantur aliqui effectus actualiter procedentes ab illo actu: v. g. cum quis intendit consequi dignitatem à Rege; illa intentio consequendi dignitatem, quamvis non habeatur actualiter, perseverat virtualiter, dum arripit iter ad Curiam Regiam, dum alloquitur ministros Regis, & dum ordinat alia ad eum finem: quia hi omnes sunt effectus illius intentionis. Similiter qui intendit accipere ordinem Sacrum, si immemor eius intentionis vadit ad examen, alloquitur Episcopum, præparat vestes Sacras, vadit ad locum, ubi initiandus est, illa intentio virtualiter perseverat, quia omnes illæ subsequentes actiones sunt effectus, qui procedunt ab illa intentione, cum ad eum finem ponantur. Et ita explicat intentionem virtualement P. Vasquez tom. 2. in 3. part. disput. 138. cap. 6. P. Castro Palao tom. 4. tract. 18 & apud ipsum Bonacina disp. 1. de Sacrament. quæst. 3. punct. 2. §. 3. n. 3. Layman lib. 5. tract. 1. cap. 5. quæst. 5. n. 11. Conink 3. part. quæst. 64. art. 1. dub. 2. num. 71.

91. Iam vero quod certum sit in eo casu dari moralem coniunctionem partium essentialium confessionis, cla-

re constat. Sicut enim, quamvis ad conficiendum Sacramentum requiratur essentialiter in ministro intentio conficiendi illud, est certum non requiri intentionem actualem, sed sufficere virtualement, quæ continetur in effectu, qui procedit à tali intentione, modo dicto in secunda explicatione; quia dum datur effectus procedens ab illa intentione, virtualiter existit talis intentio. Similiter contingit, quando quis habuit dolorem in ordine ad confessionem, illa confessio est effectus illius doloris: ergo perseverat virtualiter ille dolor in ipsa confessione. Quod optime explicuit P. Suarez proxime citatus in hæc verba: *Solum oportet advertere, semper esse necessarium, ut talis dolor internus ex intentione penitentis formali, vel virtuali ad confessionem referatur: quod fit, quoties quis peccata recogitat, & de eis dolet, ut ea confiteatur, vel præbet signum sui doloris in ordine ad confessionem faciendam, seu absolutionem obtinendam: ac denique quoties quis dolet de peccatis cum expresso proposito illa confitendi, ex cuius virtute postea confessionem facit; nam quilibet ex his modis sufficit ad veram accusationem: aliqua vero huiusmodi relatio necessaria est, quia intentio Sacramenti, & partium eius in ordine ad constitutionem illius necessaria est ad Sacramentum conficiendum.* Huc vsque Suarez.

92. Dices hinc inferri, quod si quis faciat eam recogitationem peccatorum, dolens de eis in ordine ad confessionem faciendam post mensum integrum, illam esse validam: hoc autem non potest esse certum, nec tutum: ergo neque antecedens, vnde id infertur.

93. Respondeo, moraliter loquendo, eum dolorem tam longo tempore distantem à confessione non posse influere in illam confessionem, neque imperare illam; & ad summum

di

Vasq.
Cast. Pal
Bonac.
Layman
Conink

id esse dubium propter diuturnam temporis distantiam, & quia intermedio tempore nulli sunt effectus, qui procedant ab ea intentione, sive ab eo dolore eum tali intentione habito. Cum autem vno vel altero die antecedit is dolor relatus ad confessionem, tunc optime intelligitur, quod fiat confessio virtute illius doloris. Unde fit, opiniones, quae longiorem temporis distantiam admittunt, vel non adstruunt hanc relationem doloris ad confessionem, omnes manere subiectas huic damnationi.

ARTICVLVS III.

An aliqua opiniones circa integritatem confessionis maneant subiecta huic damnationi?

SYMMARIVM.

- Alia est integritas formalis, & alia materialis. n. 94.
- Opinio docens, nullam esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes. n. 96.
- Opinio opposita. n. 97.
- Quid censeri Filguera circa valorem intrinsecum, & extrinsecum Sacramenti. n. 98.
- Reijcitur ex pluribus argumentis. n. 99. & seqq.
- Opinio docens, non esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes, non subiacet huic damnationi, eo quod non versatur circa valorem Sacramenti. n. 107. & seqq.
- Discrimen quod versatur inter hanc opinionem, & alias, quae versantur circa valorem Sacramenti. n. 109.
- Ea opinio non exponit Sacramentum frustrationi. n. 110.
- Eadem doctrina confirmatur à paritate peccati obliti. n. 111. & seqq.

Eadem doctrina probatur ex eo, quod confessio exadat formaliter integra, n. 113. & seqq.

Aliud argumentum desumitur ab ignorantia inuincibili. n. 115.

An qui confitetur circumstantias aggravantes, accedat ad confessionem cum mala fide propter opinionem contrariam. n. 116. & seqq.

Non incurrit damnationem, eo quod non versatur circa valorem. n. 118.

Opiniones de diuersitate specifica peccatorum favorabiles non versantur circa valorem Sacramenti. n. 119.

Opinionem de peccatis dubijs non confitendis esse dubie probabilis. n. 120. remissive.

Casu quo ea opinio esset probabilis, ea non subiaceret huic damnationi. n. 121.

Non esse probabilem opinionem, quod qui confessus est peccatum vt dubium, & mox recordatur certo illius non teneatur illud confiteri tamquam certum. Esse improbabilem alibi docui. n. 122.

Sed si ea opinio esset probabilis, non subiaceretur huic damnationi. n. 123.

Opinio, quod non est licitum poenitentem manifestare complicem, ex cuius manifestatione leditur fama eius apud confessarium, non procedit circa valorem, ideo non subest damnationi. Ibidem.

94. **P**RO resolutione huius difficultatis praemittendum est, duplicem integritatem confessionis, aliam formalem, & aliam materialem. Integritas formalis est, quando quis confitetur aliqua peccata, & alia omittit, vel propter impossibilitatem physicam, aut moralem, vel quia ex aliqua circumstantia cessat obligatio ea confitendi. v. g. quando instat mors poenitentis; tunc enim si non confiteatur omnia peccata, & absolvatur propter instantiam mortis, illa confessio,

M fessio,

fectio, & si non sit integra materialiter, est tamen integra formaliter propter impossibilitatem, quæ imminet, confitendi cætera. Similiter qui in confessione obliviscitur unius peccati mortalis, dicitur facere confessionem integram formaliter, quia quantvis non habeat integritatem materialem, impossibile est, dum obliviscitur peccati, quod illud confiteatur. Integritas materialis est, quando quis revera confiteretur omnia peccata, & nullum omnino omittit. In presenti ergo questione videtur, eas opiniones, quæ versantur circa integritatem confessionis, versari etiam circa valorem Sacramenti; cum ipsa actualis confessio integra sit pars essentialis ipsius Sacramenti; deficiente enim parte essentiali, invalidum redditur Sacramentum. Unde fieri videtur, opiniones, quæ circa hanc materiam affirmant valorem Sacramenti, esse minus tutas circa valorem, atque adeo subiectas huic damnationi.

QVÆSTIO I.

An maneat subiecta huic damnationi opinio, quæ docet, nullam esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes.

95. **A**Vdivi à fidedignis, neothematicum quendam existimasse, hanc opinionem de non confitendis circumstantiis aggravantibus, subiacere huic damnationi, atque adeo iam esse certam, & evidentem obligationem confitendi eas circumstantias. Ad quod asserendum niti videtur eo fundamento, quod propositum est initio huius articuli: nempe confessionem esse partem essentialem, à qua essentialiter pendet valor Sacramenti. Unde fit, quod hæc opi-

nio de illis circumstantiis non confitendis versetur circa valorem Sacramenti: cum ergo sit minus tuta, hanc damnationem incurrit.

96. Opinio de non confitendis circumstantiis aggravantibus, habet multos, & doctissimos Patronos. Ita S. Thomàs in 4. dist. 16. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 5. S. Bonaventura in 4. dist. 17. quæst. ultim. Scotus ibid. quæst. 17. art. 3. S. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 9. §. 7. P. Valquez 3. part. quæst. 91. art. 1. dub. 2. & quam plures alij, ex quibus plusquam quadraginta refert Diana part. 1. tract. 7. resol. 1. Videantur etiam pro hæc sententia P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnic. punct. 9. n. 4. & Lugo Card. de Pœnit. disp. 16. sect. 3. num. 107.

97. Opposita etiam opinio habet non minus nobiles Patronos, Alensem, Caietanum, Sotum, Suarezium, Thomam Sanchez, Enriquez, Fagundez, Coninck, & plures alios, ex quibus refert viginti Diana proxime citatus. Queritur ergo in presenti, an illa prima opinio benignior hanc damnationem incurrat?

98. P. Emmanuel de Filguera ex ordine Clericorum minorum in sua Lucerna decretali in expositione huius primæ propositionis. §. Sed unde quæque, affirmat, opinionem de circumstantiis aggravantibus non confitendis non comprehendi sub hæc damnatione. Ita enim discurre: [Animadvertendum est, pertinere ad valorem quasi extrinsecum Sacramentorum quædam quæstiones apud Authores controversas circa eorum materiam, non quidem proximam (hæc namque instituta fuit à Christo Domino, & pertinet ad valorem intrinsecum Sacramenti) sed remotam, non quomodo accipiatur, debet poni in Sacramenti conferendis, quæ est tutior, ut suum effectum sortiantur; sed circa materiam

re-

remotam materialiter sumptam, consistentem non in aliquo certo, ac determinato, sed rationi subiicibili; ac consequenter sub probabilitate contento, ut contingit in confessionis integritate v. g. quæ ad valorem Sacramenti essentialiter pertinet. Circa quam est duplex sententia, altera negans, circumstantias intra eandem speciem aggravantes non esse necessario in confessione exprimendas, & altera affirmans, quæ est tutior; & nihilominus opinionem negantem talem obligationem possumus adhuc post propositionis præsentis damnationem in praxi sequi. Quod provenit ex eo; quod opinio affirmans tutior non versatur circa materiam remotam formaliter sumptam, sed tantum materialiter, quatenus ad prædictam materiam remotam reductivè pertinet: alioquin enim infinitæ opiniones, & quæ probabiliiores sunt tutioribus, manerent prohibita ex prædicta damnatione, cui alienum est hoc asserere, ne omnium fidelium conscientia deinceps inturbarentur, ac mille frequenter anxiantur scrupulis. J. Huc usque Filgiera.

99. Sed hic discurrendi modus valde displicet. Primo, quia maiori indiget explanatione. Non enim percipitur, quomodo hæc quæstio pertineat ad valorem quasi extrinsecum Sacramenti; neque quid sit, quod materia remota sumatur formaliter, aut materialiter.

100. Secundo. Quia cum hæc damnatio solum eo respiciat, ut Sacramentum non exponatur frustrationi, solum debemus considerare, an hæc opinio de circumstantiis aggravantibus non confitendis exponat Sacramentum frustrationi, aut, quod idem est, versetur circa valorem Sacramentum invalidum. Et quidem vel iste valor quasi extrinsecus est vere & proprie valor, vel non est proprie valor?

Si primum, implicat contradictionem, quod deficiente aliquo valore, qualicumque ille sit, Sacramentum evadat validum. Si vero non sit proprie & stricte valor, quare appellatur nomine valoris?

101. Tertio. Nam vel ista opinio exponit Sacramentum frustrationi, vel non exponit. Primum non admittitur: ergo si non exponit frustrationi, perperam dicitur, quod pertinet ad valorem quantum vis extrinsecum: nam in omni materia opinio mere probabilis, quæ dicit valere actum, sua probabilitate exponit actum frustrationi; nam eo ipso quod sit mere probabilis, si non sit vera coram Deo, actum reddet invalidum. Nam si opinio, quæ dicit, actum esse validum, falsa est, evidens est, actum remanere in validum.

102. Quarto. Quia deficiente valore, actus, quantum vis extrinsecus actus redditur invalidus; sed iuxta doctrinam præfati authoris, opinio de circumstantiis aggravantibus non confitendis potest facere, quod deficiat extrinsecus valor actus: ergo ex illa opinione actus potest reddi invalidus: ergo ea opinio exponit actum Sacramentale frustrationi. Maior ex terminis patet. Minor probatur. Quia cum ea opinio pertineat ad valorem extrinsecum actus, ipsa opinio probabiliter adstruit talem valorem; quomodo enim potest una propositio pertinere ad valorem actus, nisi asserat formaliter, vel virtualiter talem valorem? Ergo si coram Deo falsa est, deficiet talis valor. Sed omnis propositio probabilis habet hoc, quod quo ad nos contingens est, quod deficiat talis valor. Id autem est exponere actum frustrationi: ergo exponit.

103. Respondebit fortasse primo, cum valorem extrinsecum suppleri ab Ecclesia, sicut paulo ante dixerat, valorem extrinsecum Sacramenti

pœnitentiæ, qui oritur ex iurisdictione, quam tribuit Ecclesia Confessariis in omni opinione probabili, quæ habet pro obiecto ipsam iurisdictionem, suppleri ab Ecclesia.

104. Sed contra est. Nam quamvis Ecclesia possit supplere iurisdictionem; quia ipsa Ecclesia est, quæ dat omnem iurisdictionem in spiritualibus, quam Sacerdotes habent; at non est intelligibile, quomodo suppleat valorem Sacramenti, qui non pertinet ad iurisdictionem: sed opinio de circumstantiis aggravantibus non confitendis non pertinet ad iurisdictionem: ergo non est intelligibile, quomodo eum defectum suppleat Ecclesia.

Probatur Minor. Quia sententia, quæ propugnat, circumstantias aggravantes confitendas esse, asserit, eam esse obligationem iuris Divini, neque enim pertinet ad ius Ecclesiæ, designare, quæ peccata, aut quæ eorum circumstantiæ confitendæ sint ultra ea, quæ iure Divino designata sunt.

105. Respondet secundo, suppleri per hoc, quod Ecclesia approbat eam opinionem, & omnes alias similes.

106. Sed contra est. Nam vel est certum, quod Ecclesia approbat omnes eas opiniones; vel est dumtaxat probabile? Si dicas esse certum; iam ea opinio non est dumtaxat probabilis, sed certa, ut pote habens certam Ecclesiæ approbationem. Si vero dicas, eam esse dumtaxat probabilem, relabimur in idem argumentum: cum enim fortasse sit falsa coram Deo, relinquit illum valorem extrinsecum Sacramenti in supradicto periculo frustrationis.

107. Sit conclusio. Ea opinio, quæ docet, non esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes non subiaceret huic damnationi. Ita in

Thirf. terminis P. Thirus tom. 3. Selectar. disp. 49. sect. 3. Ostendo primo? Ut

subiaceret huic damnationi, necesse erat, quod versaretur circa valorem Sacramenti: sed non versatur circa illum: ergo non subiaceret damnationi. Maior patet ex ipsa damnatione, & propositione damnata.

108. Minor probatur. Nam si quis bona fide confiteatur peccata mortalia, & sequendo illam opinionem probabilem taceat circumstantias aggravantes, Sacramentum est certo validum; quia absolutio cadit in illa peccata, & bona fides, qua accedit pœnitens, exonerat illum ab alia quavis obligatione: si autem ea opinio versaretur circa valorem Sacramentum, non posset esse certo validum: ergo ea opinio non versatur circa valorem.

109. Confirmatur, ostendendo discrimen, quod intercedit inter hanc opinionem, & eam, quæ versatur circa valorem, v. g. opinionem illam at præced. propositam, quæ docet, non requiri dolorem formalem, & expressum ad confessionem venialium. Et enim cum hæc opinio sit mere probabilis, contingens est, esse falsam coram Deo: si ergo coram Deo falsum est, non requiri dolorem expressum ad confessionem venialium, sed sine eo expresso dolore esse validam, fit, quod quamvis pœnitens accedat bona fide, ea confessio sit nullius valoris. E contra accidit in confessione, in qua tacentur circumstantiæ aggravantes: nam eo ipso quod pœnitens accedat bona fide propter opinionem probabilem, & consilium doctorum hominum; si ea opinio de non confitendis circumstantiis aggravantibus, falsa sit coram Deo, Sacramentum remanet in suo valore, quia nullum caput est, unde id Sacramentum annulletur.

110. Ostendo secundo, nam ut ea opinio incurreret damnationem, opus erat, ut exponeret Sacramentum frustra,

trationi: sed non exponit: ergo non incurrit. Maior patet ex ipsa propositione damnata, quæ eo respicit, ne frustraretur Sacramentum. Minor probatur ex supradictis: quia non est unde id Sacramentum frustretur. Frustraretur quidem, si poenitens accederet mala fide putans, se peccare mortaliter, non confitendo circumstantias aggravantes. Sed ea frustratio non oriretur ab ea opinione; sed quia poenitens accederet peccans mortaliter.

111. Confirmatur primo. Nam qui confitetur peccata mortalia, & obliviscitur unius, vel alterius peccati mortalis, si habeat congruam contritionem, & propositum in futurum, non frustrat Sacramentum, quin potius consequitur fructum illius; nulla alia ratione, nisi quia quamvis taceat peccata mortalia, tacet illa cum bona fide propter naturalem oblivionem: sed eadem ratio militat in eo, qui tacet in confessione circumstantias aggravantes; cum accedat cum bona fide propter opinionem vere probabilem: ergo non frustrat Sacramentum.

112. Confirmatur secundo. Nam, ut ait Lugo Cardin. disp. 19. de Poenit. num. 31. *Idem est, non recordari alicuius peccati, vel ignorare obligationem confitendi illud.* Sed qui sequitur opinionem probabilē de his circumstantiis non confitendis, ignorat obligationem confitendi illas: ergo idem est, ac si oblivisceretur illam. Sed oblitus illarum non exponitur periculo frustrandi Sacramentum: ergo neque qui illas omittit ex opinione probabilis.

113. Ostendo tertio. Qui facit confessionem formaliter integram, quamvis non sit integra materialiter, facit validam confessionem, & Sacramentum retinet suum valorem: sed qui cum bona fide tacet circumstantias aggravantes, facit confessionem formaliter integram, quamvis à parte rei non sit integra materialiter,

si forte opposita opinio coram Deo est vera: ergo dum sic procedit, Sacramentum est validum. Non ergo periclitatur valor Sacramenti ex ea opinione. Maior est omnino certa apud omnes Theologos.

114. Minor ostenditur. Tunc datur integritas formalis, quando hic & nunc non datur obligatio confitendi alia peccata mortalia, aut alias circumstantias illorum ultra ea, quæ quis confessus est: sed qui ex opinione probabilis tacet circumstantias aggravantes, nullam obligationem habet illas confitendi, quia si haberet obligationem, illa opinio non esse vere probabilis: ergo in eo casu datur integritas formalis.

115. Ostendo quarto. Qui per ignorantiam invincibilem omittit circumstantias variantes speciem, non exponit Sacramentum frustratiōi: ergo qui per ignorantiam invincibilem tacet circumstantias aggravantes, non exponit Sacramentum frustratiōi. Hæc consequentia patet à maiori ad minus. Tum sic. Qui ex opinione probabilis à tot, tantisque doctoribus propugnata, & tam validis rationibus munita, tacet in confessione circumstantias aggravantes, illas omittit ex ignorantia invincibili; cum in omni opinione probabilis reperitur ignorantia invincibilis, ut late ostendi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 15. cap. 9. ergo qui ex ea opinione probabilis tacet circumstantias aggravantes, non exponit Sacramentum frustratiōi.

116. Dices. In eo casu necesse est, quod poenitens accedat cum mala fide orta ex opinione Doctorum hominum asserentium, esse gravem obligationem de illis circumstantiis confitendis: sed eo ipso quod accedat cum mala fide, Sacramentum est nullum: ergo in eo casu semper est nullum.

117. Sed contra est: quia est implicatio in terminis asserere, quod opi-

opinio de non confitendis illis circumstantiis sit vere probabilis practice, & adhuc esse obligationem illas confitendi. Nam qui sequitur opinionem practice probabilem, operatur prudenter, atque adeo sine obligatione sequendi partem oppositam. Quare negandum est, poenitentem in eo casu accedere cum mala fide.

118. Dices iterum, illam opinionem iam non manere probabilem propter damnationem in hoc decreto contentam. Sed contra est: nam ex dictis constat, prefatam opinionem non versari circa valorem Sacramenti; cum tamen damnatio solum comprehendat opiniones, quæ versantur circa valorem Sacramenti.

119. Ex dictis inferes, opiniones de diversitate specifica peccatorum, quæ dicuntur minus tuta, quia exonerant ab obligatione confitendi illas, non versari circa valorem Sacramenti; atque adeo non exponere Sacramentum frustrationi. v. g. Est opinio probabilis, delectationem morosam veneream, quæ pro obiecto habet feminam coniugatam, non differre specie ab ea delectatione, quæ habet pro obiecto soluta, eo quod tunc homo non delectatur de circumstantia coniugij, sed solum de obiecto luxuria. Quæ opinio licet sit minus tuta saltem materialiter, non comprehenditur sub hanc damnationem, quia non exponit Sacramentum frustrationi propter fundamenta supra proposita.

QVÆSTIO II.

An subiaceat damnationi opinio negans obligationem confitendi peccata dubia?

120. Probabilem esse hanc opinionem, quam defendunt pauci aliqui ex recentioribus. Cara-

mucl, Ferrantinus, Iosephus à Ianuario, Martinon, Marchantius, Verdelesualdus, & Martinus à Santo Ioseph quos citavi in 2. part. Cris. Theolog. disp. 36. cap. 1. n. 7. censui, ibidem cap. 9. n. 218. dixi tamen, & probavi, oppositam esse probabiliorum. Potest tamen re melius perpensa in 3. part. Cris. Theol. disp. 74. cap. 2. docui, eam opinionem mihi non esse sufficienter probabilem, quin potius illam esse dubiam probabilitatis, atque adeo de ea esse dubium practicum, in quo tutiorem partem eligere, necesse est. Id quod solido fundamento roboravi, quod moralem mihi affert certitudinem.

121. Sed casu quod ea esset opinio probabilis, dicendum est, eam non subiaccere huic damnationi propter eadem fundamenta, quæ in questione proxima precedenti propositi. Nam qui accederet ad confessionem cum bona fide orta ex probabilitate talis opinionis (si re vera talis esset) & confiteretur alia peccata mortalia certa, nullo modo frustraretur Sacramentum; atque adeo talis opinio non esset minus tuta circa valorem Sacramenti.

112. Hinc inferes, idem iudicium esse ferendum de ea opinione, quæ docet, illum, qui confessus est peccatum ut dubium, & postea certo recordatur illius, non teneri illud confitenti tamquam certum. Et quidem in 2. part. Cris. Theolog. disp. 51. cap. 1. num. 4. citavi pro ea opinione Caramuelem, Leandrum à SS. Sacramento, Merollam, Franciscum Verde, Verrizelum, Bresserum, Tancredum, Pellizarium, & Tamburlinum; quamvis hi duo solum dicant, eam esse probabilem. Quamvis Lugo Cardinalis promoverit argumento difficili, tamen non est ausus recedere à communi sententia. Et ibidem cap. 2. docui, certam esse eam sententiam, quæ affirmat, peccatum in eo casu confitendum esse ut certum. Sed

Caram.
Serrant.
Ianuar.
Martin.
Marcha.
Verde.
Lesuald.
Martin. à
S. Ioseph.

Caram.
Leand. à
Sacram.
Merolla.
Verde.
Verrizel.
Bresser.
Tancre.
Pellizar.
Tamburia.

123. Sed si ea sententia esset probabilis, eodem modo, ac in precedenti dicendum esset, eandem opinionem non subiacere huic damnationi. Et enim qui ad confessionem accederet cum bona fide orta ex eius opinionis probabilitate, certo recordatus eius peccati, nullomodo exponeret frustrationi confessionem subsequentem propter supradicta in quest. i. atque adeo ea non est opinio minus iusta circa valorem Sacramenti. Quod idem in similibus questionibus asserendum est. Talis est opinio asserens non esse licitum poenitenti manifestare completum delicti, ex cuius manifestatione læditur fama complicitis apud confessarium. Quam tucitur Innocentius, Osiensis, Vigerius, Navarrus, Armilla & Layman, quos refert Castro Palatium. 4. tract. 23 disp. vnic. punct. 11. num. 6.

Innocent.
Osiens.
Viguer.
Navarr.
Armilla.
Laym.
Cast. Pal.

QUESTIO III.

De sententia asserente, quod is, qui confitetur peccata venialia, sufficit, si confiteatur speciem, non determinando quoad aliquem numerum.

SYMMARIVM.

Opinio docens confessionem venialium esse nullam, si non determinetur numerus. n. 124.
Fundamentum eius desumptum à paritate consecrationis. n. 125.
An incurrat damnationem doctrina, quæ ait non requiri explicationem numeri venialium? n. 126.
Sententiam docentem, quod sufficit confiteri speciem venialis sine numero, esse certam. n. 127.
Discrimen inter consecrationem, &

absolutionem. n. 128.
Absurdum enorme ex opposita opinatione. n. 129. & seqq.
Quid debeat facere confessarius rusticus, qui nescit determinare numerum mortalium? n. 131.
Inconsequentia Authorum illius opinationis. n. 132.
Sensus verborum absolutionis non significat individuacionem peccatorum. n. 133.
Quis sit sensus verborum absolutionis? n. 834.
Praxis communis fidelium declarat non sufficere quod exponantur species venialium. Et hæc praxis facit certitudinem. n. 135.
Si illa opinatio contineret doctrinam veram, non fuisset ignorata in Ecclesia. n. 136.

124. **Q** Videm Recentiores Missionarij tum in concionibus ad populos, tum etiam in quibusdam libellis editis docuerunt, invalidas esse, & sacrilegas confessiones eorum, qui dum sola peccata venialia confitentur, se accusant de venialibus in specie, non determinando individua peccatorum. v. g. [Accuso me de quibusdam mendacijs levibus, de aliquibus detractionibus circa materiam levem,] &c. Ideo, ne invalide confiteantur, debere dicere, [Accuso me de quatuor mendacijs levibus ultimis, vel de quatuor primis; vel de talibus, quas mente retineo.]

125. Vnicum fundamentum, quod nituntur, est. Nam qui dicit verba consecrationis super plures hostias, volens consecrare aliquas earum, & non determinando, quas consecraturus sit, nullam consecrat. ergo qui absolvit à peccatis, non determinando, quæ peccata sunt, à quibus absolvendus est, à nullo peccato absolvit; atque adeo talis absolutio invalida est, & si scienter fiat, sacrilega.

Hinc

126. Hinc oritur quæstio, an qui sic confitetur venialia, non determinando quæ; sed solum determinando speciem, faciat contra hanc damnationem; & sententia, quæ docet ita fieri posse in praxi, subijciatur huic damnationi. Nec de sunt, qui censeant, illam sic subijci.

127. Dicendum tamen est, hanc sententiam, quod [sufficit confiteri speciem peccati venialis, quamvis non determinetur individua peccatorum,] non esse solum probabilem, sed omnino certam. Et ideo non subijci huic damnationi. Pro hac sententia non refero Authores, quia nemo, quem viderim, hanc quæstionem versat. Id tamen ita esse, ostendam ex doctrinis communibus, & certis Theologorum.

128. Ostendo primo, aperiendo discrimen inter consecrationem, & absolutionem. Nam consecratio essentialiter constituitur ex pronomine demonstrativo *Hoc*, vel *hic*; quod pronomen pro sua significatione postulat determinationem talis hostiæ numericæ, vel talium hostiarum. Absolutio autem non constituitur ex pronomine demonstrativo; nec Sacerdos in absolutione dicit, [Absolvo te ab *his* peccatis.] Ergo inter hæc duo datur discrimen metidiana luce clarius, ratione cuius consecratio petat determinationem individui hostiæ; quod non invenitur in absolutione. Corruit ergo totum fundamentum eius opinionis.

129. Ostendo secundo ex enormi absurdo, quod ex ea Recentiorum opinione resultat. Pro cuius intelligentia præmitto id, quod Paulus V. in suo Rituali Romano præcipit practitari circa confessionem moribundi. Sic enim præcipit. *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela agro desiciat, nutibus & signis conetur Sacerdos, quo*

ad eius fieri poteri, peccata penitentis cognoscere; quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendum est. Ex quamvis aliqui, quos suppressio nomine refert Lugo Cardin. disp. 17. de Pœnit. sect. 4. conati sint ex frivolo fundamento eludere vim huius obligationis, quam Pontifex imponit Parochis, tamen ipse Cardinalis optime convincit ibidem de falsitate eam responsionem.

130. Tum sic. Iuxta eam opinionem, qui confitetur peccata non determinando individuum, à nullo peccato absolvitur, sicut qui conatur consecrare aliquas hostias non determinando individuum, nullam consecrat: sed moribundus, qui confitetur in genere peccata sua, vel per signa, & nutus, non determinat individuum: ergo is moribundus à nullo peccato absolvitur, quamvis confiteatur in genere, vel per signa. Ergo peccata præcipit Pontifex (absit) quod moribundus absolvatur, si confiteatur in genere, vel per signa & nutus. Consequens est absurdissimum: ergo & antecedens, unde infertur.

131. Ostendo tertio. Solet enim contingere, quod homo, præcipue rusticus, confitetur solum, se commississe multa periuria, neque vilo modo potest dicere, aut determinare numerum. In tuo casu, licet confessarius debeat examinare aliquo modo multitudinem, vel per singulos dies, hebdomades, aut menses; tamen non confitetur peccata individuando illa. Et tamen Theologi dicunt, sic absolvendum esse. Sed iuxta reflatam opinionem, dum non determinat individuationem peccatorum, non manet absolutus: ergo à nullo periurio manebit absolutus. Quod est absurdum.

132. Confirmatur. Nam illi Missionarij Authores eius opinionis, dicunt

cunt absolvendum esse hominem, qui incapax fuerit explicandi non solum numerum, sed neque species peccatorum, sed solum capax est dicendi, se accusare de suis peccatis: quomodo ergo hic determinantur peccata? aut, si non est necesse ad valorem absolutionis determinari in hoc casu peccata lathalia, quomodo asseritur determinanda esse venialia nec aliter posse ab illo veniali absolvi?

133. Ostendo quarto. Nam sensus verborum absolutionis non postulat ex vi suæ significationis individuationem peccatorum; quod si in confessione peccatorum lathalium, hæc individuanda sunt, id ita est, quia constat ex Concilio Tridentino, Lateranensi, & Florentino, ita debere fieri, quia sunt materia necessaria: ergo dum neque ex Concilij, nequa ex alio virgulti fundamento constat, determinandum esse individuum peccati venialis, frustra id exigitur.

134. Antecedens patet. Nam si sequamur sensum, quem videtur ponere S. Thom. 3. p. q. 84. art. 3. ad 5. nempe. *Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo*; aut si sequamur sensum, quem P. Suarez affirmat tom. 4. in 3. part. disp. 88. sect. 3. *Ego tibi gratiam sanctificantem confero, quantum est ex se, remissivam peccati*, sive quam adstruit Lugo Cardin. *Quantum est ex me, remitto tibi peccata*; sive quem libet alium sensum similem; nihil est in tali sensu, quod petat individuationem peccati venialis, neque peccati confessionem, quod poenitens vult iterum confiteri.

135. Ostendo quinto. Nam praxis communis Fidelium est declarare species venialium, non curando nimis de numero; praxis autem communis Fidelium cum firma persuasione de licito, aut de obligatorio in his rebus facit certitudinem moralem, iuxta ea quæ dixi in 2. p. Crif. Theol. disp. 23.

cap. 5. art. 7.

136. Confirmatur. Incredibile enim est, quod in Ecclesia doctrina hæc per tot sæcula ignorata fuerit; quæ si vera esset, utique esset omnino necessaria pro conscientijs iustorum, qui non labuntur in peccata lathalia. Quæ quidem si ita necessaria esset, quis dubitet ad futuram Christi D. providentiam spectare, ne in re tan gravi tanto tempore erratum fuisset?

ARTICVLVS IV.

An opiniones probabiles circa iurisdictionem confessarij huic damnationi subiacent?

SUMMARIVM.

Opinio, quæ docet posse absol. vere confessarium cum sola iurisdictione probabili, est certo falsa, & huic damnationi subiecta. n. 137.

Si vero adiungatur alia circumstantia, quæ addat certitudinem iurisdictioni pro valore Sacramenti, non incurrit damnationem. n. 138.

Aliquorum limitatio rejicitur. n. 139. & seqq.

An dum confessarius habet iurisdictionem ex opinione probabili minus tuta, addatur aliqua circumstantia, quæ reddat certam absolutionem? n. 142.

Prima circumstantia, ex eo quod Ecclesia dat iurisdictionem ex errore communi. n. 143.

Secunda circumstantia, ex eo quod Ecclesia suppleat iurisdictionem independentem ab errore communi. n. 145.

Tertia circumstantia ex potestate omnium Sacerdotum in peccata venialia. n. 146.

N Quam-

137. **Q**uamvis non pauci authores censere videantur, licere posse absolvi poenitentem à confessario, cui solum inest iurisdicção probabilis; illud tamquam certum supponendum est, opinionem, quæ asserit, absolvi posse cum sola iurisdicção probabilis, & esse certo falsam, & huic damnationi subiaceret. Est enim certo falsum, quod liceat exponere frustrationi Sacramentum poenitentiae: atqui Sacerdos absolvens cum sola iurisdicção probabilis exponit frustrationi Sacramentum poenitentiae: ergo est certo falsum, quod licet. Maior est evidens, & constat etiam ex hac damnatione. Minor patet. Nam si coram Deo non est vera ea opinio probabilis de iurisdicção Sacerdotis, ille quidem absolvit sine iurisdicção; atque adeo absolutio est nulla.

138. Dixi *cum sola iurisdicção probabilis*: Nam fieri potest, quod adiungatur aliqua alia circumstantia, quæ superaddat certitudinem illi iurisdicçãoi pro valore Sacramenti, quod in presenti articulo, & proximè sequentibus, discutiendum est. Dixi quod *non pauci authores censere videntur, &c.* Nam per id verbum *videntur* significavi, magis dissidere à nobis voce, quam re: quia adhuc authores quarunt circumstantiam, ex qua certa fiat iurisdicção.

139. Dicunt aliqui, se audivisse à Theologis Romanis, qui adfuerunt tractatui de condemnatione harum propositionum, non fuisse intentionem Pontificis, nec Sacrae Congregationis, quod damnatio primæ propositionis intelligatur de ijs, quæ pertinent ad iurisdicçãoem, cuius concessio, extensio, vel limitatio spectat ad Ecclesiam; sed dumtaxat de ijs, quæ sunt iuris Divini, scilicet de partibus Sacramenti Poenitentiae.

140. Id tamen, nisi recte intelli-

gatur, ansam præbet errandi. Inquiri enim, an certum sit, quod absolvens iuxta opinionem probabilem de iurisdicção, valide absolvit; an potius sit dumtaxat probabile? Si hoc secundum dicas, Sacramentum exponitur frustrationi; nam quod est mere probabile, fortasse est falsum coram Deo: fortasse ergo falsum est, quod sic valide absolvitur poenitens. Si autem dicas, certum esse, quod is valide absolvitur ab eo, qui absolvit ex opinione mere probabili; quarendum est principii, unde id fiat omnino certum.

141. Deinde, quia quamvis iuris Ecclesiastici sit conferre, ampliari, aut restringere iurisdicçãoem Confessarii; at quod nullus Sacerdos possit absolvere sine iurisdicçãoe, est iuris Divini; ut patet ex Concil. Trid. sess. 14. c. 7. illis verbis: *Per suum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdicçãoem.* Vbi vides, non dicere Concilium, Ecclesiam sic statuisse; sed semper fuisse persuasum in Ecclesia Dei, nempe tamquam sic à Domino institutum. Præterea quia declarat, ita esse essentialem iurisdicçãoem, ut absque illa invalidum sit Sacramentum. Constat autem non pertinere ad Ecclesiam statuere aliquid circa essentialia Sacramentorum. Unde fit, quod si opinio probabilis de iurisdicçãoe sit falsa coram Deo, & non aliunde proveniat iurisdicção; deficit aliquid essentialis, atque adeo frustratur absolutio.

142. Quæritur ergo in presenti, an dum confessio sit coram confessario habente iurisdicçãoem probabilem ex opinione probabilis minus tuta, superaddatur aliqua circumstantia, quæ reddat absolutionem omnino certam, v. g. est opinio multorum, quod

quod pœnitens Diœcesis Hispalensis possit absolvi virtute Cruciatæ à Sacerdote approbato ab Episcopo alterius Diœcesis. Id enim affirmant Enriquez, Valerius, Fay, Llamas, Portel, Ledesma, Fernandez, Nuñez, Coninck Reginaldus, Ioannes a Cruze, Filliucius, & alij, quos refert & sequitur Diana part. 1. tract. 11. resolut. 7. contra Doctores alios, quos ibidem refert. An sit vere probabilis post Bullam Clementis X. dicam inferius. Quæriturque, an qui vititur hac opinione, reddat certam, & securam absolutionem ex aliqua circumstantia?

143. Tres circumstantias, tamquam reddentes certam, & securam absolutionem, afferunt Doctores, quas oportet examinare. Primam. Quod ubi adest vera probabilitas circa iurisdictionem confessarij, Ecclesia dat iurisdictionem propter utilitatem Fidei, scilicet ex errore communi. Ita P. Thomàs Sanchez lib. 1. Sum. cap. 9. num. 35. P. Lessius lib. 2. de Iust. cap. 29. dub. 8. num. 68. Diana part. 2. tract. 13. resolut. 2. & apud ipsum Villalob. in Sum. tom. 1. tract. 1. difficult. 13. n. 5. Malderus 1. 2. quæst. 19. art. 5. disp. 86. Martinez 2. 2. tom. 1. quæst. 19. art. 6. dub. 6. concl. 7. Item Lugo Card. de Pœnit. disp. 19. sect. 2. n. 30. & apud ipsum Bonacina disp. 2. de peccatis quæst. 4. punct. 9. num. 19. Granad. 1. 2. controv. 2. tract. 92. disp. 4. sect. 4. Turrianus in Selectis part. 1. disp. 21. dub. 1. Ioannes Sancius in Select. disp. 44. n. 24. Item P. Castro Palao tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. n. 9. & apud ipsum ultra relatos, Enriquez lib. 5. de Pœnit. cap. 14. n. 3. & 4. & in Commentario litt. G. Coninck de Sacramentis disp. 8. dub. 3. concl. 6. n. 22. & dub. 6. n. 47. Idem tenent in expositione huius primæ propositionis damnatæ Lumbier tom. 3. Sum. n. 1690. & Filguera §. Circa autem.

144. De securitate huius fundamenti dubitat P. Salas 1. 2. quæst. 21.

tract. 8. disp. vnic. sect. 10. n. 101. & P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 26. sect. 6. n. 8. ait. [Et quidem hic dicendi modus probabilis, non tamen certus, & hoc ipso non omnino tollit dubium, nec dat rei certitudinem, quam quærimus.] Et adversantur ei dicendi modo illi, qui censent, Regulam de errore communi conferente iurisdictionem, non procedere in pertinentibus ad forum conscientie, quales sunt illi, quos suppresso nomine refert Paludanus in 4. dist. 17. quæst. 6. art. 2. num. 21.

145. Secunda circumstantia similis præcedenti, ob quam plurimi Authores censent, valorem Sacramenti Pœnitentiæ confecti cum opinione probabili circa iurisdictionem, fieri certum, est, quia independentem à sententia de valore iurisdictionis ex errore communi censent, Ecclesiam supplerè defectum iurisdictionis ex rati habitatione de præsentem, eo quod Ecclesia videat sic praticari, & id toleret. Ita fere omnes Authores citati pro prima circumstantia. Et post damnationem primæ propositionis ita sentiendum esse ad praxim, affirmant Lumbier, & Filguera in explicatione primæ propositionis.

146. Tertia circumstantia, ex qua authores communiter afferunt, red di certo validam absolutionem, quando datur ex opinione probabili circa iurisdictionem, est, quod tunc pœnitens confiteatur aliqua peccata venialia. Dicunt enim, omnes Sacerdotes habere iurisdictionem certam in venialia, & in mortalia iam rite confessa. Opinio autem probabilis circa iurisdictionem facit, quod pœnitens accedat bona fide: cum ergo accedens bona fide confitetur peccata mortalia simul & venialia, absolvitur directe à venialibus, & indirecte à mortalibus, si forte illa opinio est falsa coram Deo. Et ita non periclitatur valor Sacramenti. Pro hoc dicendi modo stant P. Suarez, P. Thomàs Sanchez, imo fe-

Enriquez.
Valer.
Llamas.
Portel.
Ledesma.
Fernand.
Nuñez.
Coninck.
Reginald.
Ioan. a.
Cruze.
Filliuc.
Diana.

Tho. San.
Lessius.
Diana.
Villalob.
Malder.
Martinez.
Lugo.
Bonacina.
Granad.
Turrian.
Sancius.
Cast. Pal.
Enriquez.
Coninck.
Lumbier.
Filguera.

Salas.
Suarez

Paludanus

Lumb.
Filguera

Suar.
Th. Sanchez

re omnes Theologi, quos inferius referam.

147. Sunt tamen pro opposita sententia tres alij authores, qui negant inesse hanc iurisdictionem in venialia, quos inferius referam. Quæ tres circumstantiæ discutientur in articulis sequentibus.

ARTICVLVS V.

Examinatur primus dicendi modus circa certitudinem iurisdictionis, ex eo quod Ecclesia suppleat defectum ex errore communi.

SVMMARIVM.

Error communis circa iurisdictionem cum titulo putativo collato à legitimo Superiore, supplet defectum iurisdictionis. n. 149.

Certum est, id esse verum etiam pro foro interno n. 150.

Probabile dumtaxat est, quod si deficiat titulus, vel non sit à legitimo Superiore, Princeps supplet defectum. n. 151.

Et oppositam sententiam docent multi n. 152.

Opinio communiter recepta, si apud Deum est falsa, est error communis. n. 153.

Si de probabilitate opinionis multi sapientes dubitant, si coram Deo falsa est, error est, sed non communis. n. 154.

Opinio probabilis circa iurisdictionem, si coram Deo falsa est, certum est, quod Ecclesia supplet defectum, si confessarius habet titulum putativum à legitimo Superiore. n. 155.

Si de probabilitate opinionis dubitent multi sapientes, Ecclesia non supplet defectum. n. 156.

Quando opinio circa iurisdictionem est communiter recepta, confessarius tamen non habet titulum, vel non à

Superiore legitimo, Ecclesia non supplet defectum, & absolutio exponitur frustrationi. n. 157.

Bulla Cruciatæ non est sufficiens titulus sine approbatione Ordinarij. n. 158.

148. **Q**uærimus in præsentibus, an is dicendi modus, quo affirmatur, [quoties adest opinio vere probabilis circa iurisdictionem confessarij, propter errorem communem, certam manere eam iurisdictionem] reddat Sacramentum penitentiae certo validum, & nullo modo expositum frustrationi?

149. Pro cuius claritate sequentes positiones statuo. Primam. Certum est, quod ubi adest error communis circa iurisdictionem, cum titulo putativo collato à legitimo Superiore, Princeps supplet defectum iurisdictionis. Hanc admittunt omnes Theologi, & iurisperiti ex L. Barbarius. ff. de officio Prætoris. & ex cap. In famis. 3. q. 7. & ex alijs iuribus. Ita

P. Thomàs Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 22. n. 5. Et apud ipsam Rosella, Angelus, Sylvester, Tabiena, Armilla, Navarrus, Gregorius Lopez, Humada, Paludanus, Cayetanus, Metina, Petrus de Soto, Palacios, Angles, Enriquez, Aragon, Ludovicus Lopez, Manuel Rodriguez, Vega, & ex recentioribus ibidem tenent omnes, nemine dempto. Neque invenio authorem aliquem, qui contradicat. Huius rei fundamentum pro materijs iuris Ecclesiastici nititur in citato cap. In famis. vbi sic dicitur: *Si servus, dum putaretur liber, ex delegatione sententiam daret, quamvis postea in servitutem depulsus sit, sententia ab eo dicta, rei iudicata firmitatem tenet.* Vbi decernitur, quamvis servus sit incapax iurisdictionis, si tamen communiter ignoretur esse servus, & ex delegatione exercuerit iurisdictionem, gesta per ipsum valent, non quia habuerit verum titulum ad exercitium iurisdictionis.

Th. Sanc.
Rosella.
Angelus.
Sylvester.
Tabiena.
Armilla.
Navarr.
Gre. Lop.
Humada.
Palud.
Cayes.
Metin.
Pet. Soto.
Palac.
Angles.
Enriq.
Aragon.
Lud. Lop.
Ma. Rod.
Vega.

tionis, sed quia Princeps propter utilitatem publicam illa facit valida.

150. Secundam. Certum est, id verificari tam pro foro interno, quam pro externo. Ita tenent P. Thomàs

Th. Sanc. Sanchez vbi sup. Et omnes ibidem ab eo allegati, neque aliquis est qui contradicat, nisi quod Paludanus in 4. dist. 17. quæst. 6. art. 2. n. 21. refert, aliquos, suppreſſo nomine, sentire oppositum. Id tamen non est reputandum. Tum quia prædicti sic allegati ignoti sunt: tum quia reliqui omnes hanc positionem admittunt. Et ratio est manifesta, quia cum iura non distinguant inter forum internum, & externum, nec nos distinguere debemus.

Videatur. P. Thomàs Sanchez citatus num. 13.

151. Tertiã. Probabile duntaxat est, & non certum, quod etiam si deficiat omnino titulus, vel non sit à legitimo Superiore collatus, Princeps supplet defectum. Patet positio ex eo, quod quamvis aliqui doceant, valere gesta per eum, qui est in possessione officij cum communi errore, quos citat P. Thomàs Sanchez vbi sup. num. 48. communior tamen sententia docet, necessario requiri titulum putativum, & quod is titulus à legitimo Superiore collatus fuerit. Ita P. Thomàs Sanchez n. 49. & apud ipsum Speculator, Ioannes Andreas, Archidiaconus, Innocentius, Antonius, Ancharanus, Imola, Cardinalis, Henricus, Abbas, Stephanus, Bartolus, Angelus, Fulgossius, Guilielmus, Iafon, Baldus, Albericus, Paulus, Corneus, Socinus, Tiraquellus, Rosella, Sylvester, Tabiena, Armilla, Navarrus, Covarrub. Gregorius Lopez, Humada, Horoscus, Antonius, Gabriel, Vgolinus, Sbrozius, Caietanus, Metina, Palacios, Enriquez, & Aragon.

152. Oppositam opinionem docentem, sufficere errorem communem cum possessione officij, nec requiri vltim titulum, apud Thomam Sanchez

citatum docent Innocentius, Oſtensis, Ioannes Andreas, Decius, Salicetus, Fellinus, Petrus, Cynus, Fulgossius, Cardinalis, Burgos de Paz, & alij. Et præcipue Basilius de Leon, qui mordicus defendit hanc opinionem lib. 3. de Matrimon. cap. 20.

153. Quartam. Opinio vere probabilis, quæ ut talis recepta est à Sapientibus, si apud Deum falsa est, est error communis: Patet: quia eam admittunt communiter sapientes, & quod sapientes admittunt, insipientes credunt, nec dissentiunt, & ideo communis est omnibus talis error.

154. Quintam. Si opinio non est communiter recepta à Sapientibus, tamquam vere probabilis, sed multi sapientes dubitant de probabilitate eius, si coram Deo falsa est, error est, sed non communis. Patet: quia non est communis, quæ non admittitur communiter. Et hæc est opinio tenuiter probabilis, de qua loquitur tertia propositio damnata in hoc decreto, quam explicabo suo loco.

Sit prima conclusio. Quando datur opinio vere probabilis circa iurisdictionem confessarij, si ea opinio coram Deo falsa est, certum est, quod Ecclesia supplet defectum iurisdictionis, si confessarius habet titulum putativum à legitimo Superiore collatum. v.g. Est opinio aliquorum, privilegia, quibus gaudent Regulares ad absolvendum à reservatis, revocari per Iubileum anni Sancti: & opposita opinio est aliorum asserentium, non revocari. De quo videndus est Lugo Cardinalis de Pœnitentia disp. 23. sect. 8. a num. 144. Si hæc secunda opinio coram Deo falsa est, est error communis, ut pote opinio communiter recepta, ut constat ex Cardin. Lugo ibidem n. 145. & ex Diana tom. 1. tract. de Bulla Cruciatæ resolut. 100. Deinde regulares (de quibus loquimur) habent titulum saltem putativum, qui consistit in privilegio Pontificis, & approbatione

Imocen.
Oſtense.
Ioa And.
Decius.
Salicet.
Fellin.
Petr.

Cyn.
Fulgof.
Carabm.
Burg. de
Paz.
Basili. de
Leon.

Lugo.
Diana.

Th. Sanc.
Specul.
Ioa And.
Archid.
Innocen.
Anton.
Anchar.
Imola.
Cardin.
Henric.
Abb.
Stephan.
Bartol.
Angel.
Fulgof.
Guiliel.
Iafon.
Baldus.
Alber.
Paul.
Corneus.
Socin.
Tiraq.
Rosell.
Sylvest.
Tabien.
Armilla.
Navarr.
Covarrub.
Gre Lop.
Humad.
Horo. c.
Anton.
Gabr.
Vgol.
Horoz.
Caietan.
Metin.
Palac.
Enriq.
Aragon.

batione Ordinarij illius Dioecesis, in qua habitant. Cum ergo certum sit ex prima positione, in tali errore communi cum titulo putativo à legitimo Superiore collato suppleri iurisdictionem à Principe; & ex secunda positione certum sit, id valere tam pro foro interno, quam pro externo; fit, in tali casu regulares ita absolventes (si falsa sit coram Deo ea opinio) habere iurisdictionem ab Ecclesia, & absolutionem ab eis datam esse certo validam.

156. Secunda conclusio. Quando opinio circa iurisdictionem confessarij talis est, vt de eius probabilitate dubitent multi sapientes, Ecclesia non supplet defectum iurisdictionis, atque adeo ex hoc capite relinquitur absolutio exposita frustrationi, v.g. Est opinio aliquorum, quod virtute Cruciatæ possunt absolvi Regulares à reservatis.

Lug. Car. Moya. Lumbier. De probabilitate huius opinionis dubitant multi viri dari. De quo videndi sunt Lugo Card. disp. 20. de Pœnitent. sect. 9. & P. Moya tom. 1. selectar. tract. 3. disp. 8. quæst. 8. §. 3. & Raymundus Lumbier tom. 3. in primam propositionem damnatam §. 3. n. 1696. de qua inferius late dicam. Cum ergo hæc opinio (si coram Deo falsa est) non sit error communis iuxta positionem quintam, in tali casu non supplet iurisdictionem Ecclesia; cum eam suppleat dumtaxat cum errore communi.

157. Sit tertia conclusio. Quando opinio circa iurisdictionem est communiter recepta, vt *ca* bilis à Sapientibus, quamvis si coram Deo falsa est, sit error communis, non tamen detur titulus, vel si datur non sit collatus à superiore legitimo, probabile est quod Ecclesia (ex hoc capite erroris communis) non supplet iurisdictionem; atque adeo in tali casu absolutio exponitur frustrationi, & Sacramentum non redditur certo validum, v.g. Est opinio asserentium, Confessarium existentem in Dioecesi Hispalensi, & approbatum ab Ordinario Cor-

dubensi, posse virtute Cruciatæ eligi ad confessionem Dioecesani Hispalensis. Cum ergo constet ex tertia positione, nihil prodesse errorem communem pro supplenda iurisdictione, nisi detur titulus saltem putativus,isque à legitimo Superiore collatus; & in tali casu is confessarius habeat titulum à Superiore Cordubensi, qui non est legitimus Superior ad approbationem talis confessarij; sequitur, quod non habet titulum putativum à legitimo Superiore collatum; atque adeo probabile est, quod nõ absolvit valide, & consequenter exponit Sacramentum frustrationi.

158. Nec satisfacies, si dicas, sufficientem titulum esse Bullam Cruciatæ. Contra enim est. Nam Bulla Cruciatæ per se solam non est titulus sufficiens, vt confessarius gaudeat iurisdictione, sed requiritur etiam pro titulo, quod ipse designatus sit ad audiendas confessiones designatione, aut approbatione facta à legitimo Superiore; alio qui Sacerdos quilibet haberet titulum sufficientem, ex eo quod Pœnitens haberet Bullam Cruciatæ. Quod satis est absurdum.

ARTICVLVS VI.

Discutitur secundus dicendi modus circa certitudinē iurisdictionis, ex eo quod independentē ab errore communi Ecclesia suppleat iurisdictionem

SVMMARIVM.

Sententia communis proponitur, quod Ecclesia supplet iurisdictionem independentē ab errore communi. n. 159. & seqq.

Defenditur vt certa prædicta sententia ex eo, quod constat ex iure, quod consuetudo dat iurisdictionem. n. 161.

Iurisdicctio Prælatorum Regularium partim habetur ex cōsuetudine. n. 162. Archiepiscopus aliquando habet extēsiōnē iurisdictionis ex cōsuetudine. n. 164. Con-

Consuetudo est in Ecclesia, quod confessarij absolvant ex opinione vere, & practice probabili circa iurisdictionem. n. 165.

Doctores, qui affirmant, dari eam consuetudinem. n. 166. & seqq.

159. **C**um ex articulo precedenti compertum sit, non semper errorem communem esse factis ad reddendum certum valorem iurisdictionis confessarij neque semper supplere Ecclesiam iurisdictionem ex præfato errore communi, quærimus in præfenti, an certum sit, & non solum probabile, quod independenter à tali errore communi Ecclesia suppleat defectum iurisdictionis confessarij, quoties datur opinio vere probabilis circa præfatum iurisdictionem, quæ recepta sit vt vere probabilis inter Doctores, & de cuius probabilitate non dubitetur inter sapientes.

160. Communissima sententia est inter Doctores, quod Ecclesia supplet defectum iurisdictionis, si forte ille defectus contingit, dum confessarius vtitur opinione vere probabili. Ex quibus aliqui id docent accidere ex errore communi, de quibus dictum est art. anteced. Alij autem id affirmant sine recurſu ad errorem communem. Ita Lugo Cardin. P. Arriaga, & Bonacina infra citandi in hoc art. Henriquez lib. 2. de Pœnit. cap. 14. n. 3. Trullench. lib. 1. Bul. §. 7. c. 1. dub. 2. P. Castro Palao tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. n. 9. P. Lessius lib. 2. cap. 29. dub. 8. n. 68. asserens: *Non solum error communis, sed etiam probabilis Doctorum opinio efficit, vt Ecclesia det iurisdictionem.*

Lugo Car.
Arriaga.
Bonacina.
Enriq.
Trull.
Cast. Pal.
Lessius.

Gas. Hur.

P. Gaspar Hurtado disp. 10. de Pœnit. diff. 6. Sed operæ pretium est, inquirere principium certum, ex quo ea asserio non maneat intra metas probabilitatis, sed remaneat omnino certa.

161. Dicendum ergo est, certum esse, quod Ecclesia supplet iurisdictionem

confessarij, quoties datur opinio probabilis de iurisdictione, quæ opinio habeat supradictas qualitates. Probat. Nam certum est in iure, quod consuetudo dat iurisdictionem. Ex cap. *Cum contingat*: de foro compet. vbi sic statuitur: *Nisi forte hi, quibus delinquentes ipsi deseruiunt, ex indulgentia, vel consuetudine speciali iurisdictione huiusmodi valeant sibi vèdicare.* Et Glossa ibi adiuncta verb. *Vel consuetudine*, ait: *Nota, quod consuetudo dat iurisdictionem, & ex cap. Romana, de sent. Excommunicat. in. 6. prohibens iurisdictionem quibusdam absolvendis à censuris subiungit Pontifex: Salva contraria super hoc consuetudine, si quam habent.* Vbi Glossa repetit. eadem verba supra relata, quod *consuetudo dat iurisdictionem.* Idem constat ex cap. *Romana*, de foro compet. in 6. & Glossa ibidem verb. *Consuetudine.* & cap. *Vt litigantes*, de officio Ordinarij. & cap. *Dudum. s. Scilicet*, de Electione. & cap. *Cum quidam* de Except. in 6. illis verbis: *De re per Ecclesiasticum Iudicem indicata, in casu, quod ad eum pertinet cognitio de consuetudine, vel de iure, &c.* Vbi Glossa repetit eadem verba, quæ supra. Et cap. *Duo simul*, de officio Ordinarij dicitur: *Cum sit in Canonibus definitum, primates, vel Patriarcas nihil iuris præ cæteris habere, nisi quantum Sacri Canonis concedunt, vel præfata illis consuetudo contulit ab antiquo.* Constat etiam ex Concil. Trident. sess. 22. in decret. de Reform. cap. 3. illis verbis: *Si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus vel Collegiatis de iure, seu CONSUETUDINE iurisdictionis, administratio, vel officium non competat, &c.* Ex quibus verbis patet, iurisdictionem competere ex consuetudine.

162. P. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 9. num. 3. docet, iurisdictionem Prælatorum Regularium excem-

Suarez.

exemptorum introductam esse partim privilegij Pontificum, partim consuetudine. In quo sic differit: *Addit Navarra Comment. 2. de Regular. num. 65. hanc iurisdictionem magna ex parte introductam, vel auctam esse [consuetudine, que vim habet dandi iurisdictionem.] cap. Duo simul. de offic. Ordin. Quod etiam repetit comment. 3. de Regular. in fine. Et ideo consuetudinum etiam est habenda ratio: nam ratione illarum fieri potest, ut tota iurisdictione sit à Prelato Religioso quo ad omnia delicta, vel quod aliqua sint Episcopo reservata, &c.*

163. Sequitur hanc doctrinam eisdem terminis P. Pellizarius tom. 2. tract. 10. cap. 10 n. 42.

164. Barbosa de potest. Episcopi part. 1. tit. 4. num. 36. docet Archiepiscopum posse vi consuetudinis exercere iurisdictionem in Diocesi suffraganea. Et probat ex cap. de foro compet. in 6. & in cap. 1. de Pœnis in 6. & citat Marcum Antonium Genuens. in

praxi Eccles. Neapol. cap. 70. Quarantam in Summa Bularij verb. *Archiepiscopi auctoritas.* versu 25. & alios.

165. Atqui praxis est, & consuetudo in tota Ecclesia, quod confessarij absolvant ex opinione vere & practice probabilis circa iurisdictionem; ergo certum est, quod ex tali consuetudine, habent confessarij veram iurisdictionem.

166. Quod autem detur talis consuetudo, negari non potest: quia eam affirmant communiter Doctores, quorum communis opinio in questione facti facit certitudinem moralem, ut probavi in 1. part. Crif. Theol. disp. 12. cap. 5. n. 73. (ultra experientiam, qua omnes videmus, ita practicari apud Sapientes) P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 27. sect. 5. n. 7. ait. *Confirmatur ex vniuersali Ecclesie consuetudine, que est sufficiens signum iurisdictionis, ut supr. dictum est. Est autem*

vniuersalis Ecclesia vsus, ut Sacerdotes secure vtantur huiusmodi iurisdictione (probabili) in administratione huius Sacramenti. Et quamvis P. Suarez, n. 8. dixerit, hunc discurrendi modum esse probabilem; non tamen dixit, esse solum probabilem consuetudinem Ecclesie, sed illam tradit vt indubitabilem.

167. Lugo Cardin. disp. 19. de *Lug. Car.* Pœnit. sect. 2. num. 31. agens de hac consuetudine absolvendi cum iurisdictione probabilis, ita asserit. *Et hæc est PRAXIS omnium fidelium, & totius Ecclesie.* Et idem repetit num. 33. & 34.

197. P. Arriaga tom. 8. *Arriaga* Curfus Theol. disp. 39. sect. 5. subsect. 2. n. 43. agens de hoc modo iurisdictionis probabilis, sic ait: *Cum ergo vniuersalis Ecclesia CONSUEVUDO sit, uti secure ea iurisdictione probabiliter presumpta, censetur Ecclesia eam tacite approbare.*

169. Diana part. 3. tract. 2. resol. *Diana* 3. §. Vnde. sic ait: *Ad VSVM vero vniuersalis Ecclesie, quem Peregrinus adducit (in contrarium) nescio, quomodo possit illum probare; imo contrarium apparet ex communi Doctorum sententia, ut supr. visum est, & confessarij passim absolunt cum opinione probabilis, etiam in casu, in quo agitur de eorum iurisdictione.*

170. Eandem consuetudinem supponunt communiter Theologidum asserunt cum magna asseveratione, quod quoties adest opinio vere probabilis circa iurisdictionem, Ecclesia illa supplet. Quæ firma assertio supponit ita practicari in Ecclesia.

171. Audiendus est Bonacina *Bonacina* tom. 2. disp. 5. de Sacrament. Pœnitent. quæst. 7. punct. 5. §. 4. num. 5. vbi sic ait: *[Ex quo inferitur, cum, qui sequitur opinionem probabilem Doctorum sententium, ipsi habere iurisdictionem absolvendi à reservatis, seu privile-*

vilegium absolventi non esse revocatum, valide agere, quæ agit, ac si re ipsa iurisdictionem haberet, & privilegium non dum esset revocatum, etiam si forte opinio illa probabilis à parte rei non subsistat, sed falsis realiter nitatur fundamentis: nam Ecclesia supplet iurisdictionem; alioquin sequerentur eadem incommoda, quæ sequerentur, Ecclesia non suppleante iurisdictionem, quando adest error communis, & titulus coloratus. Et hoc eodem modo communiter loquuntur Theologi fere omnes. Quo pacto non loquerentur Authores, si non esset ita in praxi receptum. Quid autem est praxis communis, nisi consuetudo?

Vide pag. 109 articulum 8 huc plana spectantem

ARTICVLVS VII.

An Ecclesia suppleat iurisdictionem, quando opiniones sunt tenuis probabilitatis? & quæ illæ sint?

SVMMARIVM.

Duplex genus opinionum probabilium, aliud tenuiter probabilium, & aliud vere probabilium. n. 172.

Opiniones tenuiter probabiles non sunt vere probabiles. n. 173.

Opiniones tenuiter probabiles sunt practice improbabiles. n. 174.

Improbabile est, quod liceat dirigere conscientiam ex opinione tenuiter probabilis. n. 175.

Opiniones tenuiter probabiles sunt dubie probabilitatis, ex quibus resultat dubium practicum. n. 176.

172. **N**otanter dixi articulo præcedenti, hanc iurisdictionem suppleri ab Ecclesia, quando opiniones sunt receptæ tamquam probabiles; ita ut de earum probabilitate non dubitetur inter sapientes. Nam si hæc qualitas desit opinionibus, non supplet

Ecclesia. Pro cuius claritate notandum est, ex hoc decreto Innocentij XI. constare, esse duplex genus opinionis. Aliæ enim sunt vere probabiles; quæ communiter recipiuntur vt tales; & aliæ sunt tenuiter probabiles, id est (vt suo loco probabo) dubiæ probabilitatis, de quarum probabilitate dubitant viri sapientes. De quibus late dicam disert. 3. in explicatione tertiæ propositionis. Et in hoc secundo genere opinionum assero, Ecclesiam non suppleri iurisdictionem.

173. Probatur primo. Nam consuetudo, quæ datur absolventi iuxta opiniones probabiles, est iuxta illas, quæ sunt vere probabiles; sed opiniones tenuiter probabiles non sunt vere probabiles: ergo in his non datur talis consuetudo: ergo non licet absolvere iuxta has opiniones. Minor patet. Nam Innocentius XI. in damnatione tertiæ propositionis, opiniones tenuiter probabiles excludit à numero probabilium; cum expresse asserat, imprudenter operari eum, qui operatur iuxta opinionem tenuiter probabilem.

174. Probatur secundo. Nam Ecclesia non supplet iurisdictionem iuxta opiniones, quæ sunt practice improbabiles; sed opiniones tenuiter probabiles sunt practice improbabiles: ergo Ecclesia non supplet iurisdictionem iuxta opiniones tenuiter probabiles. Maior, & consequentia sunt manifestæ.

175. Minor probatur dupliciter. Primo. Nam ex damnatione tertiæ propositionis constat, improbable esse, quod possimus dirigere conscientiam ex opinione tenuiter probabilis; sed id est esse in praxi, sive practice improbabile: ergo opinio tenuiter probabilis est practice improbabilis.

176. Secundo probatur eadem minor. Opinio tenuiter probabilis est opinio dubiæ probabilitatis, vt ostendam disertatione 3. Sed opinio dubiæ

pro-

probabilitatis est practice improbabilis ex dictamine reflexo: ergo opinio tenuiter probabilis est practice improbabilis. Probatur minor: quia improbabile est, quod possit quis regere conscientiam ex opinione dubiæ probabilitatis; cum dubia probabilitas involvat dubium practicum, cum quo nemini licet operari, nisi in partem tutiorem, & strictiorem. De quo vide quæ dixi in 3. part. Crif. Theol. disp. 56. c. 9. art. 3. Sed idest esse practice improbabilem, saltem ex dictamine reflexo: ergo opinio dubiæ probabilitatis est practice improbabilis, saltem ex dictamine reflexo.

177. Recensere omnes opiniones quæ sunt tenuiter probabiles, & versantur circa iurisdictionem confessarij, non est facile, nec in præsentia vacat: est tamen operæ pretium de aliquibus, quæ frequentius occurrere possunt in praxi, iudicium ferre.

QVÆSTIO I.

An sit tenuiter probabilis, atque adeo explodenda, opinio, quæ docet, posse absolvi Regulares à reservatis virtute Cruciatæ?

§. I.

Refertur sententia laxior cum suis fundamentis.

SYMMARIVM.

Quantum laborarunt Pontifices in reprobanda opinione de absoluteione Regularium à reservatis virtute Cruciatæ? n. 178.

Quam absurdum sit asserere certū esse quod Pontifex supplet iurisdictionem circa absoluteionem Regularium

à reservatis virtute Cruciatæ? n. 179.

Authores qui post Bullam Urbani affirmant, posse regulares absolvi virtute Cruciatæ. n. 180.

Primum eorum fundamentum ex eo quod Cruciatæ concedit omnibus electionem confessarij pro absoluteione à reservatis. Et quod Cruciatæ revocat decretum Pontificum. n. 181.

Secundum, quod illi Pontifices declararunt suam, non vero successorum intentionem. n. 182.

Tertium, quod Commissarius Cruciatæ revocat privilegia Superioribus Regularium concessa. n. 183.

Et quod attinet ad privilegia Regularium, quæ excipiuntur in Bulla, intelligitur solum de indulgentijs. n. 114.

Quartum, quod revocatio facta à Pontificibus debuerit renovari, & initiari quolibet anno. n. 185.

Quintum, ex eo quod à Constitutione Urbani supplicatum fuerit. n. 186.

Sextum ex multitudine Authorum, quicam opinionem iuventur. n. 187.

178. **L**aborarunt Sanctissimi Romani Pontifices Clemens VIII. Et Urbanus VIII. vt exulare facerent opinionem, quæ docet, posse Regulares absolvi à reservatis virtute Cruciatæ; pro cuius probabilitate excludenda emiserunt Bullas in quibus declaraverunt, non esse intentionis Sedis Apostolicæ, id concedere Regularibus in Bulla Cruciatæ. Et tamen id non est visum statis aliquibus Recentioribus, vt talem opinionem velint à probabilitatis gradu excludere, non sine conscientiarum periculo.

179. Et mihi quidem videtur absurdissimum, quod hi recentiores velint, certum esse, quod Pontifex Romanus supplet iurisdictionem circa absoluteionem à reservatis datam Regularibus virtute Cruciatæ; cum plures Pon-

Pontifices Romani oppositum declaraverint. Et quamvis hac de re, plura sint scripta ab Authoribus, dicam breviter sententiam meam. Et qui plura desiderat, legat Cardinalem de Lugo de Pœnit. disp. 20. sect. 9. & P. Mathæum de Moya tom. 1. select. tract. 3. disp. 18. quæst. 8. *Prima opinio docet, adhuc post Bullam Clementis VIII. & post aliam Urbani VIII. posse Regulares absolvi à reservatis virtute Cruciatæ, à quolibet Sacerdote approbato ab Ordinario, quamvis aliqui eius opinionis fautores limitent ad confessarios eiusdem Religionis. Apud P. Mathæum de Moya loco citato invenies plurimos Authores, qui ante Bullam Urbani VIII. docuerunt, id esse licitum. Et post Bullam Urbani, ea diligentia, quâ solet, refert Ludovicum à Cruce, Petrum de Leon, Trullenkum, Thomam Hurtado, Candidum, Leandrum à SS. Sacram. Remigium, Drepanum, Acacium de Velasco, Arauxo, Ioannem Martinez de Prado, Barnabam Gallego, Antonium Baco, Christoph. à S. Ioseph, & Ludovicum à Conceptione, & eam novissime propugnât Mag. Hozes in appendice ad expositionem propositionis 1. ex damnatis. Quorû præcipua fundamêta sunt hæc.*

181. Primum. Nam Bulla Cruciatæ vniuersaliter concedit omnibus Fidelibus, qui eam acceperint, vt possint eligere quemlibet Confessarium approbatum ab Ordinario, pro absolutione à reservatis. Deinde quanavis Clemens VIII. & Urbanus VIII. declaraverint, non esse suæ intentionis id concedere Regularibus; ast post mortem eorum Pontificum, cum conceditur nova Bulla Cruciatæ, per eâ clausulam generalem revocantur ea decreta horum Pontificum; atque adeo post mortem illorum manet hæc facultas, sicut ante illa decreta.

182. Secundum. Quia Clemens

VIII. solum declaravit suam intentionem circa intelligentiam eius privilegij generalis de absolutione Regularium à reservatis, & similiter Urbanus VIII. non vero intentionem suorum successorum; successores autem nihil declararunt de intentione suâ: ergo clausula generalis Bullæ datæ à successoribus intelligi potest in sua vniuersalitate, cum prædicti successores eam vniuersalitatem non limitarint.

183. Tertium. Nam privilegia concessa Superioribus Religionum, ne subditi gaudeant facultate eligendi confessarium pro reservatis, concessa antè Clementem VIII. & revalidata à Clemente, & Urbano, revocat Commissarius generalis Cruciatæ auctoritate Apostolica; conceditur enim Commissario, vt possit suspendere omnes alias facultates, illis verbis: *Vt suspendere possit, illo anno durante, omnes similes, vel dissimiles indulgentias, & facultates ab eisdem, & Sede Apostolica, vel eius auctoritate, quibusvis Ecclesijs, Monasterijs, &c. etiam si clausulas aliquas contra suspensionem facientes continerent.* Et ita de facto eas suspendit Commissarius. Ergo suspensa remanent ea privilegia concessa Superioribus, atque adeo subditi expediti manent ad vtendum privilegio eligendi Confessarium pro reservatis.

184. Quod si dicas, excipi in Bulla Cruciatæ privilegia concessa Superioribus Religionum, ne possint suspendi, illis verbis: *Exceptis tamen concessis or dinum mēdicantium Superioribus, quoad eorum fratres tantum.* Respondent hanc clausulam intelligi de indulgentijs dumtaxat.

185. Quartum. Nam revocatio facta à Clemente, & Urbano, qua revocant privilegium vniuersale Cruciatæ, ne Regulares potiantur eo privilegio eligendi Confessarium pro reservatis, non est renovata quolibet anno in nova promulgatione Cruciatæ;

Lugo.
Moya

Ludov. à Cruce.
Pet. de Leon.
Th. Hurtado.
Candidus.
Leandrus à SS. Sacram.
Remigius.
Drepanus.
Acacius de Velasco.
Arauxo.
Ioannes Martinez de Prado.
Barnabae Gallego.
Antonius Baco.
Christoph. à S. Ioseph.
Ludovicus à Conceptione.

& si renovata est, non est intimata subditis; & si intimata, non est acceptata: ergo ea revocatio non præstat suum effectum, defectu eorum requisitorum.

186. Quintum. Nam à constitutione Urbani VIII. supplicatum est à Commissario nomine Regis Catholici, ut refert Leand. à SS. Sacram. tom. 1. tract. 5. de Pœnit. disp. 2. q. 58. se audivisse à Mag. Arauxo, & hic in decis. select. tract. 1. quæst. 8. num. 28. inquit: *Ex parte Regis Hispani rogatus fuit Urbanus VIII. ne in sua Bulla exprimeret dictam exceptionem Regularium.*

Leand. à
Sacram.
Arauxo.

187. Sextum. Quia: probabilitas extrinseca est, quæ nititur autoritate doctorum: cum ergo tot, tantique doctores stent pro huius opinionis probabilitate, quomodo potest negari, eam esse probabilem ab extrinseco?

§. II.

Improbabilitas laxioris opinionis ostenditur.

SYMMARIUM.

Discrimen inter legem prohibitoriam, & declarationem Pontificis in materia morum. n. 188.

Repugnat Sanctitati Ecclesie, quod Ecclesia admittat ut licitam actionem illicitam remissive. n. 189.

Cum Pontifex ut caput Ecclesie declarat, aliquid esse illicitum, tenemur id admittere tamquam certum. remissive. n. 190.

Opinio docens, Cruciatam prodesse Regularibus pro reservatis, est tenuis, & dubia probabilitatis. n. 191.

Cathedra Romana declarat fuisse, & esse illicitum, quod regulares utantur Cruciatam pro reservatis. n. 192.

Id constat ex Bullis Urbani, & Clementis. n. 193.

Pontificem illud declarare, est declarare id esse illicitum, & invalidum. n. 194.

Pontifices declarant, nec prodesse, nec profuturam Cruciatam

Regularibus pro reservatis. n. 195. In ipsa Cruciatam est sufficienter expressum, ne prosit Regularibus pro reservatis. n. 196. & seqq.

Refringere exceptionem ad solas indulgentias est contra ipsum contextum. n. 198.

Dum Pontifices declarant, non profuisse antea Cruciatam Regularibus pro reservatis, non declarant solum suam intentionem. n. 199. & seqq.

Quomodo si opposita opinio esset vera, erraret Pontifex in materia morum; & qua inde absurda inferrentur? n. 201. & seqq.

Convincitur ea responsio, quod Pontifices non locuti fuerint ex Cathedra. n. 204.

Inferitur etiam, quod opposita opinio sit tenuis probabilitatis. n. 205.

188. **L**aborant in æquivoco Athores eius opinionis laxioris, dum non distinguunt inter legem prohibitoriam, & declarationem Romanæ Cathedræ in materia morum: nam hæc duo differunt in multis, ut mox videbimus. Etenim quando Pontifex Romanus ex Cathedra declarat, aliquam actionem esse illicitam, repugnat illam esse licitam, aut practice probabilem; & quando declarat, esse licitam, repugnat esse illicitam, aut practice improbabilem, ut multis demonstravi in 1. part. Cris. Theol. disp. 9. cap. 6. & seqq. præcipue argumento desumpto à Sanctitate Ecclesie, & supra in dissertatione proœmiali.

189. Est enim de fide (ut profite-mur in symbolo Apostolorum) Ecclesiam esse sanctam. Convenit autem inter Sanctos Patres, & Theologos, sanctitatem Ecclesie partim consistere, in eo quod doctrina Ecclesie sancta est. Non posset autem doctrina esse sancta, si Ecclesia admitteret tamquam licitam actionem illicitam, & peccaminosam, vel respueret tamquam peccaminosam, & turpem, actionem honestam.

nestam. Deinde si Romanus Pontifex loquens ex Cathedra in hoc erraret, Ecclesia exponeretur eidem errori: securitas enim promissa Ecclesiae à Christo Domino non errandi in materia morum fundatur, & solidatur in Petra firmitate, id est, in securitate non errandi, quanti habet caput, & Magister Ecclesiae. Quae omnia latissime demonstravi in loco citato, & supra in disert. proemiali.

190. Hinc fit, quod quando Pontifex Romanus ut caput Ecclesiae declarat, aliquid esse illicitum, eo ipso quod certo sciamus, esse id declaratum à Pontifice, tenemur id admittere tamquam veram, & certam doctrinam, si ne nova aliqua intimatione, aut publicatione in conventibus, communitatibus, aut provinciis faciendae. Nam eo ipso quod certo sciamus, & aliquam doctrinam esse certam, tenemur eam amplecti, & secundum illam operari, undecumque proveniat certitudo illius, ut latius tradidi in disert. proemiali, & in 3. part. Crif. Theol. disp. 77. c. 4.

191. His praemissis, fit conclusio. (quam ut omnino certam propugno) Opinio docens, Bullam Cruciatam prodesse Regularibus pro eligendo confessario ad reservata, est tenuis, & dubiae probabilitatis, & consequenter necessario excludenda à praxi. Et quidem tenuis probabilitas, damnatur ab Innocentio XI. in tertia propositione huius decreti; quare quae tenuiter probabilis est, necessario est excludenda à praxi. Deinde quando probabilitas est dubia, siue (quod idem est) quando dubitatur de probabilitate, adest dubium practicum, in quo necessario tutior pars est eligenda, iuxta ea, quae tradidi in 3. part. Crif. Theol. disp. 56. cap. 9. art. 3. Et cum assero, eam opinionem esse tenuis, & dubiae probabilitatis, eam qualitatem illi attribuo ut minimum; nam revera censeo, illam esse improbabilem, & certo falsam.

192. Ostenditur primo conclusio.

Romanus Pontifex loquens ex Cathedra, declarat, fuisse, & esse illicitum, quod Regulares utantur, aut usi fuerint Bulla Cruciatam pro absolutione à reservatis: sed Pontifex loquens ex Cathedra errare non potest in eo, quod declarat illicitum: ergo certum est, id esse illicitum. Minor patet ex principio praefato.

193. Maior constat ex Bulla Urbani VIII. in qua sic legitur: *Motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolica potestatis plenitudine, concessionem Sanctae Cruciatam... quantum ad praedictum articulum eligendi Confessarium, & absolvendi à praedictis casibus reservatis, etiam in Bulla Cane Domini contentis, cum fratribus, & Monialibus praedictis fratrum Praedicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum... locum minime habuisse, neque habere, nec illis illo modo suffragari potuisse, nec posse... earundem tenore praesentium perpetuo declaramus.*

194. Sed quid est, declarare Pontificem, quod concessio Bullae ad eligendum Confessarium pro reservatis, non habet locum cum Regularibus; nisi declarare, illicitam esse, & invalidum, uti Bulla ad eum effectum? Et quid est declarare, eam concessionem Bullae nec potuisse, nec posse suffragari Regularibus; nisi illam esse invalidam, atque adeo illicitum uti tali concessionem? Qui ergo dicunt, Regulares, in vitis Superioribus, posse uti Bulla Cruciatam ad eum effectum, evidentem refragantur doctrinae, quam tradit, & declarat Romana Cathedra.

195. Alio modo potest efformari hoc argumentum. Et enim quod declarat Pontifex, est omnino certum; sed Pontifex declarat, nec prodesse, nec pro fuisse, nec pro futuram Bullam Regularibus ad electionem Confessarii pro reservatis: ergo certum est, nec prodesse, nec profuisse, nec profuturam ad eum effectum. Minor patet ex

vti-

ultimis verbis textus proxime relati; nempe: *Nec illis suffragari potuisse, nec posse. perpetuo declaramus; quod idem est, ac in perpetuum declaramus.*

196. Idem eodem modo declaraverat Clemens VIII. ut constat ex proemio Bullæ Urbani VIII. ubi dicitur: *Idem Clemens prædecessor sua perpetuo valitura constitutione declaravit, facultatem, & concessionem Sanctæ Cruciatæ, & aliorum indulgentiarum prædictorum, quantum ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absolvendi à casibus reservatis, non habere locum cum fratribus, & sororibus monialibus quorumcumque Ordinum, &c. neque eis suffragari.*

197. Confirmatur. Nam in ipsa Bulla Cruciatæ, est sufficiens fundamentum, ut (concurrente assistentiæ Spiritus Sancti, ne erret in materia morum) certo cognosceret Urbanus VIII. eam concessionem non potuisse suffragari Regularibus. Nam cum antecederet ad Bullas Clementis VIII. & Urbani VIII. haberent Superiores Religionum id privilegium, quod eorum subditi non possent uti privilegio Bullæ ad absolutionem à reservatis, hoc privilegium expresse retinetur in ipsa Bulla: quæ dum concedit Commissario, ut suspendere possit gratias, & facultates alias, excipit eas, quæ concessæ sunt Superioribus Regularium quoad eorum subditos. Sic enim habetur in ipso contextu: *Idem prædicto Commissario, & Receptori generali datur facultas, ut suspendere possit, dicto anno durante, omnes similes, vel dissimiles Indulgentias, & facultates ab eisdem, vel Sede Apostolica, vel eius auctoritate, quibusvis Ecclesijs, monasterijs, &c. Exceptis tamen concessis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum fratres tantum.*

198. Quod autem dicunt Authores partis oppositæ, solum excipi indulgentias, non autem facultatem eligendi Confessarium pro reservatis, est expresse contra ipsam contextum Cru-

ciatæ in verbis relatis, in quibus conceditur facultas suspendendi indulgentias, & facultates, exceptis, &c. Ergo non solum excipiuntur indulgentiæ ab ea revocatione, aut suspensione, sed etiam facultates.

199. Confirmatur secundo. Nam etiam laborant in æquivoco Authores oppositæ sententiæ, dum dicunt, Clementem VIII. declarasse suam intentionem non concedendi in Bulla Cruciatæ eam facultatem Regularibus; non vero declarasse intentionem successorum, & ideo mortuo Clemente, revocari per Bullam Cruciatæ eam dispositionem Clementis. Est enim ingens æquivocatio, in eo, quod non cognoscunt discrimen inter *hoc*, quod est declarare suam intentionem, & *hoc*, quod est, declarare, quod numquam profuit Cruciatæ Regularibus ad hunc effectum absolutionis à reservatis.

200. Declarant enim Pontifices, quod numquam profuit, illi autem Authores affirmant, quod profuit, scilicet mortuo Clemente: pugnat ergo aperto Marte ea opinio cum declaratione Pontificis. Declarant Pontifices, in illa clausula generali Cruciatæ, nihil concedi Regularibus; affirmant illi Authores in illa clausula generali, concedi eam facultatem Regularibus. Quibus ergo maior fides habenda est, Pontificibus ne, an illis Authoribus? Declarant Pontifices, illam absolutionem à reservatis datam Regularibus virtute Cruciatæ esse, & fuisse, & fore invalidam, & adhuc volunt isti authores, quod ipsi Romani Pontifices, qui tam acriter resistunt ei opinioni, suppleant iurisdictionem, ut maneat valide absoluti. Quod an sit absurdum, iudicent viri docti. Videantur Lug. Card. P. Andreas Mendo, & P. Math. Moy. §. seq. cit. qui hoc argumentum varijs modis evidenter urgent, desumptum à declarationibus Pontificum.

201. Confirmatur tertio. Si Pontifex docens ex Cathedra declararet,

Lug. Car.
Mend.
Moyda

raret, Confessionem Sacramentalem validam, & per se bonam, esse irritam, & inutilem, erraret Pontifex in materia morum; sed confessionem, quam oppositi Authores dicunt esse bonam & validam, declarat Pontifex, esse invalidam: ergo si ea Confessio esset bona, & valida, qualem dicunt ij Authores, Pontifex erraret in materia morum. Quod si in hoc erraret Pontifex, Ecclesia etiam exponeretur errori; atque adeo Ecclesia non esset sancta, contra Symbolum Fidei. Et hæc fulciuntur verbis Bellarmini lib. 4 de Rom. Pontif. cap. 1. quæ attuli ad simile propositum in 1. part. Crif. Theolog. disp. 9. cap. 6. art. 1. num. 51. & supra in disert. proæmiali: *Quod autem non possit Pontifex errare in moribus per se bonis, vel malis, probatur. Nam tunc Ecclesia non posset dici vere sancta, ut in symbolo Apostolorum vocatur. Nam sancta dicitur potissimum ob sanctam professionem, ut alibi ostendimus, quia nimirum legem, & professionem sanctam proficitur, quæ nihil docet falsum, nihil precipit malum. Secundo, quia tunc necessario erraret contra Fidem. Nam Fides Catholica docet, omnem virtutem esse bonam, omne vitium esse malum. Si autem Papa erraret, precipiendo vitia, vel prohibendo virtutes, teneretur Ecclesia credere, vitia esse bona, & virtutes malas. Huc usque Bellarminus.*

202. Ex quibus verbis instauratur vis eius confirmationis. Nam Pontifices declarant, & docent Ecclesiam, eas absolutiones datas Regularibus esse, & fuisse invalidas, & consequenter vitiosas. Si autem Pontifex erraret, teneretur Ecclesia credere, confessionem bonam, & validam, esse invalidam, & vitiosam; unde inferretur, Ecclesiam non esse sanctam, ut pote quæ haberet doctrinam falsam in materia morum, docens esse vitiosam actionem, quæ esset moraliter bona.

203. Dices, id non declarasse Urbanum, ut caput Ecclesiæ, vel ut loquentem ex Cathedra, sed ut privatum Doctorem; quod videtur insinuare Hozes in ea quæstione appendice ad 1. propositionem damnatam, num. 12. quamvis id non affirmet.

204. Sed quid est, Romanum Pontificem loqui ut caput Ecclesiæ, & ex Cathedra? Id ex professio tradidi in 1. part. Crif. Theol. disp. 9. cap. 20. art. 3. & in disert. proæm. c. 9. à n. 90. ex cõmuni sententia Theologorum, quam tradunt P. Suarez contra Regem Angliæ lib. 1. cap. 6. num. 15. & 16. & P. Valencia 2. 2. quæst. 1. punct. 7. §. 39. & P. Granada 2. 2. contr. 1. tract. 7. disp. 2. num. 1. videlicet, tunc loqui ut caput Ecclesiæ, quando decretum edit pro universa Ecclesia, & vult à Fidelibus indubitanter admitti. Ex ipso autem contextu Bullæ Urbani aperte constat, eum decernere pro regularibus, & pro Confessariis totius Ecclesiæ, & velle, quod ab omnibus indubitanter admittatur.

205. Ex dictis constat, quod quamvis tot Authores dixerint, esse probabilem opinionem oppositam, qui propterea videntur facere probabilitatem; hæc probabilitas ad summum dicenda est tenuis, ut pote opposita manifestæ declarationi Cathedræ Romanæ: quæ tenuis probabilitas re vera est improbabilitas practica.

§. III.

Secunda demonstratio traditæ doctrinæ.

SVMMARIVM.

Præfata opinio est tenuiter probabilis.

n. 206.

Quot, & quanti Authores dubitent de eius

Hozes.

Suarez.
Valencia.
Granada.

Bellarmin.

eius probabilitate, & improbableem
cenſeant? n. 207. & ſeqq.
*Quid ſtatuerit Congregatio ſexta gene-
 neralis Societatis IEſu?* n. 218.
*Quomodo dubitatio de probabilitate
 eius non ſit evitabilis?* n. 219.
*Non poteſt impendi abſolutio iuxta opi-
 nionem probabilem de iuriſdictione,
 niſi ſit certum, quod Romanus Ponti-
 fex ſupplet.* n. 220.

206. **O**ſtenditur ſecundo conclu-
 ſio. Opinio, de cuius proba-
 bilitate dubitatur inter ſapientes, eſt
 opinio tenuiter probabilis; illa qui-
 dem, quæ damnatur in 3. propoſitio-
 ne condemnata in hoc decreto, ut ſuo
 loco oſtendam: ſed opinio de abſolu-
 tione Regularium à reſervatis virtute
 Cruciatæ, eſt opinio, de cuius proba-
 bilitate dubitatur inter ſapientes: ergo
 ea opinio eſt tenuiter probabilis; atque
 adeo ſubiacet damnationi tertię pro-
 poſitionis.

207. Probatur minor. Quia de
 probabilitate eius opinionis non ſo-
 lum dubitant multi viri ſapientes, imo
 vero tamquam certum affirmant, il-
 lam eſſe improbableem, aut non ſecu-
 ram, vel quid ſimile. P. Suarez tom. 4.
 de Religione tract. 8. lib. 2. cap. 16. nu.
 3. poſtquam retulit Authores opinio-
 nis laxioris, ait: *Reſpondeo nihilominus,
 contrariam ſententiam eſſe veram, ſecu-
 ram, & Religioni maxime conſenta-
 neam.* Quibus verbis indicat ſenten-
 tiam laxiorem eſſe parum ſecuram, at-
 que adeo dubiæ probabilitatis practi-

Suarez.

Joann. à
 S. Thom.

208. Mag. Ioannes à S. Thoma in
 explicatione doctr. Chriſtiana 2. part.
 notat. 2. pro caſibus reſervatis docet,
 eam opinionem de abſolutione Re-
 gularium à caſibus reſervatis virtute
 Cruciatæ, non eſſe ſecuram.

Lugo.

209. Lugo Cardin. de Pœnit. diſp.
 20. ſect. 9. num. 153. agens de noſtra
 ſententiã ait: *Communis eſt apud omnes*

fere Theologos propter expreſſam, & ſu-
 piſſime repetitam declarationem Sum-
 morum Pontificum, qui contrariam doc-
 trinam ut omnino falſam reprobarunt.
 Et num. 154. ait: *Fundamentum irre-
 fragabile huius ſententiæ deſumitur ex
 declaratione Pontificum.* Vbi ponit de-
 clarationes Iulij II. Leonis X. Sixti IV.
 Alexandri VI. Innocentij VIII. Gre-
 gorij XIII. Clementis VIII. Pauli V.
 Gregorij XV. & Urbani VIII. Dicere
 autem, fundamentum eſſe irrefraga-
 bile idem eſt, ac dicere ſententiã irre-
 fragabiliter certã. Et nu. 158. ſic inquit:
*Probatur noſtra ſententia argumentis
 adeo claris, ut in re morali faciant de-
 monſtrationem.* Et num. 159. ubi retu-
 lit decretum Gregorij XV. in litteris,
 datis die 26. Febr. 1622. ſubdit: *Vi-
 deant nunc adverſarij, cui in hac re ma-
 gis credendum ſit circa ſenſum verbo-
 rum Bullæ, an cuilibet alteri, an ipſis
 met Pontificibus, qui declarant, ſenſum
 illorum verborum non eſſe, nec fuiſſe,
 nec fore talem, ut concedatur facultas
 prædictis Religioſis.* Et num. 168. ait:
*Qua declaratione poſita, non video, quo-
 modo iam opinio illa poſſit amplius ſine
 gravioris cenſuræ nota ſuſtineri.*

210. Antoninus Diana 3. part. in
 Addit. reſol. 9. ait: *Hanc ſententiam
 puto non eſſe probabilem, nec tutam in
 praxi, ſtante Bulla Urbani VIII. inno-
 vantis Bullam Clementis VIII.* Et
 quamvis part. 11. tract. 6. reſolut. 37. di-
 xerit: *In interrogatus per litteras ex Hiſ-
 pania à pluribus, an ſententiã affirmati-
 va ſit probabilis, non auſus ſum nota
 improbabilitatis inurere.* Is tamen mo-
 dus dicendi ſatis indicat, non eſſe ſe-
 curum, ſed potius dubium de proba-
 bilitate. Dubium autem de probabili-
 tate eſt dubium practicum, in quo tu-
 tior pars eſt eligenda, ut ſæpe diximus.

Diana.

211. P. Bardi in Bullam Cruciatæ
 part. 1. tract. 2. cap. 5. ſect. 2. num. 59. af-
 firmatiyam ſententiam tamquam im-
 probabilem, & falſam damnat, refer-
 rea.

Bardi.

Diana. rente Antonino Diana proxime cita-
to, & non immerito à non nullis teme-
rariam adminus censeri, vt refert P.
Moya mox allegandus.

Arriaga. 212. P. Arriaga tom. 2. in 3. part.
disp. 41. num. 18. *Non solum falsa, sed*
etiam improbabilis videtur prima sen-
tentia vniuersaliter dans Religiosis fa-
cultatem eligendi quemcumque Confes-
sarium, qui absolvata reservatis. Idem
reperit disp. 44. n. 5.

Mendo. 213. P. Andreas Mendo in Bullam
Cruc. disp. 24. cap. 12. nu. 122. ait: *Fun-*
damentum huius conclusionis à moder-
nis Authoribus allatum, & est convin-
tens, & adeo irrefragabile, vt contra-
riam sententiam penitus improbabilem
relinquat, eaque in praxi minime exer-
ceri queat: quare nullatenus poterit quis
illi fidere, nec se conformare: vt aiunt
plerique ex prædictis Authoribus, & in-
numeri viri docti plurimum annorum
spatio à me consulti senserunt. Imo, vt
inquit Card. Lug. maiori nota, quam im-
probabilitatis, esset opposita sententia
inuenda.

Moya. 214. P. Mathæus de Moya tom.
1. select. tract. 3. disp. 8. quæst. 8. num. 28.
ait, quod Urbani declaratio omnem
Recentiorum auctoritatem penitus ele-
uauit, ita vt eorum opinioni nulla, neque
extrinseca probabilitas subesse possit. Et
num. 24. ait, omnes Theologos (exceptis
ijs, quos ibi refert) sententiam nega-
tivam defendere vt omnino certam:
defendere autem hanc sententiam, vt
omnino certam, est defendere, opposi-
tam esse certo falsam:

Fragos. 215. P. Fragosus tom. 2. part. 2.
lib. 2. disp. 7. affirmat, eam opinionem
de absolutione Regularium virtute
Cruciatæ esse omnino improbabilem, vt
refert P. Moya proxime citatus.

Mendoz. 216. P. Antonius Escobar de
Mendoza lib. 7. problem. 32. num. 359.
asserit, eam opinionem esse omnino im-
probabilem, apud P. Moyam nuper re-
latum.

217. Raymundus Lumbier tom.
3. Summæ in explicat. prop. 1. nu. 1696. *Lumbier.*
pag. 1074. ait: *En estos tiempos es opinio-*
temosa, y porfiada, y harto pernicioso, la
que enseña, que vale la Cruzada à los
Religiosos, y Religiosas, para los casos
que reservan jus Prelados. Y aunque se,
que ay muchos, que por sus fines particu-
lares se arriman à esse sentir, para mi
es del todo improbable practice. Quæ ita
fideliter transferuntur in latinum ser-
monem: His temporibus est opinio pro-
terva & pertinax, & nimis perniciosa,
qua docet, prodesse Cruciatam Regula-
ribus viris, & faminis in Ordine ad ca-
sus, quos reservant eorum Prælati. Et
quamvis sciam, esse plures, qui ob pri-
vatos fines adherent huic sententia, meo
iudicio ea est omnino improbabilis pra-
ctice. Et num. 1698. acrioribus termi-
nis eandem sententiã condemnat, ap-
pellans lupos carnivoros eos Confessa-
rios, qui admittant ad absolutionem
reservatorum Regulares, & moniales
vi Cruciatæ.

218. Congregatio 6. Generalis
Soc. Iesu, in quam convenerunt viri
sapientissimi Societatis Iesu ex tota
Europa decreto 5. eam opinionem
censuit improbabilem. Et ita decrevit,
& prohibuit: *Nemo vt nostrorum aude-*
ret, vel docere, vel in praxi contrariam
sententiam tenere, vel sacerdotes absol-
uere quemquam ad se cum reservatis ca-
sibus accedentem præsumerent vi Bullæ
Cruciatæ, nec qui accedunt, tutos se illo
modo in conscientia, quasi rite absolutos,
arbitrentur.

219. Cum ergo tot sint Theolo-
gi, & tam sapientes, qui tamquam om-
nino certum affirmant opinionem de
absolutione Regularium à reservatis
vi Cruciatæ esse omnino improbabilem,
& certo falsam; quis vir prudens
erit, qui (vt minimum) non dubitet de
probabilitate eius opinionis? Dubita-
tio atem de probabilitate opinionis est
dubium practicum, in quo necessario

tutior pars eligenda, vt sæpius diximus, & demonstravimus; sicut etiam, quod opinio dubiæ probabilitatis ex dictamine reflexo est practice improbabilis.

220. Ex quo novum argumentum demonstrativum resultat. Vt Sacerdos absolvat iuxta opinionem probabilem de iurisdictione, necessarium est, esse omnino certum, quod Romani Pontifices suppleant iurisdictionem: sed vbi dubitatur de probabilitate opinionis, non potest esse certum, quod Romani Pontifices suppleant iurisdictionem; cum id solum sit certum, quando constat de probabilitate opinionis: ergo vbi dubitatur de probabilitate opinionis, Sacerdos absolvere non potest. Minor, & consequentia patent. Maior autem, si penetrarentur termini, evidens est. Nam vt absolutio evadat certa, non sufficit probabilitas opinionis, sed requiritur aliud principium certum, quod non est aliud, nisi ipsa certitudo de supplemento iurisdictionis facto à Principe Ecclesiæ.

§. IV.

Solvuntur obiectiones §. I. propositæ.

SUMMARIVM.

Quomodo Bulla non concedat omnibus omnino fidelibus, quod possint absolvi à reservatis? n. 221.

Quomodo Pontifices non declaraverint solum suam ipsorum intentionem? Et quomodo laborent in æquivoco Authores partis oppositæ? n. 222.

An Pontifices declaraverint etiam intentionem successorum? n. 223.

An Commissarius revocet facultates concessas Superioribus Religionum quoad eorum ordinum fratres. n. 224.

Discrimen inter revocationem privilegij, & declarationem doctrinæ, quo

ad intimationem, & acceptationem. n. 225.

Item discrimen inter legem, & declarationem doctrinæ quoad supplicationem Regis factam Pontifici. n. 226.

Quomodo non sit ad rem quædam supplicatio Regis, quæ refertur. n. 227.

Quomodo non resultet probabilitas ex Autoritate Doctorum oppositæ partis? n. 229.

Neque satisfecerint fundamentis nostræ sententiæ. n. 130.

Inferitur, oppositam opinionem esse tenuis, & dubiæ probabilitatis. n. 231.

221. **A**D primam respondeo, negando antecedens, quod Bulla concedat id omnibus Fidelibus, nullo excepto: quia expresse excipit Regulares, dum concedit Commissario, quod possit suspendere omnes indulgentias, & facultates, exceptis ijs, quæ concessæ sunt Regularium Superioribus quoad eorum ordinum fratres. Deinde quia Romani Pontifices declaraverunt; per eam clausulam generalem non prodesse Regularibus eam facultatem, neque profuisse, neque profuturam esse.

222. Ad id, quod subiungitur, dico, falsum esse, quod Clemens, & Urbanus solum declaraverint suam ipsorum intentionem; cum expresse declaraverint, numquam suffragatam esse Regularibus Cruciatam ad hunc effectum, & numquam suffragaturam. Et quidem laborant in æquivoco, vt diximus, Authores partis oppositæ, dum non distinguunt inter declarationem doctrinæ, quam faciunt Romani Pontifices, & declarationem suæ ipsorum intentionis personalis. Si enim solum declararent suam ipsorum intentionem, non dixissent, numquam illis profuisse Cruciatam ad hunc effectum; sed solum se non habere intentionem concedendi in Bulla Cruciatam eam facultatem.

Ad

223. Ad secundam constat ex dictis, eos duos Pontifices non declarasse solum suam peculiarem intentionem, sed declarasse doctrinam de nullitate absolutionis Regularium datae vi Cruciatæ. Et cum talem doctrinam declaraverint in perpetuum illis verbis *Perpetuo declaramus*; & ex illis, *Ad perpetuam rei memoriam* constat evidenter, quod declaraverint intentionem successorum. Quod autem dicitur successores non declarasse suam intentionem, etiam est falsum. Nam successores Clementis, scilicet Paulus V. & Gregorius XV. etiam declararunt suam intentionem eodem modo, ac ipse Clemens.

224. Ad tertiam concedo, Commissarium suspendere omnes alias indulgentias, & facultates; sed expressè excipiuntur indulgentiæ, & facultates, quæ concessæ sunt Superioribus Religionum quoad eorum ordinum fratres. Ideoque priuilegia concessa Superioribus, ne per Cruciatam absolvantur subditi à peccatis, quæ reservata sunt ipsis Superioribus, non suspenduntur. Quod autem dicitur, excipi solum indulgentias, & non facultates contra evidentiam rei pugnat; cum verba Bullæ sint, *ut suspendere possit, illo anno durante, omnes similes, vel dissimiles indulgentias, & facultates... exceptis tamen concessis Ordinum mendicantium Superioribus, &c.* Ut latius constat ex supradictis. Præpreerea, quia indulgentiæ non conceduntur Superioribus, sed omnibus Regularibus.

225. Ad quartam dico, in ea clarius cognosci æquivocationem, qua laborant Authores partis oppositæ, dum non distinguunt inter declarationem doctrinæ; & legem prohibitoriam. Nam licet lex revocatoria privilegij indigeat intimatione; (quod non est usque adeo certum, ut non indigeat distinctione; de quo postea) & licet

quævis lex indigeat acceptatione (sub illis tamen modificationibus, quas late tradidi in 2. part. Crif. Theol. disp. 29.) declaratio tamen doctrinæ facta à Romano Pontifice non eget intimatione, neque acceptatione; quia ubi quis certo scit, hanc esse doctrinam traditam à Romano Pontifice, tenetur eam admittere, & acceptare ut veram, quamvis neque intimetur, neque in Diœcesi, vel Provincia solemniter promulgetur; ut latius tradidi in 3. part. Crif. Theol. disp. 77. cap. 4. quia dum certo scimus, aliquam doctrinam morum esse veram, non possumus claudere oculos lumini certitudinis.

226. Ad quintam. Etiam in hac clare conspicitur hallucinatio Authorum oppositæ partis, non distinguendum declarationem doctrinæ à lege. Dicendum ergo est, quod quamvis per supplicationem Regis suspendatur obligatio legis; non tamen suspenditur declaratio doctrinæ morum facta à Romana Cathedra. Declaravit Clemens VIII. opinionem de absolutione in absentia esse falsam, & scandalosam. Numquid si Rex Catholicus supplicaret, prodesset aliquo modo eius supplicatio, vel ut suspenderetur declaratio, vel ut revocaretur? Quis tale monstrum potest admittere? Cum ergo multi Romani Pontifices declaraverint, concessionem Bullæ quoad absolutionem à reservatis non potuisse suffragari Regularibus, atque adeo invalide esse absolutos, qui ea usi fuissent; nihil prodest supplicatio Regis contra certam veritatem doctrinæ morum.

227. Quod autem dicit Magist. Arauxo, supplicatum esse Urbano VIII. ne in ipsa concessione vniuersali apposta in Bulla apponeretur expressus exceptio Regularium; nihil probat, etiam si Urbanus annuerit ei supplicationi. Nam cum in ipsa Bulla sit

expressa ea exceptio Regularium illis verbis: *Exceptis tamen concessis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum fratres tantum.* Non fuit necesse id apponere iterum in prædicta clausula vniuersali.

Leand. a
Sacram.

Arauxo.

221. Et hinc cognoscitur, Leandrum à SS. Sacramento passum fuisse æquivocationem, cum dixit, se audivisse à Mag. Arauxo, supplicatum esse à Bulla Urbani, cum ipse Arauxo solum dixerit, supplicatum esse, ne exprimeretur exceptio immediate in ipsa clausula vniuersali.

220. Ad sextam. Constat ex ijs, quæ late demonstravi in 1. part. Crif. Theol. disp. 11. & in 3. part. disp. 55. & 56. & 57. non resultare probabilitatem extrinsecam, nisi Authores sint omni exceptione maiores. Et licet Authores huius opinionis in alijs quæstionibus sint omni exceptione maiores, quia in illis quæstionibus nullam patiuntur, exceptionem ex illis quatuor exceptionibus ibidè assignatis; at in hac quæstione subiacent duabus prioribus exceptionibus. Prima enim exceptio ex ibi assignatis est, quod loquantur contra principium certum; nullum autem certius principium est in re morali, quam declaratio Cathedræ Romanæ, contra quam in hac quæstione differunt prædicti Authores. Secunda autem exceptio contra auctoritatem Doctoris, & probabilitatem extrinsecam est, quod doceant ex fundamento levi, aut æquivoco, aut sophistico. Constat autem ex dictis, eos Authores circa hanc quæstionem in æquivoco laborare, dum declarationem doctrinæ morum confundunt cum lege prohibitoria: & cum declaraverint Pontifices, eam concessionem vniuersalem de absolutione à reservatis numquam profuisse Regularibus, illi Authores, insigniter decepti, putant, solum declarare suam perso-

nalem intentionem; cum hæc duo toto cælo differunt inter se. Cum ergo in hac quæstione patiantur eas duas exceptiones, constat eos quoad hanc quæstionem non esse omni exceptione maiores.

233. Sed & quartam exceptionem ibidem assignatam patiuntur, nempe quod non accuratè discusserint fundamenta vtriusque partis. Nam, vt optime notavit P. Mathæus de Moyatom. 1. select. tract. 3. disp. 8. quæst. 8. num. 28. ij. Authores numquam discusserunt id argumentum, quod desumitur ex ea declaratione Pontificis. Audienda sunt verba huius Doctoris: *Qua propter eorum incuria... in præfatis decreti verbis, prout ad præteritum referuntur, expendendis, omnem Recentiorum auctoritatem penitus elevarunt, ita vt eorum opinioni nulla, neque extrinseca probabilitas subesse possit; quia nullus hucusque directe respondit citatis decreti verbis ad præteritum relatis.*

231. Ex quibus omnibus concluditur, eam opinionem laxiorem de facultate Regularium, circa eligendum Confessarium pro absolutione à reservatis, esse (vt minimum) tenuiter probabilem, & consequenter practice improbabilem, ex eo dictamine reflexo, contento in damnatione tertiæ propositionis, quod improbabile est, posse gubernari conscientiam ex opinione tenuiter probabili. Item esse dubiæ probabilitatis, & consequenter dubium practicum, in quo necessario tutior pars amplectenda est. Et consequenter etiam ex hoc capite est practice improbabilis, ex eo dictamine reflexo, quod improbabile est posse gubernari conscientiam ex opinione dubie probabili.

QVÆS-

QVÆSTIO II.

An Ecclesia suppleat iurisdictionem eius Religiosi, qui approbatus ab Ordinario pro viris tantum, audit etiam confessiones foeminarum?

s. I.

Refertur opinio laxior cum suis fundamentis.

SYMMARIUM.

Praxi approbandi Confessarios minores quadragenarijs cum limitatione ad solos viros. Et opinio docens eam limitationem non intelligi quoad Regulares. n. 232. & seqq.

Primum fundamentum eius opinionis à paritate Curati ad Regularem. n. 234.

Secundum, ex eo quod ea exclusio Regularium innititur falsæ præsumptioni. n. 235.

Tertium, ex eo quod ea exclusio ponitur per modum consilij. n. 236.

Quartum, ex eo quod ad Episcopum solum pertinet approbatio Regularis quoad idoneitatem scientiæ. n. 237.

Quintum, ex eo quod tales Regulares habent approbationem generalem. n. 238.

232. **F**requens est in Diocesisbus Hispaniæ, cum Episcopi approbant Confessarios, etiam Regulares, ad audiendas Confessiones, apponere eam limitationem, ne audiant Confessiones foeminarum, donec impleant quadragesimum ætatis annum.

233. Opinio est aliquorum scriptorum, Regulares approbatos ab Ordinario loci pro audiendis Confessionibus virorum, posse etiam audire confessiones foeminarum de licentia sui Prælati Regularis. Ita Villalobos tom. 1. Sum. tract. 9. diff. 53. num. 2. citans Vegam, & Lumbier tom. 2. Sum. num. 734, fol. 932. Sed hi Authores id dixerunt ante Bullam Clementis X.

*Villob.
Vega.
Lumbier.*

234. Fundamentum eorum est. Primo. Nam Clerici sæculares ætatis viginti quinque annorum, aut saltem non pervenientes ad quadragesimum, eliguntur Curati, & consequenter approbantur sine limitatione ad confessiones virorum, & mulierum; cum tamen Religiosi in suo statu ceteri debeant magis idonei, quam sæculares: ergo Episcopi approbantes Religiosos cum ea limitatione ætatis irrogant iniuriam Religiosis. Sed ubi Episcopus per iniuriam denegat Religioso approbationem, Papa confert ei iurisdictionem, ut constat ex Clem. *Dudum.* de sepulturis. Ibi enim conceditur fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, quod si Episcopis iniuste denegent licentiam, & approbationem ad audiendas confessiones, eo ipso Pontifex illam concedit. Ergo Regularis approbatus ab Episcopo ad confessiones dumtaxat virorum defectu ætatis quadragesima annorum: habet approbationem, & iurisdictionem à Papa ad audiendas Confessiones foeminarum.

235. Secundo, Lumbier n. 733. probat. Nam ea exclusio Regularium non pervenientium ad annum ætatis quadragesimum à confessionibus foeminarum, innititur præsumptioni defectus maturitatis: hæc autem præsumptio tollitur per statum Regularium: ergo cessat ea limitatio.

236. Tertio Idem Lumbier num. 734. id probat. Nam clausula posita in approbatione, quam Episcopus dat Regularibus, non ponitur per modum

ex-

exclusionis, sed per modum consilij directivi; vel si ponitur per modum præcepti, non est auferendo approbationem: ergo Regularis approbatus ab Episcopo ad confessiones dumtaxat virorum, etiam manet approbatus ad confessiones foeminarum.

237. Quarto probant alij. Nam ad Episcopum solum spectat approbare Regularem quoad idoneitatem scientiæ; ad Prælatum autem Regularem quoad idoneitatem morum: ergo cum Episcopus approbat absolute quoad scientiam, nempe vt audiat confessiones etiam foeminarum ex tempore, quo impleverit quadragesimum ætatis annum, censeri debet absolute approbatus.

238. Quinto. Nam in Bulla Clementis X. dicitur: *Illos autem Religiosos, qui ad Confessiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint ab Episcopis, generaliter quoque, & in districte absque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis personarum in Diœcesi propria admittendos.* Sed Religiosi, qui approbantur generaliter, dum modo impleverint quadragesimum annum, habent approbationem generalem: ergo aprobationem obtinent absque limitatione certi generis personarum.

§. II.

Vera sententia proponitur, & roboratur.

SVMMARIVM.

Qualiter relata opinio sit tenuiter probabilis; neque in vsu illius Ecclesia suppleat iurisdictionem, post Bullam Clementis X. n. 239.

Prima probatio ex eo quod limitate ap-

probati limitatam habent iurisdictionem. n. 240.

Ad Episcopum non solum spectat examen idoneitatis quoad scientiam, sed etiam quoad mores. n. 242.

Et quomodo id inferatur ex eo, quod approbatus quoad seculares non sit approbatus quoad moniales? n. 243.

Item ex eo, quod potest revocare licentias datas ad confessiones. n. 244.

Item, non solum requiritur approbatio Episcopi, sed etiam licentia. n. 245. & seqq.

Relata opinio est dubia probabilitatis. n. 247.

Ab ea Bulla Clementis X. supplicatum esse, falsum est. n. 249. & seqq.

239. **D**icendum tamen est, eam opinionem esse tenuiter probabilem, siue (quod idem est) dubiæ probabilitatis, scilicet post Bullam Clementis X. quam in fine totius operis propono, & quam expedivit præfatus Pontifex ad decidendas dubitationes, & varietatem opinionum, quæ exortæ fuerant circa approbationem, quam ab Ordinario habere debent Regulares, vt constat ex illis verbis: *Innotuit nobis, dubitationes non nullas circa benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, & approbationem eiusmodi in aliquibus Diœcesibus excitatas fuisse, ex quibus controversiæ, & disensiones per multas in dies subsequi possent, occasione privilegiorum, quæ per Sedem Apostolicam Religiosis Ordinibus concessa fuerunt.* Consequenterque dicendum est, quod si Regularis approbatus ab Episcopo, cum limitatione ad confessiones virorum, donec perveniat ad annum quadragesimum, si prætextu relatæ opinionis audiat confessiones foeminarum, Ecclesia non supplet iurisdictionem.

Pro.

240. Probatur primo, ex illis verbis Bullæ Clementis X. *Quoad ceteros vero (Regulares) qui non adeo idonei reperientur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinquunt, ipsos cum limitata facultate, pro ut eisdem Ordinarijs magis expedire videbitur, approbare, & admittere.* Ex quibus verbis constat, limitate approbationem limitatam habere iurisdictionem. Sed minores quadragenarijs limitate approbantur, scilicet ad solas confessiones virorum. Quomodo ergo supplebit Pontifex iurisdictionem absolutam, & generalem, quam expresse vult esse limitatam?

241. Dices, ad Episcopum solum pertinere examen idoneitatis quoad scientiam, non vero quoad mores; vt in quarta probatione opposita opinionis proponitur.

242. Hæc tamen responsio vincitur ex verbis ipsius Bullæ: *Cum præcipua Ministri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas sit vitæ integritas ac morum honestas, utique eam causam ad confessionis ministerium pertinere, ac proinde nihil ob stare, quominus ob eam possit Episcopus Regulares à semetipso approbatos suspendere, aut repellere à Confessionibus audiendis.* Et quamvis hoc dicat Pontifex pro eo casu, quo Regulares inhoneste viuunt, vel aliud quod delictum committant, per quod rationabili Episcopi iudicio videantur à Confessionibus suspendendi, quæ sunt verba Bullæ; cæterum id determinate iniungit ex illa generali ratione, quod *Præcipua Ministri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas,* de qua iuxta hanc Bullam Episcopus iudicare debet. Et ideo spectat etiam ad Episcopum iudicare non solum de idoneitate quoad scientiam, sed etiam de idoneitate quoad mores. Quare quia adest præsumptio contra iuuenilem ætatem, & iuxta eam præsumptionem iudicio Episcopi non

est idoneus Regularis ad confessiones fœminarum audiendas, donec sit in ætate matura, utique accipit approbationem limitatam.

243. Deinde, quod spectet ad Episcopum iudicare de idoneitate Regularium quoad maturitatem prudentiæ, vitæ integritatem, & honestatem morum, constat etiam ex eo, quod disponit Pontifex, nempe Regularem approbatum ad audiendas confessiones secularium, non propterea censeri approbatum quoad confessiones Monialium. Hæc enim limitatio non est propter scientiam, sed propter maturitatem prudentiæ, virtutis, & morum, vt per se patet: ergo non minus spectat ad Episcopum iudicium de idoneitate quoad mores, quam quoad scientiam.

244. Tertio, si solum spectaret ad Episcopum iudicium de idoneitate Regularium quoad scientiam, non posset revocare licentiam datam ad Confessiones; cum scientia in dies potius crescat, quam minuatur: sed Clemens in Bulla cõcedit Episcopo, quod possit revocare licentiam alicui Regulari datam ad audiendas Confessiones, ex causa iusta, illis verbis: *Ab ipsomet Episcopo approbatos (Regulares) non posse ab eodem, qui sic approbavit, iterum examinari, aut ab eisdem Confessionibus audiendis suspendi, seu licentias illis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, qua ipsas Confessiones cõcernat.* Ergo ultra examen scientiæ alia etiam causa dari potest, de qua possit ferre iudicium Episcopus. Neque ultra defectum scientiæ est alia causa concernens ad confessiones, nisi defectus idoneitatis quoad mores, & maturitatis iudicij, & prudentiæ.

245. Quarto. Nam ex Bulla Clementis constat, non solum requiri approbationem Episcopi quoad Regulares, sed etiam licentiam ad audiendas Confessiones, vt constat ex verbis pro-

proxime relatis, seu licentias illis concessas revocari; sive ea licentia sit collatio iurisdictionis; sive permissio utendi iurisdictione, quam, præsupposita ea licentia, confert Papa Regularibus, iuxta diversas opiniones: sed ea licentia præsupponit approbationem scientiæ, & est quid diversum ab illa: ergo ad Episcopum aliquid aliud spectat, præter approbationem scientiæ, etiam quoad Regulares.

246. Id ipsum constat ex ea periodo Bullæ, ubi præcipit Religiosis approbatis, ut cum audiunt Confessiones infirmorum, certiore faciant Parochum de talibus Confessionibus. Sic enim ait: *De qua tamen Confessione teneri dictos Religiosos eorumdem infirmorum Parochum illico certiore reddere. Et hoc posse illis ab Episcopo, sub pena suspensionis à facultate audiendi Confessiones, præcipi.* In hoc ergo casu prædicti Religiosi non amittunt approbationem scientiæ; & tamen pro tempore suspensionis amittunt facultatem absolvendi: ergo præter approbationem scientiæ spectat ad Episcopum dare, aut suspendere facultatem absolvendi.

247. Probatur secundo eadem conclusio. Nam inter plures viros Sapientes dubitatur de probabilitate eius opinionis, quæ docet, Regulares approbatos ad Confessiones virorum, eo ipso manere approbatos ad Confessiones foeminarum, si id fiat cum licentia suorum Prælatorum. Et quidem mihi constat, Religiosos Dominicanæ, & Augustinianæ familiæ non audere ad praxim reducere præfatam opinionem, post constitutionem Clementis X. & ideo quoties expedit, quod aliquis Religiosus ex eis audiat confessiones mulierum, postulant ab Ordinario; & idem opinor de praxi aliarum Religionum: sed ubi dubitatur de probabilitate opinionis, ea est tenuis, & dubia probabilitatis, sub qua non est

tuta conscientia, ut constat ex dictis: ergo ea opinio eligi non potest tuta conscientia; atque adeo talis est, ut iuxta eam Ecclesia non suppleat iurisdictionem.

248. Audivi, quosdam asserere, hanc Bullam Clementis X. non esse admittendam in Hispania, eo quod facta fuerit nomine Regis Catholici supplicatio ad Clementem X. pro suspensione huius Bullæ; ideoque eam mansisse suspensam.

249. Illi tamen, qui hæc asserunt, egregie decipiuntur. Quando enim hæc Bulla pervenit ad Curiam Madritensem, omnes Regulares vna confugerunt ad Reginam Gubernatricem Hispaniæ, postulantes, ut fieret supplicatio Pontifici Romano pro suspensione præfatæ Bullæ. Regina autem, habito maturo consilio cum viris zelo, & doctrina præditis, noluit supplicare, sed decrevit scribere encyclicas litteras omnibus Episcopis Hispaniæ tenoris sequentis, qui continetur in Epistola missa ad Illustrissimum D. Ambrosium Ignatium Spinula, & Guzman, Archiepiscopum Hispalensem, quam modo habeo præ manibus originariam ipsam, quam accepi à Secretario præfati Illustrissimi Domini. Et in capite Epistolæ sic scribitur: *La Reyna Governadora.* Et sic prosequitur.

250. *Muy Reuerendo en Christo Padre Arçobispo de Seuilla, del Consejo. A viendo entendido, que se ha publicado en estos Reynos una Bulla de su Santidad, expedida en veinte y uno de Junio, del año pasado de mil y seiscientos y setenta, sobre las licencias de predicar, y confessar de los Regulares, è resuelto rogaros, y encargaros (como por esta lo hago) que por lo que mira à vuestra Diocesis useis de la facultad que se os concede por la Bulla con la prudencia, y templança de vuestro ministerio pastoral, y atencion justa, debida al lustre, y decoro de las Religiones, que en ello me dare*

darè de vos por servida. De Madrid à 21. de Março de 1673. Yo la Reyna. Por mandado de su Magestad. Don Iñigo Fernandez del Campo.

§. III.

Evertuntur fundamenta partis oppositæ.

SYMMARIVM.

Quam periculosum sit pratexere iniuriam examinis? n. 251.

Disparitas inter Regulares, & Curatos circa approbationem in atate invenit. li. n. 252. & seqq.

Quod negetur approbatio ad confessiones feminarum ex falsa præsumptione defectus maturitatis, nihil probat. n. 254.

Disparitas inter legem, & licentiam, quando utraque innititur falsæ præsumptioni. n. 255.

*Præsumptio defectus maturitatis non cessat in uno individuo per mores Communitatis, sed per mores indivi-
dui. n. 257.*

Limitatio quoad confessiones feminarum ponitur negando approbationem per propositionem exceptivam. n. 258.

Quomodo exponatur propositio exceptiva? n. 259.

Ad Episcopum spectat etiam iudicium de idoneitate maturitatis. n. 260.

Regulares in atate juvenili non reputantur generaliter idonei iudicio Episcopi. n. 261.

251. **A**d primum fundamentum partis oppositæ respondeo, esse valde periculosum conscientijs Fidelium excitare eas querelas de iniuria ab Ordinario irrogata, quando non concedunt approbationem absolutam Regularibus. Quis enim est ex illis, qui examinantur sive ad ordines

minores, vel maiores, sive ad Confessiones audiendas, qui si post examen exeat reprobatus, non vociferetur, se iniuste reprobatum?

252. Ea autem iniuria, quæ prætextitur, consistens in eo quod Clericis sæcularibus Curatis ante quadragesimum annum detur facultas audiendi confessiones mulierum, & dehegetur Regularibus in eadem atate, tota consistit in paritate rationis: cum tamen disparitas sit luce meridiana clarior. Nam in Clericis Curatis concurrunt duæ circumstantiæ, quæ non inveniuntur in Regularibus. Prima est necessitas Ecclesiæ; cum enim Episcopi non invenient Curatos quadragenarios, nec possint relinquere Parochiam Pastore viduatam, coguntur designare, quos inveniunt idoneos. Et hos non indifferenter admittunt, sed facta prius inquisitione de moribus. Cum ergo hæc necessitas Ecclesiæ non concurrat in Regularibus, quomodo potest esse paritas rationis?

253. Accedit secunda ratio disparitatis. Nam Clericis curatis incumbit obligatio administrandi Sacramenta, etiam media nocte, etiam tempore æstivo, ardente Sole, vel hyemali ingruente pluvia, & cum magnis quandoque incommodis, atque etiam tempore pestis, aut alterius epidemici cum periculo vitæ; & adhuc omnia tenentur lege iustitiæ; atque adeo adhuc omnia requiruntur vites robustæ; & consequenter plerumque necesse est, assumere Curatos minores quadragenarijs. Cum autem in Regularibus non inveniatur hæc stricta obligatio, non fit illis iniuria, si non concedatur eis eadem facultas, quæ Curatis conceditur.

254. Ad secundum respondeo, concedendo maiorem, quod limitatur approbatio ad Confessiones virorum ex præsumptione defectus maturitatis, quæ præsumptio militat contra

Q atatem

ætatem iuvenilem; & omitto, quod hæc præsumptio tollatur per statum Religiosum (licet id sit falsum) & nego consequentiam.

255. Et quidem est ingens discrimen inter præsumptionem, cui innitur lex, & præsumptionem, cui innitur licentia, sive facultas ad aliquid faciendum. Nam quando lex innitur præsumptioni, si hic, & nunc cessat præsumptio, hic & nunc cessat obligatio. Non sic, quando petitur privilegium, facultas, approbatio, &c. si hæc neget, aut limittet Superior, innixus alicui præsumptioni, quæ hic & nunc cessat: quia cum ad aliquam licentiam obrinendam requiratur positiva concessio, dum Superior non concedit illam positive, nihil prodest, quod subsistat, vel non subsistat præsumptio; quod moveatur, aut non moveatur præfata præsumptione, quæ deficit. Et quidem si ego posco licentiam à meo Superiore ad faciendum aliquid, quod sine eius licentia facere non possum, si ipse innixus falsa præsumptione negat licentiam, numquid propterea censebo mihi datam esse licentiam? minime. Quia dum illum non concedit positive, non habeo ego licentiam.

256. Præterea Concilium Tridentinum, & Constitutiones Romanorum Pontificum, præcipué Pij V. Urbani VIII. & Clementis X. hanc approbationem Regularium (servatis servandis) remittunt iudicio Episcopi: si ergo Episcopus censet, adesse præsumptionem defectus maturitatis ad audiendas Confessiones foeminarum in Regularibus iuvenibus, nihil proderit, quod ipsi Regulares probabiliter censeant, eam præsumptionem tolli per statum Religiosum; cum hanc dispositionem non remisit Eclesia proprio uniuscuiusque iudicio, sed solum iudicio Episcopi.

257. Deinde ea præsumptio defectus maturitatis tollitur per specia-

les mores singularis personæ, non per mores Communitatis. Nam ex decem virginibus quinque erant prudentes, & fatuæ quinque; nec status virginitatis erat sufficiens præsumptio prudentiæ. Quæ autem incommoda sequantur ex ea credulitate, quod omnes ad unum Regulares præsumantur pollete debita maturitate ad confessiones foeminarum audiendas, res est, quam oportet silentio committi.

158. Ad tertium, falsum est vtrumque, quod assumitur; & quod limitatio, quæ præscribitur, sit solum per modum consilij, & quod non sit negando approbationem, quoad confessiones foeminarum. Primum est falsum; quia in testimonio approbationis, quod datur in hac Diocesi Hispanensi dicitur: *Pueda en nuestra Diocesi administrar el Santo Sacramento de la Penitencia à las personas, que con el se quisieren confessar, excepto à las mugeres, en caso de no tener el susodicho quarenta años.* Quod ita fideliter vertitur in latinum sermonem. *Possit in nostra Diocesi administrare Sacramentum Penitentia illis, qui ipsi voluerint confiteri, exceptis mulieribus, in casu quo non sit quadragenarius.* Cum ergo ab ea potestate audiendi confessiones quorumcumque, excipiantur foemina; quomodo id est solum per modum consilij?

259. Propositionem exceptivam exponunt Dialectici negando prædicatum de eo, quod excipitur. v.g. *Omnes homines, exceptis Ethiopibus, sunt albi.* sic exponitur: *Ethiopes non sunt albi, & reliqui distincti ab Ethiopibus sunt albi.* Eodem ergo modo exponenda est hæc propositio: *Confessario non dum quadragenario possunt confiteri omnes Diocesani, exceptis mulieribus.* Scilicet per hanc propositionem exponentem: *Mulieres non possunt confiteri Confessario non dum quadragenario; & reliqui distincti à mulieribus* pos-

possunt confiteri confessorio non dum quadragenario. Et hinc constat etiam, esse falsum illud secundum assumptum eius argumenti; quod ea limitatio non fiat negando approbationem respectu mulierum; cum hoc sit contra expositionem Dialecticam propositionis exceptivæ, ut constat ex dictis.

260. Ad quartam constat ex dictis, quod ad Episcopum non solum pertinet iudicium de idoneitate scientiæ, sed etiam de idoneitate maturitatis, iudicii, prudentiæ, & morum.

261. Ad quintum, verissimum est, quod Regulares, qui reperti fuerint generaliter idonei ad audiendas Confessiones, sine limitatione approbandi sunt ad eas audiendas; illi tamen, qui sunt in ætate iuvenili, non sunt reperti generaliter idonei, quia iudicio Episcopi reperiuntur adhuc immaturi.

262. Rogabis, an saltem virtutæ Cruciatæ possint absolvere foeminas illi Confessarij Seculares, vel Regulares, qui sunt limitate approbati ad solas virorum Confessiones? Sed hæc difficultas deciditur in quæst. 4. huius articuli.

QVÆSTIO III.

An Ecclesia suppleat iurisdictionem Confessarij, qui approbatus in Diocesi Cordubensi vult virtute Cruciatæ audire Confessiones in Diocesi Hispalensi?

§. I.

Proponitur, & explicatur difficultas, & ratio dubitandi.

SUMMARIVM.

Opinio olim tradita, quod Regulares approbati ab uno Episcopo possint ubi-

que eligi ad confessiones. n. 263. Alia opinio docens, quemlibet approbatum ab uno Episcopo posse ubique eligi virtute Cruciatæ. n. 264.

Clemens X. constitutionem promulgavit ad compescendam discordiam inter Episcopos & Regulares. n. 265. & seqq.

Quomodo opiniones relatæ non maneant probabiles post constitutionem Clementis? n. 267.

Obiectio refutata. n. 268. & seqq.

263. **O**pinio fuit à multis doctoribus olim admissa, in vim decreti Tridentini, approbatum ab uno Episcopo ad Confessiones audiendas manere ubique approbatum: & ideo Regulares, qui approbati ab Ordinario accipiunt iurisdictionem à Romano Pontifice, iuxta privilegia olim Regularibus à Sede Apostolica concessa, præcipue in Clement. Dudum. de Sepult. posse ubique eligi ad Confessiones audiendas. Nitebatur autem hæc opinio eo fundamento, quod Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 15. de Reform. decrevit. Nullum Sacerdotem posse audire Confessiones secularium, nisi approbetur ab Episcopis. Cum ergo non determinet Concilium, à quo Episcopo sint approbandi, utique à quolibet Episcopo approbati sufficiet.

264. Fuit etiam opinio alia maiori plausu accepta, quam præcedens, scilicet quemlibet approbatum ab uno Episcopo posse ubique eligi virtute Cruciatæ. Ita Sotus, ^{Sotus.} Ægidius, ^{Ægidius.} Medina, ^{Medina.} Corduba, ^{Corduba.} Petr. Ledesma, ^{Petr. Led.} Valerus, ^{Valer.} Gomez, ^{Gomez.} P. Henriquez, ^{Henriquez.} Reginaldus, ^{Reginald.} Coninck, ^{Coninck.} Filliucius, ^{Filliuc.} Fagundez, & plures alij, quos refert P. Mendo disp. 22. cap. 4. num. 61. ^{Fagundez.} ^{Mendo.}

265. Sed hæc opiniones non parvam dissensionem excitarunt inter Episcopos, & Regulares. Quam ob causam SS. D. Clemens X. anno 1670. Bullam promulgavit, ut has dubita-

Q2 tiones,

tiones, & quaestiones ad vnam determinatam formam reduceret, per quam Episcoporum, & Regularium dissidia compefcerentur. Vt patet ex verbis relatis in quaest. praeced. num. 239. Vbi observandum est, hanc constitutionem non esse solum praecipivam, sed etiam (imo maiori ex parte) declaratoriam iuris vnicuique partium competentis.

266. In hac autem controversia in titulo huius quaestionis proposita, hanc declarationem producit Clemens X. *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones secularium in sua Diocesi audiendas approbatos, non posse in alia Diocesi eas absque Episcopi approbatione audire, quamvis poenitentes subditi sint eius Episcopi, à quo ipsi Religiosi iam fuerant approbati.*

267. Ex quibus verbis omnino certum est, opinionem primo loco relatum penitus corruisse; & si olim probabilis fuerit, post hanc constitutionem Clementis X. nullam ei probabilitatem relictam fuisse.

268. Scio, aliquos Doctores in ea fuisse opinione, privilegia huiusmodi concessa Religiosis in Clement. *Dudum.* cit. non revocari per constitutiones generales, quia sunt privilegia in corpore iuris contenta; de quibus affirmant, non debere intelligi constitutiones vniuersales posteriores revocatorias.

269. Sed id non habere locum in hoc casu, manifestum est ex ipsa Bulla, in qua revocat omnia privilegia huic declarationi contraria, illis verbis: *In dultis, & privilegijs, etiam in corpore iuris clausis.*

§. II.

Deciditur quaestio, & probatur.

SUMMARIVM.

Post Bullam Clementis X. nequeunt

eligi virtute Cruciatæ approbati ad confessiones in aliena Diocesi. n. 271. Ex praefata Bulla non censetur approbatus pro hac Diocesi, qui approbatur in aliena. n. 272.

Hac Bulla declarat, decretum Tridentini de approbatione Ordinarij intelligi de Diocesano. n. 273.

Hac Bulla revocat, quidquid in contrarium potest obstare huic generali Constitutioni. n. 274.

Proponitur clausula revocatoria. n. 275.

Quomodo privilegia ex titulo oneroso revocantur clausula generali? n. 276.

Quomodo privilegium dubium ex varietate opinionum possit revocari sine compensatione. n. 278.

Privilegia, quæ dantur propter merita, cum solum sit mentio generalis, revocantur sine compensatione. n. 279.

Privilegia, quæ ob aliquam circumstantiam sunt revocabilia, revocantur sine compensatione. n. 280.

Privilegia ubi cognoscuntur asferre dissentiones, nocent publicæ utilitati, atque adeo sunt revocabilia sine compensatione. n. 281.

Quomodo in hac Bulla revocentur privilegia exprimenda de verbo ad verbum. n. 281.

270. **R**estat ergo quaestio, an hæc decisio Clementis X. sic intelligenda sit, ut non comprehendat eos, qui fruuntur privilegio Cruciatæ, eo quod iuxta opinionem relatum, concedit, approbatum ab vno Ordinario posse in alia Diocesi audire confessiones virtute Cruciatæ? An potius stante hac constitutione novissima, non possint Regulares approbati in Diocesi Cordubensi eligi per Bullam in Diocesi Hispalensi?

271. Sit conclusio. Mihi certum est, post hanc Bullam Clementis X. non posse eligi virtute Cruciatæ Regula-

culares, vel sæculares Sacerdotes approbatos in Diœcesi Cordubensi, vt audiãt Confessiones sæcularium in Diœcesi Hispalensi. Pro qua conclusione nullum allego Authorem: quia omnes, qui disputant hanc quaestionem, scripserunt ante præfatam Bullam Clementis X. quæ expedita fuit vndecimo Kalendas Iulij anno 1670.

272. Probatur primo. Nam licet Aithores, qui ante hanc Bullam Clementis X. scripserunt, censuerint, quod dum in Bulla Cruciatæ conceditur, vt possint eligere Confessarium *ex approbatis ab Ordinario*, nomine Ordinarij intelligitur Episcopus etiam alterius Diœcesis diversa ab ea, in qua existebat Confessarius, quando subiit approbationem; tamen in hac Bulla Clementis X. declarat, Ordinarium approbantem esse dumtaxat Diœcesanum, sive Episcopum eius Diœcesis, in qua actualiter commoratur Confessarius; ita vt non censeatur approbatus pro hac Diœcesi, qui in altera est approbatus: ergo iuxta tenorem Bullæ Clementis X. ea verba Cruciatæ *ex approbatis ab Ordinario* intelliguntur de Ordinario Diœcesano, sive eius Diœcesis, in qua actualiter commoratur confessorius. Et consequenter ex hac declaratione nullum est in Cruciatæ privilegium circa electionem confessorij in altera Diœcesi approbati.

273. Quod id ita declarat Clementis X. (quæ est præcipua pars antecedentis) constat: Nam in Bulla Cruciatæ ponuntur ea verba: *Ex approbatis ab Ordinario*, vt observetur decretum Tridentini circa approbationem confessoriorum; in sua autem Bulla Clementis X. cum proposuisset decretum Tridentini de hac approbatione, declarat, quomodo id decretum intelligendum sit, & practicandum, scilicet ita vt approbatus in vna Diœcesi non possit audire Confessiones in alia sine

Episcopi Diœcesani nova approbatione: ergo declarat ita intelligendum in praxi decretum Tridentinum, vt non censeatur approbatus sine nova approbatione huius Diœcesani.

274. Probatur secundo. Demus enim, esse privilegium Cruciatæ, quod concedat, approbatum ab vno Episcopo, posse in altera Diœcesi audire Confessiones eorum, qui habent Cruciatam. Clementis X. *hac generali, & perpetuo valitura constitutione* (quæ sunt verba Bullæ) *decernit, & declarat .. Religiosos ab Episcopo ad Confessiones sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire*: Ergo cum hæc sit constitutio generalis, comprehendit generaliter omnes castus, etiam Cruciatæ. Deinde revocat, quicquid in contrarium potest obstare huic generali constitutioni, scilicet omnibus modis, & clausulis, quæ excogitari possunt, evanescereque facit omnes modos, quibus solent iurisperdentes interpretari constitutiones Pontificias. Ergo licet detur privilegium Cruciatæ, illud quidem per constitutionem Clementis X. revocatur.

275. Excludi autem vniuersalissime omnia omnino privilegia huic dispositioni obviãtia, constat ex ea clausula Bullæ: *Irritum quoque, & inane quidquid secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque quarumvis Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarum etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatem, etiam IESU, ac cuiusvis alterius instituti, etiam necessario, & in indiuiduo exprimendi, Monasteriorum, Conventuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorum*

rumcumque tam secularium, quam Regularium locorum, nec non illorum etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegijs etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, aut titulo [oneroso,] vel in limine foundationis concessis, etiam mari magno, seu Bulla Aurea, aut alias nuncupatis; conservatorum deputationibus, eorumque, atque alijs inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minime teneantur, & quibusvis alijs sub quibuscumque tenoribus, & formis, aut cum quibusvis derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, aut alias quomodo libet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis: quibus omnibus, etiam si pro sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu alia quavis expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenore huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, presentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis quoad ea, quæ eisdem presentibus adversantur (illis alias in suo robore permansuris) harum serie specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrarijs quibuscumque.

279. Dices primo. Privilegia concessa titulo oneroso non revocantur clausula generali: sed privilegia Cruciatæ conceduntur titulo onero-

so, nempe militandi contra hostes nominis Christiani, vel conferendi pecuniam pro eo bello: ergo non revocantur clausula generali. Sed hæc responsio non habet locum in præsentibus, nam Clemens revocat omnia privilegia, etiam ea, quæ sunt ex titulo oneroso, quæ sunt expressa verba constitutionis.

297. Dices secundo. Privilegia, quæ sunt ex titulo oneroso, aut remuneratione, non intelliguntur revocata, donec fiat compensatio æquivalens: sed pro privilegio Bullæ, quæ est ex titulo oneroso, nulla conceditur compensatio; & pro privilegijs concessis Religionibus, quæ remuneratoria sunt, nulla etiam compensatio conceditur: ergo non debent, intelligi revocata.

278. Sed hæc instantia, quantum attinet ad revocationem privilegij Bullæ, nullius momenti est. Nam cum privilegium est dubium ex varietate opinionum, potest revocari sine vlla compensatione. Nam sicut probabile erat dari tale privilegium, etiam probabile erat, illud non dari. Ex quo fit, quod Pontifex respiciens illud ut mere probabile, non teneatur dare compensationem. Sic enim si probabile est, Petrum habere ius privilegij ad talem rem, & probabile non habere ius, si per decretum Principis auferatur ab illo id ius, non tenetur facere compensationem; quia probabile est, nullam ibi iniuriam irrogari in ea obligatione.

279. Quod autem attinet ad privilegia Regularium, quæ revocantur, constat non esse remuneratoria in eo genere, in quo pro eorum revocatione requirunt compensationem. Non enim eam requirunt, quando merita generali mentione referuntur, sed requiritur spe-

cia.

Tiraqu.
Socin.
Marienz.
Caff. Pal.

cialis mentio talis, & talis meriti. Sic tradunt Tiraquellus in *L. Si unquam*. C. de revocandis donat. num. 85. Socinus confi. 395. num. 8. verf. 4. Matienzo lib. 5. Recopilat. tit. 10. L. 15. glossa 12. n. 2, quos refert, & sequitur P. Castro Palao tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 21. §. 2. num. 6. Præfata autem privilegia Regularium, quæ revocantur á Clemente X. solum faciunt mentionem meritorum in generali: & ideo non sunt eius generis, quæ revocata exigant compensationem.

280. Præterea privilegia, quæ ex se ob aliquam circumstantiam adiunctam sunt revocabilia, eo ipso quod talia sint, in ipsa revocatione non exigunt compensationem. Sunt enim sicut donationes revocabiles, quæ si revocantur, non exigunt compensationem. Deinde privilegia, quæ sunt noxia publicæ utilitati, eo ipso sunt revocabilia: quia publica utilitas præfertur utilitati privaræ.

281. Tum sic. Privilegia, quæ dant facultatem Regularibus, aut quibusvis alijs, vt sine approbatione Ordinarij Diocesani audiant Confessiones in eius Diocesi, iudicio Principis Ecclesiastici sunt noxia publicæ utilitati; nam vt dicitur in ea Bulla Clementis: *Innotuit nobis dubitationes nonnullas... circa examen, & approbationem eiusmodi in aliquibus Diocesis excitatas fuisse; ex quibus controversiæ, & dissensionis permulte in dies subsequi possent occasione privilegiorum, &c.* Nulla autem magis noxia sunt publicæ utilitati, quam quæ pariunt dissensiones, maxime inter personas præcipuas Reipublicæ Ecclesiasticæ. Ergo præfata privilegia ex peculiari ea circumstantia sunt revocabilia: ergo in sui revocatione non exigunt compensationem. Quæ consequentiæ patent ex dictis. Vide quæ dicam in quæst. 5. §. 3. ad 3. argum. Vbi latius examinatur hæc materia de privilegijs remuneratorijs.

282. Dices tertio. In privilegijs Religionum solet poni clausula, vt non intelligantur revocata, nisi *de verbo ad verbum* inserantur in revocatione. Sed hoc nihil obstat: nam Pontifex revocat etiam si *de verbo ad verbum* inserenda sint in revocatione, & decernit, ea privilegia haberi pro expressis in præfenti constitutione in ordine ad revocationem.

§. III.

Tertia probatio, & obiectiois solutio.

SVMMARIVM.

Quomodo inter Episcopos, & Regulares intervenerit dissensio ad approbationem? n. 283.

Quæ verba ponantur in Summario Bullæ favore Regularium? n. 284.

Quomodo ea verba intelligenda sunt iuxta constitutionem Clementis X? n. 285.

283. **P**robatum tertio conclusio ex ipso sine, quem intendit Clemens X. hac sua *generali, & perpetuo valitura constitutione*; nempe vt compefcat dubitationes, & controversias, quæ in hac materia de approbatione Regularium versabantur inter Episcopos, & regulares. Declarat enim Pontifex, intendere se definire *dubitationes ortas circa examen, & a probationem eiusmodi in aliquibus Diocesis* scilicet inter Episcopos, & Regulares; & *vt magis, magisque dissensionum tollantur semina; & in posterum firmior in agro Dominico pax Christi floreat.* Sed dubitationes, & dissensiones exoræ inter Episcopos, & Regulares præcipue versantur circa audiendas confessiones, sine approbatione Episcopi Diocesis, in qua commorantur

Re.

Regulares, sive sit cum privilegio Cruciatæ, sive sine illo. Ergo Pontifex sua constitutione comprehendit etiam approbationem coniunctam cum privilegio Cruciatæ. Ergo cum Pontifex declarat: *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones secularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis penitentes subditi sint eius Episcopi, à quo ipsi Religiosi iam fuerant approbati*; generaliter loquitur Pontifex, sive de habentibus, sive de non habentibus privilegium Cruciatæ; maxime cum id privilegium sit adeo dubium, ut vidimus; & Pontifex intendat definire omnes dubitationes intercedentes inter Episcopos, & Regulares circa eam controversiam de approbatione.

284. Obijcies, in Summario Bullæ latino apponere Commissarium generalem hæc verba: *Conceditur, ut possint eligere Confessorem secularem vel cuiuscumque etiam mendicantium Ordinum Regularem ex his, qui ab Ordinario, & quoad Regulares, qui semel tantum approbati fuerint*. Sic enim refert Summarium latinum P. Andreas Mendo in explicatione Cruciatæ. Ergo Regularis, qui approbatus est ab Episcopo Cordubensi, cum iam sit semel approbatus, poterit per Cruciatam eligi in quavis alia Diœcesi.

285. Ut respondeam, suppono, quod non apponuntur in Summario, quod Hispano idiomate conficitur à Commissario generali, ea verba superaddita: *Quoad Regulares, qui semel tantum approbati fuerint*: nec scio, an verba, quæ superaddit Commissarius, deprompserit ex aliqua Bulla; aut ex aliqua declaratione Sacræ Congregationis. Sed vndecumque illa verba desumpta sint, dicendum est, illa verba eundem subire sensum, quem statuit Clemens X. in sua relata Constitutione illis verbis: *Regulares vero ad eius-*

modi Confessiones audiendas prævio examine simpliciter, & absque ulla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo (secus autem si ab eius Vicario, aut ab Antecessoribus Episcopis) approbatos, non posse ab eodem, qui sic approbavit, iterum examinari, &c. Sensus ergo eorum Cruciatæ verboterum intelligendus est iuxta hanc Clementis decisionem, ita ut sufficiat vna approbatio facta generaliter ab Episcopo Diœcesano. Quare si Episcopus, qui absolute, & generaliter approbavit Regularem, revocaret sine causa licentiam ab ipso datam, ea revocatio esset nulla; ideoque posset eligi per privilegium Cruciatæ; imo & absque illo. Ponitur autem in Summario latino Cruciatæ, *quoad Regulares, qui semel tantum, &c.* propter discrimen, quod intercedit inter Sacerdotes seculares, & Regulares. Nam licentia data ab Episcopo Sacerdoti secolari revocari potest ad libitum; & postquam revocata est, non potest eligi per Bullam, quia cessat approbatio. Non sic erga Regularem propter dicta. Et ita explicat illam clausulam Summarij Emmanuel Rodriguez in Bull. Cruc. §. 9. n. 31. ut Regulares semel tantum approbati esse debeant pro vna Diœcesi.

§. IV.

Uterior confirmatio doctrinæ traditæ ex declaratione Pauli V.

& duobus decretis Sacræ Congregationis.

NON EGRET SYMMARIO.

286. **C**ertitudini doctrinæ traditæ maxime suffragatur declaratio Pontificis, & duæ declarationes Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium interpretum Concilij Tridentini, quarum tria instrumenta authentica affer-

affervantur in Archivo Palatii Archiepiscopalis Hispalensis, unde ea transcripsi. Cum ergo Hispali non modica dissensio excitata fuerit inter Archiepiscopum, & Regulares, circa eam potestatem, quam sibi esse virtute Cruciatæ existimabant Regulares, eam ad praxim deducentes; illustrissimus D. Petrus de Castro ann. Domini 1611. consulit SS. D. Paulum V, qui iussit, hanc causam examinari in Sacra Congregatione Cardinalium Interpretum Concilij Tridentini. Itaque nomine Illustriss. D. Petri de Castro, Archiepiscopi Hispalensis oblati est Sacrae Congregationi libellus supplex huius tenoris.

Illustrissimi, & Reverendissimi Domini.

287. **I**N Civitate, & Dioecesi Hispalensi Regulares absque Archiepiscopi licentia, & approbatione solent sæcularium confessiones audire, & verbum Dei in alijs, quam suorum ordinum Ecclesijs prædicare, forsan adducti, quod se à iurisdictione Ordinarij exemptos esse, & vigore literarum Apostolicarum super Cruciatâ nuncupata emanatarum, illa sibi permisa esse prætendant. Supplicat Illustrissimis, & Reverendissimis D.D. V.V. Modernus Archiepiscopus pro huiusmodi abusus tollendi remedio, & declaratione.

Decretum Sacrae Congregationis.

SACRA Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit Regulares huiusmodi, ut cumque exemptos, non posse absque Ordinarij Hispalensis licentia, & approbatione, personarum sæcularium Confessiones audire, litterasque Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi iuris minime induxisse. Ac similiter non

posse dictos Regulares verbum Dei prædicare in alijs, quam suorum ordinum Ecclesijs, absque licentia, & approbatione ipsius Ordinarij. R. Card. Vbaldinus.

288. Decretum hoc Sacrae Congregationis confirmavit SS. D. Paulus V. hoc diplomate Apostolico.

Paulus Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

Nomine Venerabilis Fratris Petri Archiepiscopi Hispalensis Nobis nuper expositum fuit, quod in Civitate, & Dioecesi Hispalensi irrepserit abusus, ut Regulares absque pro tempore existentis Archiepiscopi Hispalensis licentia sæcularium personarum confessiones audire; & verbum Dei, etiam in alijs Ecclesijs, quam suorum ordinum prædicare soleant, forsan adducti, quod se à iurisdictione Ordinarij exemptos esse, & vigore literarum Apostolicarum super Cruciatâ nuncupata emanatarum, illa sibi permisa esse prætendant. Quare nos, qui ex pastoralis nostri officij debito procurare tenemur, ut ex agro Domini abusus tollantur, supplicationibus dicti Petri Archiepiscopi nomine Nobis humiliter porrectis inclinati, de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, autoritate Apostolica tenore præsentium, eiusdem Concilij decretis inhærentes, Regulares prædictos non posse, absque Ordinarij licentia, sæcularium personarum confessiones audire: neque verbum Dei prædicare absque licentia, & approbatione ipsius Ordinarij, in alijs, quam suorum Ordinum Ecclesijs: litterasque Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi iuris minime induxisse: sicque, & non aliter per quoscumque iudices Ordinarios, & Delegatos sublata

R. eis,

eis, & eorum cuiuslibet, quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & autoritate iudicari, & definiti debere: ac irritum, & inane, si secus super his á quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter, cõtigerit attentari, decernimus, & declaramus. Quocirca eidem Petro Moderano, & pro tempore existenti Archiepiscopo Hispalensi per præsentibus committimus, & mandamus, vt quoscumque cuiusvis ordinis Regulares Civitatis, & Dioecesis prædictarum præmissa peragentes, seu peragere posse, quovis prætextu prætèdentes auctoritate nostra moneat, vt decreto, & declarationi nostris huiusmodi de cætero, vt par est, obediant. Quod si facere recusaverint, vel quoquomodo neglexerint, eosdem per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas arbitrio suo infligendas, omni, & quacumque appellatione postposita, eadem auctoritate nostra cogat, & compellat. Super quo eidem Archiepiscopo plenam, & liberam facultatem, & auctoritatem concedimus, & impartimur. Non obstantibus quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quorumvis ordinum Regularium, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & personis sub quibuscumque tenore, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenore præsentibus pro plene, & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datis Romæ apud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris,

die vndecima Octobris M. DC. XI. Pontificatus nostri anno Septimo. S. Cobellutius.

289. Et hoc diploma Apostolicum promulgatum fuit in hac Hispalensi Dioecesi; in qua iam ex hoc tempore, non fuit practice probabile, quod virtute Cruciatæ possint absolvere confessarij approbati in alia Dioecesi.

290. Vbi advertendum maxime est, Paulum V. in suo diplomate dixisse: *Decernimus, & declaramus*. Vnde fit, hanc non solum esse legem Pontificis pro Dioecesi Hispalensi, sed esse declarationem doctrinæ. Declarat enim Pontifex, non posse Regulares, aut Sæculares Confessarios, etiam virtute Cruciatæ, absolvere Dicecesanos sine licentia Ordinarij illius Dioecesis, & esse irritum, & inane, quidquid in contrarium contigerit attentari, *sive scienter, sive ignoranter*. Constat autem ex disp. 1. proæmiali, declarationem doctrinæ, quam facit Romanus Pontifex, non indigere maiori promulgatione, quam ea, quæ sufficit, vt quis certo sciat, eam esse declarationem Romani Pontificis. Etenim quotiescumque scio, aliquam doctrinam moralem esse certam, teneor eam sequi sive practicando, sive consulendo; sed quoties certo scio, Romanum Pontificem declarasse, aliquam doctrinam esse veram, scio eam esse certam: ergo vbi scio, eam declaratam à Romano Pontifice, teneor eam sequi in praxi.

291. Sed his non obstantibus, non pauci Authores secuti sunt eam opinionem (forte ob ignoratam declarationem Pauli V.) quod licitum fuerit Confessarijs in aliena Dioecesi approbatis virtute Cruciatæ, absolvere poenitentes huius Dioecesis. Sed quoniam adhuc persistebant eiusmodi dissidia, & in dies crescebant inter Episcopos, & Regulares; SS. D. Clemens X. anno

1670. Bullam promulgavit, vt has dubitationes, & dissidia ad vnā determinatam formam reduceret, perquam Episcoporum, & Regularium dissidia terminarentur, idque non solum precipiendo, sed etiam declarando, quid iuris vnicuique partium competeret.

292. Promulgavit hanc constitutionem Clementis X. Illustrissimus D. D. Ambrosius Ignatius Spinola & Guzman, Archiepiscopus Hispalensis in sua Ecclesia die 4. Februarij an. 1671 Et tamen non defuerunt Regulares aliqui, qui adhuc contenderent, se posse absolvere virtute Cruciatæ, cum sola approbatione alienæ Diœcesis. Quare illustrissimus D. Archiepiscopus consuluit denuo SS. D. Clement. X. per litteras tenoris sequentis.

Beatissime Pater.

293. **M**agnam afferet Reipublicæ Christianæ pacem, & tranquillitatem Constitutio Sanctitatis vestræ, si exacte seruetur, in qua fanciuit: *Religiosos ab Episcopo ad confessiones secularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis penitentes subditi sint eius Episcopi, à quo ipsi Religiosi iam fuerant approbati.* Huic tamen tam sanctæ constitutioni siue fraus, siue relaxatio adinventa est prætextu privilegiorum Bullæ Cruciatæ. Et quidem ante istam sanctitatis vestræ constitutionē, non pauci scriptores docuerunt, Confessarium approbatum ab vno Episcopo, posse virtute Bullæ Cruciatæ eligi vbique terrarum ad Confessiones secularium audiendas, maxime si confessarius sit ex Regularibus. Et quoad Regulares, niti videntur ijs verbis Bullæ Cruciatæ: *Ex his, qui ab Ordinario, & quoad Regulares semel tantum approbati fuerint.* Imo vero sunt non pauci Authores, qui affirmarunt, Confessarium etiam non Regularem, approbatum in vna Diœcesi, posse vbique eligi virtute Cruciatæ.

294. Moderni ergo Regulares contendunt, eos semel in vna Diœcesi approbatos posse vbique locorum eligi virtute Cruciatæ, etiam post hanc Vestræ Sanctitatis constitutionem. In quo si sincere procederent, satis clare cognoscerent, iam post prædictam constitutionem, non relinqui locum illi prædictæ opinioni; cum Vestra Sanctitas tam clare statuerit, Religiosos ab Episcopo ad confessiones secularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire; non obstantibus privilegijs, aut consuetudinibus, vel statutis quibuscumque, *etiam ex causa, & titulo oneroso concessis, & sub quavis forma, & tenore, &c.* Opinionem ergo privilegio Bullæ innitentem, etiam revocato privilegio, sustinere volunt.

295. Ex quo fit, quod cum fere nullus sit in Regnis Hispaniæ, qui non assumat Bullam Cruciatæ; in prædictis Regnis ista Vestræ Sanctitatis constitutio suo fine frustratur. Quia Regulares sub hoc prætextu semel approbati in vna Diœcesi, audiunt confessiones secularium vbique, eo quod omnes seculares habent Bullam Cruciatæ. Quod si Episcopus vult arcere Regulares ab audiendis secularium confessionibus absque sua approbatione, fortiter resistunt se tuentes privilegio Bullæ Cruciatæ, quam prædicti seculares habent. Ex quo vetera dissidia reviviscunt.

296. Vt ergo his dissidijs Vestra Sanctitas finem imponat, maxime oportet, quod Vestra Sanctitas suo diplomate declaret, nihil suffragari Bullam Cruciatæ Regularibus, aut quibuslibet alijs Confessarijs in alia Diœcesi approbatis ad audiendas confessiones secularium huius Diœcesis, & illam eorum Authorum opinionem hac Vestræ Sanctitatis constitutione antiquatam esse. Seruet Deus incolumen Sanct. V. &c.

R. 2. Scrip-

297. Scripsit simul D. Archiepiscopus litteras ad Procuratorem generalem D. Archiepiscopi pro negotijs Curia Romanæ constitutum, in quibus monebatur de postulanda facultate, ut D. Archiepiscopus procederet contra Regulares, qui contravenirent decreto, & declarationi faciendis.

298. Sanctissimus Dominus post acceptas has litteras, præcepit Eminentissimo Domino Cardinali Ursino, ut examinata materia earum in Sacra Congregatione Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, Declarationem Sacræ Congregationis rescriberet D. Archiepiscopo. Exemplum litterarum Eminent. D. Cardinalis hoc est.

299. Perillustri, & Reuerendissime Domine vti frater. Duo pro parte Amplitudinis tuæ à Sacra Congregat. Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum petita fuere. Primum, ut ei specialiter committeretur executio Constitutionis incipientis *Superna* editæ nuper à Sanctissimo D. N. Clement. X. cum facultate, ut tamquam Sedis Apostolicæ delegatus in casu contraventionis adversus cuiuscumque Ordinis Regulares procederet per sententias, centuras, & poenas Ecclesiasticas eius arbitrio. Secundum, ut declararetur, quod dicti Regulares nullatenus eligi possent in Confessarios vigore Bullæ Cruciatæ, nisi iuxta dictam constitutionem fuerint approbati. Quoad hoc Eminentissimi Patres idem nunc iuris esse censuerunt, ac alias 6. Augusti 1611. definitum fuit pro istamet Diocesi; ac proinde dari voluerunt declarationem editam sequentis tenoris.

HISPALENSIS.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sæpius declaravit, Regulares non posse absque Ordinarij licentia, & approbatione secularium personarum confessiones audire; prædicare vero ita demum non posse absque licentia, &

approbatione ipsius Ordinarij, si in alijs, quam suorum Ordinum Ecclesijs Sacras Conciones sint habituri, nec constitutionem, quæ Cruciatæ appellatur in hac re quidquam novi iuris induxisset.

Quoad primam vero petitionem alia commissione minime opus esse dixerunt, sed. Amplitudini tuæ scribendum, ut suo iure, quod in his iam habet, utatur, servata forma tam supradictæ Constitutionis *Superna*, &c. quam alterius Gregorij, XV. S. M. in eadem materia. Hæc igitur per hæc litteras S. Congregationis nomine significo Amplitudini tuæ, ut quidquid sibi liceat, sciat, & ei diuinam precor incolumitatem. Romæ 16. Februarij 1675.

Amp. tue.

Vti frater Studios.

Fr. Ursinus Cardinalis Sancti Xisti Præses.

S. Archiep. Brachaccius, Epus. Viterb.

Sciendum etiam est, ultra has declarationes Sacræ Congregationis, quas authenticas apud me habui; Mag. Arauxo in selectis tom. 1. tract. 1. quæst. 8. sect. 3. num. 14. scribit aliam his verbis: *Ita habetur in quadam declaratione missa ad Archiepiscopum Valentinum, ibi: [Approbatum ab alio, quam in Valentino Episcopo, in Diocesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario.]* Ex quo manifeste inferitur, illum non posse eligi virtute Cruciatæ in Diocesi Valentina, cum in illa non censeatur approbatus ab Ordinario; Refertque Arauxo duas alias declarationes de eodem, relatas à Bellarmino in notis ad Concil. Trid.

Synopsis huius questionis.

301. Ex dictis inferitur, argumenta facta saltem convincere, post Clementis X. constitutionem esse valde dubiam probabilitatem opinionis doctorum, Regularem approbatum ad Confessiones audiendas in vna Diocesi posse virtute Cruciatæ eligi in altera

tera Diocesi. Nam qui perpendit præfata argumenta, vt minimum, dubitabit, an opinio proximè relata habeat sufficientem probabilitatem pro regimine conscientia. Hinc consequenter deprehenditur, præfata opinionem esse tenuiter probabilem; nani vt late ostendam difert. 3. opinionem esse tenuiter probabilem, nihil aliud est, quam esse dubium de probabilitate. Quod quidem dubium, vt saepe dixi, est dubium practicum, in quo tutior pars eligenda est.

302. Ex quibus omnibus manifestum fit, Ecclesiam non supplere iurisdictionem illius Religiosi, qui approbatus in vna Diocesi ad Confessiones audiendas, eligitur in altera Diocesi prætextu Cruciatæ. Nam, vt ostendi initio huius articuli, Ecclesia non supplet iurisdictionem in usu eorum opinionum, quæ sunt dubiæ, & tenuis probabilitatis.

QUESTIO IV.

An Ecclesia suppleat iurisdictionem Confessarij, qui utitur opinione docente, approbatum ad Confessiones virorum dumtaxat posse eligi virtute Cruciatæ ad confessiones foeminarum?

SYMMARIUM.

Proponitur, & explicatur questio. n. 303.

Post constitutionem Clementis X. tenuiter probabilis est opinio, quod Regularis approbatus tantum ad confessiones virorum possit audire foeminarum virtute Cruciatæ. n. 304.

Qui approbantur solum ad confessiones virorum, habent approbationem limitatam. n. 305.

Clemens X. compescere intendit hanc controversiam, quæ est inter Episcopos, & Regulares. Ibidem, & n. 306.

In Bulla Cruciatæ non datur privilegium Regulari quoad approbationem

n. 307. Regularis absolute approbatus pro secularibus non potest virtute Cruciatæ eligi ad confessiones Monialium. n. 308.

Illi non censentur approbati ad Confessiones monialium. n. 309.

303. **I**N quaestione 2. huius articuli ostendimus, ex constitutione Clementis X. Regularem approbatum limitate ad confessiones virorum, donec impleat quadragesimum ætatis annum, non posse audire licite, nec valide confessiones foeminarum; & opinionem oppositam esse tenuis, & dubiæ probabilitatis. Modo inquiritur, an saltem id liceat virtute Cruciatæ Regularibus, & secularibus cum ea limitatione approbatis; ita vt propter probabilitatem opinionis, Ecclesia suppleat iurisdictionem, quæ defecerit?

304. Et ex dictis in quaestione 2. & 3. dicendum est, ex constitutione Clementis X. certum esse, non posse virtute Cruciatæ eligi ad Confessiones foeminarum Confessarium taliter approbatum; aut saltem eam opinionem affirmativam esse tenuiter, & dubie probabilem; atque adeo Ecclesiam non supplere iurisdictionem Confessarij ea opinione vtentis in praxi.

305. Probatum. Nam, vt in quaest. 2. §. 2. ostendi ex verbis eius Constitutionis Clementinæ, illi, qui limitate approbantur, limitatam habeant iurisdictionem; ita vt nullo modo possint illam exercere ultra limites ab Ordinario præfixos. Quod non solum Pontifex interdicit, sed etiam declarat tamquam doctrinam veram, & certam. Deinde in præfata constitutione affirmat Pontifex, intendere se compescere omnes dubitationes, & controversias inter Episcopos, & Regulares exortas; & reducere hanc materiam ad vna de-

determinatam formam, quæ semper sit observanda, non obstantibus quibuscumque privilegijs etiam ex contractu oneroso concessis; vt constat ex proxima quaestione tertia.

306. Atqui hæc est vna ex dubitationibus, & controversijs, quæ inter Episcopos, & Regulares extortæ sunt, propter varietatem opinionum, an saltem possint Regulares approbati limitate ad Confessiones virorum, virtute Cruciatæ, eligi ad Confessiones foeminarum: & Clemens X. hanc, & reliquas dubitationes, & controversias reducit ad hoc, quod qui minus idonei iudicantur ab Episcopo, relinquuntur cum facultate limitata, prout eisdem Ordinarijs magis expedire videbitur, vt constat ex clausula proposita in quaest. 2. n. 240. Et vt forma hæc semper, & continuo habeatur in praxi, revocata quoad hoc cenienda est facultas Bullæ Cruciatæ, si qua datur; quia ea, quæ sunt ex contractu oneroso omnino revocantur.

307. Dixi *Si qua datur*, quia valde dubium est, quod talis facultas detur in Bulla Cruciatæ: cum enim dicitur, quod possint eligi approbati ab Ordinario; de approbatis ab Ordinario absolute, & sine limitatione, id intelligi debet. Nam Bulla Cruciatæ nullum concedit privilegium circa approbationem Confessarij, vt multis ostendit P. Mendo in expositione Cruciatæ disp. 25. cap. 3. & seqq.

308. Hinc etiam constat, Regularem absolute approbatum pro secularibus, non posse virtute Cruciatæ eligi ad Confessiones Monialium; etiam si probabilis sit opinio (à qua quaestione modo abstineo) docens, posse Regulares absolvi à non reservatis, virtute Cruciatæ. Pontifex enim excludens omnia omnino privilegia in contrarium (etiam concessa ex contractu oneroso, etiam si requirant quamlibet exquisitam formam pro eorum revo-

catione) declarat hunc articulum spectantem ad Moniales, sic: *Generaliter approbatus ab Episcopo ad personarum secularium Confessiones audiendas, nequaquam censeri approbatus ad audiendas Confessiones Monialium sibi (idest, ipsis Religiosis) subiectarum; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione. Atque approbatus pro audiendis Confessionibus Monialium vnius Monasterij minime posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterij. Et idemque Confessarios extra ordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro vna vice audiendas, haud posse, expleta deputatione, in vim approbationis huiusmodi illarum Confessiones audire: sed toties ab Episcopo esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.*

309. Vbi notanda sunt illa verba: *Nequaquam censeri approbatus ad audiendas Confessiones Monialium.* Unde desumitur argumentum. Non possunt virtute Cruciatæ eligi ad Confessiones Monialium, nisi illi, qui fuerint approbati ab Ordinario: sed qui generaliter approbati sunt ad Confessiones secularium, nequaquam censentur approbati ab Ordinario ad Confessiones Monialium: ergo qui generaliter sunt approbati ad Confessiones secularium, non possunt virtute Cruciatæ eligi ad Confessiones Monialium. Præterea Mag. Arauxo in select. tract. i. q. 8. sect. 3. n. 15. refert declarationem Cardinalium, quæ multo ante hanc Bullam data est. Sic enim ait: *Fate quoque alia (declaratio Sacrae Congregationis) missa ad Episcopum Abulensem an. 1593. in qua declaratum fuit; quod approbatus ad audiendas Confessiones certi generis personarum, vel in certa Ecclesia, non censetur approbatus simpliciter; ac proinde quod non potest virtute Bullæ Cruciatæ, aut Iubilæorum elegi ad audiendas Confessiones aliarum personarum, vel extra illas Ecclesias ipsi designatas.*

QVÆST.

QVÆSTIO V.

An Ecclesia suppleat iurisdictionem in ea opinione, quæ affirmat, posse Regulares absolvere virtute privilegij viuæ vocis oraculo concessi.

S. I.

Præmittuntur aliqua, & referuntur opinio affirmans, & eius Authores.

SYMMARIUM.

Aliqua privilegia concessa sunt Regularibus viuæ vocis oraculo pro absolutione fidelium. n. 310,

Tale est potestas absolvendi eos, qui bona naufragantium rapuerint. Ibidem.

Item potestas absolvendi damnatos ad triremes, sicut in articulo mortis. n.

311.

Gregorius XV. & Urbanus VIII. revocarunt omnia privilegia viuæ vocis oraculo concessa. n. 312.

Opinio multorum quod privilegia Regularibus concessa non manent revocata. n. 314.

310. **P**ræmitto primo, esse aliqua privilegia Regularibus à Romano Pontifice concessa viuæ vocis oraculo pro absolvendis Fidelibus. Tale est privilegium, quod Gregorius XIII. die 18. Mxij ann. 1584. concessit confessorijs Societatis IFSV, ut refertur in Compendio privilegiorum eiusdem Societatis verb. *Absolutio*, §. 2. his verbis. *Possunt Confessarij Societatis absolvere eos, qui bona naufragantium rapuerint, iniuncta eis restitutione, ubi, & quomodo ea fieri poterit, &*

subiungitur contineri in viuæ vocis oraculis p. 133.

311. Et in eodem compendio, & in eodem verbo §. 5. sic refertur aliud privilegium. *Qui mittuntur ad triremes possunt absolvi per nostros à quibuscumque casibus, sicut in articulo mortis. Pius IV. in viuæ vocis oraculis pag. 30. in quo eodem compendio alia similia oracula reperiuntur.*

312. Præmitto secundo Gregorium XV. die 2. Iulij ann. 1622. expeditivisse motum proprium, in quo revocat omnia privilegia viuæ vocis oraculo concessa, cum aliquibus tamen limitationibus, scilicet excipiendo à revocatione ea oracula, quæ concessa fuissent ad instantiam Regum, & ea, quæ manu alicuius Cardinalis firmata fuissent. Postea tamen Urbanus VIII. die 20. Decembr. ann. 1631. expeditivisse motum proprium alium, qui incipit: *Alias felicitis recordationis*, in quo generaliter omnia viuæ vocis oracula revocavit absque vlla limitatione; qui habetur in tom. 4. Bullarj, & illum affert Diana part. 4. in fine libri.

Diana.

313. Ut ergo videamus, an Ecclesia suppleat iurisdictionem eorum, qui utuntur ea opinione, quæ negat revocata esse privilegia Regularium viuæ vocis oraculo concessa, inquirendum est, an ea opinio sit vere, & absolute probabilis; an potius tenuiter probabilis, sive quod idem est, an ea sit dubiæ probabilitatis?

314. Igitur non obstantibus his constitutionibus, opinio est non paucorum, privilegia Regularibus concessa viuæ vocis oraculo à Romanis Pontificibus, non manere revocata. Ita Peyrinus in privileg. Minim. tom. 3. cap. 12. constitut. 18. alias 28. Urbani VIII. in scholijs n. 1. (referente Diana part. 5. tract. 14. resolut. 22.) item Bordonus in Confil. Regul. tom. 1. resolut. 31. & tom. 2. resol. 54. num. 238. loquens de oraculis, quæ non sunt in præ-

Peyrin.

Bordon.

præiudicium aliorum, vt refert Diana part. 9. tract. 7. resolut. 61. vbi etiam refert Leandrum à Murcia, qui sine ea limitatione id docet de omnibus oraculis, quæ concessa sunt Regularibus, in Regul. S. Franc. quæst. 20. ad cap. 6. num. 3. Pro eadem opinione stat Vidal in Ara Theol. Moral. tit. 4. de Iurisdic. Inquisit. num. 15. vt refert ipse Diana part. 10. tract. 4. resolut. 24. item Samuel. Samuelius in praxi de sepulturis præiudicio 3. Appendicis n. 1. & præiudicio 4. num. 1. & Hieronymus Garcia in Politica Regul. tom. 1. tract. 8. difficult. 1. dub. 6. num. 6. quos refert Diana ibid. Th. Hurt. Item Th. Hurt. tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 21. num. 1168. & t. 1. tract. 2. cap. 6. resolut. 22. num. 250. Possentius, in Recollect. fol. 44. Bassæus verb. *Privilegium* Mart. à 5. num. 8. Straccius in instruct. ad fratres, Martinus de S. Ioseph, in monit. Confessar. t. 1. lib. 1. de Matrim. tract. 43. num. 2. Ioannes de Soria in Summa de Regular. dub. 1, quos refert idem Diana part. 11. tract. 6. resolut. 45. & in hanc opinionem videtur inclinare P. Pellizarius in Manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 1. sect. 5. num. 130, & alij Recentiores.

§. II.

Ostenditur, relatum opinionem esse ad summum tenuiter probabilem.

SUMMARIVM.

Statuitur conclusio. n. 315,

Autores conclusionis. n. 516.

Pontifices revocant privilegia, quæ non sunt scripta in litteris Apostolicis. n. 317. & seqq.

Responsio adversariorum laborat in æquivoco. n. 319. & seq.

Clausula Urbani, ex qua id constat aperte. n. 321.

Quomodo perperam, extendatur privilegium, dum non apponuntur termini formales? n. 322.

De periculo extendendi privilegium, & de experientia extensionis præsertatur Pontifex. n. 323.

Quod viua vocis oracula confirmata sint in genere, non prodest, vt inveniuntur scripta in litteris Apostolicis. n. 324.

Quomodo Pontifex voluerit occurrere alijs malis per hanc revocationem? n. 325.

Non est leve malum, quod non possit fieri plena probatio privilegij. n. 326.

Declaratio legis facta à Pontifice ore tenus prodesse potest pro foro conscientie, iuxta Lezanam. n. 327.

315. **N**umquam potui mihi in animum inducere, eam opinionem esse vere probabilem, sed semper eam existimavi certo falsam; mihi enim evidens est, privilegia Regularibus viua vocis oraculo concessa à Romano Pontifice, ex constitutione Urbani VIII. manere revocata. Sed quia multi scriptores præfatam opinionem propugnant, nolo appellare absolute improbabilem, sed solum assero, eam esse tenuiter probabilem, & dubiæ probabilitatis.

316. Ea privilegia esse revocata tamquam certum propugnant Lugo Cardin. lib. 4. responsorum moral. dub. 33. num. 2. Diana in locis supra citat. P. Quintanadueñas tom. 1. tract. 9. sing. 3. num. 1. & apud Dianam in locis supra citatis. Roccaful in Praxi tom. 2. Baldel. part. 3. lib. 7. cap. 6. num. 44. P. Baldel. tom. 2. lib. 3. disp. 34. num. 19. P. Antonius de Escobar in Theol. moral. t. 1. lib. 6. sect. 2. cap. 13. Problem. 16. nu. 144. & cap. 16. Probl. 3. num. 195. & ex parte Bordonus in consil. Regul. tom. 1. resolut. 31. num. 4.

317. Ostenditur assertio. Nam Gregorius XIII. & Urbanus VIII. revoca-

Lugo.
Diana.
Quintan.
Roccaful.
Baldel.
Escob.
Bord.

vocantur omnia privilegia, quæ non reperiuntur scripta expresse, & singulatim in litteris Apostolicis, neque de illis constat per eiusmodi litteras: sed eiusmodi privilegia Regularibus concessa viua vocis oraculo, quamvis per alias Bullas sint confirmata in genere, non reperiuntur scripta in litteris Apostolicis, neque per eiusmodi litteras constat de illis: ergo revocata manent ex constitutionibus Gregorij, & Urbani.

318. Hic syllogismus est Achilles roboris irrefragabilis, cuius Minor, & consequentia sunt evidentes. Maiorem autem ego non minus evidentem existimo. Nani viua vocis oracula sunt illa, quæ Pontifex Romanus cõcedit voce tenus, & non scripto proprio: ergo dum non reperiuntur scripta in litteris Apostolicis, sunt viua vocis oracula. Sed Gregorius, & Urbanus revocant omnia omnino privilegia viua vocis oraculo concessa, & Urbanus etiam concessa ad instantiam Regum, & ea etiam, quæ manu alicuius Cardinalis firmata inveniuntur: ergo revocant omnia ea, quæ non reperiuntur expresse, & singulatim in litteris Apostolicis, sive quæ per eiusmodi litteras non constant.

319. Ad hoc argumentum respondent, viua vocis oracula concessa Regularibus exuisse naturam viua vocis oraculi, & induisse naturam privilegij Bullati. Sed quomodo id fit? Aiunt, multos Romanos Pontifices in Litteris Apostolicis cõfirmasse omnia, & singula privilegia prius Regularibus concessa, tamquam si de verbo ad verbum infererentur, quæ omnia in ipsis Litteris volunt pro expressis habere. Tum sic: ergo ea viua vocis oracula habenda sunt pro expressis. Sed expressa in litteris Apostolicis iam non sunt viua vocis oracula, sed privilegia Bullata: ergo ea non revocantur, dum sola viua vocis oracula revocantur.

320. Sed hæc responsio fallax est, & in æquivoco laborans. Nam Gregorius, & Urbanus expressis verbis intendunt, quod, vt privilegia valeant, constare debent ex litteris Apostolicis, & in illis reperiri expresse, & singulatim scripta: quid ergo prodest, quod dicant alij Pontifices Prædecessores per clausulam generalem, ea habenda esse pro expressis, si per hanc clausulam non constat de talibus privilegijs, neque ea inveniuntur scripta expresse, & singulatim in eiusmodi litteris?

321. Quod autem præfati Pontifices, & præcipue Urbanus expresse intendat revocare privilegia, quæ non constant ex litteris Apostolicis, constat ex motu proprio Urbani illis verbis: *Cum autem experientia rerum magistra compertum sit concessiones, & gratias viua vocis oraculo, etiam à S. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manu firmatas, sæpe ab his, in quorum favorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplina Ecclesiastica detrimentum executioni demandari, idcirco quantum cum Domino possumus, his & alijs malis occurrere volentes, motu proprio, &c.*

322. Ex quibus verbis constat primo, quod Pontifex cavere intendit, ne, dum non constat de terminis formalibus, quibus facta est à Pontifice concessio, illi, in quorum favorem facta est concessio, apponant alios terminos, qui sibi videantur æquivalentes, & sic extendant facultatem ultra mentem Pontificis. Equidem non est dubium, longe diverso modo fieri interpretationem privilegij, si apponantur diversi termini, quamvis narranti privilegium videantur æquivalentes, nam ipsi termini, qui communiter reputantur æquivalentes, alij maiorem, alij minorem extensionem recipiunt. Ex quo manifeste colligitur intendere Pontificem, quod certum constet de terminis formalibus, qui

quibus Pontifex fecit concessionem; quod non aliter constat, nisi per ipsas litteras Apostolicas.

323. Constat secundo ex ipso Romani Pontificis testimonio, cui refragari nefas est, experientia comperit esse, eiusmodi oracula ab aliquibus extendi ultra id, quod creditur fuisse de mente Pontificis, & ultra id, quod permittit canonica interpretatio. Ex quo manifeste inferitur, quod intendit Pontifex, privilegia constare de verbo ad verbum ex litteris Apostolicis, ne dum proponuntur, seu referuntur privilegia per alios terminos diversos ab ijs, quibus Pontifex ea concessit, facilius trahantur ad diversum sensum.

324. Constat tertio. Nam quamvis confirmata sint in genere per alios Pontifices, & non inveniuntur scripta in litteris Apostolicis, sed solum scripta per privatam personam; idem subeunt periculum, quod extendatur minus canonica interpretatione; & quod cum detrimento *Ecclesiasticae disciplinae executioni mandentur*. Ergo Pontifex expresse vult revocare omnia privilegia, quæ non reperiuntur scripta in litteris Apostolicis; neque eximuntur à revocatione, per hoc quod sint confirmata in genere.

325. Constat quarto, voluisse Pontificem *occurrere alijs malis*, quæ ex concessione privilegiorum voce tenus facta, & non scripta in litteris Apostolicis, oriri possunt; ut dicitur in clausula supra relata: ergo manifestum est, quod intendit Pontifex, quod privilegia inveniuntur scripta in litteris Pontificis, & ex illis clare constat; ut prædictis malis occurratur.

326. Sed quænam sunt hæc mala, sive inconvenientia? Sane non est leve inconveniens, quod in tota Ecclesia deducantur ad praxim, privilegia, de quorum concessione non est plena probatio, & vix est semiplena, qualia sunt non pauca ex his oraculis. Nam

licet quam plures sint scriptores, qui testentur dari eiusmodi privilegia viva vocis oraculo concessa, autoritas tamen omnium illorum reducitur ad illum unum, qui vel immediate accepit ab ore Pontificis, vel immediate accepit ab eo, qui obtinuit à Pontifice concessionem. Cui tam tenuem fidem habet Urbanus, ut licet sit S. R. E. Cardinalis ille, qui testatur privilegium, non vult istud esse validum. Et merito: quia dum non plene constat de verbis formalibus Pontificis, potest ille, qui testatur privilegium, addere, aut minuere, aut in alio sensu intelligere. Et quidem quamvis in aliqua causa deponant viginti testes, si omnes se referant ad dictum unum, non faciunt maiorem probationem, quam ille unus.

327. Observandum tamen est, declarationem ore tenus factam à Pontifice circa aliquam legem à se latam prodesse posse pro foro conscientia; quia ea declaratio non est privilegium, sed doctrina quædam certa pro foro conscientia. Sicut enim pro foro conscientia prodest interpretatio doctrinae, quam dat vir sapiens, multo magis declaratio Pontificis, quæ quidem sumitur per modum doctrinae pro intelligentia legis. Et de his declarationibus ore tenus factis non loquitur Urbanus. Et tales existimo esse declarationes quasdam, quas dedit Clemens Octavus circa constitutionem suam de casibus reservatis pro Societati IESV, ut praxis eius Constitutionis accommodaretur stylo Societatis. Et eiusmodi declarationes non comprehenduntur constitutione Urbani VIII. observavit Lezana in qq. Regular. cap. 3. n. 21. ut refert Diana part. 5. tract. 14. resol. 22.

Lezana
Diana.

§. III.

Solutione, & confutatione obiectionum roboratur assertio.

SYMMARIUM.

Ea clausula [ac si exprimerentur de verbo ad verbum] non præstat eundem effectum, ac ipsa expressio. n. 328.

Privilegium Pij V, ex quo tres consequentia colliguntur favore opposita sententiæ. n. 330. & seqq.

Pius V. potestatem habuit revocandi ea ipsa, quæ concessit. n. 336.

Eandem potestatem habuerunt Gregorius, & Urbanus, & illa usi fuerunt ex plenitudine potestatis. n. 337. & seqq.

Quam vim habeat hæc clausula [de plenitudine potestatis?] n. 339.

Clausula derogatoria Urbani tollit reviviscentiæ oraculorum. n. 340.

Ex iusta causa Urbanus revocavit oracula. n. 341.

Privilegia Religionum sunt revocabilia de plenitudine potestatis, quamvis irrevocabilia de potestate Ordinaria. n. 342.

Ad clausulas ex Bullis Gregorij XIV. & Pauli V. idem responderur, atque ad Bullam Pij V. n. 345.

328. **O**bjicitur primo. Plures Pontifices sæpius confirmarunt omnia, & singula privilegia Regularium, tamquam si denuo in litteris Apostolicis de verbo ad verbum referrentur, & habentes illa pro expressis, ergo eundem effectum habent, ac si talibus litteris Apostolicis referrentur de verbo ad verbum; sed si de verbo ad verbum referrentur, non essent oracula, sed privilegia Bullata: ergo de facto iam non sunt oracula, sed

privilegia Bullata.

329. Sed iam in §. præcedenti dixi, hoc genus argumenti laborare in æquivoco. Oporteret autem modo aperire terminos, in quibusvis latet æquivocatio. Nota eam consequentiam: *Ergo eundem effectum habent, ac si in talibus litteris Apostolicis referrentur de verbo ad verbum.* Quæ prima facie videtur vera, & tamen uniuersaliter sumpta est omnino falsa. Nam inquiror, an prædicta oracula sic in genere confirmata habeant eum effectum, quod constat de illis per litteras Apostolicas, ita vt per ipsas litteras Apostolicas sciatur, quænam, & qualia sint eiusmodi privilegia? Quis audebit tale absurdum affirmare; cum sola lectione litterarum Apostolicarum convinci possit? Ergo dicendum est, quod ea oracula non habent eundem omnino effectum, quem haberent, si de verbo ad verbum referrentur in litteris Apostolicis. Et hinc patet, negandam esse eam consequentiam, ex cuius negatione corrui tota vis argumenti.

330. Objicitur secundo. Omnia privilegia ordinibus Mendicantibus concessa sunt irrevocabiliter: ergo privilegia viux vocis oraculo concessa eisdem, non revocantur per constitutionem Urbani, aut Gregorij. Antecedens probatur primo. Nam B. Pius V. in quadam Bulla, in qua concessit, & confirmat privilegia pro quibusdam Mendicantibus, decrevit, ea privilegia nullo vnquam tempore per Sedem Apostolicam revocari posse; & sub alijs revocationibus non comprehendi præfata privilegia. Quod si ea revocari contingat, ea Pontifex denuo concedit; etiam sub data ab ipso Mendicantium Generali eligenda. Et confirmatur. Nam Gregorius XIV. & Paulus V. confirmavit eadem privilegia eodem modo, ac Pius V. V. 8. III.

331. Ex hac concessione constat primo, Omnia eorum privilegia, at-

S 2 que

que adeo oracula, *nullo unquam tempore revocari, aut limitari, vel illis derogari posse.* Ergo si nullo tempore revocari possunt, irrevocabiliter concessa sunt.

332. Constat secundo, omnia eorum privilegia, atque adeo oracula, exceptionem habere à quibuslibet revocationibus, atque adeo à revocatione Gregorij, & Urbani: ergo ab horum Pontificum revocatione excipienda sunt oracula illis concessa.

333. Constat tertio, quoties privilegia eorum, atque adeo oracula, revocata fuerint, toties reduci posse, & debere ad suum pristinum statum: ergo postquam oracula illis concessa revocata sunt à Gregorio, & Urbano, debent restitui in suum pristinum statum, & valorem.

334. Quod maius accipit robur ex eo, quod subiungit Pontifex, nempe post factam revocationem, ita reviviscere denuo eiusmodi privilegia, ut possit talibus privilegijs, & eorum cōcessionibus apponi data temporis subsequenti, arbitrio Generalis: ergo postquam facta est ea revocatio ab Urbano VIII. anno 1631. poterit Generalis apponere datam anni 1632. ita ut prout censeatur oracula denuo concessa post revocationem. Ergo eiusmodi oracula sunt irrevocabilia, atque adeo non sunt revocata.

335. Hoc tamen argumentum, & si magnum videatur afferre apparatus, tamen nihil affert veræ probabilitatis contra præfatam assertionem. Pro cuius rei claritate tria interrogo. Primum, an Pius V. qui eam concessionem fecit illis Mendicantibus, habuerit potestatem revocandi illam per clausulas sufficientes ad revocationem, & concurrente iusta causa revocationis? Secundum, an Gregorius XIII. & Urbanus VIII. habuerint eandem potestatem, ac Pius V? Tertium, an Gregorius, & Urbanus vsi fuerint

hac potestate revocandi per clausulas sufficientes ad revocationem, & concurrente iusta causa?

336. Et ad primam quæstionem dico, indubitatum esse, quod qui habuit potestatem concedendi, habuit potestatem revocandi, saltem concurrente iusta causa: & sicut potuit concedere, quod revocata ea privilegia reviviscerent, etiam sub quacunque data temporis ad arbitrium Generalis; ita etiam ex iusta causa potuit postea decernere, quod nullomodo reviviscerent. Neque aliquis potest hoc assertum negare, nisi negando potestatem uniuersalem, quam Christus D. dedit D. Petro, decernendi omnia ea, quæ ad utilitatem Ecclesiæ expedire iudicaret.

337. Ad secundam responderè otiosum est; cum per se notum sit ex fide, in nullo Romano Pontifice esse maiorem potestatem, quam in alio.

338. Ad tertiam dico, Gregorium, & Urbanum vsos esse hac potestate revocandi privilegia viæ vocis oraculo concessa; cum ambo Pontifices dicant, id decernere *ex plenitudine potestatis.* Quæ (ut definit Barbosa tract. de Clausulis vsu frequent. claus. 4. num. 2. ex communi sententia iurisprudentum) *est illa, cuius causa non est ratio exquirenda in Principe, cur ita faciat.* Quod intellige, dummodo non sit contra ius naturale, aut Divinum; & in Principe laico contra ius canonicum, quo obstringitur. Neque ab hac definitione sic intellecta recedit P. Thomás Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 15. num. 3.

339. Deinde, ut ait idem Barbosa ibid. num. 9. cum alijs Doctoribus, hæc clausula *de plenitudine potestatis, habet vim derogatoriam ad omnem legem contrariam, etiam habentem clausulam derogatoriam.* Et, ut idem Author ait num. 10. *Operatur, quod contraria censeantur. sublata, absque alia dero-*

Barbosa.

derogatione, & clausula [Non obstanti;] maxime quando adest clausula, [Ex certa scientia.]

340. Quod autem clausula derogatoria Urbani sit sufficiens ad tollendam reviviscentiam oraculorum; patet ex ipso tenore clausulae: *Non obstantibus praeinsertis litteris huiusmodi, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit etiam Regula nostra de non tollendo iure quaesito, privilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis, eisdem Cardinalibus, ac Ordinibus, Congregationibus, Institutis, & Societatibus, eorumque Superioribus quocumque nomine nuncupatis sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis in genere, vel in specie, ac alias in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium tenores praesentibus pro plene, & sufficienter expressis habentes specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.* Ex quibus omnibus patet, hanc clausulam esse sufficientem ad plenam revocationem concessionis factae à B. Pio V. quoad oracula.

341. Quod autem Urbanus invenit iustam causam revocationis, patet ex verbis Bullae Urbani relatis in §. precedenti, nempe experientia comperisse, eos, in quorum favorem data sunt oracula, extendere ultra modum ea privilegia, & cum detrimento disciplinae Ecclesiasticae, & sic perperam

extensa executioni mandare; praeter alia mala, quae refert in genere. Unde haec revocatio facta est pro maiori utilitate publica.

342. Hinc respondetur ad argumentum, concedendo, privilegia Religionum esse irrevocabilia de potestate ordinaria; revocabilia autem de plenitudine potestatis. Ad primam probationem dico, quando B. Pius V. concessit, ea privilegia revocari non posse, necessario intelligi debere de potestate ordinaria, non autem de plenitudine potestatis. Nam B. Pius V. non potuit ligare plenam potestatem, quam à Christo D. habituri erant eius successores.

343. Ad secundam probationem eodem modo respondendum est, cum B. Pius V. concessit, ut à qualibet revocatione privilegiorum à Successoribus facta excipienda sint ea privilegia, intelligendum esse de revocatione facta ex potestate ordinaria; non autem de facta ex plenitudine potestatis, quam non potuit ligare, aut coarctare B. Pius V.

344. Ad tertiam, cum Pius concessit, quod quoties revocata fuerint, toties reviviscant; cum non potuerit coarctare plenitudinem potestatis successorum, intelligi debet, id ita esse nisi successores utantur plenitudine potestatis. Haec enim in quolibet Successore Petri perenniter persistit. Et eodem modo intelligitur id, quod Pius subiungit de data posteriori apponenda concessionem.

345. Ad confirmationem desumptam ex Bullis Gregorij XIV. & Pauli V. cum haec constitutiones prodant eodem tenore, ac constitutio Pij V. eodem profus modo respondendum est, nempe in praedictis Bullis sermone esse de potestate ordinaria; consequenterque relinquere locum ab rogandi talia privilegia de plenitudine potestatis.

§. IV.

Argumentum desumptum d natura privilegij remuneratorij disolvitur.

SYMMARIVM.

Multiplex divisio privilegij. n. 350. & seqq.

Privilegia remuneratoria sunt irrevocabilia, dum non apparent noxia publicæ utilitati. n. 356.

Oracula Regularibus concessa revocabilia sunt, ex quo appaeruerunt noxia publicæ utilitati. n. 363.

In revocatione eorum non debet fieri compensatio, quando revocatio expedit bono publico. n. 365. & seqq.

Quando privilegia remuneratoria transeant in naturam contractus: n. 366.

Concessio privilegiorum eiusmodi non est vera donatio. n. 367.

Quomodo sint revocabilia privilegia data propter Cultum Diuinum: n. 368.

346. **O**bjicitur tertio. Privilegia remuneratoria sunt irrevocabilia, quæ si de plenitudine potestatis revocantur, debet fieri compensatio: sed omnia privilegia Regularium, atque adeo viuæ vocis oracula, sunt remuneratoria; cum constet ex Bullis Apostolicis, concedi ea privilegia propter magna merita; & nulla data est compensatio pro eiusmodi oraculis revocatis: ergo manent non revocata.

347. Confirmatur primo. Nam privilegia remuneratoria transeunt in naturam contractus: contractus autem est irrevocabilis, quamvis intercedat inter Principem, & subditum: ergo privilegia remuneratoria, atque adeo

præfata oracula data pro Regularibus, sunt irrevocabilia.

348. Confirmatur secundo. Nam concessio privilegij est quadam donatio: sed donatio acceptata à donatario est verus contractus, qui revocari nõ potest: ergo concessio privilegij remuneratorij est versus contractus, qui revocari non potest.

349. Confirmatur tertio. Non enim est credibile, quod Pontifex velit revocare ea privilegia, quæ conceduntur ad cultum Dei, & augmentum Fidei, & Religionis Catholicæ: atqui omnia privilegia, atque adeo præfata oracula, concessa sunt ad cultum Dei, & augmentum Fidei, & Religionis Catholicæ: ergo non est credibile, quod Pontifex velit revocare eiusmodi oracula. Probatum Minor. Nam Paulus V, dum confirmate privilegia, proponit tamquam motivum, quod illi in Ecclesia ad Fidei, pietatis, & Religionis augmentum profecerint. Id autem motivum nihil aliud est, quam moveri ad concedenda privilegia in augmentum Fidei, pietatis, & Religionis Catholicæ.

350. Pro solutione huius obiectionis, & recta intelligentia huius materiæ, præmittenda sunt aliqua, quæ partim observavit P. Suarez lib. 8. de Suarez legibus cap. 37. partim ex eius doctrina clare colliguntur. Et in primis (loquendo de privilegijs, quæ conceduntur subditis à Principe) duplex est privilegium, aliud est ex contractu, in quo intervenit iustitia commutativa; & aliud ex liberalitate. Deinde privilegium ex contractu aliud est ex contractu lucrativo, quando videlicet ille, qui accipit privilegium, se obligat ad dandum, aut faciendum aliquid in utilitatem concedentis; aliud vero ex contractu gratuito, quando scilicet accipiens privilegium nihil dat, nec facit in utilitatem concedentis.

Rur.

351. Rursus utrumque privilegium tam ex contractu, quam ex mera liberalitate, subdividitur in privilegium, quo conceditur res alicui, in quam potest acquirere dominium, ut concessio Castri, iuris vectigalium, servitutis, &c. & in privilegium, quo conceditur facultas, aut licentia aliqua.

352. Deinde hoc utrumque privilegium in subdivisione contentum, aliud est remuneratorium, quod conceditur ex gratitudine propter merita; & aliud pure liberale, & sine attentione ad merita. Deinde privilegium remuneratorium subdividitur in illud, quod est ex rigoroso debito gratitudinis; & in illud, quod est ex debito congruentiae gratitudinis. Aliquando enim dominus dat Ministro remunerationem, quam & si non debeat ex pacto, aut alias ex iustitia, illa remuneratio habet quandam proportionem, & quasi aequalitatem cum speciali industria ministri iudicio prudentium. Et haec est ex debito rigoroso gratitudinis. Aliquando vero dat remunerationem superabundanter, & multo maiorem, quam requirit proportio meriti ad praemium; & tunc non est ex debito rigoroso, sed ex debito congruentiae gratitudinis, saltem quoad excessum.

353. Et quidem si privilegium sit ex contractu lucrativo, illud est per se irrevocabile. Dicitur autem *per se*, nam per accidens revocari potest a Principe, quando revocatio expedit ad utilitatem publicam; facta tamen compensatione, iuxta utilitatem, quam ipse Princeps accipit: ad id enim tenetur Princeps ex lege iustitiae commutativa.

354. Deinde quando privilegium est rei, in quam accipiens privilegium, acquirit dominium, sive illud privilegium sit ex contractu, sive ex liberalitate, est per se irrevocabile. Ra-

tio est: quia ubi subditus acquirit Dominium rei, Princeps non potest per se auferre dominium a subdito; nisi in casu raro, in quo potest ratione Supremi dominij disponere de rebus subditorum in utilitatem publicam, facta compensatione eo modo, quo fieri poterit.

355. Praeterea quando dicitur privilegium remuneratorium transire in naturam contractus, intelligendum est, id ita esse analogice, & similitudinarie; non vero rigorose, & stricte. Ratio est: quia privilegium ex contractu obligat ex iustitia commutativa; privilegium autem remuneratorium obligat ex gratitudine: si enim obligaret ex iustitia commutativa, iam non esset dumtaxat remuneratorium, sed ex contractu.

356. Deinde privilegium remuneratorium Principis Ecclesiastici est per se irrevocabile. Dicitur autem *per se*: nam per accidens revocari potest, nempe quando adest iusta causa revocandi, scilicet utilitas publica. Id autem ita certum est, ut Gregorius XV. hanc conclusionem definiert in ea Bulla, in qua revocavit ea viuae vocis oracula, his verbis: *Romanus Pontifex... gratias, & indulta a se, & praecessoribus suis concessa, iustis interdum suadentibus causis, iuxta creditum sibi Pastoralis officij debitum, moderatur, aut revocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debite pensatis conspexit in Domino salubriter expedire.* In quibus verbis notantum est primo, id verbum *revocat*, idem esse ac *iuste revocat*. Ex quo evidenter infertur potestas revocandi. Secundo, hanc potestatem revocandi esse, cum ex iudicio Pontificis expedit communi utilitati, ut patet ex ultimis verbis relatis: *Prout rerum, & temporum qualitatibus debite pensatis conspexit in Domino salubriter expedire.*

357. Rursus quando ad utilitatem

tatem publicam expedit revocatio privilegij remuneratorij, tunc ipsa concessio privilegij affert tacite inclusam conditionem, nempe, si non sit contra utilitatem publicam, iudicio Principis. Et, vt optime advertit ibi P. Suarez, ea non est proprie revocatio, sed declaratio, quod prima concessio non extendatur ad eas circumstantias, in quibus id non expedit bono publico, aut in quibus bono publico expedit, quod non extendatur.

358. Tunc autem, licet Princeps non faciat compensationem, valida erit revocatio, etiam si tale privilegium concessum fuerit ex rigoroso debito gratitudinis; peccabit autem Princeps, non dans compensationem, nisi ex alio titulo, aut causa excusetur. Quando autem privilegium fuerit remunerativum non ex rigoroso debito gratitudinis, sed ex debito congruitatis, licet sit valida revocatio, si tamen sit sine causa, est illicita sub reatu culpæ venialis; sicut etiam cum Princeps revocat sine causa privilegium ex mera liberalitate concessum.

359. Princeps autem non tenetur dare compensationem, quando ex causa publica revocat privilegium, quod in facultate, aut licentia aliqua consistit, concessum scilicet ex mera liberalitate, aut ex debito congruitatis gratitudinis; hæc enim duo genera privilegiorum parum inter se differunt, & æquiparantur quoad suos effectus: aut quando Princeps dubitat, an fuerit concessum privilegium ex debito rigoroso gratitudinis, an ex solo debito congruitatis: quia obligatio dubia non est proprie obligatio.

360. Accedens autem proprius ad materiam huius argumenti, privilegia viæ vocis oraculo regularibus concessa certum est non esse ex contractu iustitiæ; sed negari non potest, ea esse remuneratoria, quia in pluribus Bullis Pontificijs asseritur, ea concedi,

& confirmari propter præclara merita ipsarum Religionum.

361. Deinde eiusmodi privilegia non sunt de rebus, quarum dominium haberi possit: illa enim sunt de facultatibus ad absolvendum, dispensandum, &c. Quæ facultates non cadunt sub dominium. Constat etiam, eiusmodi privilegia non esse data ex contractu iustitiæ commutativæ, neque lucrativo, neque gratuito. Nam si Pontifex ea non concessisset, non esset iniustus; quamvis ea dederit cum attentione ad præclara merita, & in præmium illorum.

362. Et quidem quamvis quæstio institui posset, an privilegia viæ vocis oraculo Regularibus concessa taliter sint remuneratoria, vt sint concessa ex debito rigoroso gratitudinis, an ex solo debito congruitatis, & hoc secundum videri posset verius; quia tamen id non est necessarium ad solutionem argumenti, ideo ab ea quæstione decidenda libenter abstineo.

363. Ad obiectionem ergo respondeo, distinguendo Maiorem: privilegia remuneratoria sunt irrevocabilia [dum non apparet incommodum noxium publicæ utilitati, iudicio Principis] transeat; [alias,] nego. Vel sic: [dum non apparet revocatio expediens bono publico, iudicio Principis] transeat; [alias,] nego. Itaque quamvis per se sint irrevocabilia; ex quo tempore apparent noxia utilitati publicæ, vel revocatio eorum: apparet expediens bono publico, iudicio Principis, revocari possunt. Quæ revocatio, vt loquitur P. Suarez loco cit. non est proprie revocatio, sed declaratio, qua declarat Princeps, ea privilegia non extendi ad tempus, in quo iudicio Principis cernitur aliquod inconveniens contra utilitatem publicam; aut ipsa eorum revocatio apparet expediens bono publico.

364. Ad minorem respondeo, Ad

Suarez.

Suarez.

privilegia viuae vocis oraculo concessa Regularibus esse quidem remuneratoria, & fuisse irrevocabilia, dum non apparebat aliquid publicae utilitati noxium, iudicio Principis Ecclesiastici, aut iudicio eiusdem revocationum expediebat bono publico. At postquam iudicio Principis Ecclesiastici talia esse iudicata sunt, fuerunt revocabilia; vel ut loquitur P. Suarez supra cit. declarata fuerunt non extendi ad has circumstantias, in quibus iudicio Principis Ecclesiastici expediebat bono publico non adesse talia privilegia. Quod autem repertum fuerit incommodum publicae utilitati noxium; patet ex relatis verbis Urbani: *Ab his, in quorum favore emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplina Ecclesiastica detrimentum executioni demandari.*

365. Ad id, quod subiungitur, debere fieri compensationem, respondetur, falsum esse, cum expedit bono publico, ea privilegia revocari, ut iam dictum manet; nisi sint de re, cuius adquisitum est dominium. Cui etiam superaddi potest id, quod supra quaest. 3. §. 3. vers. *Quod autem, dixi cum multis Doctoribus, non deberi compensationem, quando privilegium conceditur propter merita in generali, non autem propter aliquod meritum in particulari.*

366. Ad primam confirmationem nego, privilegia remuneratoria transire in naturam contractus, quando non sunt circa rem, cuius adquiritur dominium, ut de castro, iure percipiendi vectigalia &c. cum non maneat obligatus Princeps ex iustitia commutativa, ex qua obligat contractus.

367. Ad secundam confirmationem respondeo, concessionem eiusmodi privilegiorum non esse donationem, nisi solum analogice, aut metaphorice. Et haec secunda confirmatio

solum habet vim in privilegijs, in quibus conceditur dominium rei, v. g. iuris vectigalium &c. Ea enim est proprie donatio, & verus contractus gratuitus, qui revocari non potest, nisi propter publicam necessitatem, facta compensatione, si fieri potest; aut propter alias causas iure permixtas absque compensatione.

368. Ad tertiam confirmationem, ex illis verbis Pauli V. non inferitur, quod data sunt privilegia Mendicantibus ad promovendum Cultum Divinum; sed ad summum quod data sunt in praemium ijs Religiosis, qui se optime exercuerunt in cultu Dei promovendo. Sed esto, data sunt propter cultum Dei promovendum: id quidem intelligi debet, dum ea privilegia iudicio Principis Ecclesiastici nullum afferunt inconveniens, quod noxium sit utilitati publicae. Nam ubi reperitur eiusmodi inconveniens, non promovetur cultus Dei per ea indulta, quae cedunt in damnum spiritualis gubernationis. Cum ergo privilegia viuae vocis oraculo concessa, sint in damnum spiritualis gubernationis; nam, ut testatur Urbanus, ea privilegia, quia non constant ex litteris Apostolicis, extenduntur pro libito a privilegiatis, & alia mala inde sequuntur; inde est, quod per ea non rite promoveatur cultus Dei, & Fidei augmentum. Quare Minor eius syllogismi distinguenda est: omnia privilegia concessa sunt illis ad cultum Dei, & augmentum Fidei, [dum nullum afferre conspiciuntur incommodum contra spirituales gubernationem,] concedo; [dum id afferre conspiciuntur,] nego.

§. V.

Tres aliae obiectiones soluta.

SVMMARIVM.

Quod revocata sint oracula non est dubium,

I.

dubium, sed certum à principijs intrinsecis. n. 372.

Dubia probabilitas est dubium practicum; ad quod non extenditur constitutio favorabilis. n. 373.

Bene stat quod opinio si tenuiter probabilis; & quod opposita sit certa. n.

374.

Nullus Authorum numerus sufficit contra certitudinem. n. 376.

In casu urgentissime necessitatis: vti possumus opinione tenuiter probabilis, quando opposita opinio non est certa, & necessitas auget probabilitatem. n.

377.

369. **O**bjicitur quarto. Quoties in materia favorabili interuenit dubium, ea quidem amplianda est ad casum dubium: sed privilegia Regularium, etiam quæ viuæ vocis oraculo concessa, sunt materia favorabilis; & est dubium controversum inter Authores, an revocata sint, nec ne: ergo talia privilegia amplianda sunt, & extendenda ad eiusmodi casum dubium; atque adeo censendum est, ea non esse revocata, sed remanere valida.

370. Confirmatur primo. Diximus enim, eam opinionem, quod valida remaneant oracula, esse tenuiter probabilem; idem autem est, quod sit tenuiter probabilis, atque quod sit dubie probabilis: ergo res est dubia, quod hæc oracula sint revocata, aut persistant valida. Cum ergo materia favorabilis extendatur ad casus dubios eiusmodi privilegia, & valor eorum extendatur ad presentem casum.

371. Confirmatur secundo. Nam minus est, quod casus sit dubius, quam quod sit tenuiter probabilis; hic enim supra dubium addit aliqualem probabilitatem: ergo si materia favorabilis, qualis est materia horum privilegiorum, extenditur ad casus dubios, à fortiori extendetur ad casus tenuiter

probabiles.

372. Respondetur, concessa Majori, negando Minorem quoad secundam partem. Est enim certum à principijs intrinsecis, eiusmodi oracula esse legitime revocata. Nam ex dictis constat, Pontificem Romanum habere potestatem revocandi, & de facto revocasse ea omnia, quæ non sunt expresse scripta in litteris Apostolicis, neque ex illis constat, ea esse concessa; idque propter incōvenientia, quorum experientiam testatur Pontifex. Quæ ratio facit certitudinem moralem, atque adeo de tali revocatione nullum esse potest dubium,

373. Ad primam confirmationem respondeo, eam opinionem dici tenuiter probabilem; eo quod aliquibus Authoribus visa est probabilis; non quia vere sit talis, quia cum revocatio sit certa, valor non potest esse vere probabilis. Cum autem dicitur, opinionem tenuiter probabilem esse dubie probabilem, verum est, ut constabit ex disert. 3. Sed dubia probabilitas idem est, ac dubium de probabilitate, & consequenter dubium practicum, in quo semper tutior pars eligenda est ad praxim. In quo casu tutior pars manet practice certa; quia certum est, in tali dubio practico non posse deduci ad praxim partem minus tutam, sed necessarium esse, quod pars tutior deducatur ad praxim. Aliud longe diuersum est, quod revocatio sit dubia speculative: id enim omnino est falsum. Quando autem dicitur, materiam favorabilem extendi ad casus dubios; intelligi non potest de dubio practico; nam cum quis practice dubitat, an hic & nunc peccabit, nec ne; nullus favor potest ei suffragari, quò minus eligat partem tutiorem. Cum ergo dicitur, materia favorabilis extendi ad casus dubios, id necessario intelligitur de dubio speculativo; quod non reperitur

tur in presenti propter dicta.

374. Ad secundam confirmationem bene stat, quod opinio sit tenuiter probabilis, & consequenter quod eius probabilitas sit dubia modo explicato, & quod opposita opinio sit certa à principiis intrinsecis. Illa enim opinio vocatur dubie probabilis, non quia opposita non sit certa; sed quia aliquibus illa videtur probabilis, quorum intellectui non proponitur certitudo opposita. Et hanc vocavit probabilem

Granado. secundum quid. P. Granado tom. 1. in 1. part. contro. 2. tract. 1. disp. 3. sect. 30. num. 346.

375. Obijcitur quinto. Tredecim Authores relati in §. 1. huius quaestio- nis stant pro ea opinione, quod adhuc persistunt valida ea privilegia, quae vi- vae vocis oraculo concessa sunt Regu- laribus: quid ergo amplius postulan- dum est ad probabilitatem absolutam, quam is doctorum numerus?

376. Respondetur, nullum Au- thorum numerum sufficere contra certitudinem. Nam, ut ostendi in 1. part. Crif. Theol. disp. 11., ut Authores conferant probabilitatem opinioni, debent esse omni exceptione maiores, vna autem ex praedictis exceptionibus est, quod doceant contra principium certum. Vnde fit, quod licet in reliquis quaestionibus sint omni exceptione maiores, in hac tamen quaestione hanc exceptionem patiuntur. Quare in ea quaestione non possunt conferre pro- babilitatem. Maxime cum non respō- derint ad hoc argumentum à nobis factum, quod demonstrativum existi- mo.

377. Obijcitur sexto. Opinio tenuiter probabilis licite potest deduci ad praxim in casu vrgentissimae neces- sitatis, ut diximus supra art. Sed hanc opinio de oraculis non revocatis sal- tem est tenuiter probabilis, ut proxi- me diximus: ergo saltem poterit dedu- ei ad praxim in casu vrgentissimae ne- cessitatis.

378. Respondeo; Maiorem hu- ius syllogismi solum habere locum, quando opposita opinio non est omni- no certa à principiis intrinsecis; sed so- lum est tenuis probabilitatis ob tenui- tate fundamenti; sic enim ipsa vrgēs ne- cessitas solet augere vim fundamenti. Quando autem opposita opinio est certa à principiis intrinsecis, & alia opinio dicitur tenuiter probabilis so- lum propter auctoritatem aliquorum, tunc non est licitum deducere ad praxim talem opinionem. Cum ergo sic se habeat hanc opinio de oraculis non revocatis; neque in vrgentissima necessitate potest deduci ad praxim.

§. VI.

Quodam singulari casu roboratur tra- dita doctrina.

SUMMARIVM.

Privilegium concessum fratribus Au- gustinianis relatum à Rossensi n. 380. Quomodo illud restringat P. Enriquez. n. 381.

Quomodo etiam illud restringat Rodri- guez ex Vega? n. 382.

Et quomodo illud ampliet recentior? Ibidem.

Et quomodo incidit idem Author in absurdum, quod proponit Urbanus? n. 383.

Alia ampliatio eiusdem Authoris multo absurdior. n. 384.

379. **V**idimus in praecedentibus, Urbanum VIII. decernere, ne valeant privilegia Pontificia, nisi expresse consentent ex litteris Apostoli- cis; eo quod experientia didicit, eius- modi privilegia voce tenuis concessa, ab ijs, in quorum favorem emanarunt, extendi ultra mentem concedentium, & in detrimentum Ecclesiasticae disci- plinae executioni mādari. Quod quam

T 2 certum

certum sit, casus proxime referendus clare ostendit.

380. Quidam Recentior in tractatu, quem edidit de instructionibus Missionariorum refert privilegium viuae vocis oraculo concessum à Leone X. fratribus Augustinianis per verba, quæ affert VeraCruz in speculo part. 2. art. 27. §. *Et hoc confirmatur*, citans Roffensens, his verbis: *Confirmatur expressa concessione Leonis X., qui dedit fratribus Ordini S. Augustini, quod cum his, qui in primo gradu scienter, aut ignoranter contraxerunt, modo notorium id non fuerit, neque in iudicium productum, dispensare valeant, ut de novo contrahant, & in eodem item contratto Matrimonio remaneant, prole quin etiam legitima.* Hæc sunt verba Ildephonsi à VeraCruce, cuius fides tota est penes testimonium Roffensis.

381. Et quidem ipsi Authores citati à Recentiore diversi modo extendunt, aut restringunt hoc privilegium. Nam P. Enriquez lib. 2. de Matrimonio, cap. 3. num. 3. in marg. litt. A sic ait: *Refert speculator, 2. part. art. 27. sine ex Roffensi de Matrim. Regis Anglia. Sed quia non reperitur scriptura, apud eos, qui diligenter privilegia Mendicantium collegerunt, videtur, tantum fuisse concessum à Leone X. dispensare in affinitate incestus, quæ supervenit Matrimonio.* Hæc Enriquez.

382. Idem Recentior citat Emanuelem Rodriguez pro eodem privilegio Augustinianis concessio dispensandi in præfato impedimento dirimentis tom. 3. q. 99. Regular. quæst. 2. art. 2. Sed hic Author hæc verba habet: *Doctissimus P. Vega legens Sacram. Theologiam in hoc Conventu S. P. N. Francisci Salamanticensi, asseruit, se credere, hoc privilegium non fuisse universaliter concessum, sed pro aliquo casu particulari tantum indultum: quo casu cessante, iam ipsummet cessaverat.* Hæc Rodriguez. Eodem modo, ac relati Au-

thores, loquitur de hoc privilegio P. Pellizarius tom. 2. Manual. lib. 8. cap. 3. n. 343. Et his non obstantibus, cō-

tendit præfatus Recentior, illud privilegium esse univiale pro omnibus Confessariis Regularibus, & intelligi dispensatione in impedimento dirimentis. 383. Ecce ab urdum, cuius meminit Urbanus VIII., quod privilegia viuae vocis oraculo concessa, cū eorum formalia verba non inveniuntur scripta in litteris Pontificiis, ab ijs, in quorum favorem emanarunt, extenduntur minus canonica interpretatione. Est enim magnum absurdum, quod privilegium Leonis X. concessum, iuxta Rodericium, & Vegam pro vno casu particulari, extendatur amplissime ad omnes casus eiusmodi, & pro omnibus Confessariis Regularibus. Et quod, secundum Enriquez, datum est à Leone X. pro dispensatione ad petendum debitum in affinitate orta post contractum Matrimonium, extendatur ad dispensandum in impedimento dirimenti in ordine ad contrahendum. Et hæc ipsa varietas Authorum in referendo privilegium demonstrat, quam magnam sit absurdum, quod impulit Urbanum VIII. ad revocanda eiusmodi oracula.

384. Sed multo magis conspicitur hoc absurdum in eo, quod superaddit ibidem idem Recentior, scilicet virtute privilegiorum Regularibus concessorum, quæ ibi non refert, posse omnes Regulares dispensare in quibuslibet impedimentis dirimentibus, sive post, sive ante contractum Matrimonium, in omnibus illis eventibus, in quibus potest Episcopus. Et quamvis citet plures Authores, manifestum est, quod perperam citantur. Nam Diana, quem citat, 5. part. tract. 2. de dub. Regular. resol. 9. nihil dicit, quod sit ad rem, & part. 11. tract. 4. resol. 3. solum loquitur de quodam privilegio Minorum dispensandi super irregularitati-

Pellizarius

Rodericus Vega

Diana

bus

bus, in quibus dispensat Episcopus. Citat etiam Thomam Sanchez tom. 3. de Matrim lib. 8. disp. 16. Et ibi solum loquitur de votis Castitatis, & Religionis non absolutis sed habentibus limitationem, in quibus iure ordinario dispensat Episcopus: quod quidem privilegium dispensandi in votis est viua vocis oraculo concessum. Et illud vult extendere is Recentior ad dispensandum in omnibus impedimentis dirimentibus, in quibus ratione vrgentis necessitatis dispensat Episcopus. Et hic dilucide conspicitur, quam merito dixerit Vrbanus VIII. *Experientia rerum Magistra comperturn esse, concessiones, & gratias viua vocis oraculo...obtentas...sepe ab his, in quorum fauorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam, in discipline Ecclesiastica detrimentum, executioni demandari. Omitto alia, quae ibidem tradit idem Recentior, quae sine periculo animarum nequeunt ad praxim deduci; quia omnino carent probabilitate.*

ARTICVLVS VIII.

Discutitur tertius dicendi modus circa certitudinem iurisdictionis, ex eo quod penitens se accuset simul de venialibus, aut mortalibus iam confessis.

SVMMARIVM.

Certum est quemlibet Sacerdotem habere iurisdictionem in venialia, & ex hoc capite cum datur opinio probabilis circa iurisdictionem, valor Sacramenti redditur certus. n. 386.

Tres notationes circa decretum de communionem quotidiana n. 387. & seqq.

Id esse certum affirmant communiter Theologi. n. 390. & seqq.

Multi Authores antiqui affirmantes Sacerdotem simplicem habere iurisdictionem in venialia. n. 409.

Doctores, qui asserunt ex consuetudine Ecclesiae dari in omnibus Sacerdotibus iurisdictionem in venialia. n. 410.

Certitudo huius consuetudinis sumitur ex eo quod in questione facti ingens numerus testium facit plenam probationem. n. 411.

Ex vniuersali persuasione fere omnium fit certa consuetudo, & traditio eius iurisdictionis. n. 412.

Confirmatur ex simili asserto Tridentini. n. 413.

Consuetudo dat iurisdictionem ex lege Ecclesiae. Et quid inde pro nostra conclusione? n. 414.

Qui bona fide orta ex opinione probabilis circa iurisdictionem confitetur mortalia, & venialia, absoluitur directe à venialibus, & indirecte à mortalibus. n. 415.

385. **Q**uæritur in præsentî, an quando opinio est vere probabilius circa iurisdictionem, & penitens simul cum mortalibus confiteatur aliqua venialia, reddatur omnino certus valor Sacramenti, neque maneat expositus frustrationi. Hæc autem quæstio pendet ex alia, in qua inquiritur, an certum omnino sit, quemlibet Sacerdotem, etiam non approbatum ab Ordinario, habere iurisdictionem, vt valide absoluat à venialibus? Nam si certum est, quemlibet Sacerdotem ea iurisdictione gaudere, penitens, qui bona fide accedit ad sic confitendum, propter opinionem probabilem de iurisdictione ad mortalia, absoluitur directe à venialibus, & indirecte à mortalibus; sicut contingit, cum confitetur bona fide venialia, & obliuiscitur inuincibiliter mortalia; tunc enim ab eis manet indirecte absolutus.

386. **A**ssero ergo, certum esse, quemlibet Sacerdotem habere iurisdictionem in venialia, antecedenter ad decretum de

de Communionē quotidiana. Atque adeo quando datur opinio vere probabilis circa iurisdictionem, cuius probabilitas subservit, vt pœnitens accedat bona fide; valor Sacramenti redditur certus. Ita docui in 1. part. Cris. Theol. disp. 15. cap. 4. art. 11. n. 349. & cap. 15. art. 4. n. 641.

387. Ante omnia notandum est, prodijisse decretum S. Congregationis datum die 12. Februarij anni 1679., & publicari iussum à SS. D. Innocentio XI. & reipsa publicatum die 15. Februar. eiusdem anni, circa Communionem quotidianam. Vbi circa finem sic præcipitur: *Non permittant (Episcopi) vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario.*

388. Notandum est deinde (quod ex his verbis colligitur) non prohiberi per hanc clausulam Sacerdoti approbato ab Ordinario, quod absolvat à venialibus, etiam in casu, quo iurisdictione ad mortalia sit probabilis ex varietate opinionum, imo & in casu, quo talis opinio probabilis de iurisdictione ad mortalia sit falsa coram Deo, & vere probabilis coram hominibus. Patet assertio ex ipso tenore verborum, quæ proxime retuli.

389. Notandum est tertio, principalem assertionem prædictam nullo modo loqui de Sacerdote non approbato ab Ordinario: quia cum loquamur de valore absolutionis in Sacerdote intendente absolvere à mortalibus, nulla potest esse probabilitas de iurisdictione in illa mortalia in Sacerdote non approbato. Loquitur ergo assertio de Sacerdote approbato: quia ante decretum, erat certum, quod quilibet Sacerdos habebat potestatem proximam absolventi à venialibus, & per decretum non prohibetur Sacerdos approbatus, atque adeo in hoc remanet eadem potestas proxima. Quare si habet iurisdictionem probabilem

etiam ex opinione, quæ sit falsa coram Deo, dum absolvit à mortalibus, & venialibus, ab istis absolvit directe, à mortalibus autem indirecte.

390. Quod autem antecederet ad decretum, fuerit hæc potestas proxima absolventi à venialibus in quolibet Sacerdote, tamquam certum affirmant communiter Theologi. Ita P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 26. sect. 6. n. 8. qui cum hanc viam doceat ad reddendam absolutionem certo validam, hæc verba subiungit: *Alius modus dicendi est, in omni confessione, quæ sit huiusmodi ministris (scilicet potentibus iurisdictione probabilis) semper intervenire materiam aliquam, circa quæ habeant CERTAM, & indubitatam iurisdictionem; scilicet aliqua peccata venialia. Et nrm. 9. circa finem: Hæc via videtur mihi vera; nam principium, in quo fundatur, est satis CERTVM. Et disp. 31. sect. 3. n. 10. ait: Hæc ratio mihi non satisfacit, alioqui etiam procederet de habente mortale peccatum oblitum, vt confessio de solis venialibus bona fide ab illo facta simplici Sacerdoti non sit verum sacramentum, nec sanctificet talem hominem alias bene dispositum, quod certe est falsum, & improbabile.*

391. P. Thomas Sanchez lib. 1. Summæ cap. 9. nutu. 35. ita asserit: *Quilibet Sacerdos CERTAM in venialia iurisdictionem habet: & ideo cum pœnitens non ponat obicem, & sit certa iurisdictione in aliquam materiam partem, erit CERTVS confessionis valor.*

392. P. Arriaga tom. 8. tract. de Pœnit. disp. 39. sect. 3. n. 26. ait: *CERTVM est inter omnes fere authores, posse quemlibet Sacerdotem ab eis (venialibus) absolvere.*

393. Lugo Card. disp. 19. de Pœnit. sect. 2. n. 30. agens de sententia concedente cuilibet Sacerdoti iurisdictionem in venialia, ait: *Ego existimo in primis, si sermo sit de ordinaria confessione extra mortis periculum, sen-*

Suarez.

Th. Sanchez.

Arriaga.

Lugo.

Sen.

sententiam illam tutissimam esse; quia proximus nulli, vel certe exiguo periculo exponitur.] Et disp. 18. lect. 3. ait: *Communis Theologorum sententia id affirmat; & communis Fidelium usus ita habet.* Et ibid. num. 48. agens de mortalibus confessis, ait: *In contrarium tamen est usus Fidelium, ut circa eiusmodi peccata omnes Sacerdotes absolvant.*

Cast. Pal. 394. P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnicapunct. 14. n. 25. sic asserit: *Hic casus vix est possibilis; si quidem frequenter penitentes aliqua peccata venialia, vel mortalia alias legitime confessa confiteri solent, in qua omnes Sacerdotes CERTAM iurisdictionem habent.*

Diana. 395. Antoninus Diana part. 2. tract. 13. resol. 2. fine: *In his casibus semper penitens se accusat de aliquo veniali; & cum simplex Sacerdos ad venialium absolutionem INDUBIE habeat iurisdictionem, absolvens cum opinione probabili, gratiam causabit.* Et part. 4. resol. 4. idem affirmat.

Moya. 396. P. Moya tom. 1. selectar. tract. 3. disp. 8. quaest. 7. n. 3. ait: *Si Penitens venialia simul confiteatur, omnino CERTVS erit confessionis valor.*

Granado. 397. P. Granado in 1. 2. controver. 2. tract. 22. disp. 4. lect. 4. n. 38. hac habet: *Mihi placet opinio affirmans, sufficere, quod confessarius secundum probabilem opinionem habeat iurisdictionem absolvendi, ut licite possit ministrare Sacramentum Penitentiae; quia revera nullo periculo exponitur Sacramentum... quia in confessione semper penitens fatetur aliquod saltem veniale, supra quod CERTVM est esse iurisdictionem in quolibet confessario; & cum aliunde sit probabile, quod possit absolvere à mortalibus, saltem cadet indirecte absolutio supra illa, & ita nulli periculo exponitur.*

Lumbier. 398. Raymundus Lumbier 3. part. Summae n. 1714. fol. 114. 085. sic ait: *Tan poco vemos practicar con el que*

no est à aprobado; pero esto no nace de q̄, no sea cierta la jurisdicción, sino que no les ocurre razón, para aviendo Confessor aprobado, que se supone que ha de ser mas perito por tener aquel baño, dexar aquel, y ponerse en manos de quien no lo tiene. Quae sic in latinum sermonem transferes. [Neque videmus praxim, quod confiteantur venialia ei, qui non habet approbationem. Sed hoc non oritur ex eo, quod non sit certa iurisdicção; sed quia non occurrit ratio, ut cum habeant copia confessarij approbati, qui supponitur doctior ob hanc qualitatem, hunc deserant, & se subijciant ei, qui illam qualitatem non habet.]

399. P. Aegidius de Coninck ^{Coninck} disp. 8. de Pœnit. dub. 6. n. 41. sic ait: *Pœnitens semper potest confiteri aliqua venialia, aut mortalia, qua semel confessus est, in qua confessarius habet CERTAM iurisdictionem.*

400. Ioannes Sancius in selectis ^{Sancius} disp. 44. num. 24. sic ait: *In predictis casibus non peccabit contra charitatem, nec iustitiam minister absolvens, dum penitens aliquod veniale simul cum mortalibus fateatur. Quia cum simplex Sacerdos ad venialium absolutionem indubie habeat iurisdictionem, absolvens gratiam causabit, & sic penitenti nulla irrogabit iniuria.* Et paulo inferius: *Hoc iam sub dubio non cadit, sed solum sub serupulo, ut deducitur ex cap. Omnis utriusque sexus de Penitentibus, & Remissionibus.*

401. P. Fillius t. 1. tract. 7. cap. 8. q. 10. n. 227. sic ait: *In tali confessione semper potest esse materia aliqua, circa quam habeat Sacerdos iurisdictionem CERTAM, ut sunt venialia, ratione cuius absolutio valida erit.*

402. P. Fagundez in 2. Ecclesiae ^{Fagundez} praecept. lib. 7. num. 15. pro eadem certitudine stare videtur, dum affirmat, hunc semper fuisse usum, & consuetudinem Ecclesiae, his verbis: *Circa venialia, & mortalia iam rite confessa, & absoluta, omnibus Sacerdotibus cense-*
tur

- tur data iurisdictio ab Ecclesia: & hic fuit semper usus, & consuetudo illius.*
- Bonacin.** 403. Bonacina tom. 2. disp. 2. de peccatis quæst. 4. punct. 9. n. 19. §. *Præterea*. affirmat tamquam certum posse simplicem Sacerdotem absolvere à venialibus.
- Valencia.** 404. P. Valencia tom. 4. disp. 7. de Pœnit. quæst. 10. punct. 2. §. *Præterea*. sic ait: *Vi etiam consuetudinis quilibet item Sacerdos iurisdictionem habet ad audiendam cuiuslibet confessionem de venialibus tantum, itemque de ijs mortalibus, quorum prius etiam confessio facta sit.* Et cum P. Valencia recurat ad consuetudinem Ecclesiæ; & certum sit ex infra dicendis, quod consuetudo dat iurisdictionem, merito censemus, P. Valencia certum existimare valorem Sacramenti in confessione venialium facta simplici Sacerdoti.
- Hurtado.** 405. P. Gaspar Hurtado disp. 10. de Pœnit. difficult. 10. id ipsum supponit tamquam certum. Ait enim: *Supponimus, in quo conveniunt Doctores, Sacerdotes etiam simplices habere sufficientem, & completam iurisdictionem in mortalia iam legitime confessa, & in venialia, quamvis non confessa. Quod usu, & consuetudine Ecclesiæ constat.*
- Mendo.** 406. P. Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 22. cap. 1. n. 2. *Praxis Fidelium, & consuetudo semper fuit, ut omnes Sacerdotes possint absolvere à mortalibus semel iam rite confessis.* Et pro eodem asserto citat Candidum.
- Asqu.** 407. P. Vasquez tom. 4. in 3. q. 93. art. 1. dub. 6. supponit tamquam certum, quemlibet Sacerdotem posse absolvere à venialibus; dicit enim disputari à Doctoribus, an hæc potestas concedatur à Christo D. in ipsa Ordinatione, an potius ab Ecclesia, & ipse magis inclinatur in eam sententiam, quæ affirmat, eam potestatem concedi à Christo D. In quo manifeste existimat non disputari à Doctoribus, an simplex Sacerdos possit valide absolvere à venialibus, sed id potius Doctores supponere, & solum inquirere radicem, unde hæc potestas illi proveniat.
408. Ludovicus à Cruce citandus art. seq. agens de hac sententia P. Vasquez quam in dubium vertere conatur, sic ait: *Debuisset namque (Vasquez) in medium producere textum aliquem, vel auctoritatem saltem unius, duorumve Doctorum gravium ex antiquis, qui digne posset attestari hanc iurisdictionem fuisse unquam ab Ecclesia simplicibus Sacerdotibus collatam.* Et idem dicit Philippus Faber ibidem citandus.
409. Sed immerito id asserunt. sunt enim multi Doctores antiqui, qui sine pugna affirmant, id posse Sacerdotem simplicem, & solum inquirent, an habeat hanc potestatem à Christo D., an ab Ecclesia; quoad hoc solum dissidentes. Ita Caietanus verb. *Absolutio* 2. §. *Libertas*. Et idem habet tom. 1. opusculor. tract. 7. Paludanus in 4. dist. 19. quæst. 2. num. 25. Capreolus ibidem ad 3. contra 1. conclusionem, Ioannes de Medina cod. de confess. quæst. 40. de confess. voluntate, non necessitate facienda. §. *Ne tamen*. (qui toler pro opposita citari) vbit ait: *Tacite videtur Papa licentiarie peccatorem, ut venialia & peccata mortalia prius confessa confiteantur, cui velint.* Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. ad 3. Ruardus art. 3. contra Lutherum, Ioannes Maior in 4. dist. 19. quæst. 1. §. *Sed contra Aureolum*. Sylvester verb. *Confessor*. 1. fin. Canus relection, de Pœnit. part. 5. Ledefina 2. 4. quæst. 7. art. 5. dub. 16. sine. Quos sequuntur quam plurimi recentiores. Hi sunt ultra supra citatos Enriquez lib. 3. de Pœnit. cap. 5. num. 4. Kelifon quæst. 8. art. 5. dub. 3. Caspensis in cursu Theol. tom. 2. tract. 24. disp. 5. sect. 3. num. 27. Ioannes Præpositus 3. part. quæst. 7. dub. 5. n. 37. Tannerus tom. 4. disp. 6. quæst. 9. dub. 3. num. 59. Ex quibus Canus, Ruardus, & Mart. de Ledefina

defina (vt refert P. Suarez vbi supra) affirmantes, iurisdictionem in venialia competere iure Diuino omnibus Sacerdotibus, simul affirmant, dari eam consuetudinem in Ecclesia: quæ consuetudo ex dictis infert iurisdictionem.

Suarez 410. Ideo P. Suarez disp. 26. de Pœnit. sect. 6. n. 2. affirmat, antiquos Doctores supponere, hanc esse consuetudinem Ecclesiæ, & num. 5. refert Authores, qui affirmant, iure Diuino datam esse hanc iurisdictionem Sacerdotibus. Et addit: *Fundatur vero in Ecclesiæ consuetudine.* Et mox: *Existimo, hanc fuisse Ecclesiæ concessionem, quam consuetudo ostendit.* Quam consuetudine ibidem sæpius repetit. Et loquens de mortalibus iam confessis, num. 6. ait: *Dicendum sine dubio est, eodem modo hanc materiam (mortalia iam confessam) esse subiectam simplicibus Sacerdotibus, quo venialia peccata; quia est eadem consuetudo, & eadem ratio.* Et num. 10. addit: *Et hanc concessionem, seu delegationem à Summis Pontificibus manasse, & ex eorum tacito consensu durare; nam hoc saltem ostendit consuetudo, & traditio.* Et de hac consuetudine Ecclesiæ deponunt P. Valencia, P. Fagundez, P. Gaspar Hurtado, Lugo Cardinalis, & P. Mendo supra citati.

Valencia, Fagundez, Hurtado, Lugo, Mendo,

411. Hæc certitudo iurisdictionis circa venialia, & consuetudinis, ac traditionis confirmatur primo. Nam vt ostendi in 1. part. Crif. Theol. disp. 12. cap. 5. in quæstione facti sententia communium omnium, aut fere omnium Doctorem facit certitudinem moralem. Nam in quæstione facti fit probatio plena, & moraliter certa per ingentem numerum testium, quamvis vno vel altero refragante: consuetudo autem vniuersalis est res facti: ergo ingens numerus authorum illam affirmantium (vno vel altero refragante) facit probationem plenam, & moraliter certam.

412. Confirmatur secundo. Nam vt ostendi in 2. part. Crif. Theol. disp. 23. cap. 5. art. 7., quoties apud omnes, aut fere omnes fideles est firma persuasio de aliqua obligatione, aut potestate concessa, ea est quædam traditio, quæ facit certitudinem moralem; hæc autem vniuersalis persuasio certo probatur, si omnes, aut fere omnes Theologi vnanimi consensu affirmet, vt disp. 12. probavi num. 75. Atqui omnes aut fere omnes Theologi, vt supra vidimus, hanc consuetudinem, & delegatam cuilibet Sacerdoti potestatem affirmant, & inde probatur firma omnium, aut fere omnium fidelium persuasio: ergo hæc est traditio faciens certitudinem moralem.

413. Confirmatur tertio. Nam, vt constat ex Concilio Trident. sess. 13 cap. 7. *Ecclesiastica consuetudo declarat,* obligationem præmittendi confessionem communioni; quod idem est, ac dicere, quod Ecclesiastica consuetudo facit certitudinem moralem eius obligationis: ergo hæc consuetudo Ecclesiastica de potestate cuiuslibet Sacerdotis circa venialia etiam facit certitudinem.

Trident.

414. Confirmatur quarto. Est enim certum in iure, quod *Consuetudo dat iurisdictionem*, vt late ostendi art. 6. Cum ergo ex dictis certum sit, quod consuetudo ex dispositione iuris dat iurisdictionem; & ex testimonio Authorum constat, talem de facto dari consuetudinem absolvendi à venialibus sine vlla Episcopi approbatione; certum debet esse, quod quilibet Sacerdos habet hanc iurisdictionem in venialia, scilicet antecedenter ad decretum prohibens.

415. Ex quibus omnibus infertur, etiam, qui bona fide orta ex opinione probabilis circa iurisdictionem Confessarij approbati, consistet peccata mortalia, & simul etiam venialia, absoluitur directe à venialibus, & (si ea

V opi-

opinio sit coram Deo falsa) indirecte à mortalibus. Nam pœnitens vi illius opinionis ignorat invincibiliter obligationem confitendi alteri confessario: & ignorare eam obligationem per inde est, ac non recordari peccatorum.

ARTICVLVS IX.

Soluantur obiectiones contra doctrinam articuli precedentis.

SYMMARIVM.

Propter aliquam incommoda prohibentur simplices Sacerdotes absolvere à venialibus. n. 317.

Sed non inde aufertur iurisdictio ab approbato. n. 418.

Tres Authores, qui negant, esse iurisdictionem in venialia in simplici Sacerdote. n. 419.

Eorum opinio non est probabilis ex sola eorum auctoritate contra reliquos. n. 440.

An liceat in articulo mortis confiteri simplici Sacerdoti. n. 421.

In articulo mortis ex duobus medijs certis eligendum est certius. n. 423.

In articulo mortis confitens bona fide simplici Sacerdoti securus manet. n. 424.

416. **O**bjicies primo. Innocentius XI. in decreto circa Communionem quotidianam dato Romæ die 12. Februarij anni 1679. sic decernit: *Non permittant, vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario.* Ergo non est verum, ne dum certum, quolibet Sacerdotes, etiam non approbatos, gaudere hac iurisdictione circa venialia; aut saltem, si olim eam habuerunt, iam esse sublatam per hoc

Decretum. Propter hoc argumentum Mag. Hozes putat, non prodesse Confessionem venialium ad assicurandam iurisditionem probabilem; & prop. 1. n. 25. confirmat: Nam Archiepiscopus Hispalensis, ex facultate sibi data à Rom. Pontifice præcipit sub excommunicatione latæ sententiæ, ne simplici Sacerdoti fiat Confessio venialium. Quo præcepto, & censura ligantur etiam Regulares.

417. Respondetur. Optime decretum esse à Pontifice, ne permittatur vsus huius iurisditionis Sacerdoti non approbato propter inconuenientia, quæ ex opposito resilire possunt. Primum, quia si indoctus sit Sacerdos, nesciet discernere inter mortalia, & venialia; & fortasse existimabit esse venialia, quæ mortalia sunt. Secundum, id iuste interdicitur, ne prætextu absolvendi à venialibus, ausu temerario aggrediantur absolvere à mortalibus, ducti præcipue aliquibus opinionibus improbabilibus, qualis est illa, quæ contendit, posse virtute Cruciatæ absolvere Regulares à reservatis, & aliæ similes. Deinde etiam si vera esset opinio eorum, qui dicunt, iure Diuino pertinere ad omnes Sacerdotes potestatem absolvendi à venialibus, vsus eius potestatis possit prohiberi ab Ecclesia. Vt constat ex Trident. sess. 24. cap. 2. vbi sic ait: *Declarat, hanc potestatem perpetuo in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salva illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientum utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire iudicaret.*

418. Deinde ex dictis art. 8. initio constat, assertionem, qua affirmamus, securam reddi absolutionem, si Sacerdos habens iurisditionem probabilem ad absolvendum à mortalibus, audiatur simul venialia, quia quilibet Sacerdos habet iurisditionem certam

in

in ordine ad venialia, loqui expresse de Sacerdote approbato ad audiendas Confessiones: quia nulla est opinio probabilis, quæ doceat, Sacerdotem non approbatum habere iurisdictionem probabilem in ordine ad mortalia. Cum ergo antecederet ad illud decretum certum sit, quemlibet Sacerdotem habuisse iurisdictionem in ordine ad venialia, & per decretum non auferatur hæc iurdictio à Sacerdote approbato; fit, Sacerdotem sic approbatum ab Ordinario, si habeat iurisdictionem vere probabilem in mortalia, & cum illis audiat simul venialia, conferre absolutionem certo validam. Si enim coram Deo falsa sit opinio probabilis de iurisdictione eius in ordine ad mortalia; cum habeat iurisdictionem certam in venialia, absolvit directe à venialibus, & indirecte à mortalibus; & ideo Sacramentum remanet certo validum. Quod sæpe contingere poterit, nempe quando probabile est, tale peccatum non esse reservatum; & probabile est, esse reservatum. Tunc enim non exponitur absolutio frustrationi, si hæc cadat etiam in venialia, propter dicta. Et hinc patet ad argumentum, & eius confirmationem,

419. Obijcies secundo. Tres Authores inveniuntur, qui contendunt, simplicem Sacerdotem non habere iurisdictionem pro absolutione venialium: sed hi tres non possunt non facere opinionem probabilem: ergo probabile est, quod simplex Sacerdos caret iurisdictione pro absolutione venialium, & consequenter non est certa sententia, quæ asserit hanc iurisdictionem inesse cuilibet simplici Sacerdoti. Maior probatur. Nam Bordonus stat pro opinione negativa talis iurisdictionis tom. 1. Consilior. Regular. resol. 36. quæst. 20. num. 57. apud Dianam part. 8. tract. 1. resol. 55. Secun-

us est Philippus Faber in 4. dist. 17. quæst. vnic. disp. 25. cap. 3. num. 71. apud Dianam part. 5. tract. 14. resol. 86. ^{Faber.} Tertius est Ludovicus à Cruce in Bullam Cruciat. disp. 1. cap. 2. dub. 5. num. 13. apud Dianam part. 8. tract. 1. resol. 86. Et hi Authores eo fundamento nituntur, quod ex Concilio Trident. constat, requiri iurisdictionem ad hoc, vt confessarius absolvat à peccatis. Hanc autem non posse nisi consuetudine vniuersali Ecclesiæ, cum de ea non reperiatur textus Concilij, vel Pontificis, qui illam iurisdictionem dederit.

420. Respondetur concedendo maiorem, quod illi tres Authores refragentur; & negando minorem, quod eorum opinio sit probabilis ex sola eorum autoritate. Nam, vt dixi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 12. num. 18. vbi fere omnes prudentes communi iudicio aliquid testantur, maxime in quæstione facti; si vnus vel alter refragatur, imprudenter procedit; atque adeo eorum refragatio non potest esse probabilis; & comparatione reliquorum omnium, paucorum autoritas levis est; & vbi est levis autoritas deficit probabilitas. Ad fundamentum autem, quo illi Authores nituntur, satis constat ex art. præced.

421. Obijcies tertio. Si ea Doctrina esset certa, posset homo in articulo mortis vti opinione probabili circa iurisdictionem absolvendi à mortalibus; maneret enim certus valor Sacramenti, si confiteretur peccata mortalia simul, & venialia: sed in articulo mortis debet homo eligere tutissimam viam, quam potest, pro securitate salutis æternæ: ergo ea Doctrina non est omnino certa.

422. Respondeo primo. Vel moribundum habere mortalia simul cum venialibus, vel habere sola venialia? Si enim sola venialia habeat in conscien-

lia, secure procederet, etiam si confiteatur simplici Sacerdoti: tum quia nō habet obligationem confitēdi illa venialia; tum etiam quia cum in eo eventu sit obligatus elicere contritionem perfectam, hoc modo securam reddit suam salutem æternam. Quod autem homo in eo articulo teneatur ad contritionem perfectam, ostendi in 2. part. Crif. Theol. disp. 49. cap. 4. num. 30. quia nescit homo *utrum amore, an odio dignus sit.* Eccles. cap. 9. : potest enim dubitare tum de intentione ministrorum in Sacramentis susceptis, tum de diligentia à se rite adhibita, quoad propriam dispositionem, atque adeo debet adhibere medium certissimum, quantum sibi possibile fuerit, pro securitate salutis æternæ, quale est contritio charitate formata. Si vero habeat mortalia cū venialibus, in hoc involvitur alia quæstio, scilicet an in articulo mortis possit pro mortalibus eligere simplicem Sacerdotem, etiam præsentem approbato: de qua inferius dicam.

423. Responderi secundo potest, ex duobus medijs certis, si vnum sit certius alio, in articulo mortis eligendum esse id, quod certius est. Neque enim dubitari potest inter ea, quæ sunt certa, vnum esse posse certius alio. Sic enim certo scimus, quod cognoscimus evidentia physica, & tamen multo certius est, quod scitur evidentia metaphysica. Hoc ergo modo dicimus, quamvis sit certum, quod simplex Sacerdos valide absoluit à venialibus, esse tamen certio-rem absolutionem datam circa venialia à confessario approbato; & ideo moribundum eligere debere Confessarium approbatum.

424. Id quidem ita est iuxta sententiam eorum, qui dicunt, in articulo mortis non posse hominem eligere simplicem Sacerdotem, præsentem ap-

probato. Nam oppositam sententiam defendendum plurimi, ijque gravissimi Doctores nisi illo textu Concilij Tridentini sess. 14. de Pœnitent. cap. 7. vbi sic decernitur: *Verum tamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis peccet, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes, quoslibet penitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt.* Et si quidem moribundus confitetur peccata mortalia simplici Sacerdoti bona fide, certum existimo illum manere securum de sua æterna salute; sed quia, ut proxime diximus, ex duobus medijs certis in articulo mortis certius eligendum est; ideo præsentem confessario approbato, & simplici Sacerdote, debet eligi approbatus.

ARTICVLVS X.

An in aliquo casu licite possit excommunicatus accipere absolutionem Sacramentalem? Et an pars affirmativa quæstionis subiaceat hinc damnationi?

SVMMARIAM.

Qui scit, se esse excommunicatum, si accedit ad Sacramentum, percipiendum, peccat lethaliter; siue sit denunciatus, siue non. n. 425.

Si excommunicatus accedat, ut absolvatur Sacramentaliter, conscius excommunicationis, invalide absolvetur. n. 426.

Ea quæstio, an valida sit absolutio Sacramentalis lata in excommunicatum, procedit de eo, qui est invincibiliter ignarus excommunicationis. n. 427.

Autho-

*Authores propugnantes eam absolutio-
nem esse validam. n. 428.*

Fundamentum eius opinionis n. 429.

*Authores, qui censent absolutionem in
eo casu esse invalidam. n. 430.*

Fundamentum eius opinionis. n. 431.

*Opinio Navarri, & aliorum, quod ex-
communicatus, qui satisfecit, & est
contritus, nec potest obtinere absolu-
tionem ab excommunicatione, potest
absolvi sacramentaliter valide, &
licite. n. 433.*

*Extra casum necessitatis illicitum est
deducere ad praxim eam opinionem,
quia hæc subest huic damnationi. n.
434.*

*In casu urgentissima necessitatis lici-
tum est deducere ad praxim eam opi-
nionem. n. 436.*

*Necessitas, & impossibilitas sunt cor-
relativa. n. 437.*

*Ille, cui impossibile est eligere opinionem
tutorem, non dicitur eligere minus
tutam, relicta tutiori. n. 438.*

*Qui incepit Missam, & ante consecra-
tionem recordatur se esse excommu-
nicatum, si timetur scandalum, debet
prosequi Missam. n. 441.*

*Inde colligitur in simili casu posse reci-
pere absolutionem sacramentalem. n.
442.*

*Opinio, quæ extra casum necessitatis est
minus tuta, posita necessitate gra-
vissima, iam non est minus tuta. n.
443. & seqq.*

*Extra casum necessitatis sub quibus-
dam circumstantiis potest excommu-
nicatus accipere Sacramentum pœni-
tentie. n. 445.*

*In eo casu supplet Ecclesia defectum va-
loris. n. 446.*

*In quo etiam casu non eligitur probabi-
lis, relicta tutiori. n. 447.*

425. **S**uppono cum omnibus Doc-
toribus, peccare lethaliter ex-
communicatū, qui conscius excommuni-
cationis, tam quoad ius, quam factum

accedit, vt absolvatur Sacramentali-
ter, ante quam ab excommunicatio-
ne absolvatur; sicut etiam cum accedit
ad quodlibet aliud Sacramentum
percipiendum: quia Ecclesia removet
excommunicatum à perceptione Sa-
cramentorum. Et cum hæc sit materia
gravis, imo & gravissima, graviter de-
linquit, qui id præceptum Ecclesiæ
violat. Et in hoc differunt excommu-
nicatus denunciatus, & non denuncia-
tus: quia dum Concilium Constanti-
ense indulget Fidelibus, vt possint
communicare cum excommunicatis
non denunciatis, expresse asserit, se
in hoc non intendere prosequi favore
excommunicatos: faveret autem illis,
si contulisset eis facultatem recipiendi
Sacramenta.

426. Est ergo quæstio valde con-
troversa inter Doctores, An Sacra-
mentum Pœnitentiæ receptum ab ex-
communicato sit validum, an potius
invalidum? Et omnes supponunt, esse
invalidum, quando conscius excommu-
nicationis, sive quoad ius, sive
quoad factum, intendit accipere abso-
lutionem Sacramentalem, ante quam
absolvatur ab ea censura, quando est
in eius potestate, quod ab illa absol-
vatur. Et ratio est. Nam qui actualiter
peccat in ipsa confessione, invalide
absolvitur à peccatis, quia accedit in-
dispositus: sed talis excommunicatus
sic accedens ad confessionem, peccat
mortaliter actualiter: ergo in tali casu
invalide absolvitur à peccatis.

427. Procedit ergo quæstio de
eo, qui bona fide accedit ad confesio-
nem invincibiliter ignarus excommu-
nicationis, vel quoad ius, vel quoad
factum; & etiam de eo, qui ex alia cau-
sa (si forte est alia) accedit cum bona
fide, vt absolvatur Sacramentaliter,
ante quam recipiat absolutionem à
censura.

428. In qua quæstione, prima
opinio affirmat, eam absolutionem
Sacra-

Sacramentalem esse validam. Ita P. Suarez tom. 4. in 3. part. disput. 31. sect. 3. num. 6. & tom. 5. disputat. 10. sect. 3. num. 9. & apud ipsum Adrianus, Medina, Petrus Soto, Nauarrus, Coyarrubias, & Caietanus. Et quidem Nauarrus id docuit varijs in locis, sed præcipue in cap. *Fratres*. dist. 5. num. 39. P. Thom. Sanch lib. 2. Sum. cap. 8. num. 5. P. Ægidius de Coninck disp. 14. de Censur. dub. 5. num. 28. Lugo Cardin. disp. 16. de Pœnit. sect. 15. §. 2. num. 614. P. Castro Palao tom. 6. de Censur. disp. 2. punct. 7. num. 4. Leander à SS. Sacr. part. 4. tract. 2. de Excom. disp. 4. quæst. 9. & apud ipsum Toletus, Layman, Avila, Villalobos, Alterius, Avila, Victoria, Bonacina, Coriolanus, Th. à Iesu, Henriquez, Angelus, Angles, Ricardus, Monaldus, Valencia, Sayrus, Raynaldus, Bauni, Grassis, Llamas, Vgolinus, Reginaldus, Machado, Sylvius, Bassæus, Cornejo, & Diana. Qui Authores sunt numero quadraginta.

439. Fundamentum huius sententia est valde vrgens. Nam licet potuerit Ecclesia irritum facere Sacramentum Pœnitentiæ susceptum ab excommunicato, auferendo iurisdictionem ab omnibus Confessarijs respectu excommunicati; quod tamen non ita irritum reddiderit, inde colligitur, primo; quia nullus est textus, nullum decretum, ex quo ea irritatio iurisdictionis colligatur. Secundo, nam si id ita fecisset, esset quidem in destructionem, & non in ædificationem, & contra ipsam Ecclesiæ pietatem erga suos fideles. Nam si aliquis semper maneret oblitus alicuius excommunicationis, & ab ea nunquam absolueretur; maneret semper sine effectu Sacramentum Pœnitentiæ, licet frequenter bona fide susceptum: quod de Ecclesiæ pietate incredibile est.

430. Secunda opinio affirmat, Sacramentum Pœnitentiæ receptum ab excommunicato, quantumvis bona fi-

de, esse prorsus invalidum; quia censet, Ecclesiam abstulisse iurisdictionem omnibus Confessarijs in ordine ad excommunicatum, donec legitime ab excommunicatione absolvatur. Ita P. Vasquez tom. 4. in 3. part. tract. de Excomm. dub. 4. P. Gaspar Hurtado disp. 4. de Excom. diff. 3. & disp. 8. de Pœnit. diff. 7. P. Luisius Turrianus lib. 2. disp. 9. dub. 4. etiam apud Dianā part. 3. tract. 4. resolut. 78. Finellius, Petrus de Ledesma, Ioannes Sancius, Paladus, Silvester, Maior, Gabriel, S. Antoninus, Mart. de Ledesma, Chapeavilla, Megala; & apud Leandrum cit. ultra relatos, Vivaldus, Felinus, Ioannes de Medina, Gerson, Rosella, Tabiena, & Archangelus: qui sunt numero viginti & vnus.

441. Cuius fundamentum valde vrget P. Vasquez desumptum ex cap. final. de Clerico excommunicato, ubi loquens de Clerico celebrante cum Excommunicatione minori, ait Pontifex: *Peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacramenta, sed ab eo collata, virtutis non carent effectu: cum non videatur à collatione, sed à participatione Sacramentorum, quæ in sola consistit perceptione, remotus.* Vbi illud verbum *remotus* non potest significare dumtaxat prohibitionem: quia etiã ad conferendum Sacramenta ligatus excommunicatione minori habet prohibitionem, cum dicat Pontifex, illum peccare conferendo; & simul valere Sacramenta: ergo qui remotus est à participatione, plusquam prohibitus est, atque adeo non valet Sacramentum Pœnitentiæ ab ipso collatum. Videatur P. Suarez, & Lugo Card. circa solutiones varias, quæ huic argumento adhibentur.

432. Hoc supposito, quod hæc duæ opiniones oppositæ versentur circa valorem absolutionis Sacramentalis collatæ excommunicato; restat inquirere, an in aliquo casu liceat ex-

com-

communicato conscio excommunicationis quoad ius, & quoad factum, recipere Sacramentū Pœnitentiæ, ante quam absolvatur ab excommunicatione? Sive an liceat ei excommunicatione deducere ad praxim eam opinionem minus tutam versantem circa valorem Sacramentū?

Nauarrus 433. Nauarrus in Enchiridio cap. 27. cum num. 17. exposuisset triplicem Communionem fidelium, dixissetque tertiam Communionem esse Sacramentorum, & Suffragiorum; num. 18. affirmat, eum excommunicatum, qui vere contritus est coram Deo, & satisfecit, & non potest tam cito consequi absolutionem ab excommunicatione, licite posse accipere Sacramenta. Astersens enim, excommunicationem maiorem privare suffragijs Ecclesiæ, sic ait: [Tertio privat suffragijs generalibus Ecclesiæ... Quod tamen non intelligitur de excommunicato vere contrito procurante pro viribus absolutionem. Arg. cap. *Dixi.* & cap. *Magna.* de Pœnitentia. dist. 1. Is enim coram Deo est in statu gratiæ, & fruitur Communionem prima, & *tertia.*] Tertia autem Communio est suffragiorum, & Sacramentorum, ut iam notavi. Sed oppositum docet idem Navarrus in cap. *Fratres.* de Pœnitent. dist. 5. num. 43.

Fagundez 434. Eamdem opinionem affirmativam sequitur P. Fagundez in 2. Eccl. præcept. lib. 3. cap. 12. num. 7. ubi inter alia, hæc habet: [Excommunicatio est pœna Medicinalis imposita ab ipsa Ecclesia ad emmendam de liciti propter quod imponitur, & ad tollendam contumaciam illius: ergo cum publice constet, excommunicatum esse iam emmendam, & vere, & ex corde pœnitentem, & satisfecisse parti, & per illum non stare, quominus absolutionem procuret; quia v. c. in morbum incidit, nec est in possibilitate, ut aliquem intrudat pro illa;

dicendum plane est, huiusmodi hominem esse capacem Communium Sacramentorum, imo & *Sacramentorum* Ecclesiæ; cessante enim ratione legis, cessat ipsa lex, ut de se patet.] Censet ergo P. Fagundez talem excommunicatum posse licite participare Sacramenta.

435. Inquiritur ergo in præsentī, an hæc opinio possit licite deduci ad praxim; vel potius an subiaceat huic damnationi?

436. Dico primo. In casu urgentissimæ necessitatis licitum est, deducere ad praxim hanc opinionem; atque adeo sic excommunicatus (licet excommunicatio sit reservata, & non habeatur copia Superioris) licite poterit recipere Sacramentum Pœnitentiæ, in casu talis necessitatis. Pro hac stat commnis sententia Theologorum, quamvis non in terminis huius damnationis, quæ quia novissima est, non potuit attendi ab Authoribus. Admittunt enim propter vitandum scandalum, aut infamiam, aut propter periculum mortis, aut alterius damni gravissimi, posse excommunicatum, etiam excommunicatione reservata, suscipere Sacramentum Pœnitentiæ. P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 31. sect. 3. num. 6. & 7. & tom. 5. disp. 10 de Excomm. sect. 3. n. 9. P. Castro Palao tom. 6. disp. 2. punct. 7. num. 1. Leander à SS. Sacr. tom. 4. tract. 2. de Excomm. disp. 4. quæst. 9. P. Ægidius de Coninek de Censuris disp. 13. num. 103. & disp. 14. num. 31. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 78. §. *Et omnia*, & part. 5. tract. 9. resolut. 81. citans Præpositum, & Mercerum, P. Pellizarius in Manuali. Regular. t. 2. tract. 7. cap. 2. sect. 1. citans Sayrum, & Fillucium, & subiungit: [Qui tamen concedunt, cum præceptum Ecclesiæ cedat præcepto naturali, quod quis habet vitandi infamiam, scandalum, aut periculum mortis, posse excommunicatum, etiam vitandum, in tali

*Suarez
Cast. Pal.
Leand. à
Sacram.
Coninek
Diana
Præposit.
Mercer,
Pelliz.
Sayr,
Fillucia*

Dicasillo

tali casu recipere Sacramenta, & quidem non solum valide; sed etiam licite.] P. Dicastillo tract. 10. de Censuris disp. 2. dubit. 40. n. 633., & plures alij apud ipsos.

437. Ad probationem huius assertionis suppono, necessitatem, & impossibilitatem esse correlative oppositas in eodem genere; ita quod si aliquid est physice impossibile, & si aliquid est moraliter impossibile, oppositum est moraliter necessarium. Vnde quia physice necessarium est, cæcum non videre, impossibile physice est, cæcum videre. Et hinc colligitur, quoties datur casus necessitatis moralis, oppositam partem esse impossibilem moraliter.

438. Hinc ostendo primo, quod non incurrit hanc damnationem propositio docens, licitum esse excommunicato recipere Sacramentum Pœnitentiæ in casu gravissimæ necessitatis. Etenim hæc damnatio procedit de propositione docente in administratione Sacramentorum posse eligi opinionem minus tutam, *relictæ tutiori*: sed in tali casu necessitatis non eligitur minus tuta, *relictæ tutiori*: ergo propositio, quæ id docet, non subiacer huic damnationi. Maior, & consequentia patent.

439. Minor probatur. Non dicitur relinquere tutiorem is, cui impossibile est eligere tutiorem; non enim dicitur relinquere cursum, qui manibus, & pedibus est ligatus; nec relinquere cibum is, qui illum præ in firmitate gutturis transglutire non potest; non aliam ob causam, nisi quia non dicitur relinquere aliquid, qui id consequi non potest. Sed in eo casu illi homini impossibile est eligere tutiorem: ergo non dicitur tunc relinquere tutiorem.

440. Probatur minor, nam cætera patent. In eo casu gravissimæ necessitatis est moraliter necessarium non

eligere tutiorem; quia ipsa necessitas cogit ad eligendam minus tutam; supponimus enim, id esse medium vnicè necessarium ad fugiendum illud damnatum, v.g. scandali: ergo est impossibile moraliter eligere tutiorem. Hæc consequentia patet: quia necessarium, & impossibile sunt correlative opposita, vt iam prænotavi.

441. Ostendo secundo. Nam in Rubrica Missalis de defectibus dispositionis animæ n. 5. sic statuitur. *Si recordetur, se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum, similiter coneratur cum proposito tenendi absolutionem. Ante consecrationem autem in supradictis casibus, si non timetur scandalum, debet Missam inceptam deserere.* Ex quo inferitur, quod si excommunicatus inceperit Missam, & ante consecrationem recordatus fuerit excommunicationis, si timetur scandalum, debet prosequi Missam.

442. Vnde sic formatur argumentum. Non minus prohibitus est excommunicatus prosequi Missam, cum recordatur excommunicationis ante consecrationem, quam recipere Sacramentum Pœnitentiæ: sed quando urget necessitas orta ex timore scandali, potest Missam prosequi: ergo quando adest similis necessitas, poterit recipere Sacramentum Pœnitentiæ, siue absolutionem Sacramentalem.

443. Ostendo tertio. Illa opinio, quæ erat minus tuta extra casum necessitatis, nêpe quod valeat absolutio Sacramentalis data excommunicato bona fide confitenti, posita ea necessitate scandali, aut alia simili, iam non est minus tuta, sed omnino certa: ergo ea opinio ad praxim deducta in tali casu necessitatis non incurrit hanc damnationem. Consequentia patet ex tenore propositionis damnatæ. Probatur antecedens. In illo casu necessitatis vult Ecclesia, cessare leges excommunicationis, quantum requirit ipsa necessitas.

necessitas; ideo enim iniungit Sacerdoti excommunicato, qui inter celebrandum recordatur excommunicationis, ut prosequatur omnino Missam in ea necessitate scandali vitandi, quia non vult tunc excommunicationis legem habere solum effectum: ergo etiam in simili casu necessitatis recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, Ecclesia vult cessare legem excommunicationis, quantum requirit ipsa necessitas. Sed lex excommunicationis, iuxta opinionem tutiorem, aufert iurisdictionem à Sacerdotibus ad absolvendum Sacramentaliter excommunicatum: ergo ex intentione Ecclesiæ cessat ea ablatio iurisdictionis pro illo casu necessitatis; atque adeo certum est, quod valet pro tunc ea Sacramentalis absolutio excommunicati.

444. Itaque ex eo, quod Ecclesia in ea necessitate scandali vitandi iniungat illi Sacerdoti excommunicato, ut prosequatur Missam, infertur, quod in eo casu vult cessare legem excommunicationis: ex eo autem quod velit cessare in eo casu legem excommunicationis, infertur, quod vult etiam eam cessare in simili casu absolutionis Sacramentalis, cum non sit maior ratio vnius, quam alterius. Ex eo autem quod velit cessare legem excommunicationis in eo casu necessitatis absolutionis Sacramentalis, infertur, quod cessat lex de ablatione iurisdictionis; atque adeo quod persistit iurisdictionis, & absolutio Sacramentalis est valida.

445. Dico secundo. Etiam in casu, qui non est vrgentis necessitatis, quando per ipsum excommunicatum non stat, quominus absolvatur, & iam satisfecit, vel est omnino impotens satisfacere, potest, secluso scandalo, accipere Sacramentum Pœnitentiæ, & absolvi à peccatis; & opinio id asserens non subijcitur huic damnationi. Inferitur conclusio ex dictis art. 6.

446. Etenim defectum valoris ex

parte iurisdictionis supplet Ecclesia, quando adest opinio vere probabilis, & communiter recepta tamquam probabilis, circa valorem talis iurisdictionis; & ex hac circumstantia suppletis Ecclesiæ sit certus ille valor: sed circa eum casum præfati excommunicati adest opinio communiter recepta tamquam probabilis de valore iurisdictionis pro absolutione Sacramentali, ut constat ex n. 428. ubi pro ea numerati sunt quadraginta doctores: ergo in eo casu Ecclesia supplet defectum iurisdictionis, atque adeo ex hac circumstantia redditur certus valor iurisdictionis, & consequenter valor absolutionis Sacramentalis.

447. Tum sic. Huic damnationi subijcitur propositio, quæ docet eligi posse opinionem probabilem circa valorem Sacramenti, relicta tutiori: sed ubi propositio superaddit circumstantiam, ex qua certus reddatur valor Sacramenti, non docet eligi posse opinionem probabilem circa valorem, relicta tutiori; cum ea circumstantia faciat, eam iam esse sententiam, non probabilem, sed certam: ergo propositio, quæ superaddit eam circumstantiam, non subijcitur huic damnationi.

ARTICVLVS XI.

An licite possit fidelis petere absolutionem Sacramentalem ab excommunicato tolerato? Et an opinio affirmativa subiaceat huic damnationi?

SUMMARIVM.

Discrimen excommunicati tolerati, & non tolerati. Et licitum est communicare cum tolerato. n. 448.

Referuntur opinio asserens non esse validam.

lidam absolutionem datam à tolerato, & altera opposita, n. 449.

Non subiacet damnationi sententia, quæ docet validam esse absolutionem datam ab excommunicato tolerato. n. 450.

Opinio, quæ docet confessarium excommunicatum toleratum carere iurisdictione, non est probabilis; imo incompossibilis est cum Extravag. Ad evitanda. 452.

448. **N**Ota est distinctio excommunicati tolerati, & non tolerati. Nam ille, qui denunciatus est, aut est notorius Clerici percussor, est non toleratus. Est autem toleratus, qui excommunicationem incurrit non denunciati, neque incursum ob notoriam Clerici percussorem. Est etiam apud omnes notum, licitum esse communicare tam in Divinis, quam in humanis cum tolerato; secus cum non tolerato.

449. In hac autem questione alicui dicendum videbitur, ex vi huius damnationis non esse licitum perere absolutionem Sacramentalem ab excommunicato tolerato propter hoc argumentum. Sunt enim duæ opiniones circa valorem eius absolutionis Sacramentalis. Prima quæ videtur esse Adriani quæst. 3. de Baptismo asserens non esse validam. Secunda autem communis inter Theologos, & iurisperitentes, quæ affirmat esse validam: hæc ergo secunda est minus tuta: ergo iuxta hanc damnationem, debemus sequi eam, quæ tutior est; atque adeo ea, quæ docet posse deduci ad praxim hanc opinionem minus tutam, continetur sub hac damnatione.

450. Sed hoc non obstante, dicendum est, hanc secundam sententiam non subiacere damnationi, & consequenter eam licite posse deduci ad praxim. Ratio est: quia sententia de valore eius absolutionis non est

mere probabilis, sed omnino certa; atque adeo dici non potest, eam, quæ negat valorem Sacramenti Pœnitentiæ, esse tutiorem. Ea enim clarissime constat ex Extravag. *Ad evitanda*, quæ est Concilij Constantiensis, & ab omnibus fidelibus in Ecclesia est usu recepta; ubi expresse dicitur, neminem teneri vitare alterum ratione alicuius sententiæ, vel censuræ in Sacramentorum receptione, vel administratione &c. nisi sit denunciata, vel sit propter notoriam Clerici percussorem. Certum autem est, id non posse verificari, nisi in ipsis confessariis persistat iurisdictione, ut sic possint communicare in administratione Sacramentorum cum excommunicatis toleratis.

451. Huius sententiæ sunt omnes illi Doctores, qui affirmant, non esse licitum in administratione Sacramentorum sequi opinionem minus tutam; & ex alia parte docent, licitum esse in praxi administrare Sacramentum Pœnitentiæ excommunicatis toleratis in præfato casu necessitatis. Ita P. Suarez de Pœnit. disp. 26. sect. 6. *Suarez.* num. 3. & 6. Et P. Henriquez lib. 13. *Henriq.* Summ. cap. 6. num. 3. id concedit tamquam licitum Párocho incurso in excommunicationem occultam. Et plures alij cum notiori extensione.

452. Ad fundamentum partis oppositæ initio propositum, respondeo, illam opinionem, quæ affirmat, non esse probabilem, ut pote, incompossibilem cum ea extravaganti relata. Neque obstat, quod ea sit opinio unius, vel alterius scriptoris: tum quia unus, vel alter scriptor non facit opinionem probabilem contra communem omnium, vel fere omnium Doctorum, nisi sit vrgenti ratione munitus: tum etiam quia contra principium certum nulla est probabilitas extrinseca.

453. Et ideo Sacramentum Pœnitentiæ datum ab excommunicato tolerato esse validum, si concurrant

cate.

Adrian.

Avila. cetera requisita, est sententia commu-
Caietan. nis. Ita Avila de Censuris part. 2. cap.
Angel. 6. disp. 3. dub. 4. §. *Tertia opinio*, & apud
Pet. Sor. ipsum Caietanum, Angelus, Petrus So-
Victoria. 10, Victoria, Nauarrus, & dicit esse
Nauarr. communem junioribus. P. Suarez de
Suarez. Censur. disp. 10. sect. 2. concl. 2. P. Cast.
Cas. Pal. Palao tom. 6. de Censur. disp. 2. punct.
Coninck. 8. num. 4. P. Egidius de Coninck disp.
Hurtad. 14. de excommunicat. dub. 5. num. 34.
 P. Gaspar Hurtado disp. 4. de Excom-
 municat. difficult. 3. num. 12., & com-
 munitur Doctores.

ARTICVLVS XII.

*An revalidanda sint confessio-
 nes eorum, qui secuti sunt opinio-
 nem minus tutam circa valorem
 Sacramenti, siue ante, siue post
 hoc decretum Innocentij
 XI?*

SYMMARIVM.

Confessiones invalida repetenda sunt.
 n. 454.
*Confessiones, quae sunt iuxta opinionem
 minus tutam circa valorem, cum ad-
 uertentia huius Decreti, revalidan-
 dae sunt.* n. 455.
*Confessiones, quae cum ignorantia invin-
 cibili huius Decreti sunt, vel prius
 factae fuerunt iuxta opinionem mi-
 nus tutam circa valorem, non sunt
 necessario repetenda.* n. 456. & seqq.
*Opinio reflexa, & practica circa valo-
 rem Sacramenti minus tuta est im-
 probabilis.* n. 459.

454. **C**ertum est inter omnes
 Theologos, eas confessio-
 nes revalidandas esse, quae fuerunt in-
 valida. Cuius defectus plura capita
 enumerant Theologi in materia de

poenitentia, imo etiam & Catechista.
 Est ergo quaestio praesens, an confes-
 siones, quae fiunt ex opinione minus
 tuta circa valorem Sacramenti, sint in-
 valida, atque adeo repetenda, sal-
 tem post decretum hoc Innocentij
 XI.

455. Dico primo. Confessiones,
 quae fiunt iuxta opinionem minus tu-
 tam circa valorem, cum advertentia
 huius decreti, & obligationis illius,
 sunt invalida, atque adeo revalidanda.
 Patet conclusio. Nam ubi homo pec-
 cat mortaliter in ipsa confessione,
 confessio est invalida defectu disposi-
 tionis requisita, vt late ostendi in 3.
 part. Crif. Theolog. disp. 70. cap. 4. art. 2.
 sed qui cum advertentia huius decre-
 ti, & obligationis illius confitetur se-
 quendo opinionem minus tutam circa
 valorem, peccat mortaliter in ipsa
 confessione: ergo facit confessionem
 invalidam, atque adeo repetendam.
 Maior patet, quia habere contritio-
 nem, & simul peccare mortaliter ac-
 tualiter, sunt actus impossibiles.
 Minor etiam patet. Nam qui cum ea
 advertentia confitetur, in re tam gra-
 vi violat praecipuum Pontificis, & in
 praxi opponitur eius declarationi,
 quae tamquam irrefragabilis admit-
 tenda est, conformando mores ad il-
 lam.

456. Dico secundo. Confessio-
 nes, quae ex ignorantia, vel inadverten-
 tia invincibili huius decreti fiunt, vel
 quae ante decretum sunt factae repu-
 tanda sunt valida, atque adeo non re-
 petenda. Ratio est: quia cum nemo
 sciat, vtrum amore, an odio dignus sit,
 sufficit, quod poenitens habeat creduli-
 tatem probabilem de obtenta gratia
 Sacramenti: sed in eo casu poenitens
 habet eam credulitatem probabilem
 de obtenta gratia Sacramenti: ergo id
 sufficit, vt Sacramentum antea recep-
 tum censeatur validum. Habet autem
 eam credulitatem probabilem virtute

X 2 opi-

opinionis probabilis, quamvis illa sit minus tuta.

457. Confirmatur. Nam ideo in casu primæ conclusionis confessio evadit nulla, quia pœnitens scienter operatur in re tam gravi contra præceptum, & declarationem Pontificis: sed qui habet inadvertentiam invincibilem eius decreti, non operatur contra illud; & præterea supponimus concurrere cætera requisita: ergo non est ratio, neque caput, unde ea confessio reputanda sit nulla, & repetenda.

458. Obijcies contra primam conclusionem. Qui sequitur opinionem probabilem, non peccat, quamvis opinio probabilis sit minus tuta: quomodo ergo dicitur peccare in confessione ille, qui confitetur iuxta eam opinionem probabilem?

459. Respondeo iuxta dicta cap. 2. hic intervenire duas propositiones longe diversas, vnam directam, & alteram reflexam. Directa est: *Ista confessio venialium sine dolore formali, & cum solo virtuali est valida.* Propositio reflexa est: *in praxi licitum est uti hac opinione.* Et prima propositio est ad summum probabilis ab extrinseco ob authoritatem suorum Doctorum. Secunda vero reflexa est improbabilis propter hoc decretum Innocentij XI. Quare distinguendum est antecedens: qui sequitur in praxi opinionem probabilem speculativam, & directam, non peccat, nego; qui sequitur opinionem practicam, & reflexam, quæ vere si probabilis ut talis, concedo. Illa autem, de qua loquitur antecedens, falsa est, ut pote minus tuta, & procedens circa valorem Sacramenti, ut iam dixi. Quod autem ex propositione directa non inferatur ea propositio reflexa, late ostendi in 1. part. Crif. Theol. disp. 15. cap. 4. art. 2.

CAPVT VII.

Examinatur, quenam opiniones excludantur per hoc decretum circa Sacramenta extrema Vnctionis, & Ordinis.

ARTICVLVS I.

An, & quomodo Oleo benedicto pro Extrema Vnctione possit admisceri Oleum non benedictum, ita ut certus maneat valor Sacramenti?

SUMMARIVM.

Prima opinio docens, posse fieri plures additiones olei non benedicti. n. 460. Opposita sententia, & eius Authores. n. 461.

An prima sententia ut pote minus tuta subiaceat huic damnationi?

Et refertur controversia orta inter viros doctos Hispalenses. n. 462.

Aliqui asserbant, primam sententiam esse certam ex praxi Ecclesiarum Hispaniæ. n. 463.

Item ex cap. Quod in dubijs. Deinde ex S. Thoma, & ex alijs fundamentis. n. 464.

Opposita opinio negans fulciebatur ex eo, quod fundamenta affirmantis erant solum probabilia, & talis opinio erat minus tuta. d. 465.

Illustrissimus Archiepiscopus Hispalensis decrevit consulere Sacram Congregationem. n. 466.

Refertur libellus supplex ad Sacram Congregationem.

Congregationem missus. n. 467. & seqq. Refertur Sacre Congregationis responso. n. 484.

Inferitur tamquam certum extremam Vnctionem licite, & valide conferri, etiam si fiant additiones olei non benedicti modo dicto. n. 487.

Quantam Auctoritatem habeat hæc declaratio. n. 488. & seqq.

Respondetur ad argumenta sententia negantis. n. 490. & seqq.

460. **I**nquiritur primo occasione cuiusdam praxis, quæ vsurpari solet in aliquibus Diocæsibus, benedicuntur pro infirmis una vel altera amphora olei, cū pro tota Diocæsi, & omnibus Ecclesijs eius videntur non sufficere duodecim amphoræ. In primum ergo illud vas tantum olei benedicti infunditur, quantum olei benedicti extrahitur. Et cum id fiat pro tanto numero Ecclesiarum, fit, vt fere semper maior sit quantitas olei non benedicti, quam olei benedicti. Plures sunt authores, qui censent, id ita fieri posse, quos refert P. Quintanadueñas de Sacramentis Ecclesiæ tract. 5. singular. 1. num. 4. & hæc est communior inter Theologos, & probabilior sententia.

Quintan.

461. Sed opposita opinio docet quod quantitas in principio benedicta debet esse maior, quam tota non benedicta superaddenda, siue simul, siue varijs vicibus fiat additio. Ita Melchior Zambrano, P. Antonius de Quintanadueñas, P. Thomas Tamburinus, & faveat P. Georgius Govatus, & Iacobus Marchantius mox referendi.

Zembr. Quintan. Tambur. Govatus. Marchant.

462. Inquiritur ergo, an prima opinio, vt pote minus tuta, subiaceat huic damnationi? Et cum hæc materia sit gravissima, vt pote pertinet ad praxim administrandi valide Sacramentum Extremæ Vnctionis, Illustrissimus, & Reverendissimus D. D. Ambrosius Ignatius Spinula, & Guzman,

Archiepiscopus Hispalensis consuluit plures viros sapientes, qui in oppositas sententias abierunt.

463. Alij enim assererent, non esse opinionem probabilem, sed sententiam certam, quæ asserit, posse fieri successively plures additiones olei non benedicti in minori quantitate, licet tandem in totius anni decursu resultaret maior pars olei non benedicti: pro qua certitudine proponebant argumenta non contemnenda. Inter quæ illud erat maioris momenti, quod desumebatur ex praxi omnium Ecclesiarum Hispaniæ. Nam de praxi aliarum Ecclesiarum extra Hispaniam non satis constabat.

464. Arguebant secundo ex cap. *Quod in dubijs. s. 1. de Consecrat. inferius* subiiciendo. Arguebant tertio ex sententia S. Thomæ asserentis, aquam non benedictam, si admisceatur benedictæ, totam aquam manere benedictam. Arguebant quarto: Nam Authores oppositæ sententiæ concedunt, si oleo benedicto adiungatur minima pars olei non benedicti, totum oleum fieri benedictum: ergo si altera pars minima huic adiungatur, fiet etiam benedicta, cum totum illud, cui adijcitur, præsupponatur benedictum. Arguebant quinto, nam oleum, quod resultat ex pluribus minimis additionibus, censetur idem moraliter, ac oleum ab initio benedictum: sicut Ioannes est idem moraliter, quando factus est vir grandævus, ac quando erat puer; licet post pueritiam adquisierit per nutritionem multo plures partes suæ substantiæ. Arguebant sexto ex Concilio Mediolanensi IV., cuius verba infra referentur.

465. Oppositam sententiam sustinebant alij viri docti, quibus Illustrissimus D. Archiepiscopus præcepit, vt suam dicerent sententiam. Primo. Nam hæc fundamenta relata non evadunt illam opinionem ad gradum certit-

titudinis, quamvis valde probabili ter procedant: dum ergo ea opinio est intra metas probabilitatis, ea non potest deduci ad praxim, relicta tutiori, propter damnationem primæ propositionis factam à SS. D. Innocentio XI. Secundo, nam huic sententiæ suffragari videtur dispositio Ritualis Romani infra referendi. Tertio, quia si ab initio maior pars olei non benedicti admisceretur minori parti olei benedicti, totum oleum amitteret benedictionem, ut concedunt oppositæ opinionis patroni: ergo eodem modo si addatur maior pars olei non benedicti, non tota simul, sed pluribus additionibus successivis, totum oleum amittet benedictionem; quod enim tota simul, vel successive sit maior, per accidens esse videtur.

466. Cum ergo viri docti circa hanc materiam consulti in oppositas sententias abierint, visumque fuerit sententiam affirmativam non egredi metas probabilitatis, & esse minus tutam, ideoque forte periclitari valorem Sacramenti; illustrissimus D. Archiepiscopus censuit, consulendam esse Sacram Congregationem; & iussu eiusdem D. Archiepiscopi composui libellum supplicem Sacræ Congregationi offerendum, tenoris sequentis.

Eminentissimi, & Reverendissimi Domini.

467. **C**Um ex decreto Sacræ Congregationis, Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis edito die 2. Martij, ann. 1676. & iussu promulgari à SS. D. Innocentio XI. & ex damnatione primæ propositionis ex 65. damnatis, constet, non posse fideles in praxi sequi opinionem probabilem circa valorem Sacramentorum, relicta tutiori; inde exorta est

dubitatio magni momenti circa Sacramentum Extremæ Vnctionis. Nam cum iure Divino materia huius Sacramenti sit oleum benedictum ab Episcopo; dubitatur, an si in ampullam olei benedicti immittatur maior pars olei non benedicti, non tota simul, sed per partes minores successive superadditas; hoc modo si materia sufficiens Sacramenti. Hæc enim fuit, & est praxis antiqua huius Diocesis, ut ex vno vase olei benedicti fere mille Ecclesijs, & cænobijs, & xenodochijs provideatur, factis additionibus successivis olei non benedicti, ita ut in quavis additione sit minor pars olei non benedicti, quæ superadditur; sed sic fit, quod pars olei non benedicti immixta pluribus vicibus per annum, si consideretur tota simul, sit multo maior, quam pars olei benedicti.

468. In hac ergo questione sunt duæ opiniones, quæ ambæ videntur probabiles. Prima, quæ magis communis, & probabilior videtur, sed minus tuta, dicit, valorem Sacramenti subsistere, dummodo singulis vicibus infundatur minor pars olei non benedicti; quamvis multiplicatis successive additionibus tandem superaddita fuerit maior quantitas olei non benedicti. Hanc sententiam tamquam communior, & probabilior amplectuntur communiter Theologi, & vtuntur paritate aquæ benedictæ, in quam immixta aqua non benedicta, hæc participat benedictionem ab illa. Quæ est sententia S. Thomæ in 3. dist. 12. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 6. ad 2. Et 3. part. quæst. 77. art. 8. ad 3., licet S. Thomas non distinguat, an additio debeat esse minoris partis ad maiorem.

469. Secunda opinio, quæ licet videatur minus probabilis, est tamen tutior, propugnat, Sacramentum non esse validum, si pars olei non benedicti sit tandem maior, licet singulis vicibus

cibus infundatur in minori quantitate. Quæ opinio maxime nititur in illis verbis Ritualis SS. D. Pauli V., vbi de extrema vnctione: *Id tamen (oleum benedictum) si forte intra annum aliquomodo ita deficiat, vt sufficere non posse videatur; neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu, superfuso reparari potest.* Vbi maxime norantur ea verba, *modico oleo non benedicto in minori quantitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu.* Vbi videtur decernere, eam minorem quantitatē esse debere sufficentem pro totius anni decursu: sive eam quantitatē, quæ sufficiat pro totius anni decursu, debere esse minorem. Quando autem multiplicatis additionibus successive, pars olei non benedicti sit maior, non verificatur, quod ea pars, quæ sufficiat pro totius anni decursu sit minor, quin potius verificatur, quod si maior.

470. Secundo perpenduntur ea verba Ritualis: *Neque aliud benedictum haberi queat.* Nam si certum est, quod oleum non benedictum participat benedictionem à benedicto, licet perveniat tandem ad maiorem quantitatē olei non benedicti ex pluribus additionibus successivis; quare præcepit Paulus V., quod non fiat additio, si aliud benedictum haberi potest: Hæc enim verba videntur eo respicere, quod non sit omnino certum, quod oleum non benedictum participet benedictionem à benedicto; & quod solum toleretur immixtio non benedicti, quia eā pars minor non benedicti non nocet maiori parti benedicti. Et ideo in cap. *Quod in dubijs.* §. 1. de consecrat. non dicitur, quod non consecratum participat consecrationem à consecrato; sed *neq; negamus, quin oleum non consecratum consecratio possit oleo commisceri.*

471. Deinde hæc secunda opinio

eo etiam nititur fundamento, quod si multo maior quantitas olei non benedicti superadderetur tota simul oleo benedicto, illa maior quantitas non participaret benedictionem, vt fatentur Authores oppositæ opinionis; imo illud parum olei benedicti, vt pote enormiter læsum, amitteret benedictionem; sicut si vas aquæ benedictæ mitteretur in stagnum, amitteret benedictionem. Tum sic. Videtur parum interesse, quod maior pars olei non benedicti infundatur in oleum benedictum, tota simul; vel per partes successive: si ergo per partes successive superaddatur de facto multo maior quantitas olei non benedicti, oleum benedictum, vt pote enormiter læsum per partes successive superadditas, amitteret benedictionem; aut saltem remanebit materia dubia Sacramenti.

472. Et ita hanc secundam sententiam propugnant Melchior Zambrano in tract. de casibus occurrentibus in articulo mortis cap. 5. dub. 5. num. 3. vbi ait: *Ad hoc quo oleum maneat benedictum requiritur, vt quantitas olei in principio benedicta, sit maior tota quantitate non benedicta superaddita, modo simul, modo successive, vel varijs vicibus fiat talis additio.* Idem tradit P. Quintanadueñas de Sacrament. tract. 5. singulari i. num. 4. P. Thomæ Tamburinus lib. 6. de Sacram. Extremæ Vnctionis cap. 1. §. 1. num. 2. Et P. Georgius Govatus in expetentijs Theologico Sacramentalibus tract. 8. casu 21. num. 786. quamvis oppositam opinionem censet. probabiliorem, dicit tamen, istam esse probabiliorem, & tutiorem, & affert verba Iacobi Marchantij in resolut. Pastor. tract. 6. de Sacrament. cap. 4. fine: *Obsecro Episcopos Reverendissimos Dominos meos, & Patres cum omni humilitate, vt maiore in quantitate oleum Sacrum distribuant, maxime infirmorum, ne in-*

cauti

cauta mixtione materia reddi possit dubia.

473. Ex quibus omnibus videtur inferri, quod si hæc materia maner intra terminos probabilitatis, derelinquenda est praxis antiqua huius Diocesis Hispalensis de superaddendo sapius oleo non benedicto, singulis vicibus in minori quantitate, sed ex quibus per anni decursum resultat maior quantitas non benedicti, & amplectenda est via tutior benedicendi multo maiorem quantitatem, quæ sufficiat pro maiore parte anni; ita vt tota quantitas superaddita, pluribus vicibus successive in minori, sit etiam minor respectu totius olei consecrati.

474. Multi viri docti consulti sunt circa hanc quæstionem. Et aliqui contendunt, hanc quæstionem non manere intra terminos meræ probabilitatis, sed debere reputari certam eam sententiam, quæ affirmat posse repetitis vicibus superaddi oleum non consecratum, dummodo singulis vicibus fiat in minori quantitate. Id conantur suadere ex praxi fere vniuersali, quæ videtur facere certitudinem moralem.

475. Etenim in fere omnibus Synodis Diocesanis Hispaniæ præcipitur hæc praxis, ex qua per successivas additiones resultat in decursu anni multo maior pars olei non benedicti, quam benedicti. In Synodo *Hispalensi* anni 1604. sub D. Ferdinando Niño de Guevara, Cardinali Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Archiepiscopo Hispalensi tit. de Sacra Vnctione cap. 2. sic statuitur: *Tengan cuenia los Curas con renovar el Oleo Cathecumenorum, & infirmorum, y el Crisma amenuado, y siempre en menor cantidad de la que tiene, echando menos azeite, que ay Oleo.* Quod sic fideliter vertitur in latinum Sermonem [Curam habeant Parochi renovandi Oleum Cathecumenorum, & infirmorum, & Crisma frequen-

ter, & semper in minori quantitate, ita, vt infundatur minor pars olei non benedicti, quam est oleum benedictum.] Quæ verba desumpta sunt ex Synodo antecessenri sub D. Roderico de Castro, Cardinali, & Archiepiscopi Hispalensi.

479. Idem statuit eodem tenore verborum Synodus *Granatensis* anni 1572. sub D. Petro Guerrero, Archiepiscopo Granatensi, qui adfuit Concilio Tridentino; apud Antonium de Quintanadueñas tom. 1. Singularium, tract. 3. singular. 1. Eodem modo id statuit Synodus *Toletana* ann. 1660. sub D. Balthasar de Moscoo, Cardinali, & Archiepiscopo Toletano lib. 1. tit. 7. constitut. 4. Eodem modo Synodus *Abulensis* ann. 1617. sub D. Francisco Gamarra lib. 1. tit. 7. constitut. 3. Item Synodus *Ovetensis*, an. 1607. sub D. Ioanne Alvarez de Caldas, Episcopo Ovetensi lib. 1. tit. 2. de Sacram. n. 47. Item Synodus *Albarracinenfis*, ann. 1604. sub D. Fr. And. ea Valaguer, Episcopo Albarracinenfi, tit. 7. §. 12. Item Synodus *Salmaticensis* lib. 1. tit. 7. constit. 6. Item Synodus *Malacitana*, an. 1671. sub D. Fr. Alphonso á S. Thoma, Episcopo Malacitano lib. 2. tit. 7. §. 1. num. 9. Item Synodus *Limenfis* an. 1588. sub B. Toribio Alphonso Mogrovejo Episcopo Limenfi cap. 6.

477. Item Synodus *Canariensis* an. 1629. sub D. Christophoro de la Camara, & Murga, Episcopo Canariensi constitut. 6. cap. 3.

478. Synodus *Valentina*, an. 1657 sub D. Fr. Petro de Urbina, Archiepiscopo Valentini tit. 7. constitut. 3. licet dicat, admiscendum esse oleum non benedictum in minori quantitate, non exprimit an singulis vicibus sit in minori, an debeat esse in minori tota quantitas successive superadenda. Item Synodus *Cordubensis*, ann. 1662. sub D. Francisco de Alarcon, Episcopo

copo Cordubensi lib. 1. tit. 5. cap. 1. §. 4. loquens de ampullis retinentibus oleum sacrum, ait: *Y las ceben los Rectores, y Curas, advirtiendo, sea mas el olio consagrado, que el azeyte, que añadieren.* Vbi videtur asserere, quod tota quantitas successive superaddenda, sit minor oleo benedicto. Et quidem hæ duæ Synodi non omnino clare loquuntur circa præsentem difficultatem; fortasse quia cum novissimæ sint, & hæc difficultas de quantitate olei superadenda his annis cæperit ventilari, Synodalibus viris indecissimam relinquere difficultatem placuit.

Diana. 479. Antoninus Diana part. 9. resolut. 44. ait opinionem, quæ requirit, minorem esse totam quantitatem olei non benedicti successive immitendi, esse contra praxim, & usum fere omnium Ecclesiarum.

480. Sed quod maxime suffragatur huic praxi, & usui communi immitendi successive partes singulatum minores olei non benedicti, est textus Concilij Provincialis Mediolanensis quarti (cuius autoritas magna est in Ecclesia) celebrati anno 1576. sub S. Carolo Borromeo, part. 2. sub tit. *Que ad Sacramentalia, vel ad Sacramenta, Et.* in hæc verba: *Sacro oleo deficiente, si tempus non patitur, vt aliunde haberi possit; illa ratio in eatur canone præscripta, vt cum oleo consecrato misceatur non consecratum. Id. vero non consecratum guttatim ita infundatur, vt semper quod infunditur, minus sit oleo consecrato, quod vel exiguum in vase reliquum est.*

481. In quibus verbis aliqua adhuc notanda videntur. Primo, ea dictio *guttatim*, quæ videtur eo respicere, ne per plures admixtiones resultet maior quantitas olei non benedicti. Secundo, quod non requirit, vt sæpius renovetur oleum per admixtionem olei non benedicti, sicut requirunt Diœcesana Synodi præcitata; sed so-

lum quod renovetur guttatim, si defecerit oleum, nec tempus patiatur, aliunde afferri. Tertio, quia viderentur otiose posita ea verba, *si tempus non patitur, vt aliunde haberi possit*, si oleum non benedictum superadditum participat benedictionem ab oleo benedicto. Nam si eam participat, ad quid opus est, vt aliunde afferatur?

482. Propter hæc omnia post consultationem doctissimorum virorū, adhuc manet perplexa difficultas. Si enim retinemus usum pristinum renovandi sæpius oleum benedictum per plures admixtiones non benedicti, videmur sequi sententiam probabilem circa valorem Sacramenti, tutiore relicta; contra decretum Sacræ Congregationis. Si autem velimus consecrare tantumdem olei, quantum sufficiat ad maiorem partem omnium Ecclesiarum huius Diœcesis, multæ difficultates oriuntur, nam præter difficultatem deferendi morem antiquissimum, non modica invenitur difficultas in sabrefaciendis multis vasibus argenteis, & in afferendis illis ad Altare, quæ ad tantam olei quantitatem omnino sunt necessaria.

483. Quare precor Eminentias Vestras vt pro rei gravitate decidant primo: quid in praxi servandum sit, quoad continuationem veteris consuetudinis? Secundo, an censendum sit, esse certum valorem Sacramenti, quando oleum benedictum per plures additiones minimas successivas remanet in minori quantitate, quam est quantitas olei non benedicti.

Quid responderit Sacra Congregatio?

484. **I**llustrissimus D. Archiepiscopus Hispalensis accepit declarationem authenticam huius dubij subscriptâ à Francisco Richardo Sanctæ

etæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis Notario, & sigillo Sacræ Congregationis Vniuersalis Inquisitionis munitam, quam in præfenti præ manu habeo, & est tenoris sequentis.

Eminentissimi, & Reuerendissimi Signori.

Determinandosi nel decreto di cotesta Sacra Congregat. one fatto Soto li 2. Marzo 1679. sopra la condanna di 65. proposizioni, che circa il valore de Sacramenti non si debba seguire l' opinione probabile, lasciata là piu sicura. Et essendo opinione controversa tra Theologi, se per suplire all' Olio santo, che mandasse, sia lecito aggiongerne del non benedeto in piu volte, purchè l' aggiunto considerato separatamente, & in omni aggiunta sia in minor quantita dell' olio sancto, benchè considerate tutte le aggiunte insieme; fosse maggiore; di qui è nato dubio nella Diocesi di Sevilla, nella quale per la sua vastità, è impracticabile benedire tant' oglio, che basti senza l' aggiunta; se sia lecito fare detta aggiunta all' olio Sancto, per esservi molti Theologi, che tengano l' opinione negativa per piu sicura. Oade per haver la resolutione di tal dubio, l' Arcivescovo di Sevilla deuotissimo oratore fece porgere all' EE.VV. vn memoriale consultivo, nel quale si deducevano le opinioni de Theologi sopra questo punto. Ma non havendo sin hora habuta la dichiarazione, supplica perciò l' EE.VV. degnarsi di dar glela per sicurezza e quiete della conscienza propria, e del suo grege. Viches.

Feria quarta die 23. Septembris 1682. in Generali Congregatione S. Officij habita in Conventu S. Mariæ super Minerva coram Eminentissimis, & Reuerendissimis Dominis S. R. E.

Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæericam parvitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Letto supradicto memoriali, Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Cardinales Inquisitores prædicti decreverunt in casu proposito, *Posse.*

Franciscus Richardus, Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis Notarius.

Et quia interrogatio proposita Sacræ Congregationi proxime relata facta est idiomate Italico, placuit eam in latinum sermonem fideliter transferre, quæ sic habet.

486. Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini. Cum statutum fuerit decreto istius Sacræ Congregationis dato die 2. Martij 1679. super damnatione sexaginta quinque propositionum, circa valorem Sacramenti non debere deduci ad praxim opinionem probabilem, relicta tutiori; & cum sit opinio controversa inter Theologos, an ad suppleendum oleum benedictum, quod deficeret, sit licitum adiungere non benedictum pluribus vicibus, taliter quod oleum adiunctum consideratum separatim, & in vnaquaque admixtione sit in minori quantitate, quam oleum benedictum; quamvis consideratis omnibus additionibus simul, fiat maior quantitas non benedicti; hinc natum est dubium in Diocesi Hispalensi, in qua propter eius Diocesis amplitudinem est impracticabile benedicere tantum oleum, quod sufficiat sine additione non benedicti; an sit licitum facere præfatum additionem ad oleum benedictum; cum sint multi Theologi; qui opinionem negativam censeant tutiorem. Quare, vt habeatur resolutio huius dubij Archiepiscopus Hispalensis deuotissimus orator fecit porrigi Eminentissimi

nentijs vestris libellum consultivum, in quo referebantur opiniones Theologorum super hoc dubio. Sed quia non habuit adhuc eius declarationem, ideo orat Eminentias Vestras, vt dignentur eam sibi notam facere pro securitate, & quiete conscientia propria, & gregis sibi commissi.

EX DICTIS colligitur resolutio practica.

487. Ex qua declaratione constat, certum esse debere, quoad praxim, Sacramentum Extremæ Vnctionis licite, & valide conferri, etiam si oleum non benedictum superaddatur sæpius, dummodo singulis vicibus fiat admixtio in minori quantitate non benedicti. Qua in re videtur facere certitudinem praxis antiqua Ecclesiarum, & declaratio Sacræ Congregationis.

488. Et quidem licet hæc declaratio non prodeat immediate à Romano Pontifice; tamen cum Pontifex dederit Sacræ Congregationi facultatem declarandi hæc, & similia dubia; & eiusmodi declarationes fiant ex matura deliberatione, & consilio doctissimorum virorum, habent magnam autoritatem, & conferunt omnimodam securitatem ad recte, & honeste operandum.

489. Et quamvis Sacra Congregatio videatur respondisse solum ad primam interrogationem, An scilicet possint ex plures additiones fieri successive olei non benedicti, declarantes, *Posse*; ex ea autem responsione satis clare colligitur responsio ad secundam: nam ex eo quod possint fieri illæ additiones olei in administratione Sacramenti, clare infertur Sacramentum evadere certo validum.

490. Ad argumenta autem oppositæ sententiæ facile responderi potest. Ad primum desumptum ex Rituali Pauli V. dicendum est, in illis

verbis: *Modico oleo non benedicto in minori quantitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu*, non præcipere Pontificem, quod ea additio fiat semel tantum; neque eam, quæ per plures mixtiones superadditur, totam simul consideratam esse debere minorem quantitate olei prius benedicti, sed solum esse minorem, quæ hic, & nunc superadditur, sive semel, sive sæpius.

491. Ad id quod additur circa ea verba: *Neque aliud benedictum haberi queat*, scilicet si verum est, quod oleum non benedictum participat benedictionem à benedicto; quid necesse est, quærere oleum benedictum, cum sufficiat facere additionem non benedicti? Respondeo has additiones olei non benedicti fieri solum, quando necessitas postulat; est enim congruentius, quod totum oleum sit ab initio benedictum. Nulla ergo necessitas est eius additionis, quando habetur oleum ab initio benedictum.

492. Ad secundum argumentum respondeo, admittendo, quod si ab initio infunderetur in oleum benedictum maior quantitas olei non benedicti, amitteretur benedictio. Quando autem fit mixtio per plures additiones successivas minores, non amittitur benedictio; quin potius, cum fit prima additio minor, hæc participat benedictionem, & tota illa mixtio manet vndequaque benedicta; vnde fit, quod cum advenit secunda additio, ita denuo participat benedictionem à tota quantitate antecedenti, quæ tota iam erat benedicta.

ARTICVLVS II.

Questiones alie circa Sacramentum Extremæ Vnctionis,

SUMMARIVM.

Opinio aliquorum, quod oleum est materia

teria huius Sacramenti, & opposita etiam opinio refertur. n. 493.

Primam opinionem esse in speculatione probabilem, practice autem subiacere damnationi. n. 494.

Opinio, quod unctio potest fieri in unico sensu. n. 495.

Refertur opinio aduersa. n. 496.

Primam opinionem esse in speculatione probabilem, & in praxi subire damnationem. n. 499.

493. **I**nquiritur secundo, an Christuma sit materia huius Sacramenti tuta in praxi? Materiam remotam huius Sacramenti esse oleum ab Episcopo benedictum constat ex Concilio Tridentino, & Florentino. Est tamen aliquorum opinio, quos refert P. Castro Palao tom. 4. tract. 26. disp. vnic. punct. 2. num. 5., etiam Christma, quod ex oleo, & balsamo conficitur, esse posse materiam huius Sacramenti. Sed opposita opinio affirmat futurum esse invalidum id Sacramentum, si assumatur Christma pro materia

Trident.
Florent.
Cas. Pal

Valencia
Bellarm.
Bonacin.
Barbosa.
Cas. Pal

eius, vt tradunt P. Valencia, Cardinalis Bellarminus, Bonacina, & Barbosa. bosa, quos refert, & sequitur P. Castro Palao citatus.

494. Dicendum ergo est, illam primam opinionem esse in speculatione probabilem; in praxi vero subiacere huic damnationi: quia sequitur opinionem minus tutam circa valorem huius Sacramenti. Cum hoc tamen stat, quod deficiente predicto oleo infirmorum debeat substitui Christma: nam in casu necessitatis, quando non datur medium certum, assumendum est medium probabile.

495. Inquiritur tertio. An subiacet huic damnationi opinio asserens, non requiri unctiorem quinque sensuum, atque adeo posse fieri in unico, & in qualibet parte corporis. Ita enim videntur docere Scotus, Adrianus, Ioannes de Medina, vt refert P. Castro

Scotus.
Adrian.
Medina.

Palao tom. 4. tract. 26. disp. vnic. punct. 3. num. 4. & Doctores Lovanicenses cum subscriptione Archiepiscopi Melchiniensis, & Decani vniuersitatis, & professorum Theologiae, vt refert P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 41. sect. 3. fine.

Cas. Pal
Lovan

Suarez.

496. Opposita sententia docet, non esse validum Sacramentum, aut saltem esse dubium valorem eius, nisi vngantur omnia organa quinque sensuum. Et ideo non posse aliter ministrari. Ita P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 43. sect. 2. num. 8. & apud ipsum D. Thomas, D. Bonaventura, Richardus, Paludanus, Maior, Supplementum, Gabrielis, & Sotus. Idem docet P. Castro Palao proxime citatus num. 6. & apud ipsum Enriquez, Bellarminus, Valencia, Coninck, Layman, & Bonacina.

Suarez.
D. Thom.
S. Bonavent.

Richard.
Palud.
Maior.
Suplem.
Gabriel.
Sotus.

Cas. Pal
Enriq.
Bellarm.

497. Hinc infertur, quod prima opinio, quamvis in speculatione sit probabilis, in praxi tamen subiacet huic damnationi. Quia est opinio minus tuta, & versatur circa valorem Sacramenti, exponitque illud periculo frustrationis. Cum hoc tamen stat, quod si moribundus iam acturus animam, non potest recipere omnes quinque unctiões, possit ei ministrari vnica unctio, ita vt forma mentionem faciat omnium quinque sensuum: quia quando non est medium certum, usurpandum est medium probabile in casu necessitatis.

Valencia
Coninck
Laym.
Bonacin.

ARTICVLVS III.

De Sacramento Ordinis.

SVMMARIVM.

An ad consecrationem Episcopi requirantur tres Episcopi iure diuino? Et refertur opinio asserens. n. 498.
Refertur opinio negans. n. 499.

An hęc opinio negans subiaceat damnationi? n. 501.

Ostenditur, hanc opinionem negantem esse certam. n. 502.

Referuntur opiniones, quę excludunt à materia consecrationis Episcopalis aliquas actiones. n. 503.

Hę omnes opiniones in speculatione sunt probabiles; in praxi vero subiiciuntur damnationi. n. 504.

An in ordine Sacro requiratur tactus physicus? Et referuntur duę opiniones oppositę. n. 505.

Opinio negans est minus tuta, & in praxi subiicitur damnationi. n. 507.

Quenam sit materia Diaconatus? Et referuntur tres opiniones. n. 508. & seqq.

Quę ex his tribus in praxi subiiciatur damnationi? n. 510.

An circa materiam Subdiaconatus sit aliqua opinio minus tuta. n. 511.

An si quis suscipiat Diaconatum, Subdiaconatum, aut Ordines minores secundum opinionem minus tutam, debeat iterum illos recipere sub conditione? n. 512.

An opinio negans subiiciatur damnationi? n. 513.

498. Inquiritur primo circa ordinem Episcopatus (qui est complementum Ordinis Sacerdotalis) an subiaceat huic damnationi opinio docens, non requiri tres Episcopos ad consecrationem Episcopi; sunt enim duę opiniones oppositę. Prima docet, tres Episcopos requiri iure Divino, ita ut aliter facta consecratio sit invalida.

Bellar. Ita Card. Bellarminus, P. Vasquez, P. Bernal, P. Coninck, Marchinus, Caictanus, & Isambertus, quos refert Diana tom. 12. tract. 1. resolut. 28. Item P. Castro Palao tom. 4. tract. 27. disp. vnic. punct. 14. num. 13. & apud ipsum Comitolum, Marcus Antonius Genuenensis, & Barbosa.

499. Secunda opinio propugnat

validam esse consecrationem Episcopi factam ab vno dumtaxat Episcopo cum duobus Abbatibus infulatis, vel dignitatibus, vel Canonicis, atque adeo licite fieri posse saltem ex dispensatione Summi Pontificis. Ita P. Granada, P. Valencia, P. Layman, Valencia Vgolinus, & Focius, P. Thomas Sanchez, & Aversa, quos refert, & sequitur Diana tom. 12. tract. 1. resol. 27. & Focius. Ibi. Sane Aversa Diana. Vasquez 29. imo, & P. Vasquez, quem alij sequuntur, quamvis doceat iure Divino requiri tres Episcopos, simul affirmat, posse ex dispensatione Pontificis ab vno dumtaxat fieri consecrationem.

500. Iam vero videbitur alicui dicendum, hanc secundam opinionem subiacere huic damnationi; quia hęc secunda opinio, quę dicit valere consecrationem ab vno dumtaxat Episcopo factam, est minus tuta, & versatur circa valorem Sacramenti.

501. Ego tamen censeo, non subiacere damnationi eam sententiam: nam licet in speculatione videatur esse dumtaxat probabilis, ea tamen in praxi est omnino certa. Nam multi Romani Pontifices concesserunt, quod pro necessitate temporum ab vno dumtaxat Episcopo fieret Episcopi consecratio. Sanctus Gregorius Magnus indulgit Augustino Episcopo, ut ipse solus consecraret Episcopos in Anglia. Idem indulgit Gregorius XIII. Patriarchę Ethiopię, referente P. Enriquez, & Beatus Pius V. ita concessit fieri apud Indos, teste Machado, ut ego ipse ex Caramuele retuli in 1. part. Cris. Theol. disp. 15. cap. 2. art. 7. num. 127. & P. Enriquez lib. 10. de Ordine cap. 24. testatur, id ipsum indultum saepe esse in India, & Japonia, & Machado tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 2. document. 9. num. 4. testatur, id privilegium concessum fuisse pro Indiarum Provinciis.

502. Et, ut etiam retuli ex Caramuele, electus Episcopus de Assumpta ad Prouinciam Paraguay pertinentem,

Granada
Valencia
Laym.
Vgolinus
Focius.
Ibi. Sane
Aversa
Diana.
Vasquez

Enriq. 1
Mach.
Caram.

tinente, licentiam à SS. D. N. obtinuit, vt ab vno Episcopo consecraretur. Concessa fuit hæc licentia: sed ante quam ad præfati electi perveniret notitiam, ille à quodam Episcopo, assistentibus Canonicis, fuit consecratus. Et Sacra Congregatio die 15. Decembris anni 1657. declaravit: *Consecrationem Episcopi Paraguayensis, quantum spectat ad Sacramentum, & impressionem characteris, fuisse validam, quantum vero spectat ad licitiam, &c.* Quam declarationem confirmavit Alexander VII. die 16. Februarii anni 1658. per litteras Apostolicas in forma Brevis. Ex quibus patet, iam non posse dubitari de certitudine huius sententiæ, quod valet consecratio Episcopi facta ab vno dumtaxat Episcopo ex dispensatione Romani Pontificis; cum Magister communis Ecclesiæ id ita declaraverit.

503. Inquiritur secundo, an opiniones, quæ excludunt à materia consecrationis Episcopalis aliquas actiones, quas aliæ opiniones admittunt tamquam necessarias ad valorem consecrationis Episcopalis, subiaceant huic damnationi? Et quidem Diana *Diana.* part. 12. tract. 1. resolut. 12. & alijs sex sublequentibus, refert septem opiniones circa materiam Ordinis Episcopalis. Primam Isamberti, qui requirit pro materia impositionem manuum trium Episcoporum super caput Ordinandi; item vntionem capitis, & manuum ab Episcopo consecratore faciendam; item traditionem Baculi Pastoralis, annuli, & Libri Euangeliorum. Secundam Martini Fornarij, qui requirit pro materia manuum impositionem, traditionem Libri Euangeliorum, & vntionem capitis. Tertiam Francisci Sylviij requirentis pro materia solam vntionem manuum. Quartam Guilielmi Merceri asserentis, materiam huius consecrationis esse vntionem capitis, & manuum, & item

impositionem manuum. Quintam Francisci Hallier requirentis pro materia manuum impositionem, & traditionem Euangeliorum. Sextam quam sequitur P. Dicastillo ex Bartholomæo Fumo, & D. Antonino, asserens materiam præfatæ consecrationis esse impositionem manuum, & simul impositionem libri Euangeliorum super cervicem, & scapulas electi. Septimam Bellarmini, Vasquij, Coninck, Enriquez, Bernal, Laymani, & Petri Soto asserentium, totam materiam Ordinis Episcopalis esse impositionem manuum Episcopalem.

504. Dicendum ergo est, has omnes opiniones in speculatione esse probabiles, quia omnes optimis rationibus fulciuntur. In praxi vero subijci huic damnationi eas opiniones, quæ excludunt, & asserunt, licite excludi posse eas actiones, quæ probabiliter requiruntur. Cum enim constet in praxi sequendam esse opinionem, quæ circa valorem Sacramenti tutior est, & re vera tutius sit omnes eas actiones exercere, quam aliquam earum omittere; opinio, quæ docuerit, aliquam earum omitti posse, est minus tuta, atque adeo huic damnationi subiecta.

505. Inquiritur tertio, An opinio docens, in ordine sacro non requiri tactum physicum materiæ remoræ Sacramenti, sed sufficere tactum morale, huic damnationi subijciatur? Et quidem prima sententia docet, non esse necessarium eum contactum physicum: quam propugnant B. Albertus Magnus, Armilla, Victoria, Vasquez, Caietanus, & Layman, vt refert P. Castro Palao tom. 4. tract. 27. disp. vnic. punct. 4. num. 21.

506. Secunda opinio asserit, eum contactum physicum esse necessarium ad valorem Sacramenti. Ita P. Castro Palao citatus num. 22. & apud ipsum D. Thomas, Valencia, Sa, Coninck, & Bonacina.

507. Dicendum ergo est ad præfaram quæstionem, primam opinionem speculative sumptam esse valde probabilem; in praxi tamen subijci huic damnationi, quia est opinio minus tuta circa valorem Sacramenti. Nam si coram Deo vera est opposita sententia, Sacramentum frustratur. Si autem adhibeatur contactus physicus, nihil fit contra valorem Sacramenti.

508. Inquiritur quarto, an sit aliqua opinio circa materiam ordinationis Diaconi, quæ huic damnationi subijciatur? Pro quo supponendum est, esse triplicem opinionem circa talem materiam. Prima docet, solam impositionem manuum Episcopi esse materiam talis Sacramenti. Pro qua stant Durand. Durandus, & S. Bonaventura relati à S. Bona-
cent. P. Castro Palao tom. 4. tract. 27. disp. vnic punct. 4. num. 9.

509. Secunda opinio docet, tam manuum impositionem, quam traditionem libri Evangeliorum esse materiam eius Sacramenti. Ita Hoslius, Pet. Sot., Bellar., Petrus de Soto, Card. Bellarmin. P. Enriquez, P. Coninck, & P. Layman relati ab eodem Castro Palao ibidem.

510. Tertia opinio docet, solam traditionem Libri Evangeliorum esse materiam huius Ordinis. Ita P. Castro Palao citatus num. 10., & apud ipsum P. Vasquez, P. Valencia, Bonacina, & est communis sententia Theologorum.

Dicendum ergo est, primam & tertiam sententiam in speculatione esse probabiles; at vero si quoad praxim dicant esse licitum Diaconum Ordinari vel cum sola impositione manuum; vel cum sola traditione libri Evangeliorum, subijciuntur huic damnationi; quia tutius est pro valore Sacramenti præstare vtrumque: nam si alterum deficiat, fortasse Sacramentum erit nullum.

511. Inquiritur quinto, An circa materiam Ordinationis Subdiaconi sit aliqua opinio, quæ subijciatur huic

damnationi? Et negative respondetur. Nam quamvis Uigerius relatus ab eodem Castro Palao num. 12. dixerit materiam Subdiaconatus esse traditionem libri Epistolarum; hæc tamen opinio ab omnibus rejicitur. Quare secunda sententia omnino tenenda tamquam tutissima docet materiam Subdiaconatus esse traditionem calicis vacui cum patena vacua. Ita S. Thomas, Richardus, Paludanus, Durandus, Sotus, Maior, P. Vasquez, P. Valencia, P. Layman, & Bonacina; quos refert, & sequitur P. Castro Palao citatus num. 13. affirmans, hanc esse communem sententiam, & omnino certam. Quare cum prima opinio rejicitur ab omnibus, hæc secunda manet tamquam omnino tuta.

512. Inquiritur sexto, an subijciatur huic damnationi ea opinio, quam docet P. Granado 3. part. contro. 9. tract. 5. disp. 6. Scilicet si sit opinio probabilis, licet minus tuta, circa valorem Diaconatus, Subdiaconatus, & Ordinum minorum, non debere iterari sub conditione eiusmodi Ordinem, licet iterari debeat sub conditione Presbyteratus collatus cum opinione minus tuta. Ratio dubitandi est, quia ex hac sententia videtur inferri, licitum esse in illis Ordinibus, præter Presbyteratum, vti opinione minus tuta.

513. Sed dicendum est, eam opinionem non subijci huic damnationi. Quia P. Granado nec dicit, nec ex eius doctrina infertur, licitum esse vti opinione minus tuta in collatione eorum Ordinum; quin potius affirmat, peccare lethaliter eos, qui Diaconatum, Subdiaconatum, vel minores Ordines suscipit sub opinione probabili minus tuta. Solum ergo affirmat, non esse obligationem iterandi illos sub conditione. Cuius rei rationem tradit P. Granado his verbis: [Quia isti Ordines non sunt ita necessarii, vt per Sa-
cer-

Viger.

S. Thom.

Ricard.

Palud.

Durand.

Soto.

Maior.

Vasq.

Valenc.

Laym.

Bonac.

Cas. Pal.

Granad.

cerdotalem potestatem suppleri non possint munera, propter quæ instituti sunt, & præterea non habent annexum aliquem actum absolute necessarium ad salutem fidelium, aut defectu cuius proveniat Ecclesiæ notabile detrimentum. Cum ergo aliunde homo sit ordinatus iuxta probabilem opinionem, ac proinde prudenter possit sibi persuadere, Ordinem esse validum, non est cur ad illius iterationem obligetur. Cum hoc enim bene componitur id, quod affirmat ipse Author, scilicet illicitum esse conferre Sacramentum cum opinione minus tuta. Et cum de hoc dumtaxat loquatur propositio damnata, & sententia huius authoris quoad hoc punctum sit conformis decreto, non est cur subijciatur ei damnationi. Ex quo patet ad ratione dubitandi.

CAPVT VIII.

An sint aliqua opiniones minus tute circa valorem Sacramenti Matrimonij, quæ huic damnationi subijciantur?

ARTICVLVS I.

Prænotantur aliqua.

SVMMARIVM.

Damnatio subiacet opinio docens Matrimonium posse fieri cum valore solum probabili. n. 514.

Sed non subiacet, si inveniatur principium, quod reddat certum valorem. n. 515.

Nulla sunt matrimonia mere probabilia. n. 516. remissive.

Non sunt materia huius damnationis ea, quæ spectant ad matrimonium iam contractum; sed solum, ea quæ

ad contrahendum. n. 517.
Quid aliqui asserant circa intelligentiam huius damnationis: n. 518.

914. **P**ræmitto primo tamquam certum, subiacere huic damnationi opinionem, quæ docuerit licite fieri matrimonium, quando eius valor fuerit tantum probabilis, relicta opinione tutiori, quæ negat valorem eius matrimonij; scilicet dum non invenitur aliud principium, neque directum, neque reflexum, ex quo reddatur omnino certus valor matrimonij. Hoc enim clarissime inferitur ex hoc decreto Innocentij XI. in damnatione primæ propositionis.

515. Præmitto secundo, si inventum fuerit aliquod principium certum directum, vel reflexum, quod, non obstante varietate opinionum oppositarum, reddat omnino certum valorem matrimonij, in tali casu opinio, quæ docet, licite celebrari posse matrimonium, non subiacet huic damnationi. Quia hæc damnatio solum damnat doctrinam, quæ Sacramentum exponat frustrationi; si autem est doctrina, quæ asserat principium directum, vel reflexum, unde valor Sacramenti reddatur certus, talis doctrina non exponit Sacramentum frustrationi.

516. Præmitto tertio, me docuisse in 1. part. Cris. Theol. disp. 19. nulla esse matrimonia mere probabilia, à quibus liceat recedere prætextu probabilitatis quoad alteram, vel quoad utramque partem, affirmativam, & negativam. Quod ibi latissime ostendi demonstrans, omnia matrimonia, vel esse certo valida, vel certo invalida, cum aliquibus limitationibus, & explicationibus ibi traditis. Quia ex indissolubilitate matrimonij oritur, quod coniuges obligent omnimodè suam libertatem ad illud perpetuo retinendum; & cum probabilitas ex se-
det

dei libertatem sequendi opinionem probabilem, etiam hanc libertatem obstringunt coniuges, quia se obligant ad perpetuam cohabitationem, quantum possunt se obligare. Et sicut in quolibet contractu potest quis se obligare ad cedendum qualibet probabilitate, quæ sibi suffragetur; ita de facto in Matrimonio adhuc se obligant coniuges propter dicta.

§ 17. Præmitto quarto non esse materiam huius damnationis ea, quæ spectant ad matrimonium iam contractum, sed solum ea, quæ spectant ad matrimonium contrahendum. Nam cum Decretum dicat, non esse licitum eligere opinionem minus tutam circa valorem, & tendat in eum finem, ne confectio Sacramenti exponatur frustrationi; & Matrimonium iam contractum est, quasi non esset, & quoad hanc materiam debet sequi normam matrimonij contrahendi.

§ 18. Filguera in sua lucerna in expositione huius primæ propositionis concl. 5. affirmat, [licitum esse sequi opinionem probabilem, relicta tutiore, circa Sacramenti valorem, in rebus, quæ non sunt de iure Divino, sed tantum Ecclesiastico, ut contingit in matrimonio] &c. oppositam partem propugnat Mag. Hozes in explicatio-
he huius 1. propositionis num. 31.

ARTICVLVS II.

Dedicitur quid faciendum sit in probabilitate facti circa valorem matrimonij?

SUMMARIVM.

In questione facti ex testimonijs adversis aequalibus necessario resultat dubium. n. 519.

Quinque modis habere se possunt rationes probabiles in ordine ad certitu-

dinem, probabilitatem, & dubitationem. n. 520. & seqq.

Cum probabilitate facti de existentia impedimenti non licet contrahere. n. 522. & seqq.

Cum sola probabilitate facti de carentia impedimenti non licet contrahere. n. 524.

Quando in questione facti ex probabilibus adversis resultat purum dubium invincibile, licet contrahere; non sic, si sit vincibile. n. 525.

Qui contrahit cum dubio vincibili exponit Sacramentum frustrationi. n. 526.

Cum impedimentum est invincibiliter dubium, standum est pro libertate. n. 527.

Non tamen, si sit præsumptio pro existentia impedimenti. n. 528.

§ 19. **I**N questione facti, quando utrimque sunt testimonia, quorum quodlibet seorsim affert probabilitatem, non resultare veram probabilitatem in alterutra parte contradictionis, sed necessario resultare dubium; clarissime ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 6. cap. 6. & in 3. part. disp. 55. num. 24. & disp. 56. cap. 16. art. 1. num. 813. & seqq. & cap. 21. art. 2. num. 1251. & seqq.

§ 20. Deinde quinque modis contingere potest, quod se habeant rationes probabiles. Primo, ita ut fundamenta, quæ seorsim sunt probabilia simul considerata faciant certitudinem moralem de existentia impedimenti dirimentis. Secundo, ut similiter considerata faciant certitudinem moralem de carentia impedimenti. Et in his duobus modis nulla est difficultas: nam ubi certum est impedimentum, graviter illicitum est contrahere. Item ubi certa moraliter est carentia impedimenti, licitum est absque dubio, contrahere matrimonium.

§ 21. Tertio potest resultare me-

ra probabilitas de existentia impedimenti. Quarto potest resultare mera probabilitas de carentia impedimenti. Quinto potest resultare purum dubium sine eo, quod mens iudicis possit in alterutram partem flecti, concurrentibus vtriusque æqualibus coniecturis. Exponendum ergo est, quid in his tribus casibus fieri debeat in quaestione facti.

527. Sit prima conclusio. Qui habet probabilitatem facti de impedimento dirimenti, nullam autem probabilitatem de carentia illius, non potest contrahere matrimonium licite. Et ratio est: nam iuxta hanc damnationem primæ propositionis in eo casu non eligitur id, quod tutius est, quin imo Sacramentum exponitur frustrationi; nam eo ipso quod probabile sit, adesse impedimentum dirimens, probabile etiam erit, quod matrimonium erit nullum. Aliunde autem non apparet principium certum directum, aut reflexum, ex quo possit reddi certus valor matrimonij. Quod amplius constabit in solutione obiectionum.

523. Et confirmatur ex cap. *Inquisitioni*. de sent. excommunicat. vbi definit Pontifex, eum, qui habet credulitatem probabilem, & discretam de impedimento dirimenti, non posse petere debitam, & loquitur in casu, in quo iam matrimonium est contractum. Ex quo manifeste inferitur, quod si quis vult contrahere matrimonium cum ea credulitate probabili de existentia impedimenti dirimentis, non autem de carentia illius, valor matrimonij nõ esset certus: ergo qui sic vult contrahere matrimonium, peccat, dum vult exponere Sacramentum frustrationi.

524. Sit secunda conclusio. Qui habet meram probabilitatem facti de carentia impedimenti dirimentis, nullam autem certitudinem, graviter delinquit contrahendo matrimonium.

Ratio est eadem. Non enim sequitur, quod tutius est, & Sacramentum exponit frustrationi; neque in eo apparet principium aliquod, vnde reddatur certus valor Matrimonij.

525. Sit tertia conclusio. Quando in quaestione facti ex coniecturis vtriusque probabilibus resultat purum dubium, si hoc dubium est vincibile, non licet contrahere matrimonium, donec vincatur dubium, ut stet certitudo pro carentia impedimenti. Si vero resultet purum dubium omnino invincibile, non obstat impedimentum contrahendo matrimonio.

526. Prima pars conclusionis est certa. Nam si quis contrahat matrimonium cum eo dubio vincibili, exponit frustrationi Sacramentum; potest enim contingere, quod facta debita diligentia, clarius, & certius appareat existentia impedimenti dirimentis.

527. Secunda etiam pars conclusionis videtur certa. Nam dum impedimentum dirimens est in statu puri dubij invincibilis, illud non impedire, nec dirimere, quia standum est pro libertate, cum communi sententia docet P. Thom. Sanch. lib. 8. de Matrim. *Tb. Sanch.* disp. 6. num. 18.

528. Quod si in tali dubio sit præsumptio pro impedimenti existentia, & nulla sit præsumptio pro carentia impedimenti; iam iste casus pertinet ad primam conclusionem; quia datur probabilitas pro existentia impedimenti, non autem pro carentia eius.

ARTICVLVS III.

Dari principium certum, ex quo reddatur certus valor matrimonij celebrati sub vera probabilitate iuris.

SUMMARIVM.

Statuitur conclusio. n. 529.

Duplex genus opinionum. Et de quo earum loquatur conclusio. n. 530.

Sub opinione iuris recepta ut probabilis reddatur certus valor matrimonij. n. 531.

Et quid de cognatione spirituali, quando fit Baptismus sine solemnitate, aut necessitate? Ibidem.

Et quid de matrimonio contracto coram Parocho, & testibus, quando revalidatur sine illis? n. 532.

Non redditur certo validum matrimonium, quando in dispensatione conjugunitatis tacetur copula. n. 533.

Authores, qui docent opinionem probabilem circa valorem Sacramenti non posse deduci ad praxim, relicta iustiori; & simul docent in matrimonio posse practicari opiniones probabiles circa valorem illius. n. 534.

Quid circa hoc censeat P. Suarez? n. 535.

Et quid censeat Diana? n. 536.

Necessarium esse ostendere principium, unde reddatur certus valor matrimonij contracti sub opinione probabilis. n. 538.

Christus D. quemlibet contractum matrimoniale validum elevarit ad rationem Sacramenti. n. 539.

529. **Q**uarta conclusio. Quando est vera probabilitas iuris circa valorem matrimonij, saltem in ijs, quæ pendent ex iure humano Ecclesiastico, valor Matrimonij fit omnino certus ex varijs capitibus. Dixi: *Saltem in ijs, quæ pendent ex iure humano Ecclesiastico.* Nam circa ea, quæ pendent ex iure Divino, & naturali, dicam postea.

530. Dixi, *sub vera probabilitate:* nam, ut notavi in superioribus, est duplex genus opinionum, quæ inter pro-

babiles recenserentur solent. Primum est earum opinionum, quæ licet non propugnentur ab omnibus, tamen ab omnibus recipiuntur tamquam probabiles. Et eiusdem generis sunt illæ opiniones, quæ inferuntur evidenter ex opinionibus sic receptis. Alterum genus opinionum est earum, de quarum probabilitate dubitant viri sapientes, & illis resistunt tamquam parum securis; & hæc sunt opiniones, de quibus loquitur decretum in damnatione tertiæ propositionis; quæ dicuntur esse tenuiter probabiles: & hæc sunt, quas doctores non admittunt ut probabiles, dicentes, talem opinionem vel *reiciendam esse, vel non esse admittendam, vel carere fundamento, vel deserendam esse, aut esse parum tutam, aut male audire apud Theologos, & similia.* Hæc enim eo ipso quod sapientes non fidunt probabilitati earum, non sunt in possessione probabilitatis; quinimo contra illarum probabilitatem insurgit præsumptio, & ideo illas esse dubiæ probabilitatis, dicendum est, ut tradidi in 3. part. Crif. Theol. tract. 4. Similiter opiniones sunt dubiæ probabilitatis, quæ sunt contra stylum curiæ; item illæ, quæ repetitis vicibus reijciuntur à Sacra Rota Romana, vel semper exulant à Tribunalibus Ecclesiasticis.

531. Affero ergo, quando circa valorem matrimonij sunt opiniones vere probabiles, id est, quæ communiter admittuntur à Doctoribus tamquam probabiles, versanturque circa valorem contractus pendentem à iure humano; tunc Ecclesia approbat prædictum valorem, ex quo resultat certitudo valoris matrimonij. Exempli gratia. Esse Patrinum in Baptismo est impedimentum dirimens propter cognationem spirituales. Et ita Patrinus nequit contrahere matrimonium validum cum matre baptizati iam vidua. Est opinio probabilis, & communiter admissa tamquam probabilis, id non

intelligi, quando sine solemnitate fit baptismus ob necessitatem, & periculum vitæ infantis baptizandi; de quo videndus est P. Thom. Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 62. num. 14. Affero ergo, esse certo validum Matrimonium illius Patrini in initum cum matre baptizati in tali casu necessitatis; quia Ecclesia tacite approbat matrimonium contractum sub ea opinione, quæ admittitur communiter tamquam verè probabilis.

532. Similiter est opinio recepta, probabilis, quæ docet, quando matrimonium contractum est in facie Ecclesiæ coram Parocho, & testibus, & postea advertitur impedimentum dirimens occultum, & tunc matrimonium (obtentâ dispensatione) debet denuo contrahi, posse illud denuo contrahi sine Parocho, & testibus. De quo videndus est P. Thomas Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 37. num. 3. Quam opinionem assero tacite approbari ab Ecclesiâ.

533. E contra vero (vt exemplum afferant opinionis non receptæ communiter vt probabilis, quam ideo dicendum est non approbari tacite ab Ecclesiâ) est opinio, quæ recensetur ab aliquibus inter probabiles, quod vbi petitur à Romano Pontifice dispensatio, vt consanguinei contrahant, tacita tamen copula, quæ prius intercessit, dispensatio est valida, & consequenter valet matrimonium virtute eius dispensationis contractum. Affero ergo, hanc opinionem non approbari ab Ecclesiâ, quia nõ admittitur vt practice probabilis, & non solum à Doctoribus, sed etiam ab omnibus Tribunalibus Ecclesiasticis rejicitur; & est contra stylum Curiæ, qui habet vim legis ex cap. *Quam gravi*. de crimine falsi. Quomodo enim credemus, approbari ab Ecclesiâ opinionem, cui ipsa Ecclesiâ resistit modo dicto. Quare hæc opinio, quamvis sit speculative

probabilis, non licet eam ad praxim deducere, quia ex vna parte est opinio versans circa valorem Sacramenti, illaque minus tuta; ex alia vero non habet tacitam approbationem Ecclesiæ, quin potius manifestâ resistentiam.

534. Quod autem matrimonium in initu sub opinione recepta tamquam probabili habeat certum suum valorem, & sine periculo frustrationis, docent illi omnes Doctores, qui ex vna parte propugnant, opiniones probabiles circa valorem Sacramenti non posse deduci ad praxim, relictis tutioribus; & ex alia docent, in matrimonio posse praticari opiniones verè probabiles circa valorem illius: censent ergo, matrimonium non exponi frustrationi per hoc, quod celebretur sub opinione verè probabili; supponentes, cum illa opinione verè probabili coniungi principium certum, vnde valor Sacramenti fiat omnino certus. Hi sunt P. Thom. Sanch qui lib. 1. Sum. cap. 9. propugnat, non posse deduci ad praxim opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti; & in libris de Matrimonio docet quam plurimas opiniones optimis fundamentis innixas, quæ versantur circa valorem Sacramenti, quæ ex se præcise non sunt tutiores, supponendo, quod ex alio capite fiunt omnino tuta, & sub illis remanet certus matrimonij valor. Et lib. 8. de Matrim. disp. 6. num. 18. ait: *Quando res non esset vere dubia, sed essent opiniones, quibusdam asserentibus, id esse impedimentum, alijs vero negantibus; si opinio negans esset vere probabilis, quamvis affirmans esset probabilior, posset ille sequens opinionem probabilem inire id matrimonium absque aliqua dispensatione.* Vbi fatis expresse denotat, non posse deduci ad praxim pro valore matrimonij opiniones qualicunque prædictas probabilitate, se quæ tutioris sint ex certitudine probabilitatis.

Sic

Suarez

535. Sic etiam P. Suarez tom. 3. in 3. part. q. 67. art. 8. in Comment. dub. vlt. loquens de cognatione spiritali Patrini, ait, non contrahi in baptisino, qui fit in necessitate absque solemnitate, cum hæc opinio non sit tutior pro Sacramento Matrimonij, qui prius docuerat, in Sacramentis semper tutiorem esse eligendam circa valorem. Quod etiam notare poteris in plurimis alijs Doctoribus, qui vtrumque docent, & tutiorem eligendam circa valorem Sacramenti; & posse in Matrimonio practicari opiniones quascumque vere probabiles.

Diana

536. Sed præcipue Diana id expressit circa Matrimonium, 4. part. tract. 4. resol. 4. illis verbis. [Alia vero res sunt, quarum veritas à Summo Pontifice determinata existit, v.g. quod talis Confessarius habeat iurisdictionem, vel non... vel quod hic, vel talis contractus sit Matrimonium, vel non... Harum igitur veritas in indivisibili non consistit, sed iuxta opinionum varietatem multiplicatur. Vnde quando opinio probabilis adest circa earum valorem, tunc in ædificationem Ecclesie Summus Pontifex illam approbat, & Ecclesia tacite in his casibus præbet iurisdictionem; alias nimis conscientie grauentur.]

537. Dices. Quod Ecclesia tacite approbet, vel est dumtaxat probabile, vel est omnino certum? Si primum dicatur, iam opinio probabilis de valore matrimonij fulcita approbatione etiam probabilis non potest dare valorem omnino certum Sacramento. Si vero dicatur, esse omnino certum, quod Ecclesia tacite approbat; opus est ostendere principium, ex quo id fiat certum.

538. Respondeo, propter hoc argumentum, semper disiderasse me, quod Authores, qui dicunt, Ecclesiam tacite approbare in ordine ad proximas has opiniones in ijs, quæ dependent

ab ipsa Ecclesia, designarent principium, sive radicem, vnde certa fieret hæc Ecclesie approbatio. Quare in præsentem conabor ostendere certitudinem huius veritatis de approbatione expressa, vel tacita contractus matrimonialis iniri sub opinione vere probabili circa ea, quæ sunt iuris Ecclesiastici.

539. Et ante omnia præmittendum est, quod huic assertioni non obstat obiectio, quod Ecclesia non habet potestatem immutandi materias, neque formas Sacramentorum; atque adeo non posse Ecclesiam immutare naturam contractus matrimonialis. Id, inquam, non obstat: nam Christus D. non decrevit, quinam contractus matrimoniales debeant esse validi; qui non: sed contractus matrimoniales validos Fidelium elevavit ad rationem Sacramenti. Vnde prius debet præsupponi, contractum esse validum, ut dicatur induere rationem Sacramenti. Quare dum Ecclesia irritat aliquem contractum matrimonialem (qualiter irritavit Tridentinum illum, qui fit sine Parocho, & testibus; & qualiter irritat eos omnes, quibus imposuit impedimenta dirimentia) non mutat materiam, neque formam Sacramenti; quia contractus, qui præsupponitur invalidus, numquam pertinuit ad materiam, neque ad formam Sacramenti. Et qui fuerit certo validus, certum est, illum pertinere ad essentiam Sacramenti. Si ergo ostenderimus principium certum, vnde certus fiat valor contractus iniri secundum opinionem vere probabilem; eodem modo reddetur certus valor Sacramenti. Ad statuendum ergo hoc principium assumemus aliqua, quæ certa admittuntur ab omnibus, & ab ipsa Ecclesia, ex quibus resultet, non mera probabilitas, sed certitudo pro valore matrimonij.

ARTI

ARTICVLVS IV.

*Prima probatio à consuetudine
Ecclesiastica.*

SVMMARIVM.

Quomodo consuetudo habeat vim abrogandi leges humanas certas, aut probabiles? n. 540.

Quomodo etiam interpretur leges? n. 541.

Quam antiquum sit in Ecclesia decidere lites super valore matrimonij ex opinione probabili? n. 542.

Et quomodo sic etiam procedat Sacra Rota Romana? n. 543.

Consuetudo desumpta à Tribunalibus, quomodo habeat vim legis? n. 545.

Quam vsitatum sit consulere circa valorem matrimonij iuxta opiniones probabiles? n. 546.

An opinio recepta ab antiquo tempore ut probabilis assimiletur consuetudini? n. 547.

Praferendam esse opinionem, pro qua stat consuetudo. n. 548.

Consuetudo desumpta ex opinione probabili maiorem vim habet in ijs, qua pertinent ad iurisdictionem. n. 549.

540. **S**I ostenderimus, esse consuetudinem Ecclesiasticam antiquissimam celebrandi contractum matrimonialem sub opinione vere probabili de carentia impedimenti dirimentis, saltem iuris humani, fiet manifestum, talem consuetudinem Ecclesiasticam esse sufficiens principium, ex quo maneat certus valor contractus matrimonialis. Patet istud assertum. Nam sicut consuetudo rationalis, & praescripta habet vim abrogandi legem humanam certam, ex cap. *Cum tanto* de consuet. Ita etiam habet

vim abrogandi leges humanas dubias, aut probabiles de impedimentis dirimentibus, in quantum necessarium fuerit eas abrogare: id autem praestat consuetudo (si haec datur) celebrandi matrimonium sub opinione probabili de carentia impedimenti dirimentis ex iure humano.

541. Praeterea sicut consuetudo interpretatur quaslibet leges, ex cap. *Cum dilectus*, de consuetudine, illis verbis: *Consuetudo est optima legum interpres*; Ita etiam haec consuetudo (si datur) interpretatur leges Ecclesiasticas de impedimentis dirimentibus: ita ut haec leges non habeant maiorem vim obligandi, quam ut colligitur ex ipsa consuetudine. Ubi notandum est, quod late ostendi in 2. part. Crif. Theolog. disp. 33. cap. 4. num. 20. & seqq. [Quando lata est lex, & de intelligentia illius dubitatur, ita standum esse consuetudini versanti in materia eius legis, ac si lex exprimeret illam ipsam interpretationem, quam dat consuetudo. Vnde fit, quod haec interpretatio, quam dat consuetudo, non est interpretatio coniecturalis, aut probabilis, sed interpretatio authentica, ut pote habens vim legis, ut exprimitur clarius in l. *Nam Imperator*. ff. de legib.] ita scripsi eo num. 20. lex autem: *Nam imperator*. sic decernit: *In ambiguitatibus, quae ex legibus proficiscuntur, consuetudinem, aut rerum perpetuo similiter iudicatarum auctoritatem, vim legis obtinere debere*. Si ergo interpretatio legis, quam dat consuetudo, habet vim legis; ita etiam haec consuetudo (si datur) de intelligentia impedimentorum dirimentium debet habere vim legis.

542. Quod autem re ipsa detur in Ecclesia haec consuetudo, sic ostenditur primo. Etenim antiquissimum est in Ecclesia, quod motis litibus super valore matrimonij recurratur ad iudices Ecclesiasticos, qui saepissime de-

cre-

reverunt, matrimonia, super quibus
lis movebatur, esse valida; ita quidem
factum est, & ita semper fiet: atqui
impossibile est, quod Iudices semper
habeant sententias evidentes, ex qui-
bus eliciant iudicium pro valore Ma-
trimonij; quis enim est Iudex ita il-
lustratus, qui pro quavis lite deciden-
da inveniat sententias evidentes? Quin
potius cum inveniunt opiniones pro-
babiles pro parte affirmativa, & pro
parte negativa valoris, iudicant pro
valore secundum meliorem, & melius
fundatam opinionem. Quid ergo est
hoc, nisi consuetudo antiquissima iu-
dicandi pro valore matrimonij ex
opinionibus vere probabilibus. Ergo
hæc consuetudo adiuncta opinioni
probabili extrahit valorem à probabi-
litate ad certitudinem, eodem modo
ac si lex adiungeretur opinioni proba-
bili, præcipiens talem opinionem ob-
servari.

543. Ostenditur secundo. Nam
Sacra Rota Romana in decisionibus
suis datis pro valore matrimonij vti-
tur opinionibus probabilibus. Enim
vero opinio multorum est, metum re-
verentialem dirimere matrimonium:
tamen opinio opposita, & si sit multo
probabilior, non videtur esse omnino
evidens, cum habeat contra se opinio-
nem multorum, & gravium docto-
rum. Igitur Sacra Rota Romana in
quadam decisione Tullensi Matrimo-
nij (quam affert Diana in fine par-
tis II.) in iudicio contradictorio deci-
dit pro valore matrimonij celebrati
inter D. Carolum Principis Valle-
montani filium primogenitum, &
D. Nicoleam Henrici Lotharingæ
Ducis filiam. Ad cuius matrimonij
valorem declarandum vtitur Sacra
Rota ea opinione probabiliori, in §.
*Et quidem, illis verbis: Solius metus re-
verentialis nulla ad effectum, de quo
agitur, sit habenda ratio, nisi sit qua-
lificatus minis, & verberibus, vel gra-*

violibus circumstantijs. Et deinde refert
Authores huius opinionis, & inter
alios P. Thomam Sanchez lib. 4. disp. ^{Sanchez}
6. num. 7. In ijs autem, quæ semel deci-
dit Sacra Rota, semper persistit: &
ideo ibidem citantur aliæ decisiones
eiusdem Rotæ. Ergo consuetudo est
Sacre Rotæ decidere pro valore ma-
trimonij iuxta opiniones probabiles. ^{Rot. Rom.}

544. Eadem Sacra Rota Roma-
na in quadam decisione Neapolitana
matrimonij data die 13. Martij ann.
1651., quam affert Diana in fine partis ^{Diana}
10., declarat validum matrimonium
inter D. Ioannam Mariam de Xart, &
D. Michaellem Vaex, Ducem de Ca-
famissima. Vbi pro nullitate allegaba-
tur, quod testes non fuerint specialiter
ad eum contractum vocati, neque ro-
gati; item quod contrahentes non fue-
rint à Parocho interrogati; præterea
quod Parochus invitus adfuerit ma-
trimonio, imo & quod intermisso
Missæ Sacrificio recesserit ab altari, eo
quod nollet præstare assensum tali ma-
trimonio; circa quæ omnia non desunt
opiniones doctorum pro nullitate ma-
trimonij: & Sacra Rota in ea decisio-
ne stat pro valore matrimonij iuxta
opiniones oppositas, quæ suffragantur
valori eius. Et citat Authores huius
partis faventis valori; & alias decisio-
nes eiusdem Rotæ pro eisdem opinio-
nibus favorabilibus valori.

545. Ostenditur tertio. Quia ea
lex *Nam Imperator.* proxime relata
affirmat, habere vim legis non solum
quæcumque *consuetudinem* (scilicet
rationabilem, & præscriptam) sed
etiam *rerum perpetuo similiter iudica-
tarum auctoritatem*: Consuetudo
enim, quæ desumitur à tribunalibus sic
perpetuo iudicantibus, habet firmio-
rem auctoritatem. Cum ergo tribu-
nalia Ecclesiastica consueverint iudi-
care de valore matrimonij ex opinio-
nibus vere probabilibus, dicendum
est, esse consuetudinem firmissimam
pro

Diana.

pro valore matrimonij ex opinionibus probabilibus contracti.

546. Ostenditur quarto. Nam ab antiquo tempore vſitatum eſt, viros ſapientes conſulere circa valorem matrimonij iuxta opiniones receptas tamquam vere probabiles: ergo negari non poteſt, eſſe talem conſuetudinem inter Fideles conſulendi circa valorem matrimonij iuxta opiniones receptas tamquam probabiles.

547. Confirmatur. Nam, vt optime obſervavit noſter Archiepiſcopus Hiſpalenſis Petrus de Tapia tom. 1. Cat. moral. lib. 1. quaſt. 8. art. 11. §. 3. nu. 9., opiniones, quæ ab antiquo tempore ſunt receptæ tamquam probabiles, aſſimulantur conſuetudini, illis verbis: *Longi temporis comprobatio (opinionis) aſſimilatur conſuetudini. Et traditioni, quæ in moralibus eſt magni ponderis probatio.* Ergo ſaltem illæ opiniones, quæ à longo tempore ſunt receptæ tamquam probabiles circa valorem matrimonij, æquivalent conſuetudini; quia ipſo longo vſu comprobata induere videntur rationem conſuetudinis; cum nihil aliud ſit conſuetudo, niſi vſus longo tempore comprobatus.

548. Confirmatur ſecundo ijs omnibus, quæ tradunt iuriſtæ de conſuetudine in controverſijs, in quibus ſunt opiniones probabiles pro vtraque parte. Nam Cardinalis Dominicus Thuſcus tom. 2. verb. *Conſuetudo* conſul. 911. & 912. concludit circa opiniones controverſas, eam ſequendam eſſe, pro qua ſtat conſuetudo, pro qua citat Federicum de Senis conſil. 217. verſ. *Post iſtas*, cuius conſiſionis congerit plurima exempla. Ex quo fit, opinionem probabilem à probabilitate tranſire ad certitudinem moralem vi conſuetudinis. Sicut enim, ſi lex præcipiat, talem opinionem amplectendam eſſe iam praxis talis opinionis, tranſit à probabilitate ad certitudinem obligationis; ita ſimiliter dicendum

eſt, quando conſuetudo talis eſt, vt habeat vim legis.

549. Hæc aſſertio de conſuetudine celebrandi matrimonia iuxta opinionem probabilem receptam vt talem, habet maiorem vim in ijs, quæ pertinent ad iurisdictionem, v.g. Parochi, & Vicarij Episcopali ad aſſultendum matrimonio; quia conſuetudo dat iurisdictionem, vt conſtat ex ijs, quæ dixi ſupra.

ARTICVLVS V.

Secunda probatio ex reſponſione, quam dedit SS. D. Urbanus VIII.

SVMMARIVM.

Reſertur controverſia orta ex difficultatibus Matrimoniorum, quæ contrahere deberent infideles converſi ad fidem. n. 551.

Reſertur conſultatio Ioannis de Lugo, qua conſuluit de his Verbanum VIII. n. 552.

Quid Urbanus reſponderit. n. 553.

Quomodo ex reſponſione Urbani conſtet valorem Matrimonij eſſe certum celebrati iuxta opinionem vere probabilem. n. 554.

550. **M**agna videtur eſſe confirmatio huius doctrinæ reſponſio SS. D. Urbani VIII. pro matrimonio Indorum Neophytorum, quam reſert P. Nicolaus del Techo in *Historia Paraquariæ* impreſſa Leodij an. 1673. lib. 10. cap. 15, vbi ſic narrat.

551. [Guaranæ gentis primores ſolebant tot pellices alere, quot eorum libido, & auctoritas à popularibus ſuis impetrabat: nec aliud erat maius capeſſendæ religionis noſtræ impedimentum, quam cum monerentur vnica vxore Chriſtianos ex lege Diui-

Diuina contentos esse debere. Accessit huic obstaculo nimia quorundam Sociorum religiositas, eiusmodi homines ad primam vxorem adigere volentium. Alij, dempto scrupulo, religionem Christianam incuntibus, quaeumque vellent, ex pellicibus pro vxore permittebant. Ob earum opinionum diversitatem inde natam, quod Doctores scholastici de ea re inter se dissentiant, ad summum legunt interpretem recursum est, & Ioannes de Lugo, post modum Cardinalis, rem totam his verbis Urbano VIII. Pontifici Maximo exposuit.

Sanctissime Pater.

552. **I**N Prouincia, & Regno Parauaria in India Occidentali maxima difficultas suboritur in conversione infidelium ad fidem nostram, quando aliqui ex ministris volunt illos cogere ad recipiendum, & retinendum primum coniugem, quem in infidelitate habuerunt: gens quippe ex innata barbarie passim coniuges (si vere coniuges dicendi sunt) dimittunt, non aliter, quam nostri famulas, vel famulos: & hoc solum quia con ux infirmatur, nec coquere cibos potest, aut vestes consuere, vel domus curam habere, vel quia iam senescit. Imo frequenter non vnam solum vxorem accipiunt, sed simul eum ea omnes eius filias, vel sorores, si quas habet: ex quibus postea donat amicis aliquam, vel famulo in gratiam obsequij, quam postea repetit, si famulus discedat. Alijs sola loci mutatio causa est deferendi coniugem, ne eam secum ferant. Itaque plerique putant, non esse saltem communiter apud illos verum matrimonium, sed concubinatum; atque ideo permittunt, quod coniugem baptizatum accipiant, quando ad fidem convertuntur. Alij tamen scrupulum habent, & cogunt eos ad repeten-

dum primum coniugem, ex quo magna incommoda sequuntur. Primo, quod multi hoc terrore Baptismum averfantur. Secundo, quod mentiuntur dicentes se nullum alium coniugem habuisse, & mala fide cum alio contrahunt. Tertio, quod fingunt se repetere primam vxorem, sed re vera aliam habent, nec de prima curant. Quarto, quod frequenter difficillimum est primam agnoscere, quia vix recordantur in tanta multitudine, quae fuerit prima, & illa inventa oportet rursus inquirere, an illa prius habuisset viros; & rursus de ijs viris, an prius alias habuissent. His accedit, quod frequenter in ijs coniugijs non vrantur signo aliquo externo speciali, diverso ab eo quo concubinam ad hebdomadam, vel mensem accipiunt; quare saepe non invenitur signum externum expressivum consensus ad Matrimonium requisiti. Unde attenda eorum praxi, & consuetudine, multi pij, & docti viri putant communiter, non fieri apud ipsos verum contractum Matrimonij. Ceterum ad tollendos scrupulos, & dubia, & ad hoc gravissimum impedimentum auferendum illius gentis conversionis ad fidem, a Sanctitate Vestra humiliter petitur, vt quandoquidem iuxta Doctorem virorum doctrinam Sedes Apostolica ex gravi causa potest aliquando Matrimonium infidelium dissolvere, pro vt Sanctitas Vestra declaravit in Brevi suo expedito die vigesima Octobris anno 1626. & rursus in alio simili die decima septima Septembris anno 1627. his verbis: *Nos attendentes huiusmodi infidelium Matrimonia non ita censi, quin necessitate suadente dissolvi possint, &c.* Et quidem in hoc gravissima causae sunt, imo necessitas ad conversionem illorum infidelium; dignetur Sanctitas Vestra ex benignitate Apostolica concedere Provinciali Societatis IESV facultatem, vt ipse, & ij ex Societate,

A a qui-

quibus ipse conversionem gentis demandaverit, & communicandum censuerit, possit, occurrente casu, & facto examine, & manente dubio de valore prius Matrimonij in infidelitate facti, vel magna difficultate inveniendi veritatem, vel magna difficultate repetendi primum coniugem iam dimissum, possint, inquam, ad conversionem faciliorem reddendam, vel ad conversorum manutentionem in fide, & obedientia legum Ecclesiasticarum, dispensare cum eiusmodi conversionis, ut possint post baptismum contrahere verum matrimonium in facie Ecclesiae. Hoc enim modo Sanctitas vestra infidelibus illis aditum ad Ecclesiam patefaciet, quem demon occludere conatur. Provt de Vestra Sanctitatis benignitate sperare lubet, quam Deus] &c.

553. Urbanus VIII. in dicto Sapientum virorum super ea re, consulto, pronunciavit, non videri sibi, speciali sua dispensatione opus esse, sed vbi Doctorum sententia *Vtrimque probabiles* intercederent, *sequerentur opiniones pro conditione locorum, ac hominum Barbaris favorabiliores*, salva interim vtriusque partis autoritate, *finerent doctis hominibus sentiendi libertatem*. Constans igitur Sociorum plerorumque in his terris degentium opinio praxi confirmata fuit, horum Barbarorum Matrimonia ob rationes supra relatas nulla esse, & posse Barbaros ad fidem conversos quamcumque baptizatam, reiectis alijs, in coniugem sumere. Quamquam eam semper adhibuere cautelam, quam rei gravitas postulabat. J. Huc vsque P. Nicolaus del Techo in sua Historia.

554. Ex quo Urbani VIII. responso clare inferitur, licitum esse, quod in matrimonijs contrahendis possint deduci ad praxim opiniones ijs barbaris favorabiliores, quae, si favorabiliores sunt, utique sunt minus

tuta. Manent tamen omnino tute ex principijs certis, quae superadduntur. Quo modo ergo hoc responsum Urbani concilietur cum damnatione huius prima propositionis, ex dictis, & ex dicendis facile est intelligere. Ex dictis quidem. Nam cum detur consuetudo ineundi matrimonium, & iudicandi de valore illius iuxta opinionem vere probabilem, & communiter receptam ut talem, quae consuetudo habet vim legis, inde est, quod talis consuetudo habeat vim reddendi certum valorem matrimonij.

555. Item ex constitutionibus Ecclesiae causa matrimonij est favorabilis. Nam si dicamus, Ecclesiam favere velle matrimonijs non solum contractis, sed etiam contrahendis: & ex dispositione Ecclesiae, ea impedimenta non dirimere, quando pro vtraque parte est vera probabilitas, id bene componitur, quod Sacramentum non exponitur frustrationi. Talis enim Ecclesiae dispositio faciet, contractum esse certo validum, & praxim omnino tutam.

ARTICVLVS VI.

Tertia probatio ex eo quod causa matrimonij ex dispositione Ecclesiae sit favorabilis.

SVMMARIVM.

Causa matrimonij est favorabilis. n. 556.

Causa favorabilis est amplianda n. 557.

Causa favorabilis amplianda est ad casus dubios. n. 558.

Etiam ad dubios positive. n. 559.

An opinio vnus singularis Doctoris praevaleat in causa favorabilis? n. 560.

Quomodo in varietate opinionum ea, quae favorabilis est, moveat tertia quoad praxim.

praxim. n. 591.

Quomodo valor Matrimonij maneat certus, quando contrahitur iuxta opinionem probabilem? n. 562.

Quomodo in dubio in causa favorabili opinio adversa sit rejicienda? n. 563.

Matrimonium certo validum in ratione contractus, etiam est certo validum in ratione Sacramenti. num.

564. Confirmatio ex cap. final. de sententia, & re iudicata, n. 565.

556. **P**robatur tertio nostra conclusio. Nam in Sacris Canonibus causa Matrimonialis est favorabilis. Ut patet ex cap. fin. desent. & re iudicat. Vbi dicitur: *Duobus Iudicibus, ut accepimus, diversas sententias proferentibus, si ex iurisdictione ordinaria processerunt, tenet pro reo, non pro Actore sententia, nisi in causa favorabili, puta Matrimonio, libertate, dote seu testamento, pro ipso (actore) fuerit promulgata.* Et cap. Ex litteris de Probat. deciditur inter probationes æquales, iudicem stare debere pro reo, *Præterquam in liberali causa.* Vbi glossa verb. *Liberali.* ait: *In causa Matrimoniali.* Et ita docet P. Thomas Sanchez lib. 1. de Matrimon. disp. 18.

num. 5. & apud ipsum Ioannes Andr. Ostiensis, Antonius, Ancharranus, Henricus, Alexander de Nevo, Præpositus, Cardinalis, Abbas, Alciatus, Angelus, Sylvester, Tabiena, Armilla. Menochius, Brunellus, Alexander Carrerius, Antonius Cucus, Ungarellus, Maschardus.

557. Materiam favorabilem latissime interpretandam esse, & ampliandam constat ex Regul. 15. de Regul. Iuris in 6., vbi præscribitur, odia esse restringenda, & favores ampliandos. Et ita tradunt omnes communiter iuris interpretes, ac Theologi omnes.

558. Præterea materiam favorabilem ampliandam esse, & extendendam ad casus dubios, omnes similiter Theologi, & iuris interpretes affirmant. Et ratio est clara. Nam ad casus certos extenditur tam materia odiosa, quam favorabilis: vnde si hæc ampliatur, & illa restringitur, id non debet esse in ordine ad casus certo comprehensos, sed in ordine ad illos, de quibus dubitatur. De quo videndus est P. Thomas Sanch. lib. 8. de Matrimon. disp. 2. & lib. 4. Summ. cap. 44. num. 3.

559. Non solum amplianda est materia favorabilis ad casus dubios negative, id est, ad eos, qui levi, vel nullo fundamento nituntur, sed etiam ad casus dubios positive, id est, quorum dubium procedit ex varietate opinionum probabilium. Quod late ostendi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 17 cap. 2. vbi (in materia immunitatis Ecclesiasticæ, quæ favorabilis est) plures Doctores, citatis eorum verbis, allegavi, nempe Suarium lib. 4. contra Regem Angliæ cap. 34. num. 4. & tom. 2. de Religione tract. 6. de Voto lib. 6. cap. 26. num. 6. P. Thom. Sanchez lib. 4. Summ. cap. 44. n. 3. & lib. 8. de Matrimon. disp. 2. num. 1. & lib. 4. Summ. cap. 40. n. 26. & tom. 1. Consilior. lib. 2. cap. 4. dub. 55. n. 31. Antonium Diana part. 6. tract. 1. resolut. 30. fin. vbi pro eadem sententia citat Alexandrum Sperellum, Carolum Maranta, Farinacium, & Giurbam. Quod etiam fufus docuit ipse Diana part. 5. tract. 1. resolut. 23. vbi præter allegatos citat Ioannem Soufam, & Rotam Romanam in vna Veneta census anni 1606. & 1. part. tract. 2. resolut. 65. vbi pro eadem allegat Felinum, Decianum, Hondedum, Vellerum, & Mainardum. Ibidem etiam citavi Valenzuelam adversus Venetos part. 1. num. 43. & Thomam del Bene tom. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 14. num. 12. Antonium Soufam in

Th. Sane.

Suarez.

Th. Sane.

Diana.

Sperell.

Marant.

Farin.

Giurb.

Diana.

Soufa.

Rot. Rom.

Felin.

Decian.

Hondedum.

Vellet.

Mainard.

Valenz.

Thom. del Bene.

Aa 2

Bul.

Ostiens.
Ioā. And.
Felin.
Marth.
Pelliz.
Fagund.
Baldel.

Bullam Cœnæ disp. 76. n. 5. vbit citat Ostiensem, & Andræam in cap. *Rursus*, Qui Clerici, vel voventes, & Felinum in cap. 1. de Constitutionibus, & Martham de iurisdic. 4. part. centur. 2. casu 164. num. 1. citavi etiam P. Pellizarium tom. 2. tract. 8. cap. n. 142. & P. Fagundez lib. 4. de Iust. cap. 10. num. 10 P. Baldellum tom. 1. lib. 5. disp. 39 n. 1.

560. Quod adeo verum est, vt quando agitur causa de valore Matrimonij, quia hæc est favorabilis, opinio vnius singularis Doctõris probabili ratione innitentis, stans pro valore præferenda est sententiæ plurimorum, nisi textu aperto, aut ratione evidenti innitantur. Ita enim docet P. Thom

Th. Sanc.

Ostiens.

Ioā. And.

Antonin.

Anchar.

Enric.

Nevo.

Præposit.

Felin.

Dec.

Barbat.

Veroi.

Rosella.

Ani Gab.

Menoeh.

Cuc.

Navarr.

Cast. Pal.

Matchar.

Villalob.

Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 18. n. 7. & apud ipsum Ostiensis, Ioannes Andræas, Antonius, Ancharranus, Enricus, Nevo, Præpositus, Felinus, Decius, Barbatia, Veroius, Rosella, Antonius Cuccus, & Navarrus. Et observat P. Thomas Sanchez, id in utroque foro intelligendum esse. Et præter citatos idem tradit P. Castro Palao tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 1., & apud ipsum Maschardus, & Villalobos. Et hoc totum tradidi ea disp. 17. citata cap. 5. num. 41.

561. Hinc fit, quod quando est varietas opinionum, & supervenit regula de favore ampliando, ita amplectenda est opinio, quæ favet matrimonio, Immunitati, & cuicumque materiæ favorabili, vt remaneat omnino certa quoad præxim ex præfata Regula de favore ampliando: & opinio adversa matrimonio maneat quoad præxim improbabilis. Quæ assertio ex dictis evidens est.

562. Ex dictis constat, dicendum esse, quoties Matrimonium contrahitur iuxta opinionem vere probabilem, valorem matrimonij manere certum. Etenim causa favorabilis certissime ampliatur ad casus dubios, etiam si dubium procedat ex varietate opinio-

num, vt constat ex proxime dictis: sed quando est opinio probabilis pro valore Matrimonij, & alia probabilis pro nullitate, est dubium ortum ex varietate opinionum, & matrimonium est causa favorabilis: ergo causa matrimonij certissime amplianda est ad casum, in quo est opinio probabilis pro valore, & alia opposita pro nullitate. Et quid est, quod causa matrimonij certissime amplectitur ad casum, in quo est opinio pro valore, nisi quod valor maneat omnino certus. Nam cum dispositio iuris faciat decisionem certam, inde est, quod Regula 15. de favore ampliando, faciat decisionem certam de valore matrimonij, vt pote materiæ favorabilis.

563. Confirmatur primo. In dubio iuris ex Regula 15. de favore ampliando, opinio favorabilis est amplectenda, & opinio opposita reiicienda: sed si opinio adversa est probabilis, non est reiicienda, nisi propter decisionem certam in contrarium: ergo resultat dispositio certa contra nullitatem matrimonij, & pro valore eius.

564. Confirmatur secundo. Nam vbi contractus matrimonij est certo validus, in ratione Sacramenti est certo validus: sed vbi est dubium iuris de impedimento dirimenti, etiam ortum ex varietate opinionum, contractus Matrimonij in ratione contractus est certo validus: ergo etiam in ratione Sacramenti. Probatur minor. Est enim inter iurisperitos velut axiomam multis textibus confirmatum, in dubio iuris semper standum esse pro valore actus. Videantur P. Thomas Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 35. num. 19. & alijs in locis, & Antonius Gomez in legem 42. Tauri. num. 3. & 4. ergo in quolibet dubio iuris contractus Matrimonij censendus est certo, & evidenter validus.

565. Confirmatur tertio. Nam in cap. finali supra relato de sent. &

Th. Sanc.

Gomez.

re

re iudicat. statuit Pontifex, duobus iudicibus diversas sententias proferentibus ortas ex iurisdictione ordinaria, tenet sententia pro valore matrimonij. Vbi supponit Pontifex, ex illis duabus sententijs non esse vnam evidenter iustam, & alteram evidenter iniquam; nam si tales forent non pro causa favorabili standum esset; sed pro iure evidenti. Supponit ergo Pontifex, utramque sententiam esse probabilem, & probabiliter, atque prudenter latam. Tum sic: quamvis utraque sententia sit probabilis, Pontifex decedit, præferendam esse eam, quæ versatur circa valorem Matrimonij, & quamlibet materiam favorabilem: ergo ex decisione Pontificis materia favorabilis, atque adeo valor Matrimonij, extenditur non solum ad causam utrinque dubiam, sed etiam ad causam probabilem. Vide multa alia argumenta, quæ pro hac assertionem instruxi in 1. part. Crif. Theol. disp. 17. & disp. 19. cap. 7.

ARTICVLVS VII.

Præoccupatur responsio, quæ exhiberi potest duplici argumento factò, & confutatur.

SUMMARIVM.

An regula de favore ampliando intelligatur solum de contracto, non autem de contrahendo. n. 566 & seqq.

Sententia data pro valore Matrimonij contracti eadem debet esse pro valore contrahendi sub eisdem circumstantijs. n. 568.

Quam sententiam dedit Sacra Rota pro valore Matrimonij. coram Parocho invito, eandem daret, si lis moveretur de contrahendo. n. 569.

Item quam dedit de valore Matrimonij contracti cum metu reverentiali, eandem daret ante contractum. n. 570.

Responsio Urbani VIII. circa Matrimonia infidelium, qui convertuntur, loquitur de contrahendis. n. 571.

Consuetudo fert, ut iudex proferat sententiam pro valore Matrimonij contrahendi iuxta opinionem probabilem. n. 572.

Vbi dubitatur de valore dispensationis ante contractum, non semper habet iudex opinionem evidentem. n. 573.

Vbi contractus, postquam factus est, evadit validus, in ipso fieri est validus. n. 574.

Contractus, qui in fieri fuit invalidus, non est, unde revalidetur, si sint eadem circumstantiæ. n. 575.

Non componuntur hæc duo, & quod matrimonium in fieri exponatur frustrationi, & quod iam contractum sit certo validum. n. 576.

Impedimentum, quod non dirimit Matrimonium contractum, non dirimit contrahendum. n. 577.

Quæ dicta sunt de impedimento dirimenti, dicenda sunt de dispensatione, proportionem servata. n. 578.

566. **A**D argumentum supra factum de consuetudine contrahendi matrimonium ex opinione vere probabili; & ad proxime factum ex Regula de favore ampliando, respondebit aliquis, utroque argumento probari intentum de Matrimonio contracto, secus de contrahendo. Censura autem huius primæ propositionis præscribens in Matrimonio, sicut in cæteris Sacramentis, non esse utendum opinione probabili, relicta tutiori, non habet locum in matrimonio iam contracto, sed in contrahendo, sive in ipso fieri celebrationis Matrimonij.

Hæc

567. Hæc tamen responsio confutatur primo. Et supponamus, esse opinionem communiter receptam tamquam probabilem de nullitate talis impedimenti dirimentis; cum sit etiam opinio probabilis opposita de existentia talis impedimenti. Supponamus etiam, quod super Matrimonio iam contracto movetur lis ex tali impedimento coram iudice Ecclesiastico; & quod hic censens probabilior opinionem de nullitate impedimenti declaravit Matrimonium esse validum.

568. Tum sic: in intelligibile est, quod sententia declaratoria valoris Matrimonij iam contracti, si eadem & in eisdem circumstantijs ferretur a iudice ante contractum, dicenda esset continere errorem. Nam dum eadem sunt circumstantia, idem debet esse, iudicium de valore. Si autem non liceret iudici uti opinione illa probabiliori ante contractum, erraret Iudex, dum illa vteretur.

569. Quod argumentum ut dilucidius procedat, exemplis confirmandum est. Primo. Nam (ut supra retuli art. 4.) Sacra Rota in quadam Neapolitana Matrimonij declaravit, validum fuisse illud Matrimonium, licet Parochus ad fuerit invitus; quamvis sit opinio aliquorum doctorum (quam refert P. Thomas Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 39. num. 7.) esse invalidum Matrimonium, cui assistit Parochus invitus. Inquiri ergo, si ante Matrimonium contractum, deberet Sacra Rota decidere, an validum futurum esset Matrimonium, cui assisteret Parochus invitus; quid respondere deberet? Sane cum non solum in ista, sed in multis alijs decisionibus ibidem citatis Sacra Rota deciderit, esse veram opinionem de valore Matrimonij coram Parocho invito, incredibile est, quod aliter deciderat, ante contractum. Si ergo co-

dem modo decideret ante contractum, id quidem provenit, ex eo quod opinio probabilis de valore sit certior, tum ex consuetudine, quam ostendimus art. 4. Tum ex Regula de favore ampliando, ut diximus art. 6.

570. Secundum exemplum est id, quod retuli art. 4. ex Sacra Rota Romana, quæ in quadam Trullensi Matrimonij deciderit, illud Matrimonium fuisse validum, non obstante quod allegabatur ex adverso metus reverentialis in vno contrahentium. Et quamvis sit opinio multorum

(quos citat P. Thom. Sanch. lib. 4. de Matrim. disp. 6. à num. 4.) sufficere solum metum reverentialem ad annullandum matrimonium; ex opposita opinione Sacra Rota deciderit validum. Est autem mihi incredibile, quod si ante Matrimonium contractum interrogaretur Sacra Rota, [An si illud Matrimonium contraheretur, evaderet validum?] responsura sit aliter, ac deciderit circa Matrimonium iam contractum. Quare certitudo, quæ illi opinioni probabiliori accrescit circa Matrimonium contractum, tum ex regula de favore ampliando, tum etiam ex responsione Urbani VIII. relata art. 5. eodem modo accrescit illi opinioni probabiliori circa Matrimonium contrahendum.

571. Confutatur secundo. Nam responsio Urbani VIII. relata artic. 5. expresse suadet, ut pro Matrimonij infidelium, qui convertuntur ad Fidem, contrahendis, eligantur opiniones probabiles eis Matrimonij favorabiliores: ergo is favor Matrimonij non solum est pro Matrimonij contractis, sed etiam pro contrahendis.

572. Confutatur tertio eadem responsio. Nam ante contractum Matrimonium occurrere solent Iudici Ecclesiastico graves difficultates

Sanch.

difficultates circa valorem dispensationis prævis requisitæ, aut commisionis dispensandi, quam dat Pontifex Vicario Generali Episcopi. Tum sic. A valore dispensationis circa impedimentum dirimens pendet valor Matrimonij, si enim Breve Pontificium est subreptitium, Matrimonium virtute eius dispensationis celebratum, est nullum: & tamen consuetudo recepta fert, quod ferat sententiam Iudex Ecclesiasticus ex opinione probabili, vt quotidie experimur: ergo datur consuetudo, quod Iudex Ecclesiasticus ferat sententiam circa valorem Matrimonij ex opinione probabili.

573. Confirmatur. Efferet enim onus intolerabile iudici Ecclesiastico, quod in causa, in qua dubitatur de valore dispensationis, deberet invenire semper sententiam evidentem, ex cuius directione causam decidat; aut debeat decidere semper pro nullitate dispensationis, quantumvis pro eius valore detur opinio recepta communiter tamquam probabilis, quæ, vt suppono, debet esse probabilior iuxta damnationem secundæ propositionis factam in hoc decreto. Et fortasse propter hanc difficultatem impulsus sunt iudices Ecclesiastici eam consuetudinem inducere iudicandi pro valore dispensationum iuxta opiniones taliter probabiles.

574. Confutatur quarto. Nam qui facit contractum, qui, postquam factus est, evadit validus, in ipso fieri facit contractum validum: sed Matrimonium contractum iuxta opinionem vere probabilem, postquam contractum est, est validum, & per sententiam iudicalem (saltem ultimam latam in Sacra Rota) declaratur validum; ita vt resultet certitudo moralis de valore, vt patet in exemplis positis in 1. argumento: ergo in ipso fieri facit contractum Matrimoniale validum. Consequentia legitime infertur;

& minor patet ex dictis. Maior autem constat ex eo, quod implicatio est in terminis, quod contractus in fieri non sit validus, & postea reddatur validus sine nova dispensatione.

575. Confirmatur primo. Nam contractus, qui in fieri fuit invalidus, nullum aliud habet principium, vnde revalidetur, si concurrant eadem circumstantiæ. Loquimur enim in hypothese, in qua non est habita denuo dispensatio. Ergo si iam contractum est validum, etiam in ipso fieri fuit validum.

576. Confirmatur secundo. Nam hæc duo impossibilia sunt, & quod coniuges contrahentes secundum opinionem probabiliorem; & minus tutam, exponant Sacramentum frustrationi; & quod Matrimonium ipsum iam contractum censetur certo validum; hæc enim duo opponuntur, sicut contingenter verum, & certum: sed Matrimonium iam contractum iuxta eam opinionem probabiliorem censetur certo validum, & tale esse declaratur à Sacra Rota, vt in exemplis supra relatis: ergo cum hoc impossibile est, quod Matrimonium in fieri, dum contrahitur secundum eam opinionem probabiliorem, exponatur frustrationi. Ommitto multas alias confirmationes, quæ efformari possunt iuxta regulas artis syllogisticæ.

577. Confutatur quinto. Id, quod non est impedimentum dirimens respectu Matrimonij iam contracti, non potest esse impedimentum dirimens respectu Matrimonij contrahendi, iuxta versiculum apud omnes celebratum, illum quidem postremum inter versiculos de impedimentis, scilicet: *Hæc socianda vetant connubia, facta retractat*. Id, quod etiam constat ex communi sententiâ omnium Theologorum, & iurisprudentium: sed ex constitutionibus Ecclesiæ, in quibus statuitur

tuitur favores esse ampliandos, & causam Matrimoniale esse favorabilem, infertur, quod in dubio invincibili proveniente ex varietate opinionum circa impedimentum dirimens, ius Ecclesiasticum aufert (falem virtualiter) impedimentum illud dubium aut probabile in Matrimonio iam contracto: ergo eodem modo aufert illud in Matrimonio contrahendo, aut in fieri; alioquin diversa essent impedimenta pro Matrimonio contracto, & pro contrahendo.

578. Idem, quod diximus de varietate opinionum circa impedimentum dirimens iure Ecclesiastico, dicendum etiam est, quando adest varietas opinionum, vere probabilium circa valorē dispensationis in impedimento dirimanti certo. Quia cum Ecclesia intendat favere Matrimonio in illis, in quibus potest, & ea dispensatio pertineat ad potestatem Ecclesie, in tali dubio positivo invincibili eius dispensationis certum esse debet, quod favore Matrimonij standum sit pro valore dispensationis, maxime attempta vi consuetudinis præscriptæ, de qua locuti sumus art. 3.

ARTICVLVS VIII.

Præcluditur responsio alterius instantiæ.

SYMMARIVM.

Ratio dubitandi ex titulo possessionis. n.

579.

Matrimonium ex sola possessione non declaratur validum, sed manentur. n. 580.

Possessio habet locum etiam in odiosis. n.

581.

Item affert præsumptionem pro valore Matrimonij, non certitudinem. n.

582.

Possessio non est sufficiens ad ferendam sententiam in articulo proprietatis. n. 583.

579. **F**ortasse replicabit aliquis, verum esse, quod eodem iudicio censenda sunt Matrimonium contractū, & contrahendū, dum in contracto non attenditur denuo alia circumstantia, ratione cuius aliter censetur de Matrimonio contracto, ac de contrahendo. Hæc autem circumstantia est possessio, aut quasi possessio, ex regula generali, quod in dubio melior est conditio possidentis. Vnde fit, quod cum in matrimonio contrahendo non detur ea possessio, & illa inveniatur in matrimonio iam contracto; in dubio standum sit pro contracto, & non pro contrahendo.

580. Hæc tamen responsio refellitur primo. Nam ex sola possessione matrimonium non redditur, nec declaratur validū, sed manentur: atqui matrimonium celebratum iuxta opinionem probabilem à Sacra Rota declaratur validum; nempe celebratum ex solo metu reverentiali, aut coram Parocho invito, ut constat ab exemplis supra relatis: ergo non declaratur validum propter possessionem, sed propter rationes supra ponderatas.

581. Refellitur secundo. Nam possessio habet locum tam in odiosis, quam in favorabilibus: ergo cum Ecclesia declarat, matrimonium esse favorabile; & ratione huius favoris Iudices ferunt sententiam pro valore matrimonij, aliquod amplius concedunt matrimonio, præter ius possessionis. Sed hoc amplius non potest esse aliud, nisi quod ex regula de favore ampliando censeatur certo validum, & si celebratum iuxta opinionem ve-

re probabilem: ergo ex favore, & non ex possessione censetur certo validum.

582. Refellitur tertio. Nam hæc quasi possessio solum affert præsumptionem pro valore matrimonij, & consequenter solum superaddit quoddam genus probabilitatis pro valore: si ergo ex hac sola probabilitate (dato, & non concessio) Matrimonium contractum declaratur validum: quare etiam propter probabilitatem veram opinionis, quamvis deficiat, aut non attendatur hæc præsumptio possessionis, non sufficiet ad declarandum valorem Matrimonij in ipso fieri, maxime accedente regula de favore ampliando, & consuetudine præscripta.

583. Refellitur quarto. Nam possessio non est sufficiens ad ferendam sententiam in articulo proprietatis: at quando movetur lis circa valorem Matrimonij, movetur circa articulum proprietatis: ergo possessio non est sufficiens ad ferendam sententiam circa valorem Matrimonij. Cum ergo Sacra Rota declararet validum Matrimonium celebratum iuxta opinionem vere probabilem, non autem evidentem, ut in exemplis art. 4. propositis, & inde maneat moraliter certum, id Matrimonium esse validum, & ex sola possessione non sit certo validum, sit, Matrimonium contractum non declarari validum ex sola possessione, sed ex alijs capitibus supra traditis.

ARTICVLVS IX.

An doctrina tradita intelligenda etiam sit in dubio positivo circa impedimenta iure Divino, aut naturali dirimentia? Circa quam quæstionem præmittuntur aliqua.

SYMMARIVM.

Ratio dubitandi. n. 585.

Quid sit dubium negativum, & quid positivum? n. 586.

Cum motivo probabili potest componi dubium, non vero cum assensu probabili. n. 587.

Motivum probabile non cogit intellectum ad assensum. n. 588.

Intellectus non potest assentiri obiecto propter motivum probabile, nisi accedat inclinatio voluntatis. n. 589.

Quid sit dubium vincibile, quid invincibile? Et quid sit dubium practicum, quid speculativum? n. 590.

584. **H**ucusque locuti sumus de certitudine valoris Matrimonij in dubio positivo orto ex varietate opinionum circa impedimenta dirimentia iure humano. Restat modo eandem quæstionem instituire in casibus quibus in dubium ex varietate opinionum procedit circa impedimenta iure Divino, aut naturali præscripta.

585. Et forrasse videbitur alicui, eam doctrinam bene intelligi circa impedimenta inducta iure Ecclesiastico, circa quæ Princeps Ecclesiasticus potest disponere pro suo arbitrio; ceterum circa impedimenta, quæ dirimunt iure naturali, & Divino, etiam si sit varietas opinionum circa illa, videretur difficile intelligere, quomodo possit Ecclesia disponere?

586. Pro cuius rei claritate, præmittendum est primo, dubium aliud esse negativum, & aliud positivum. Dubium negativum est, cum nulla ratio alicuius momenti apparet ex alterutra parte contradictionis. v. g. cum dubito, an crines Adami fuerint rubri, neque pro parte affirmativa, neque pro negativa invenio rationem assentiendi, tunc habeo dubium negativum.

Bb

Dubium

Dubium positivum est, quod oritur ex varietate opinionum probabilium vtriusque pugnantium.

587. Huic explicationi de quid ditate dubij positivi, & negativi, quæ communis est Theologis, & Philosophis, adversatur Caramuel in Theol. fundament. num. 1888., vt retuli in 1. part. Cris. Theolog. disp. 6. cap. 5. qui existimat, vbi adfunt rationes probabiles, non posse dari dubitationem, sed solam probabilitatem. Quantam passus fuerit æquivocationem, ibi ostendi. Etenim cum assensu probabilis componi non potest dubitatio; quia dubitatio est suspensio assensus in vtramque partem contradictionis, assensus autem, & suspensio assensus non sunt compossibiles. Potest autem dubitatio reperiri inter motiva vtriusque probabilia; quod contra Caramuelem multis demonstrationibus ostendi cap. 5. citat.

588. Et modo breviter probatur ex ibi dictis. Primo. Nam motivum probabile non cogit intellectum ad assensum: ergo intellectus positus inter motiva probabilia duplicis opinionis oppositæ liber, & expeditus manet ad assentiendum alterutri: potest ergo suspendere assensum ad vtramque partem, atque adeo dubitare.

589. Secundo. Non potest intellectus assentiri obiecto propter motivum probabile, nisi accedat inclinatio voluntatis; vt ipse Caramuel cum communi sententia admittit: ergo si voluntas in neutram partem inclinet, non dabitur assensus intellectualis; atque adeo intellectus suspēdet assensum in vtramque partem: id autem est dubitare: ergo inter vtrumque motivum probabile potest dari dubitatio.

590. Deinde dubium positivum (sicut & negativum) aliud est vincibile, quando scilicet est spes perveniendi ad certitudinem; & aliud invincibile, quando adhibita diligentia debita

non potest perveniri ad certitudinem; Præterea dubium positivum aliud est practicum nempe quando dubito, an re ipsa peccabo exercens hanc actionem; aliud speculativum, quando scilicet dubitatur de actione secundum se, v.g. an sit licita, an illicita, non deliberando, an hic, & nunc peccabo illam exercens. Quæ omnia oportet mente retinere, vt clarius percipiantur, quæ in hoc capite differenda sunt.

ARTICVLVS X.

Præmittitur, quid possit Princeps Laicus, & Ecclesiasticus in dubio circa valorem contractus.

SUMMARYM.

Proponitur, & explicatur questio. n.

591.

Potest Respublica decernere valorem contractus, qui probabiliter censetur ab ipso fuisse prohibitus. n. 592.

In dubio positivo circa ius naturale potest Respublica decernere pro valore contractus. n. 593.

In dubio invincibili de honestate actionis, si Superior imperat, subditus parere tenetur. n. 594.

Et id ostenditur ex S. Augustino. n. 595.

Item ex S. Bernardo. n. 596.

Et ex S. Ignatio. n. 597.

Et ex communi Theologorum. n. 598.

Quando Superior præcipit, quod est probabiliter licitum, subditus parere tenetur. n. 599.

Item in dubio positivo. n. 600.

Quomodo ex his inferatur posse Rempublicam civilem decernere valorem contractuum? n. 601.

Et quomodo non solum id possit fieri per legem, sed etiam per consuetudinem? n. 602.

Eandem potestatem habet Ecclesia cir-

ca contractum Matrimoniale. n. 603

Et quam certum sit, habere eam potestatem? n. 604.

In dubio positivo (etiam circa ius naturale) habet Ecclesia potestatem decernendi valorem Matrimonij. n. 605.

Nec minorem potestatem habet Ecclesia circa valorem contractus Matrimonialis, quam Respublica circa reliquos contractus. Ibidem.

Idque posse Ecclesiam duplici modo explicatur. n. 607. & seqq.

Obiectio solvitur n. 610.

591. **P**raemittenda est etiam quaestio in titulo proposita, ut maiori cum claritate procedatur in quaestione praecipua. Est ergo quaestio praefata, An in dubio positivo (orto ex varietate opinionum probabilium oppositarum) speculativo invincibili de bonitate morali contractus (qui continetur intra sphaeram suae potestatis) possit Respublica civilis decernere valorem talis contractus? Dixi *positivo*; quia loquimur in praesenti de dubio orto ex varietate opinionum probabilium. Dixi *speculativo*; quia cum dubio practico nemini licet operari. Et nota, dubium esse practicum, dum dubitatur de probabilitate opinionis, ut late tradidi in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 9. art. 3. num. 598. Dixi *invincibili*; quia dum vincibile est, instat obligatio quaerendi certitudinem, ut quis recte operetur.

592. Et si quidem varietas opinionum versetur circa aliquam prohibitionem iuris humani, ita ut sint opiniones oppositae, quarum una asserat, contractum esse invalidum ex prohibitione humana; altera vero contradicat, manifestum est, posse Rempublicam civilem decernere valorem talis contractus. Si enim potest contra certam prohibitionem humanam praecipere, cur non poterit contra probabi-

lemi.

593. Quare tota difficultas est, quando est varietas opinionum probabilium, quarum una affirmat contractum esse prohibitum, sive invalidum iure naturali; altera vero negat; an in hoc dubio possit Respublica civilis decernere valorem talis contractus. In qua quaestione assero, posse utique Rempublicam civilem. Et licet non inveniam expressum huius conclusionis suffragium apud Authores; ex communi tamen eorum doctrina, conclusio manifeste probatur.

594. Etenim in dubio speculativo invincibili de honestate actionis, si Superior praecipiat talem actionem, tenetur subditus parere: ergo in eo casu Superior habet ius imperandi. Consequentia est evidens. Nam ubi Superior non habet ius imperandi, implicat, quod subditus habeat debitum parendi, ut ex terminis notum est. Quod si subditus habet debitum parendi, implicat, quod Superior non habeat ius imperandi.

595. Antecedens censeo esse omnino certum. Tum quia Authores refragantes loquuntur de dubio practico, cum quo numquam licet operari, & ideo non refragantur nostrae sententiae, quae loquitur de dubio speculativo. Tum etiam, quia haec est expressa sententia S. Augustini (ut tradi S. Aug. in 3. part. Cris. Theol. disp. 55. cap. 7. art. 3. num. 353.) lib. 22. contra Faustum cap. 74. & refertur cap. *Quid culpatur*. 23. quaest. 1. ubi docet, debere subditum obedire, quando non est certum id, quod praecipitur esse peccatum. Ait enim: *Recte potest, illo iubente, bellare, si vice pacis ordinem servans; quod sibi iubetur, vel non esse contra Dei preceptum certum est, vel utrum sit, certum non est.* Vnde sic fit evidens consequentia. Subditus debet obedire, quando non est certum, utrum res praecipita sit peccatum: sed in hoc dubio orto ex varietate opinionum probabilium, non

Bb 2

est

est certum, rem præceptam esse peccatum: ergo in tali dubio subditus debet obedire.

596. Idem, & eisdem terminis tradit S. Bernardus lib. de Præcep. & disp. cap. 9. his verbis: *Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat Deus.* Sed in hoc dubio, non est certum, rem præceptam displicere Deo: ergo in hoc dubio non aliter accipiendum est, ac si præcipiat Deus.

597. Eamdem doctrinam sapius tradidit S. Patriarcha noster Ignatius in Epistola de virtute obedientiæ, & in Constitutionibus: ex quibus multos textus proposui in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 7. art. 3.

598. Et hæc est communis doctrina Theologorum, & iurisprudentum, quam optime promovet P. Thomas Sanchez lib. 6. Summa cap. 3. num. 3. & apud ipsum S. Bonaventura, S. Antonius, Paludanus, Cathusianus, Alensis, Maior, Gabriel, Rosella, Angelus, Sylvester, Tabiena, Armilla, Caietanus, Victoria, Sotus, Corduba, Medina, Toletus, Bañez, Azor, Molina, Valencia, Navarra, Pet. de Ledesma, Sa, Rodriguez, Antonius Pæz, Sayrus. Et ex iurisprudentibus Glossa cap. *Delicta*. de Maiorit. & obed. & in cap. *Ad aures*. de temp. ordinand. & in cap. *Ex tenore*. de sent. Excom. & in cap. *Quid culpatur*. 23. q. 1. & in cap. *Nervi*. dist. 13. Item Innocentius, Ioan. Abbas, Andreas, Ostiensis, Baldus Abbas, Alex. de Nevo, Ballamera, Henricus, Ballam. Antonius, Archidiaconus, Navarrus, Henric. Antonius Cucus, Tapia, & Covarrub. Idem docet P. Suarez 2. 2. tract. 3. disp. 13. de bello sect. 6. concl. 3. P. Castro-Navar. Palao tom 1. tract. 1. disp. 2. punct. 8.

599. Argumentum autem evidens pro conclusione dupliciter potest efformari. Vno modo, quatenus res præcepta est probabiliter licita; altero modo, quatenus ex varietate opinionum res præcepta est in æquilibrio dubitationis. Et quidem primo modo, in 1. part. Cris. Theol. disp. 16. cap. 4. clarissime ostendi, quando Superior præcipit, quod est probabiliter licitum, debere subditum parere. Tenetur enim obedire, quando id, quod præcipit, est evidenter licitum: sed quod est probabiliter licitum, ex dictamine reflexo est evidenter licitum: ergo quando est probabiliter licitum, tenetur subditus obedire. Loquimur autem de eo, quod est probabiliter licitum tam est parte præcepti, quam ex parte materiæ præceptæ; & concurrentibus cæteris conditionibus ad præceptum requisitis. Vide hæc omnia latius discussa in eo cap. 4.

600. Altero modo, scilicet quatenus ex varietate opinionum invicem adversantium oritur dubitatio, an res præcepta sit licita; desumitur argumentum ex possessione suæ potestatis, quam habet Superior, ratione cuius habet ius imperandi, nam dubitatio superveniens non potest eum arcere à sua possessione. Nam in dubijs semper est melior conditio possidentis. Quod argumentum solidissime vrget P. Thomas Sanchez vbi supra, & lib. 1. Sum. cap. 10. à num. 13. Potest etiam desumi argumentum ex altera regula, quod in dubijs tutior pars est eligenda. Et ideo P. Suarez vbi supra ita probat: *Nam in dubijs tutior pars est eligenda: cum autem Princeps possideat ius suum, tutius est illi obedire.*

601. Ex quibus omnibus fit, Rempubicam civilem habere ius imperandi, quando datur dubium positivum ortum ex varietate opinionum vere probabilium, illud quidem speculative, & invincibile, per quod dubitatur, an actio sit licita, an illicita, etiam si dubitatio procedat de iure naturali, scilicet in materia contenta intra spheram suæ iurisdictionis. Cum ergo

ergo Respublica eandem potestatem habeat circa valorem contractuum, ac circa decernenda reliqua; quæ expediunt utilitati publicæ; sit irrefragabile, in hoc dubio positivo posse decernere valorem contractuum.

602. Id autem non solum potest præstare Respublica per legem, aut decretum, sed etiam per consuetudinem tacite approbatam. Nam si moribus civium introductus sit contractus, de cuius iustitia sint opiniones invicem adversantes, vere tamen probabiles, & diuturna consuetudine admittantur in tribunalibus tales contractus tamquam validi; ex tali consuetudine sunt certo validi: quia tacite approbantur à Republica.

603. Id, quod diximus de potestate Reipublicæ sæcularis, dicendum etiam est de potestate Reipublicæ Ecclesiasticæ: Nemini enim dubium esse potest, Ecclesiam habere potestatem circa valorem contractus Matrimonialis eodem modo, ac Respublica civilis habet circa valorem aliorum contractuum.

604. Quod autem Ecclesia habeat potestatem irritandi contractum matrimoniale inter fideles, quando ita expedit, constat manifeste ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. de Matrimon.; irritavit enim contractum Matrimoniale, cui non adfuit Parochus, & duo alij testes. De qua Ecclesiæ potestate agit sapientissime P. Thomas Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 4.

605. Quod autem Ecclesia in hoc dubio positivo speculativo invincibili (etiam si verferetur dubium circa ius naturale) habeat potestatem decernendi, validum esse Matrimonium, clare constat ex supra dictis. Primo etenim non habet minorem potestatem Ecclesia circa contractum Matrimoniale, quam Respublica civilis habet potestatem decernendi valorem contractuum, intercedente huiusmodi

dubio: ergo Ecclesia habet potestatem decernendi valorem contractus Matrimonialis in simili dubio.

606. Secundo. Nam in eiusmodi dubio, eo ipso, quod subditus parere tenetur, Superior Ecclesiasticus habet ius imperandi, & consequenter habet ius decernendi valorem contractuum, qui continetur intra sphaeram suæ iurisdictionis, qualis est contractus matrimonialis. Vide hoc argumentum latius propositum supra num. 594.

607. Idque potest dupliciter. Primo, insistendo opinioni vere probabili, quæ doceat, talem contractum esse iustum, & licitum contra opinionem adversam etiam probabilem. Nam eo ipso quod opinioni probabili adiungit præceptum suum, iam non est solum probabile, sed omnino certum, quod ad sit obligatio. Nam opinio vere probabilis facit, quod res præcepta sit ex dictamine reflexo evidenter licita, & præceptum illi opinioni subiunctum facit, quod ea actio sit obligatoria; & si Ecclesia decernat de valore, sit valida.

608. Secundo. Id potest Ecclesia, persistendo in dubio positivo speculativo invincibili orto ex varietate opinionum adversarum; eo modo, quo diximus in argumento secundo proxime facto.

609. Dices. Videtur difficile intelligere, quomodo Princeps possit præcipere, quod contractus sit validus. Quod fiat hoc, vel illud, potest præcipere: atqui quod contractus sit validus, quid diversum est ab hoc, quod fiat hoc, vel illud.

610. Respondeo, imponere obligationem vtrique contrahenti standi contractui pertinet ad Superiorem legitimum, ut ex terminis constat: hoc autem idem est, ac decernere, contractum, esse validum.

ARTICVLVS XI.

Resolvitur, in dubio positivo circa impedimenta iure divino, & naturali dirimentia, certum esse valorem matrimonij ex dispositione iuris Ecclesiastici.

SYMMARIVM.

Prima probatio ex responsione Urbani VIII. n. 612.

Secunda ex eo, quod iure Ecclesiastico Matrimonia sunt favorabilia, etiam in dubio iuris naturalis. n. 613.

Tertia ex consuetudine decidendi lites de valore Matrimonij iuxta opiniones. n. 614.

Occurritur obiectioni. n. 616. & seqq.

611. **C**VM in articulo præcedenti statuerimus, Ecclesiam habere potestatem decernendi valorem contractus Matrimonialis in tali dubio positivo invincibili, etiam versante circa ius Divinum, & naturale; restat modo videre, an, & quomodo Ecclesia id statuerit? Afferimusque, id ita ab Ecclesia statutum: quidquid sit, an id sit statutum tacite, an expresse. Et quidem vno modo ratione dubitationis; altero modo ratione opinionis vere probabilis.

612. Probatur primo assertio. Nam responsio data ab Urbano VIII. in consultatione circa matrimonia Infidelium, qui conversi ad Fidem baptizantur, fuit in dubio circa impedimenta iure Divino naturali inducta; nempe an matrimonia eorum infide-

lium essent valida, an invalida; item an possint accipere quamlibet ex pluribus uxorem ex baptizatis cum ipso, an primam, &c. quæ dubia versantur, non circa ea, quæ iure humano statuta sunt, sed circa ea, quæ iure diuino. Et tamen Urbanus respondet, Matrimonia contrahenda regulari debere per opiniones probabiles favorabiores eis barbaris hominibus: ergo etiam quando dubium versatur circa impedimenta dirimentia ex iure naturali, & Diuino, licitum est uti opinione vere probabili, ex mente Urbani VIII. Si autem Matrimonium in hoc dubio celebratum iuxta opinionem vere probabilem, non esset certo validum, perperam dixisset Pontifex, quod deberet celebrari iuxta opiniones probabiles favorabiores; si enim ea matrimonia non essent certo valida, manerent exposita frustrationi; quod autem Pontifex consultus in re tam gravi decreverit, Matrimonia fieri, quæ remanerent exposita frustrationi, nefas est credere.

613. Probatur secundo. Nam, ut constat ex art. 6. Ecclesia statuit, Matrimonia esse favorabilia, atque ad eummodi favorem extendendum esse ad casus dubios (sive negative, sive positive). Deinde Ecclesia id statuit uniuersaliter, & sine distinctione valoris, qui pender à iure humano, & eius, qui pender à iure diuino. Cum ergo constet ex articulo præcedenti, quod Ecclesia possit disponere circa valorem Matrimonij, etiam quando est dubium invincibile de iure Divino, & statuerit, quod in omni dubio iudicandum est pro valore Matrimonij; constat, id intelligendum esse, etiam quando dubium invincibile est de iure Divino. Quare ex dispositione Ecclesie in tali dubio redditur certus valor Matrimonij.

614. Probatur tertio. Nam ex dictis

dictis art. 4. est consuetudo rationabilis, & præscripta decidendi dubia, & lites de valore Matrimonij iuxta opiniones vere probabiles, & receptas; in quo nulla est diverfitas, sive dubium sit de impedimentis iure humano præscriptis, sive de ijs, quæ sunt iuris Divini. Cum ergo ea consuetudo habeat vim legis Ecclesiasticæ, inde clare colligitur, vi eius consuetudinis Ecclesiam statuisse modo dicto, talia Matrimonia in eo dubio esse valida.

615. Dices. Quando impedimentum dirimens est omnino dubium, sive dubitetur de impedimento ex iure divino, sive ex humano, id impedimentum non attenditur, sed licitum est celebrare id Matrimonium sine periculo frustrationis, ut docet P. Thom. Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 6. num. 18. Idque provenit ex ipsa rei natura, quia impedimentum omnino dubium ex natura sua est, quasi non esset. Ergo frustra laboravimus in eo, quod Ecclesia sic disposuerit.

616. Respondetur primo, omitendo totum id, quod contendit antecedens; id enim nihil obstat nostræ conclusioni. Nam quæ iure naturæ obligant, possunt denuo præcipi ab Ecclesia.

617. Respondetur secundo, id principium, quod impedimentum dubium non obstat Matrimonio, habere suas limitationes, nempe quando in dubio facti est præsumptio pro vna parte, & non pro alia; & alias, quas loco cit. proponit P. Thomas Sanch. ideo recurrimus ad dispositionem Ecclesiæ, quæ videtur vniuersalior, & certior.

ARTICVLVS XII.

Occurritur obiectionibus.

SVMMARIVM.

Potest celebrari Matrimonium iuxta opinionem probabilem minus tutam, si addatur circumstantia, quæ certum reddat valorem. n. 619.

Coniuges non possunt recedere à Matrimonio vi opinionis probabilis de nulitate. n. 621.

Et quomodo cedant iure probabilitatis? n. 622.

An dispensatio consanguinitatis, tacita circumstantia gradus duplicati, reddat incertum valorem Matrimonij. n. 623.

Et an sit sufficiens opinio, quæ non est recepta ut probabilis? n. 624.

Quando opinio est dubie probabilitatis, eius contradictoria est certa quoad praxim. n. 627.

Quare improbabilitate facti de carentia impedimenti non liceat contrahere, liceat vero in probabilitate iuris. n. 629.

Et an quoad hoc sit discrimen in foro interno, & externo. n. 632.

618. **M** Ag. Hozes, qui, ut supra ^{Hozes} retuli, censet, subijci huic damnationi sententiam asserentem, posse celebrari Matrimonium iuxta opinionem probabilem minus tutam, sic obijcit primo. Hæc damnatio est vniuersalis de omnibus Ministris Sacramentorum, ne administrent ex opinione probabili, relicta tutiori; sed coniuges sunt Ministri huius Sacramenti: ergo non licet illis administrare Sacramentum Matrimonij iuxta opinionem probabilem, relicta tutiori.

619. Respondeo distinguendo
Ma-

Maiorem: ne administrent ex opinione probabili, relicta tutiori, [si non superaddatur alia circumstantia, quae transferat praxim à probabilitate ad certitudinem] concedo; [si superaddatur talis circumstantia,] nego. Quae distinctio constat ex dictis.

620. Obijcit secundo. Si contrahitur Matrimonium inter consanguineos cum dispensatione, circa cuius valorem sunt opiniones utrimque probabiles; magna inde incommoda sequuntur. Nam sic poterunt ex probabilitate contrariae opinionis recedere à Matrimonio, etiam post diuturnam cohabitationem. Ergo.

621. Respondeo negando antecedens. Nam Matrimonium celebratum iuxta opinionem probabilem est omnino indissolubile; neque in vim opinionis oppositae possunt coniuges recedere à Matrimonio. Nam, ut latissime ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 19 ex ipsa natura indissolubilitatis Matrimonij coniuges ita stricte se obligant ad permanendum in matrimonio, ut cedant iure probabilitatis, quo se possent tueri contra permanentiam Matrimonij. Et ratio est: quia se obligant, quantum stricte possunt: cum ergo possint cedere eo iure, quod dat probabilitas, utique ita se obligant cedendo eo iure.

622. Itaque cum celebrant Matrimonium iuxta opinionem probabilem (alias minus tutam) ex parte coniugum manet Matrimonium omnino indissolubile, quia cedunt quolibet iure probabilitatis. Ex parte vero Ecclesiae manet etiam indissolubile: quia Ecclesia in huius modi dubijs imponit coniugibus obligationem standi contractui Matrimoniali; quod nihil aliud est, quam decernere eum contractum esse certo validum.

623. Obijcit tertio. Quidam consanguinei in gradu consanguinitatis duplicato obtinuerunt dispensationem à

Romano Pontifice, tacita ea circumstantia gradus duplicati. & cum sit opinio probabilis aliquorum asserentium, eam dispensationem esse validam, & sufficientem, neque requiri, quod explicetur ea circumstantia gradus duplicati; tamen Vicarius Generalis, cui commissa est potestas dispensandi cum illis, noluit iudicare iuxta eam opinionem. Et viri docti censuerunt, recte iudicasse Vicarium Generalem. Sed quare censuerunt, recte iudicasse, nisi quia haec erat opinio probabilis minus tuta, secundum quam si iudicaret, exponeretur frustrati Sacramentum Matrimonij: ergo etiam in Sacramento Matrimonij non licet uti opinione probabili minus tuta, relicta tutiori.

624. Respondeo, doctrinam traditam de valore contractus Matrimonialis celebrati iuxta opinionem vere probabilem intelligi de opinione communiter recepta tamquam probabili; non autem de ea, quae talis non est, ut expresse notavi art. 3. Ea autem opinio de valore dispensationis in impedimento consanguinitatis, tacita circumstantia gradus duplicati, non est communiter recepta tamquam probabilis. Primo. Nam Sacra Rota Romana eam opinionem rejicit sequens oppositam; ut patet ex eius decisionibus novissimis vol. 3. lib. 1. decis. 117. num. 2. & lib. 2. decis. 70. num. 1. illa autem opinio, quam Sacra Rota Romana rejicit, non potest dici, esse communiter receptam. Imo vero iuxta legem *Nam Imperator. ff. de legib. relata* art. 4. *Rerum perpetuo similiter iudicatarum auctoritas vim legis obtinere debet*, quae sunt verba formalia eius legis.

625. Secundo, nam viri docti communiter rejiciunt praxim eius opinionis, tamquam dubiae probabilitatis: eo quod certum sit, consanguinitatem in gradu duplicato esse maiorem

iorem coniunctionem sanguinis, quam in gradu simplici; & dispensantem in minori coniunctione, non eo ipso dispensate in maiori.

626. Instabis. In dubio iuris favendum est Matrimonio, sive contracto, sive contrahendo: ergo multo magis, quando est opinio favorabilis, quamvis non sit communiter recepta. Probatur consequentia: nam melior est conditio opinionis fundatæ in aliquo fundamento rationabili, quamvis non valde efficaci, quam merum dubium, desitutum utrimque ratione probabili.

627. Respondeo, concessio antecedenti, negando consequentiam. Nam ubi opinio est dubiæ probabilitatis, opposita est certa quoad praxim; quia certum est, non licere deducere ad praxim opinionem dubiæ probabilitatis, quæ non differt a dubio practico, in quo tutior pars semper est eligenda. Quando ergo opinio est practice certa, iam Matrimonium non versatur in dubio, in quo illi est favendum. Ad probationem consequentiæ negatur assumptum, propter proximè dicta.

628. Obijcies quarto. In probabilitate facti de carentia impedimenti dirimentis non licet contrahere Matrimonium, ut dictum manet supra art. 2. ergo neque in probabilitate iuris. Vel si in hac licet, cur etiam non licebit in probabilitate facti?

629. Art. 2. dixi, ideo in probabilitate facti non licere, quia ibi non ostenditur principium certum, unde reddatur certus valor contractus Matrimonialis. Id autem explico prius exemplo, & deinde ratione. Exemplum est in casu, qui frequenter occurrere solet, & paucis ab hinc diebus versabatur in Tribunali D. Archiepiscopi Hispalensis. Vir quidam deferebat puellam, ut hæc acciperet ab Episcopo Sacramentum Confirmatio-

nis, deferebat autem eo animo, ut esset Patrinus puellæ. Contingit autem, ut accedente puella ad Episcopum, vir ille remanserit aliquanto distans, ita ut illam non tenuerit. Postea eam puellam iam adultam ducere voluit vir ille, qui reputabatur Patrinus illius ex fama, & existimatione communi. Adijt Iudicem pro facultate ducendi illam, allegans, esse opinionem receptam tamquam probabilem, non esse impedimentum dirimens, si is, qui dicitur Patrinus, non teneat physice, & realiter eum, qui baptizatur, aut confirmatur. Decrevit Iudex admittere illum ad Matrimonium, quod expe-tebat, si probaret factum, scilicet non tenuisse immediate puellam in confirmatione. Probabat factum semiplene (quæ erat probabilitas facti) & cum non probavert plene, non data est ei facultas ad Matrimonium: sed obstrinxit illum Iudex, ut afferret dispensationem à Sede Apostolica. In quo casu recto iudicio processit Iudex.

630. Ecce in hoc casu admittitur ad valorem certum Matrimonii opinio illa, quæ est communiter recepta, ut probabilis, per quam certus reddebatur valor Matrimonij, ut satis superque probatum manet. Et tamen iudicatum est, & recte, non sufficere probabilitatem facti, per quam probabile erat, non tenuisse physice in Confirmatione puellam; debebat enim esse certum per probationem plenam.

631. Et ratio est: nam consuetudo Tribunalium admittit opiniones probabile, recepras ut tales, pro valore certo contractus Matrimonialis; non autem admittit probabilitatem facti, aut semiplenam probationem, quia ad id non se extendit consuetudo Tribunalium. Et merito: quia cum dubitatur de contracto impedimento, vel debet constare Iudici illud esse contractum; vel materia debet reduci ad purum dubium invincibile ex utra-

Cc

que

que parte: cuius ratio esse videtur: quia ut iudex decernat vnam partem litis, necessarium est, quod cognoscat factum ipsum: isti autem necessitati cognoscendi correspondet certitudo, non probabilitas.

632. Verum quidem est, si in foro interno dumtaxat hæc materia procederet, & vir ille certus esset, se non tenuisse physice puellam in confirmatione, posse illam ducere. Si tamen haberet solam probabilitatem facti, neque in foro interno posset: quia quoad hoc eodem modo se habet forum internum, & externum. Et hinc patet responsio ad obiectionem.

ARTICVLVS XIII.

Varie quæstiones discutuntur circa materiam huius damnationis pro Sacramento Matrimonij.

633. **Q**Uamvis ex præfatis principijs satis constet, contractum Matrimoniale celebratum iuxta opinionem vere probabilem esse certo validum, & indissolubilem; expediens iudicavi, aliquas in particulari quæstiones discutere de celebratione contractus Matrimonialis initi iuxta opinionem probabilem; tum quia oportet discernere, an opiniones probabiles versantes in his quæstionibus sint ex ijs, quæ receptæ sunt tanquam probabiles; tum quia oportet scire, an etiam indepenter à prædictis principijs, certus sit valor eorum contractuum.

QVÆSTIO I.

An in terminis huius decreti licitum sit contrahere Matrimonium cum sola dispensatione Episcopi circa impedimentum dirimens in casu necessitatis?

SYMMARIVM.

Quam recepta sit inter Doctores opinio affirmativa? n. 634.

An aduersetur damnationi huius primæ propositionis? Et proponitur ratio dubitandi. n. 635.

Non subiacet huic damnationi, & referuntur Authores. n. 636. & seqq.

Ex principijs proxime prædictis salva manet ea opinio. n. 639.

Etiã independenter ab illis salva manet. n. 640.

Certitudo practica eius opinionis fundatur in consuetudine. n. 641.

Authores, qui deponunt de tali consuetudine. n. 643. & seqq.

Ex Pyrrho Corrado præcipue probatur ea consuetudo. n. 647. & seqq.

Certitudo eius opinionis roboratur ex vi, quam habet consuetudo interpretandi legem. n. 650.

Item ex epikeia, & referuntur Authores illam testantes. n. 651. & seqq.

Quando iudicium omnium prudentum facit certitudinem moralem? n. 659.

Qui Authores affirmant, hanc doctrinam esse certam in praxi. n. 660.

634. **E**X ijs quæ docui in 3. part. Crif. Theol. disp. 79. constat, quam recepta sit inter Doctores opinio docens, posse Episcopum dispensare in impedimento dirimenti in casu urgentis necessitatis, præcipue pro bono animæ, quando scilicet non datur aditus ad Romanum Pontificem, vel

vel est periculum in mora; idque non solum in Matrimonio contracto, sed etiam in contrahendo. Pro qua sententia stant fere omnes Doctores Theologi, & iurisperdentes, vt constat ex disp. 79. cit. cap. 1.

635. Sed ecce argumentum, quo tota hæc doctrina videtur dissolvi, & corruiere. Etenim illicitum est in administratione, aut susceptione Sacramenti eligere opinionem minus tutam circa valorem, relicta tutiori: sed præfata opinio, quæ dicit, in casu necessitatis licitum esse contrahere Matrimonium cum sola dispensatione Episcopi, est opinio minus tuta, & versatur circa valorem Sacramenti; & si coram Deo falsa est, Sacramentum frustratur: ergo illicitum est vii hac opinione; atque adeo illa quoad praxim subiacet huic damnationi.

636. Nihilominus tamen dicendum est, cam opinionem nõ subiacere huic damnationi; sed licite posse deduci ad praxim. Pro hac sententia citare licet, eos Authores, qui ex vna parte docent illicitum esse conficere Sacramentum opinione probabili minus tuta, & ex alia parte docent, posse licite celebrari Matrimonium in eo casu cum sola dispensatione Episcopi. Ita P. Suarez, qui tom. 3. in 3. part. disp. 16. sect. 2. & disp. 21. sect. 4. ait, illicitum esse administrare Sacramentum iuxta opinionem minus tutam; lib. 6. de legib. cap. 14. num. 10. affirmat vniuersaliter posse Episcopum dispensare in legibus Pontificijs in casu vrgentis necessitatis; in qua vniuersali doctrina continetur assertio de potestate Episcopi ad dispensandum in impedimentis dirimentibus in eo casu.

637. P. Vasquez 1. 2. disp. 63. cap. 3. docet, illicitum esse, confici Sacramentum iuxta opinionem minus tutam, & 1. 2. disp. 178. cap. 2. num. 16. affirmat, posse Episcopum dispensare in impedimento dirimenti in eo casu

necessitatis; & consequenter licite posse celebrari Matrimonium cum ea sola dispensatione.

638. Illustrissimus Petrus de Tapia tom. 1. Caten. Moral. lib. 1. quæst. 8. art. 20. num. 2. docet, illicitum esse ministrare Sacramentum iuxta opinionem minus tutam; & lib. 4. quæst. 20. art. 5. num. 9. & 10. affirmat, posse dispensare Episcopum in impedimento dirimenti in casu vrgentis necessitatis. Quæ assertionum simultas communis est plurimis aliis Doctoribus.

639. Et si quidem discurramus ex præiactis principijs, in hac sententia de potestate Episcopi ad eos casus vrgentissimæ necessitatis, inuenietur, quidquid requiritur, vt in ea habeat locum doctrina tradita. Est enim certus valor contractus Matrimonialis celebratus iuxta opinionem probabilem, quando opinio est communiter recepta tamquam probabilis; sic se habet hæc opinio, vt constat ex innumeris Authoribus, quos citavi in 3. part. Crif. Theol. disp. 79. ergo iuxta doctrinam traditam, valor contractus Matrimonialis celebrati ex directione huius opinionis, omnino certus evadit.

640. Si autem discurrere velimus independenter ab eis principijs præiactis, & solum iuxta merita eius sententiæ de potestate Episcopi in his casibus, probatur assertio. Nam hæc doctrina de potestate Episcopi ad dispensandum in impedimentis dirimentibus in præfato casu necessitatis censetur moraliter certa. Nam qui attente perpenderit ea octo fundamenta, quæ in ea disp. 79. cap. 2. proposui, hanc moralem certitudinem plane comperiet. Quorum aliqua hic repetenda sunt, ea scilicet, quæ magis eam certitudinem promovent.

641. Et primo quidem accipe hunc syllogismum: Consuetudo dat iurisdictionem: sed est consuetudo, quod

quod Episcopi in talibus casibus dispensent: ergo in Episcopis datur hæc iurisdicção ad dispensandum in talibus casibus. Si præmissæ sunt certæ, consequens evadere certum necesse est; quia legitime illatum ex præmissis.

642. Maior tam certa est, quam est certum, ita decidi in cap. *Cum contingat*. de foro compet. & cap. *Romana* de sent. Excomm. in 6. verbis supra relatis cap. 5. art. 6., & cap. *Romana*. de foro compet. in 6., & cap. *Vt litigantes*. de officio Ordinarij, & cap. *Dudum*. §. *licet*. de Electione. Et glossa communiter recepta in dictum cap. *Cum contingat*, quæ ait: *Nota quod consuetudo dat iurisdictionem*, & idem repetit Glossa in *Romana* de sent. Excom. in 6.

643. Minor etiam debet esse certa: quia cum existentia consuetudinis sit res facti, ea plene probatur per testes idoneos, & omni exceptione maiores. Quod autem talis consuetudo detur, testatur P. Suarez lib. 6. de leg. cap. 14. num. 10. vbi agens in hoc casu de potestate Episcopi addispensandum in lege Superioris, ait: [Quibus omnibus addenda est *consuetudo*, quæ est optima legum interpres, & ad iurisdictionem acquirendam sufficit.] P.

Sanch. Thomàs Sanch. lib. 2. de Matrimon. disp. 40. num. 3. agens de hoc casu ait: [Praxisque ita recepit, vt testantur

Lean. à Navarrus, & Manuel proxime citati.] & Leander à SS. Sacram. tom. 2. de Sacrament. tract. 9. disp. 24. quæst. 8. ait: [Sic Navarrus in Manuali cap. 22. n. 85. dicens id in *praxi* receptum esse

Cas. Pal. P. Castro Palao tom. 5. disp. 4. punct. vltim. §. 1. num. 7. ait: [Præcipue cum ipse Pontifex ignorare non possit, *passim Episcopos hac facultate vti*.] P. Rebellus part. 2. de Iust. lib. 3. quæst. 5. num. 20. postquam citavit Authores pro hac sententia, ait: [Idem *praxis* videntur habere; quod etiam si de iure communi non habeatur; efficax tamen ratio est rationabilis epikeia, quod

non debet sibi Papa [dispensationem reservare in tanto periculo animarum.] Basilius Ponze lib. 8. de Matrimon. cap. 13. num. 2. cum citasset Gabrielem Vasquez, & Rebellum; addit: [Qui etiam *consuetudine* receptum esse testantur.]

644. P. Vasquez 1. 2. tom. 2. disp. 178. cap. 2. num. 15. ait: [Præterea sequitur, Principem inferiorem legislatore, non posse in lege lata à Supremo dispensatore dispensare. Ex *consuetudine* tamen receptum esse, vt in impedimento Matrimonij, post contractum Matrimonium bona fide, si non pateat aditus ad Pontificem, vel propter pauperiem impeditus sit, qui contraxit, dispenset Episcopus, docet Sotus lib. 1. de Iust. q. 7. art. 3. Ante contractum vero Matrimonium, non item; quia ante contractum non sequerentur incommoda, quæ post contractum sequentur. alias vero poterit ex voluntate præsumpta Pontificis, ne sequantur incommoda, & damna, quæ diximus, id facere.] Et quamvis apponat discrimen inter contractum, & contrahendum, non opponitur nostræ sententiæ, quæ asserit, posse etiam ante contractum, si eadem incommoda sequantur ante contractum, quæ sequi solent post contractum.

645. P. Gaspar Hurtado de Matrimon. disp. 26. diffie. 2. num. 7. loquens de potestate Episcopi in hoc casu, ait: [Quod iam videtur certum postquam Pontifici constat, id fieri ab Episcopis in dictis casibus pro foro conscientiæ; quia id sua taciturnitate approbare præsumitur.] subiungitque, idem fieri posse ante contractum Matrimonium, si occurrat eadem necessitas.

646. De eadem praxi, & consuetudine contestatur P. Salas disp. 20. de legib. sect. 3. num. 27. vt refert Bonacina disp. 1. de legib. quæst. 2. punct. 1. num. 19.

Sed

Corrad.

647. Sed huius consuetudinis testis inter omnes locupletissimus est Pyrus Corradus, eo quod in libro, qui in scribitur *Praxis dispensationum Apostolicarum*, solerti diligentia investigavit, & tradidit omnem praxim, & & consuetudinem circa hanc materiam dispensationum; quarum scientiam obtinuit per diurnam experientiam, ut constat ex proœmio eius libri, ubi inter alia sic scribit: *Ea, quæ diutina Curie experientia didici, profero in medium.*

Sanch.

648. Hic ergo Author lib. 8. cap. 4. num. 40. hanc praxim, & consuetudinem testatur his verbis. [Quinimo ait idem Sanch. disp. 40. posse Episcopum, non modo dispensare in ipso impedimento dirimente, quando Matrimonium est contractum, ut nos supra diximus, verum etiam, ante contractum: hoc quidem summa ratione; quia cum in utroque casu, militet eadem ratio, debet esse eadē iuris dispositio. *Si postulaverit. §. ratio. ff. de adult. l. illud vtr. sed magis. ff. de aquil. & utroq. modo, fuit pluries id positum in praxi:*] Et post pauca [omnes autem DD. contrariam sententiam mordicus defendentes, ostendunt, eos non dum id habuisse in facti contingentia; ac proinde, nescio quomodo se gessissent, si casus ipse eis evenisset.] Et num. 41. sic ait: [Nec inter alia me latet, certioratum alias de hac re ab Episcopo Asten, extitisse Cardinalem Cusentin. Prodatarium tunc Sixti VI. postquam idem Episcopus, urgente sibi oblata causa, in casu proposito dispensaverat; propterea idem Cardinalis, facto prius verbo cum Summo Pontifice, eidem Episcopo rescripsit, sibi licuisse sic in huiusmodi casu dispensare, eumque prudenter egisse, stante assera necessitate, ut ego audivi a bon. mem. Lābertō Ursino, eximio Abbreviatore Maioris præsentia; ita etiam docet Zerol. in praxi Episcop. verbo, Dispensa-

Lamber.

tio §. *Ad quintum*, qui testatur de communi ex Navarr. cap. 22. num. 85. Sot. 4. sentent. dist. 37. quæst. vnic. art. 2. Sylv. eod. verbo §. 9. Armill. simili verbo, num. 19. & ait ibi idem Zerol., quod dum ille haberet hunc casum, ita sibi fuit ab vrbe responsum; ac pluries per plures Episcopos ita *practicatum* extitisse, non ignoramus.]

Navar.
Soto.
Sylvest.
Armill.
Zerola.

649. Cum ergo tot sint Authores de ea consuetudine contestantes, constat talem consuetudinem esse plene probatam, atque adeo moraliter certā. Et cū certum sit, quod consuetudo det iurisdictionem, relinquatur certum, quod Episcopus habet iurisdictionem ad dispensandum in tali casu vrgentissimæ necessitatis pro salute animarum. Vnde consequenter fit, quod qui in tali casu ineunt Matrimonium cum tali Episcopi dispensatione, non eligunt opinionem probabilem, relicta tutiori, sed sententiam moraliter certam, atque adeo non opponuntur huic Decreto Innocentij XI. Et licet verum sit, quod aliqui ex his Authoribus contestantibus de tali consuetudine loquantur de dispensatione post contractum Matrimonium; ea tamen dispensatio est ad illud contrahendum; quia quamvis tale Matrimonium dicatur contractum, revera est contrahendum, quia Matrimonium invalidum propter impedimentum dirimens, debet denuo contrahi, ut subsistat: & si eadem vrgentia necessitatis contingat in contrahendo, eadem est ratio ad dispensandum.

650. Secundo colligitur alio modo eadem certitudo huius potestatis in Episcopo ex consuetudine relata. Nam in cap. *Cum dilectus*. de consuetudin. dicitur: *Consuetudo est optima legum interpret.* Et ut ostendi in part. 2. Cris. Theolog. disp. 23. cap. 4. art. 1. ex hoc textu constat, quando lata est

ta est lex, & de intelligentia illius dubitatur, ita standum esse consuetudini versanti in materia eius legis, ac si lex exprimeret illam ipsam interpretationem, quam dat consuetudo. Vnde fit, quod hæc interpretatio, quam dat consuetudo, non est interpretatio, coniecturalis, & probabilis; sed interpretatio authentica, vt pote habens vim legis, vt exprimitur clarius in leg. *Nam Imperator.* ff. de legib., vbi dicitur, quod in ambiguitatibus, quæ ex legibus proficiuntur, consuetudo vim legis obtinere debet. Cum ergo certo constet de tali consuetudine, dicendum est, eam esse optimam interpretem legis Pontificiæ reservantis sibi dispensationem impedimenti dirimentis; atque adeo præfatam consuetudinem habere vim legis. Et cum lex faciat certitudinem obligationis, aut potestatis concessa, eandem vim habere debet præfata consuetudo.

651. Tertio eadem certitudo huius sententiæ constat ex eo, quod illa fundatur in epikeia, vt ostendi in 3. part. Crif. Theol. disp. 79. cap. 2. num. 14. & seqq. Et quidem epikeia est legitima, quando certum moraliter est, non esse intentionem Superioris comprehendere sub lege sua aliquem casum, vt docent S. Thomas, Caietanus, P. Suarez, P. Vasquez, Illustrissimus Tapia, & communiter Theologi, quos retuli ibidem num. 15. At qui Authores communiter tamquam certum supponunt, non esse intentionis Summi Pontificis reservare dispensationem impedimenti dirimentis in extrema necessitate animarum. Et ideo

Suarez P. Suarez lib. 6. de legib. cap. 14. num. 10. ait: [Addendum est, etiam intelligi hanc potestatem concessam in casibus extraordinarijs, quando necessitas re vera magna est, & est periculum in mora, vel impotentia adeundi Pontificem: tunc enim ex rationabili

interpretatione voluntatis Pontificis cenetur Episcopus habere potestatem dispensandi.] Et immediate citat pro hoc dicto quam plures Doctores, imo & Rotam decis. 262. in noviss.

652. P. Thomas Sanchez lib. 2. *Sanch.* de Matrim. disp. 40. num. 3. ait: [Reservatio hæc fit ob charitatem, bonamque Reipublicæ gubernationem: esset autem contra charitatem, & suavem Ecclesiæ gubernationem in casu tantæ necessitatis, quando aliter scandala, & peccata vitari non possunt, manerentque homines remedio destituti, reservationem intelligi: ergo in eo casu intelligenda non est.]

653. P. Ægidius de Coninck de *Conina.* Matrim. disp. 33. dub. 3. num. 32. ait: [Incredibile est, Pontificem hanc dispensationem velle in tali casu sibi reservari cum gravissimo animarum periculo. Et confirmatur: quia cum multi celebres Doctores hoc teneant, ac publice in lectionibus, ac libris editis doceant, ita vt omnino incredibile sit, Pontificem hoc latere, merito præsummitur, tacite id approbare.] Et nota eam vocem *incredibile*, quæ certitudinem importat.

654. Illustrissimus Tapia tom. 1. *Tapia.* Caten. Moral. lib. 4. de legib. quæst. 20. art. 5. num. 9. loquens de hoc casu ait: [Tunc Episcopus potest dispensare in lege Pontificis: quia id exigit æquitas iuris, bonum commune, & prudens regimen.]

655. Bonacina de Matrim. *Bonaci.* quæst. 3. punct. 15. num. 4. ait loquens de hoc casu necessitatis. [Ratio est, quia non est credibile Summum Pontificem velle reservare sibi dispensationem in casu tantæ necessitatis, & cum tanto periculo animarum.] Et nota id verbum, *Non est credibile*, id est, credi nequi, seu pro certo haberi, quinimo inter incredibilia in gubernatione Summi Pastoris æstimandum. Quod plusquam pro-

*S. Tho.
Caiet.
Suarez
Vasq.
Tapia.*

Cas. Pal. probabiliter importat.
656. P. Castro Palao ubi supra huius conclusionis rationem reddit sic: [Quia cum hæc facultas dispensandi animarum bono maxime expediat, non est verosimile, Episcopis de negata esse a Pontifice.] Notandum est id verbum: *Non est verosimile*, per quod excluditur probabilitas oppositi iudicij; atque adeo firmatur certitudo.

Rebell. 657. Et P. Rebellus verbis supra relatus expressè agnoscit fundamentum huius potestatis Episcopi esse epikeiam. Hæc autem importat certitudinem, ut constat ex dictis.

Barbof. 658. Augustinus Barbofa ubi supra ait. [quia non est credibile, Summum Pontificem velle reservare sibi dispensationem in casu tantæ necessitatis, & cum tanto periculo animarum.] Et notandum est id verbum: *Non est credibile*, eodem modo, ac supra. Quo eodem modo plures alij auctores loquuntur.

659. Et confirmatur hoc argumentum eodem tenore, quo illud confirmavi in disp. 79. citata n. 16. Et enim recte censere, an hæc sit intentio Legislatoris, an alia, maxime pendet à iudicio prudentum. Constat autem ex 1. part. Crif. Theol. disp. 12. in ijs, quæ omnino pendent à iudicio prudentum, iudicium omnium, aut fere omnium prudentum facere certitudinem moralem. Cum ergo sit sententia fere omnium doctorum, non esse intentionem Pontificis, reservare vni sibi potestatem dispensandi in illis casibus urgentis necessitatis, idque maxime pendeat a iudicio prudentum; censendum est certum moraliter, quod non sit intentio Pontificis illam sibi sic reservare pro illis casibus. Ex quibus omnibus constat, hunc esse casum Epikeiæ, quæ certitudinem importat, ut constat ex dictis. Legat, qui velit, ea esse fundamenta, quæ proposui pro

hac assertionem in ea disp. 79. citata. Nam omnibus illis perpensis non poterit non invenire certitudinem moralem, quam affirmamus.

660. Et ideo multi Doctores eam doctrinam esse certam expresserunt. Nam P. Gaspar Hurtado verbis supra relatis ait: *Quod iam videtur certum*, &c. Et Rebellus supra citatus dicit, id posse Episcopos per epikeiam, quæ ut constat ex dictis certitudinem importat. Et Basilius Ponze supra relatus, cum retulisset opinionem Nicolai Garcia afferentis, non posse dispensare Episcopum, nisi necessitas sit publica, subiungit: [sed errat valde: ut constat ex his, quæ dixi supra.] Neque enim potest affirmare, oppositam opinionem esse errorem, nisi censendo suam sententiam esse certam.

661. Ex quibus omnibus constat, doctrinam hanc in praxi non subiaccere huic damnationi, quia qui hanc sententiam deducit ad praxim, non eligit opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti, sed sententiam omnino tutam, & moraliter certam.

QVÆSTIO II.

An subijciatur huic damnationi opinio asserens, Matrimonium in- validum posse revalidari sine Parocho, & testibus.

SVMMARIVM.

Opinio negans tutior. n. 663.

Opinio affirmans, quæ videtur minus tuta. n. 664.

Hæc opinio affirmans, non subijcitur damnationi, quia à principijs intrinsicis certa est, & in praxi tuta. n. 665.

Ex ratione finali Decreti Tridentini ea est tuta. n. 666.

Acta

Item ex declaratione Pij V., & Sacre
Congregationis, & praxi Sacre Pœ-
nitentiariæ. n. 667. & seqq.

662. **H**anc quæstionem oprime tractat P. Thomàs Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 36. Et illam quidem procedere circa valorem Sacramenti Matrimonij, certum est ex Concil Trident. sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim. declarante, irritum esse huiusmodi contractum celebratum absque Parocho, & testibus.

663. Prima ergo sententia, quæ dici potest turior, propugnat, Matrimonium coram Parocho, & testibus celebratum, si inveniatur postea esse nullum, habita dispensatione, celebratum iterum esse coram Parocho, & testibus, etiam si impedimentum sit omnino occultum, ita ut sine illis remaneat invalidum. Ita apud P. Thomam Sanchez citatum tenent Gutierrez, Palacios, Matienzo, Perez, Bartholomæus de Ledesma, & Vera-Cruz.

664. Secunda sententia e regione opposita (quæ videtur esse minus tuta) docet, si post contractum Matrimonium coram Parocho, & testibus, inveniatur esse nullum, propter impedimentum dirimens omnino occultum, & sine periculo publicitatis, posse revalidari solo mutuo consensu, & sine Parocho, & testibus. Ita apud ipsam Thomam Sanchez, Nauarrus, Lopez, Enriquez, Pedraza, Cucus, Palacios, Rodrig. (qui videtur sibi contrarius) Petrus Capua, de Ledesma, Ludovicus Lopez, Emmanuel Rodriguez, Capua, Philarcus Vega, & Vega. Cum ergo hæc secunda sententia videatur esse minus tuta, & procedat circa valorem Sacramenti, subijci videtur huic damnationi.

665. Sed dicendum est, illam non subijci. Et quidem iuxta doctrinam traditam art. 3. & seqq. id constat. Ad do tamen, conclusionem esse veram

independenter ab ea doctrina. Ratio est: quia quamvis sint aliqui Auctores pro parte opposita; adhuc ista secunda sententia est certa à principiis intrinsecis; atque adeo non est minus tuta, sed omnino tuta, & reddens contractum, & Sacramentum certo validum.

666. Primo. Nam ex ipso textu Tridentini constat, non esse intentionem illius, comprehendere hunc casum. Circa quod audiendus est P. Thomas Sanchez ibidem num. 3. [Ratio finalis Decreti Tridentini sess. 24. de Matrim. cap. 1. statuentis, ut matrimonium coram Parocho, & testibus celebretur, ea fuit, ut constet ex eius procemio, ut vitentur gravia peccata ex clandestinis nuptijs confurgentia, maxime eorum, qui clam cum vna contrahunt, eaque relicta, aliud publicum Matrimonium ineunt, cui malo nequibat Ecclesia mederi, cum ipsi de priore Matrimonio minime constaret. Sed hæc ratio non se extendit adhuc casum, cum prius Matrimonium invalidum, in foro Ecclesiæ validum, & publicum fuerit (eius enim nullitas, & impedimentum occulta sunt) & sub inde si aliud Matrimonium inire vellent, impedirentur ab Ecclesia credente, Matrimonium illud publicum validum fuisse: ergo decretum Tridentini numquam hunc casum comprehendit.] Cuius syllogismi omnes tres propositiones sunt certæ. Nam maior constat ex præmio Decreti, & minor ex ipsa comprehensione terminorum, & consequentia obligat. Videantur alia fundamenta apud præfatum P. Thomam Sanchez; quæ omnia moralem certitudinem important à principiis intrinsecis.

667. Secundo. Quia, ut refert Navarrus ibidem citatus, Pius V. de-
claravit, ita esse prædicandum, & Sacram Pœnitentiariæ ea declaratione frequenter uti. Et P. Enriquez
lib.

lib. ii de Matrim. cap. 3. num. 6. & in
 Commentar. litt. L. refert, idem cen-
 fuisse consultos Episcopos, Covarru-
 bias, Guerrero, & Blanco, qui inter-
 fuere Tridentino: Et Petrus de Ledef-
 ma de Matrimoni. quaest. 45. art. 5. dub.
 penult. affirmat sic declarasse Cardi-
 nales. Et P. Rebellus de Iust. part. 2.
 lib. 2. quaest. 9. num. 5. refert eam de-
 clarationem Cardinalium.

668. Præterea id constat ex praxi
 Sacrae Pœnitentiariæ. Nam apud Mar-
 cum Paulum Leonem in praxi ad lit-
 teras maioris Pœnitentiariæ, quarum
 titulus est: *Pro eo, qui Matrimonium in
 facie Ecclesie contraxit cum muliere,
 cuius Sororem prius carnaliter cog-
 noverat.* Et in præfatis literis prope
 finem dicitur: [Cum eodem latore,
 ut dicta muliere de nullitate prioris
 consensus certiorata, sed ita caute, ut
 latoris delictum nusquam detegatur,
 Matrimonium cum eadem, & uterque
 inter se de novo, *Secrete ad evitanda
 scandala*, præmissis non obstantibus
 contrahere, & c. dispenses.] Vbi notan-
 da sunt ea verba, *Secrete ad evitanda
 scandala*, quæ denotant revalidandum
 esse Matrimonium sine publicitate
 Parochi, & testium. Et ideo Marcus
 Paulus Leo in notis ad has litteras
 verb. *Matrimonium*. f. 177. ait. [Ad-
 verbium vero illud *secrete* limitat
 modum contrahendi de novo, & ex-
 cludit alias solemnes publicitates, hoc
 est, præsentiam Parochi, & testium, ac
 publicationes.] Ex quibus omnibus
 fit, hanc sententiam posse tuto dedu-
 ci ad praxim, neque subiacere huic
 damnationi.

QVÆSTIO III.

*An subijciatur huic damnationi
 opinio asserens, Matrimonium
 invalidum posse revalidari,
 etiam si alter coniux sit inf-
 cius nullitatis.*

SYMMARIVM.

*Exponitur hypothesis, in qua versatur
 questio. n. 669.*

*Prima sententia affirmativa proponi-
 tur, & casus urgentis necessitatis.
 n. 670.*

Secunda sententia negans. n. 671

*Prima opinio, si loquatur extra casum
 extreme necessitatis, subiacet dam-
 nationi. n. 673.*

Quia est parum probabilis. n. 674.

*Et quia oppositum constat ex praxi Sa-
 crae Pœnitentiariæ. n. 675.*

*Non est necesse, quod alter coniux fiat
 conscius impedimenti in specie. num.
 676.*

*Pro casu extreme necessitatis ea opinio
 non subiacet damnationi. num. 677.*

*Quæ solent esse indecentia respectu Sa-
 cramentorum, extrema necessitas
 facit, quod non sint talia. n. 678.*

*Praxis servanda in hac extrema neces-
 sitate. n. 680.*

669. **F**requenter contingere solet
 cum Matrimonium con-
 tractum sit bona fide ab utroque con-
 iuge, postea unum ex eis conscium fie-
 ri impedimenti dirimentis, & obtenta
 secreto dispensatione velle revalidare
 Matrimonium Circa quem casum in-
 quiratur, an ut revalidetur, necesse sit,
 quod aliter coniux, qui erat ignarus
 impedimenti, certior fiat de nullitate
 precedenti.

Dd

Ll

Cayet. 670. In quo prima sententia do-
Sotus. cet, id non esse necessarium, præcipue
V. Cruz si timeatur scandalum. Hanc senten-
Capua tiam tuentur Caietanus, Sotus, Vera-
Ledes. Gruz, Capua, Bartholomæus à Le-
Mariæ desma, Matienzo, Pedraza, Ludovi-
Pedrag. cus Lopez, Corduba, Petrus de Le-
Lopez. desma, Enriquez, Manuel Rodriguez,
Cordub & Angelus, quos refert P. Thomas
Petr. de Sanchez lib. 2. de Matrimon. disp. 36.
Ledes. num. 2. quorum varia fundamenta
Rodrig. ibidem affert. Sed quod magis vrget
Angel. in hac materia, est extrema necessitas,
Sanch. quæ solet concurrere, si scœmina reve-
 luisse copulam cum fratre eiusdem
Sanch. viri; ex quo monita est à confessario
Innoc. de nullitate sui Matrimonij, si enim id
Ostie. revelet, exponitur periculo occissio-
Andr. nis, aut perpetuæ inimicitia.
Anton. 671. Secunda sententia docet,
Anch. omnino esse necessarium ad revali-
Cardin. dandum Matrimonium, quod alter
Enriq. coniux conscius fiat de nullitate Ma-
Nevo. trimonij. Ita apud præfatum Tho-
Præpos. mam Sanch. cit. tuentur Innocentius,
Scotus. Ostiensis, Ioannes Andreas, Anto-
Abul. nius, Ancharranus, Cardinalis, Enri-
Enric. quez, Alexander de Nevo, Præposi-
Loiz. tus, Scotus, Abulensis, Enricus, Loa-
Villalo. zes, Villalobos, Covarrubias, Ri-
Covar. chardus, Gabriel, Gothfredus, Ro-
Richar. sella, Sylvester, Tabiena, Navarrus,
Gabriel Gregorius Lopez, Antonius Cucus,
Gothfr. Perez, Adrianus, Viguerius, Vera-
Rosella Cruz, Angles, Petrus de Ledesma,
Sylves. Philiarcus, & alij. Et maxime nititur
Tabien. hæc sententia in eo, quod hæc igno-
Navar. rantia impedimenti, & nullitatis
Lopez. est error circa substantiam con-
Cucus. tractus, & dans causam contractui. Et
Perez. hæc secundam sententiam tenet
Adria. P. Thomas Sanch. citatus.
Viguer. 672. Modo ergo inquiritur an
V. Cruz prima sententia, quæ minus tuta est,
Angl. & procedit circa valorem Matrimo-
Ledes. nij, possit licite deduci ad praxim, vel
Philiar potius maneat subiecta huic damna-
 tionis?

673. Dicendum est primo. Si hæc opinio loquatur extra casum extremæ necessitatis, ea quidem subiacet huic damnationi quoad praxim. Et ratio est. Nam licet dixerimus, Matrimonium celebratum iuxta opinionem probabilem esse omni ex parte indissolubile, & certo validum; id tamen expresse diximus habere locum, quando opinio est communiter recepta tamquam probabilis, non vero quando est tenuis, aut dubiæ probabilitatis: atqui hæc opinio est tenuis, & dubiæ probabilitatis: ergo Matrimonium celebratum iuxta illam, non est certo validum.

674. Probatur minor primo. Nam P. Thomas Sanchez lib. 2. de Matrimon. disp. 36. num. 7. sic differt: Nec in hoc casu potest tuta conscientia amplecti prior opinio, nimirum ut dissimulanter tecto impedimento conscius coniux ignoranti persuadeat, ut illum habeat in coniugem. Quia illa prior opinio est parum probabilis, habetque contra se rationes vrgentissimas: quare illa uti, ubi gravissima necessitas minime cogit, excusari à culpa læthali nequit.

675. Secundo. Nam in dispensationibus, quas Sacra Pœnitentaria concedit pro his casibus, expresse ponit hanc conditionem, ut coniux ignorans impedimenti, fiat conscius illius, ut patet ex formula, quæ reperitur apud P. Marcum Paulum Leonem in praxi ad litteras maioris Pœnitentariæ part. 2. pag. 171. ut patet ex illis verbis formulæ: *Cum eodem latore, ut dicta muliere de nullitate prioris consensu certiorata ... dispenses.* Quo eodem modo conceditur facultas dispensandi in aliquibus huiusmodi impedimentis Commissario generali Cruciatæ, ut refert P. Thomas Sanchez proxime citatus. Vide etiam responsum Clementis VIII. apud Basilium Ponze lib. 4. de Ma-
 tri-

Matrimon. cap. 25. num. 5. eodem modo respondentem. Ex quo constat illam opinionem non esse receptam in praxi.

676. Notandum tamen est, non esse necessarium, quod coniux ignarus impedimenti, præcipue si sit ex delicto, conscius fiat ipsius impedimenti in specie, sed sufficit, quod certior fiat de nullitate: quare coniux conscius poterit dicere ignoranti, se non habuisse consensum tempore celebrationis, cum re vera consensus habitus eo tempore non fuerit validus. Et ita in formula dispensationis, quam dat Sacerdos Poenitentarius, dicitur: *Cum eodem latore, ut dicta muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita caute, ut latoris delictum nusquam detegatur... dispenses.*

677. Dicendum est secundo, in casu extremae necessitatis, in quo foemina periclitaretur de vita, & non inveniretur via securo faciendi certiorum virum de nullitate Matrimonij, licitum esse eligere eam primam opinionem, & adhibere cautelam, ut alter coniux quamvis inscius nullitatis renovaret consensum. Ratio est: tum quia hæc damnatio non videretur comprehendere extremam necessitatem.

678. Tum quia extrema necessitas facit, ut quæ in communibus circumstantiis sunt indecentia respectu Sacramentorum, in hac circumstantia non sint talia. Sic indecens esset, & magna irreverentia irrogaretur Sacramento, si quis baptizaret in lixivio, quando esset copia aquæ naturalis, & tamen hac deficiente, & in extrema necessitate, nulla fit irreverentia Sacramento. Quia cum Sacramenta instituta sint pro salute animarum, potius cedit quasi in obsequium Sacramenti, quando istud applicatur pro salute animi ex opinione probabili minus tuta, quando ex hac pendet salus animarum, ut in extrema necessitate.

Tum etiam: Nam ut proposui in 1. part. Cris. Theol. disp. 9. cap. 8. num. 133 ex mente P. Thomæ Sanchez, Navarri, & Soti, in extrema necessitate sufficit tenuis probabilitas: quod quomodo sit intelligendum, & quomodo ex ipsa extrema necessitate probabilitas non maneat tenuis, explicui in 3. p. Cris. Theol. disp. 79. cap. 2. num. 20., & explicabo inferius in expositione tertiæ propositionis damnatæ. Ex quibus fit, in periculo extremae necessitatis licitum esse uti ea prima opinione minus tuta; & extremam necessitatem facere, ne illa sit irreverentia contra Sacramentum. Et hinc patet ad obiectionem pro prima sententia propositam. Vtramque conclusionem à nobis hic traditam tradit P. Thomas Sanchez in disp. cit. num. 7.

679. Idem Doctor in disp. proxime citata num. 5. ait, recte revalidari Matrimonium, si coniux impedimenti conscius peteret ab alio sic: [Me iradiligis, ut si non esset inter nos Matrimonium, denuo contraheres; hæc ex nunc vis me in coniungem, ac si non fuisset validum Matrimonium inter nos prius contractum?] & respondeat alter: [Ita volo.] Et qui ininterrogavit, dicat, se idem: [Data opera dixi, volo ut ex nunc: quia non sat esset, si non consisteret inter nos Matrimonium, denuo contraherem, quia non est consensus de presenti hic & nunc contrahendi, qualis ad Matrimonium requiritur. Rationem reddit: quia novus ille consensus conditionate adhibitus, procedit ex cognitione æquivalenti scientiæ nullitatis Matrimonij. In isto enim casu vult coniux inscius contrahere denuo Matrimonium sub ea conditione, si prius Matrimonium irritum fuit.

680. Sed quia variæ circumstantiæ concurrere solent, in quibus gravissima necessitas obstringit ad non revelandum impedimentum alteri coniugi P. Thomæ Sanchez addit

aliquas cautelas practicas, cum quibus Matrimonium revalidari potest. Prima est, si coniux conscius impedi- menti dicat, se non habuisse consen- sum, quando contraxit Matrimo- nium. In quo non mentitur: quia prior ille consensus ratione impedi- menti fuit nullus. Quæ cautela non raro prodesse poterit.

681. Sed quia in aliquibus viris ex hac cautela potest oriri temeraria aliqua suspicio, vnde grande malum immineret foeminae, propterea idem *Sanch.* P. Thom. Sanchez num. 8. subiungit, quod si tale periculum immineret, posset deduci ad praxim ea opinio, iuxta ea, quæ diximus in conclusione secunda. Deinde num. 9. subiungit vl- timam conclusionem, asserendo, quando neque hic consensus à marito infcio posset extorqueri, quia non vult respondere, ex alia parte petit de- bitum ab vxore, ipsaque sine scanda- lo subterfugere nequit, potest absque verbis denuo Matrimonium illud consistere, copula illa affectu maritali habita ex parte sua, nam ex parte al- terius, cum putet esse Matrimonium, constat eo affectu haberi; quod lo- cum habet etiam si alter coniux igno- ret prius Matrimonium fuisse invali- dum. Huius conclusionis rationem reddit: quia & si ea opinio extra ca- sum necessitatis parum probabilitatis habeat, accedente tamen gravissima necessitate, præcipue favore animæ, accrescit illi maior probabilitas. Ut ostendimus in conclusione secunda.

682. Neque obstat, quod in con- trarium affert Basilius Ponze lib. 4. de Matrimon. cap. 25. num. 7., scilicet si opposita opinio revera probabilis est in praxi, etiam extra casum necessita- tis, poterit coniux illa uti. Sed id non vrget: quia id, quod est indecens Sa- cramento extra casum necessitatis, fa- cit, quod illa actio non sit indecens, maxime cum sit pro bono animæ.

DISSERTATIO III.

An index teneatur sequi opinio- nem probabiliorum ad normam censura contra propositio- nem secundam fidei- nate?

CAPVT I.

Sensus propositionis secundæ damnatæ, & solida fun- damenta damnatio- nis.

SUMMARIUM.

Refertur propositio damnata n. 1. Non est sensus decreti, quod semper de- beat Index invenire probabiliorum. num. 2.

In questione facti certum est apud om- nes, Indicem sequi debere partem probabiliorum. n. 3.

Primum argumentum ex contractu cum Republica. n. 5.

Secundum ex eo, quod Index tenetur prestare munus suum meliori modo, quo possit. nu. 6.

Tertium ex pravitate consequentia Au- thorum partis oppositæ. n. 7.

I. **P**ropositio secunda, quam damnat Innocentius XI. in hoc decreto; hæc est: *Probabiliter existimo, Indicem posse iudicare iuxta opinionem etiam minus probabilem. Vbi aperte damnat Pontifex assertionem, qua ea opinio dicitur probabilis. Qui- bus verbis manifeste declarat, illam esse improbabilem, aut saltem non esse probabilem.*

2. Quare mihi ipsi gratulor, quod in 1. part. Cris. Theol. disp. 15. cap. 15. eisdem